

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อการพัฒนาชุมชน

ไพรัช ตักคัสนิท

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พ.ศ. 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์

ชื่อเรื่อง

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อการพัฒนาชุมชน

โดย

ไพรัช ศักดิ์สินิท

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม เทศนา)

วันที่ 17 เดือน ๕๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช ต้นวัฒนากุล)

วันที่ ๗ เดือน ๕๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

กรรมการที่ปรึกษา

(อาจารย์ ดร. สมคิด แก้วทิพย์)

วันที่ 17 เดือน ๕๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

หัวหน้าภาควิชาเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์การเกษตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์วิรัช ต้นวัฒนากุล)

วันที่ ๗ เดือน ๕๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทรงวุฒิ เพ็ชรประดับ)

รองประธานกรรมการโครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ ๗ เดือน ๕๑ พ.ศ. ๒๕๔๗

ชื่อเรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อการพัฒนาชุมชน
 ชื่อผู้เขียน นายไพรัช ศักดิ์สินิท
 ชื่อปริญญา วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์
 ปรธานกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม เทศนา

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อการพัฒนาชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญา ของการพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน (2) ศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ (3) ศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ (4) ศึกษาปัญหา อุปสรรค ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่ม คือ (1) สมาชิกสหกรณ์ (2) ผู้นำสหกรณ์ และพัฒนากร โดยกลุ่มที่ 1 จะรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 383 ราย ส่วนกลุ่มที่ 2 จะรวบรวมข้อมูลจากผู้นำสหกรณ์และพัฒนาชุมชน จำนวน 46 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามพร้อมการสัมภาษณ์ ซึ่งข้อมูลที่ได้มานั้นใช้วิธีวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ SPSS/PC⁺

ผลการศึกษาพบว่าสมาชิกสหกรณ์เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 57.7 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.6 ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 75.3 สมรสแล้วร้อยละ 69.0 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.5 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 30.1 มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 34.1 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 46.6 และเป็นสมาชิกสหกรณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.4 รู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน จากการเผยแพร่ของพนักงานสหกรณ์ และเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะต้องการสะสมเงินเป็นเหตุผลอันดับ 1 ส่วนใหญ่ทราบว่าสหกรณ์จัดตั้งขึ้นมาเพื่อสร้างความสามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สหกรณ์เป็นประโยชน์มากกับท้องถิ่นและมวลสมาชิก เพราะสหกรณ์เป็นแหล่งเงินกู้ของสมาชิก และเป็นที่พึ่งช่วยเหลือยามฉุกเฉิน นอกจากนี้ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 79.3 มีการสะสมเพิ่มขึ้นและสามารถปลดปล่อยหนี้สินได้ การร่วมกิจกรรมของสมาชิก ส่วนใหญ่สมาชิกจะใช้บริการเงินกู้และเงินฝากของสหกรณ์มากที่สุด และมีความพึงพอใจมากต่อการบริการและการจัดสวัสดิการของสหกรณ์ นอกจากนี้สมาชิกร้อยละ 48.9 ไม่เคยขาดการประชุมเพราะรู้สึก

ว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาประชุม สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ในระดับน้อย และความรู้ความเข้าใจในจิตตารมณ์ของสหกรณ์ ในระดับดี ส่วนปัญหาและอุปสรรคอันดับ 1 คือ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ นอกจากนี้สมาชิกให้ความเห็นว่า พนักงานสหกรณ์มีความจำเป็นต่อสหกรณ์พอสมควร โดยพนักงานที่ดีควรให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุมและเป็นกันเอง

สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์

สภาพทั่วไปของผู้นำสหกรณ์และพัฒนานกร เป็นเพศหญิงร้อยละ 63.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 37.0 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 65.2 สมรสแล้ว ร้อยละ 69.6 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.9 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสหกรณ์ของผู้นำ ทั้งผู้นำสหกรณ์และพัฒนานกร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.8 เห็นว่า สหกรณ์เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก ส่วนการเปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในด้านพัฒนาอาชีพ พัฒนาเครดิต และการปกครองตนเอง พบว่า มีความเข้มข้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยความเข้มข้นในแนวความคิด ปรัชญาของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีความเข้มข้นมากกว่าของพัฒนาชุมชน

Title	Credit Union Co-operatives for Community Development
Author	Mr. Pairuch Suksanit
Degree of	Master of Science in Co-operative Economics
Advisory Committee Chairperson	Associate Professor Dr.Boontum Tetsanah

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to compare ideas and philosophy of community development with those of Credit Union Cooperatives ; (2) to examine socio-economic conditions of Credit Union Cooperatives in Chiangmai ; (3) to find out members' opinions on factors contributing to the achievement of the cooperatives ; and (4) to identify the cooperatives' problems. The data was collected by means of interview schedules from 383 members of the cooperatives and 46 leaders in cooperatives and community development, and then analyzed by using the SPSS/PC⁺.

The results revealed that 57.7% of the cooperatives members were female, 36.6% were 31-40 years old, 75.3% were Buddhist, 69.0% were married, 35.5% attained a bachelor level of education, 30.1% were employed for labor, 34.1% had monthly expenditures of 5,001 – 10,000 baht and 36.4% have been members of the cooperatives for less than 5 years. The members knew of the cooperatives from their personnel and enrolled as members mainly because they wanted to save money. Most members understood that the cooperatives were set up for mutual assistance and were very useful to the members and communities as they were loan sources in time of need as well as in emergency and 79.3% of the members stated that their lives have improved, they could save money and reduce their debts. The members used loan and deposit services most and were satisfied with the cooperatives' services and welfares. 48.9% never missed the meetings ; they thought it was their duty to attend them. Their opinions on factors influencing the achievement of the cooperatives were at a moderate level ; their knowledge and understanding of the principles and methods of the cooperatives, a low level ; and their knowledge and understanding of the cooperatives' idealism, a high level. Their problem was that the members lacked knowledge and understanding of philosophy, principles and methods of cooperatives. They realized the cooperatives' needs for cooperative officers and recommended good officers to

provide useful advice to the members, to help the cooperatives with sincerity, to be friendly and pay regular visits to the members.

The factors influencing the achievement of the cooperatives at a significant level of $p < 0.01$ were sex, age, religion, marital status and educational level, occupation, expenses, membership period, and knowledge and understanding of principles and methods of cooperatives.

The findings also revealed that 63.0% of leaders in cooperatives and community development were female, 37.0% were 41-50 years old, 65.2% were Buddhist, 69.6% were married, 60.9% attained a bachelor level of education, and 84.8% thought that the cooperatives were very useful to local people. The comparison of ideas and philosophy of community development with those of the Credit Union Cooperatives in terms of career development, credit development and self government, revealed significant difference in concentration at $P < 0.01$ and 0.05. The concentration of the ideas and philosophy of Credit Union Cooperatives was higher than that of community development.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.บุญธรรม เทศนา ประธานกรรมการที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัย ดันวัฒนากุล และอาจารย์ ดร.สมคิด แก้วทิพย์ กรรมการที่ปรึกษา คัดค้านจากบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้กรุณาให้คำแนะนำพร้อมข้อเสนอแนะและตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จสมบูรณ์อย่างดียิ่ง ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ให้ความกรุณาแนะนำขั้นตอนในการทำวิทยานิพนธ์ต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน พร้อมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่าน อีกทั้งขอขอบคุณผู้นำชุมชน และนักพัฒนากรทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ทางด้านข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน และการพัฒนาชุมชน ตลอดจนให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในระหว่างเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จได้อย่างดียิ่ง

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณบิดา มารดา ญาติพี่น้อง ทุกท่าน ที่เป็นแรงใจและให้การสนับสนุนแนะนำผู้วิจัยได้ทำวิทยานิพนธ์สำเร็จสมความมุ่งหวัง ตลอดจนขอขอบพระคุณครูอาจารย์ทุกท่าน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล ถึงชั้นบัณฑิตศึกษา ที่ได้ประสาทวิชาความรู้ต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ซึ่งมีได้กล่าวขาน ณ ที่นี้ รวมไปถึง พี่ ๆ เพื่อน ๆ น้อง ๆ ที่ร่วมศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ทุกท่าน ที่มีส่วนช่วยเหลือในการวิจัยครั้งนี้

ไพรัช ศักดิ์สนิท

มีนาคม 2547

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(3)
ABSTRACT	(5)
กิตติกรรมประกาศ	(7)
สารบัญ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(14)
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	3
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
นิยามศัพท์ทั่วไป	4
นิยามศัพท์ปฏิบัติการ	5
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	6
การพัฒนาชุมชน	6
หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน	6
ปรัชญาขั้นมูลฐานของกรมการพัฒนาชุมชน	6
แนวทางของการพัฒนาชุมชน	7
หลักการดำเนินงานกับประชาชนตามอุดมคติของกรมพัฒนาชุมชน	7
ภารกิจ	8
กลยุทธ์	8
เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน	9
หน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชน	9
งานพัฒนาชุมชนคืองานอะไร	10
ยุทธวิธีวิธีการต่อสู้	10
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	17
ความหมาย	17

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปรัชญาหรือจิตตารมณ์ในสหกรณ์เครดิตยูเนียน	19
วิธีการจัดตั้งเครดิตยูเนียน	19
การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	21
โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	22
กิจกรรมในสหกรณ์เครดิตยูเนียน	22
ประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน	23
การประกันเงินกู้และเงินสะสมของสมาชิก	26
การพัฒนาคนโดยขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน	27
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	30
แนวความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของสหกรณ์	30
แนวความคิดเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดการ	31
แนวความคิดเกี่ยวกับการพัฒนา	33
แนวคิดเรื่องการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท	36
แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน	37
ทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและการรวมกลุ่ม	39
แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น	41
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	50
สมมติฐานในการวิจัย	51
บทที่ 3 วิธีการวิจัย	52
สถานที่ในการทำการวิจัย	52
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	52
ประชากร	52
กลุ่มตัวอย่าง	53
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	55
การรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูล	56

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	59
ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของสมาชิก	60
ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม	64
ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ	96
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์	101
ตอนที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วม	105
ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น	113
วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กับปัจจัยต่าง ๆ	118
ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้นำ	127
ตอนที่ 2 เปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญาของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน	130
เปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน	145
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	147
สรุปผลการวิจัย	148
อภิปรายผล	153
ข้อเสนอแนะ	158
บรรณานุกรม	160
ภาคผนวก	165
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	166
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	187

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ	26
2 การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์แต่ละรูปแบบ	29
3 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง	54
4 จำนวนและร้อยละของสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์	61
5 จำนวนและร้อยละของแหล่งที่ทำให้สมาชิกรู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน	64
6 จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามลำดับ	67
7 จำนวนและร้อยละของการรับทราบของสมาชิกเกี่ยวกับผู้จัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย	68
8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่ทราบเกี่ยวกับผู้จัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทย จำแนกตามผู้จัดตั้ง	68
9 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการ จัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน	69
10 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกละของสมาชิกที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ใน ท้องถิ่น	70
11 จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่รู้สึกเกี่ยวกับการที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ใน ท้องถิ่น	70
12 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกละของสมาชิกเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่าง สมาชิกกับประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน	71
13 จำนวนและร้อยละของเหตุผลของความแตกต่างระหว่างสมาชิกสหกรณ์ กับ ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน	72
14 จำนวนและร้อยละของเหตุผลของความไม่แตกต่างระหว่างสมาชิกสหกรณ์ กับ ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน	72
15 จำนวนและร้อยละของความเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสหกรณ์เครดิต ยูเนียนกับกิจการของเอกชนบางอย่าง	74
16 จำนวนและร้อยละของความแตกต่างที่สมาชิกสหกรณ์เห็นว่า สหกรณ์เครดิต ยูเนียนแตกต่างกับกิจการของเอกชนบางอย่าง	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง		หน้า
17	จำนวนและร้อยละของความแตกต่างที่สมาชิกสหกรณ์เห็นว่า สหกรณ์เครดิต ยูเนียนไม่แตกต่างกับกิจการของเอกชนบางอย่าง	75
18	จำนวนและร้อยละของความรู้ของสมาชิกต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน เกี่ยวกับการ ตั้งสหกรณ์เพื่อมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินเป็นสำคัญ	75
19	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของสมาชิกต่อการเลิกสหกรณ์เมื่อสมาชิกทุก คนรวมแล้ว	76
20	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นต่อประโยชน์ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน	78
21	จำนวนและร้อยละของประโยชน์ของสหกรณ์ จำแนกตามลำดับ	79
22	จำนวนและร้อยละของบริการที่สหกรณ์ให้กับสมาชิก	80
23	จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกต่อบริการที่สหกรณ์จัดให้	81
24	จำนวนและร้อยละของบริการที่สมาชิกต้องการให้สหกรณ์จัดแก่สมาชิกเพิ่มเติม	81
25	จำนวนและร้อยละของการจัดสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้สมาชิก	82
26	จำนวนและร้อยละของสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้สมาชิก	82
27	จำนวนและร้อยละของการเป็นสมาชิกสหกรณ์และเหตุผล หากสหกรณ์เรียกเก็บ ดอกเบี้ยเท่ากับราคาดอกเบี้ยในท้องตลาด	84
28	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นสมาชิกต่อลักษณะของพนักงานสหกรณ์ที่ดี	86
29	จำนวนและร้อยละของความจำเป็นของพนักงานสหกรณ์ ต่อสหกรณ์	88
30	จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกสหกรณ์ หากต้องค้ำประกันเงินกู้ให้ กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่มีใช้สมาชิกสหกรณ์	89
31	จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกสหกรณ์ หากต้องค้ำประกันเงินกู้ให้ กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน	89
32	จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเรื่องการลาออกจากสมาชิกภาพ และเหตุผล	90
33	จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่สมาชิกไม่เคยคิดจะลาออกจากสหกรณ์	90
34	จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่สมาชิกคิดเคยคิดที่จะลาออก และสาเหตุที่ทำให้ ระงับความคิดที่จะลาออก	92
35	จำนวนและร้อยละของสาเหตุที่สมาชิกกำลังคิดจะลาออก และเวลาที่จะลาออก	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

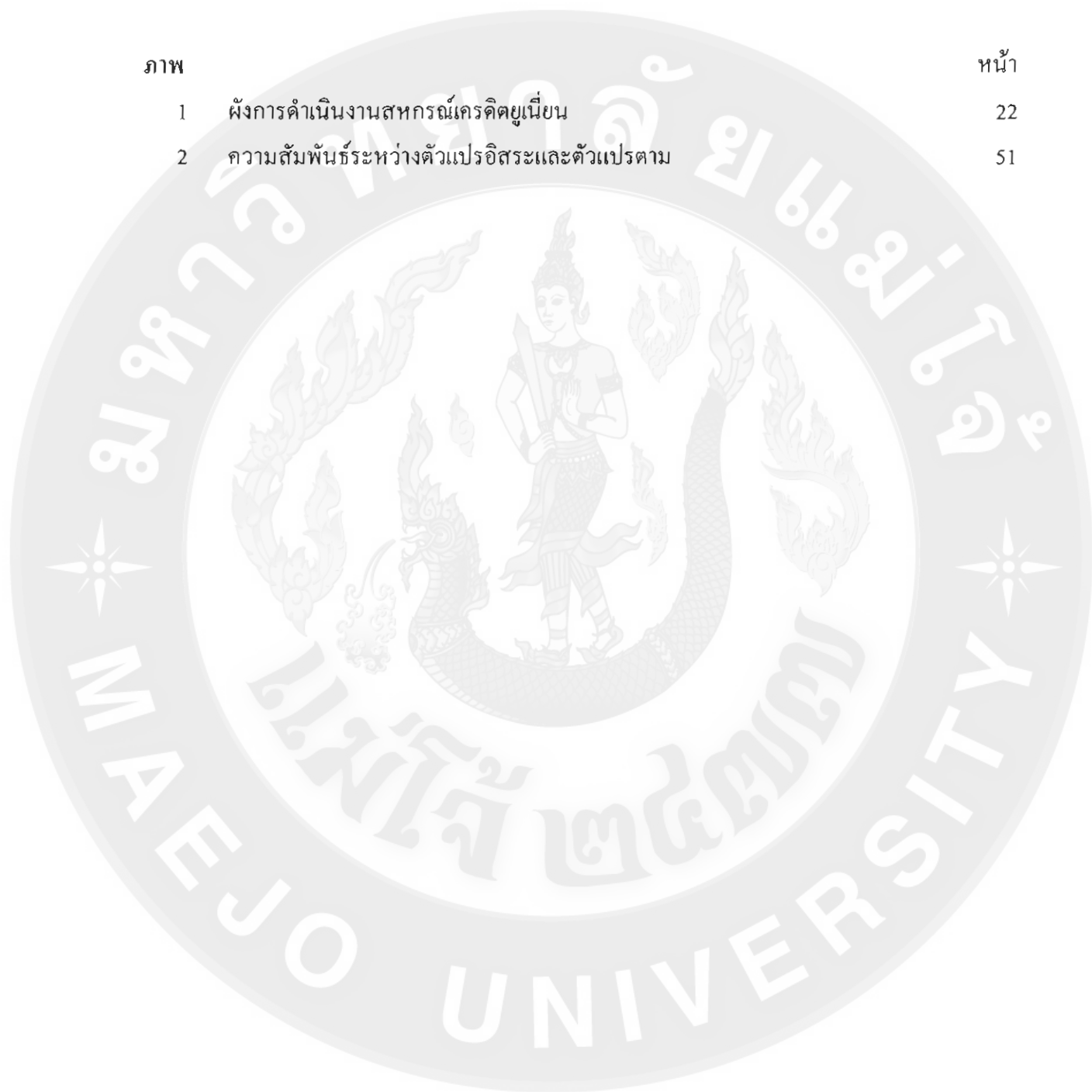
ตาราง		หน้า
36	จำนวนและร้อยละของการขาดประชุมสหกรณ์	94
37	จำนวนและร้อยละของความรู้ของสมาชิกขณะเดินทางมาประชุมและเข้าประชุม	94
38	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน	95
39	จำนวนและร้อยละของหนี้สินสมาชิก ก่อนเป็นสมาชิกสหกรณ์	96
40	จำนวนและร้อยละของภาระหนี้สินในปัจจุบัน และความสามารถในการชำระหนี้	97
41	จำนวนและร้อยละของภาระหนี้สินเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์	97
42	จำนวนและร้อยละของการสะสมเงินเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์	98
43	จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายได้เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์	99
44	จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินเมื่อเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์	100
45	จำนวนและร้อยละของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์	100
46	จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์	103
47	จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจ ในหลักวิธีการ จัดการมณัของสหกรณ์	109
48	จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิก	111
49	จำนวนและร้อยละของการแสดงความคิดเห็นเมื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิก	112
50	จำนวนและร้อยละของการใช้บริการของสหกรณ์	112
51	จำนวนและร้อยละของการใช้บริการของสหกรณ์	116
52	ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กับปัจจัยต่าง ๆ	121
53	จำนวนและร้อยละของสภาพทั่วไปของผู้นำสหกรณ์และพัฒนาร	127
54	จำนวนและร้อยละของความรู้สึกลึกซึ้งของผู้นำสหกรณ์และนักพัฒนาชุมชน ที่มีต่อสหกรณ์	129
55	จำนวนและร้อยละของแนวคิดปรัชญาของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน	139
56	การเปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน	146

สารบัญภาพ

ภาพ

หน้า

1	ผังการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน	22
2	ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม	51

บทที่ 1

บทนำ

การที่รัฐบาลตระหนักว่าความเจริญของประเทศไม่ว่าทางเศรษฐกิจหรือสังคมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อประชาชนในชาติมีฐานะทางเศรษฐกิจความเป็นอยู่ที่ดี ไม่ใช่อยู่อในลักษณะที่มองเห็นความแตกต่างกันอย่างเด่นชัด ดังนั้น รัฐบาลจึงได้ใช้ความพยายามทุกวิถีทางที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนให้สูงขึ้น และวิธีการสหกรณ์ก็เป็นอีกวิธีการหนึ่งที่รัฐบาลได้นำมาใช้ในการพัฒนาฐานะทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีความมั่นใจในหลักและวิธีการ สหกรณ์ ซึ่งเป็นวิธีการดำเนินการที่สนับสนุนให้ประชาชนมีการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพและการครองชีพ ซึ่งไม่สามารถจะแก้ไขได้โดยลำพังคนเดียว วิธีการสหกรณ์เป็นวิธีการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนได้อย่างกว้างขวาง ทุกอาชีพ

เป้าหมายของการส่งเสริมสหกรณ์ ไม่ว่าจะเป็นสหกรณ์ประเภทใดหรือไม่ว่าจะมองในฐานะที่เป็นองค์การทางด้านเศรษฐกิจหรือองค์การทางด้านสังคมก็ตาม อุดมการณ์หรืออุดมคติสูงสุดที่สหกรณ์พยายามจะดำเนินการให้บรรลุผลคือ การทำให้สมาชิกของสหกรณ์มีการดำรงชีวิตอยู่อย่างยุติ กินดีและมีสันติสุข โดยการช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน (กรมส่งเสริมสหกรณ์ , 2530: 7)

ดังนั้น จึงถือได้ว่า อุดมการณ์สหกรณ์ คือ เป้าหมายสุดท้าย (Ultimate goal) หรือเป้าหมายในอุดมคติ (Ideal goal) นั่นเอง อย่างไรก็ตาม การที่สหกรณ์จะสามารถบรรลุถึงเป้าหมายสุดท้ายได้นั้น เป้าหมายปฏิบัติการ (Operational objectives) ที่สำคัญ จำเป็นต้องก่อตั้งขึ้นมาก่อนเพื่อที่จะให้เป็นตัวกลางในการที่จะใช้เป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุเป้าหมายสุดท้าย (ดิเรก ฤกษ์ห่วย, 2522: 7) เป้าหมายปฏิบัติการนั้นจะต้องตั้งโดยมีพื้นฐานจากปัญหาและจุดมุ่งหมายของสมาชิกสหกรณ์เป็นหลัก ซึ่งเมื่อมาพิจารณาถึงแนวความคิดเรื่องปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน ก็พอจะกำหนดเป้าหมายของการดำเนินงานสหกรณ์ได้ดังนี้ (จำลอง ปรีชา, 2540: 2)

1. การให้บริการด้านเศรษฐกิจและสังคมตามที่มวลสมาชิกต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
2. การพัฒนาคุณภาพของคนในวงการสหกรณ์ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมที่เหมาะสมถูกต้อง
3. การพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชนของมวลสมาชิกให้มีความเหมาะสมและเอื้ออำนวยต่อการพัฒนาตัวบุคคล

จากเป้าหมายดังกล่าวข้างต้น การส่งเสริมสหกรณ์จึงควรจะทำให้สอดคล้องและเกื้อกูล หรือสนับสนุนเพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์ประเภทต่าง ๆ บรรลุผลตามเป้าหมาย โดย (เรืองยศ นันทเสน, 2532: 67)

1. สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มจัดตั้งเป็นสหกรณ์เพื่อให้การบริการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมแก่ประชาชนในทุกกลุ่มอาชีพ
2. สนับสนุนให้สหกรณ์ประเภทต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นแล้ว สามารถดำเนินธุรกิจด้านต่าง ๆ เพื่อให้บริการแก่สมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. สนับสนุนและให้การศึกษ ฝึกอบรมเพื่อพัฒนาบุคคลตลอดจนสมาชิกสหกรณ์ให้มีความรู้ความเข้าใจในระบบสหกรณ์อย่างแท้จริง
4. สนับสนุนหรือส่งเสริมให้สหกรณ์เข้าไปมีบทบาทในการพัฒนาสิ่งแวดล้อม และชุมชน ได้อย่างเด่นชัดจริงจังและต่อเนื่อง

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งใน 6 ประเภท ที่มีในประเทศไทยและมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนถือได้ว่า เป็นธนาคารของคนจน เป็นสถาบันด้านการเงินที่มีบทบาทมากในหมู่ผู้มีรายได้น้อยที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน จะเห็นได้จากการขยายตัวของจำนวนสหกรณ์และจำนวนสมาชิก นับตั้งแต่ได้มีการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนขึ้นเป็น สหกรณ์แรก เมื่อปี พ.ศ. 2508 โดยมีสมาชิกแรกตั้งจำนวน 13 คน ทุนดำเนินงาน 860 บาท (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2524: 31) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียน/กลุ่มเครดิตยูเนียนทั้งสิ้น 661 แห่ง จำนวนสมาชิกทั้งหมด 213,948 คน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2543: 2) ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงการตื่นตัวกันในอันที่จะรวมกลุ่มกันในรูปของสหกรณ์เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเงิน เป็นวิธีการที่จะเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมแก่สมาชิกและครอบครัว ชุมชน ตลอดจนถึงประเทศชาติได้เป็นอย่างดี

แม้ว่าตามหลักการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ทั้งนี้ย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับคนในชุมชนนั้น ๆ ว่าจะสามารถใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือได้อย่างถูกวิธีหรือไม่ เพราะในการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้น นอกจากจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนในชุมชน ความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันของคนในชุมชนแล้ว ยังต้องประกอบไปด้วยการมีผู้นำในชุมชนที่มีความเข้าใจเรื่องความสำคัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนและผู้นำเหล่านั้นต้องมีความบริสุทธิ์ใจ มีความซื่อสัตย์ และความจริงใจต่อคนในชุมชน อีกทั้งยังจะต้องได้รับการแนะนำ

จากบุคคล ผู้รู้ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งอาจจะได้แก่ เจ้าหน้าที่ของชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย กรมส่งเสริมสหกรณ์ เข้ามาสนับสนุน ทำความเข้าใจกับสมาชิกผู้ก่อตั้งอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้ง ซึ่งถ้าหากชุมชนใดมีปัจจัยพร้อมเพียงย่อมจะทำให้การจัดตั้งองค์กรเพื่อพัฒนาชุมชนประสบความสำเร็จ ในทางตรงกันข้ามหากชุมชนใดจัดตั้งองค์กรขึ้น เพื่อหวังผลประโยชน์เพียงบางสิ่งบางอย่างโดยไม่คำนึงถึงความพร้อมในชุมชนย่อมจะทำให้้องค์กรนั้นเกิดความล้มเหลว ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้

ความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)

ในการดำเนินกิจกรรมที่มีการรวมกลุ่มของคน ย่อมเกิดปัญหามากมาย จึงต้องมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ และโครงสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่าง ๆ ให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ในการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ และให้เป็นไปตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สหกรณ์เครดิตยูเนียนก็เช่นเดียวกัน หากจะใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนช่วยเหลือสมาชิกให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ย่อมขึ้นอยู่กับขบวนการในการจัดตั้ง รวมทั้งวิธีการในการดำเนินงานของคณะกรรมการ และการร่วมมือกันในมวลสมาชิก ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้รับแนวทางที่ถูกต้อง เพื่อให้สหกรณ์เป็นเครื่องมือที่ดีที่สุดในการสร้างสรรให้ชุมชนมีการพัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยความสำคัญในการจัดตั้ง รวมถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาถึงขบวนการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนในประเทศไทย เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เกิดมีความกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา (Objectives of the Study)

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญา ของการพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน
2. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคม ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

4. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ขอบเขตและข้อจำกัดของการศึกษา (Scope and Limitation of the Study)

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตและข้อจำกัด ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเฉพาะพัฒนาชุมชน ในเขตอำเภอจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ศึกษาดังอยู่
2. เป็นการศึกษาถึงประชากรเฉพาะสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ที่เป็นสหกรณ์ประเภทสมาชิกสามัญและยังดำเนินกิจการอยู่ในปัจจุบัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

1. เพื่อทราบความเข้มข้นของแนวคิด และปรัชญาของสหกรณ์เครดิตยูเนียน กับการพัฒนาชุมชน ว่าแตกต่างกันอย่างไร และสามารถแก้ไขปรับปรุง หรือประยุกต์ใช้ระหว่างกันและกันได้
2. สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับกลยุทธ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. เพื่อทราบแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน รวมทั้งแนวทางในการปฏิบัติเพื่อให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก

นิยามศัพท์ทั่วไป (General Definition of Terms)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้มีการกำหนดความหมายของคำบางคำที่ใช้ เพื่อการศึกษาดังต่อไปนี้

พัฒนาชุมชน หมายถึง กรรมวิธีที่มุ่งจะสร้างความเจริญในด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่สังคม ให้แก่ชุมชนเป็นการส่วนรวม โดยชุมชนนั้น ๆ จะต้องมีส่วนร่วมอย่างแข็งขัน และความคิดริเริ่มนั้นมาจากประชาชน

ผู้นำพัฒนาชุมชน หมายถึง ข้าราชการชั้นนโยบาย หรือ ผู้นำระดับท้องถิ่น ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด

ผู้นำกลุ่มสหกรณ์ หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่เป็นคณะกรรมการบริหารหรือผู้ที่เคยทำมาก่อน ไม่จำกัดว่าจะต้องเป็นกลุ่มออมทรัพย์ จะเป็นสหกรณ์แบบใดก็ได้

สหกรณ์ หมายถึง คณะบุคคลซึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อประโยชน์ทางเศรษฐกิจ และสังคม โดยช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และได้จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

สหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง องค์กรหนึ่งที่รวมคนเข้าด้วยกัน โดยคนที่จะมารวมกันนี้ ต้องมีวงสัมพันธ์เดียวกัน มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยมีความเชื่อถือ หรือความไว้วางใจ สามัคคีเป็นหนึ่งเดียวกัน และเป็นสหกรณ์ที่จดทะเบียนกับกรมส่งเสริมสหกรณ์แล้ว

สมาชิก หมายถึง บุคคลซึ่งมีสถานภาพเป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในประเทศไทย

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

(Operation Definitions of Terms)

สภาพพื้นฐานทั่วไป หมายถึง ลักษณะพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์

ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน หมายถึง ความเข้าใจของสมาชิก เกี่ยวกับเรื่องหลักและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน เช่น การเปิดรับสมาชิกโดยไม่จำกัดเพศวัย เชื้อชาติ ศาสนา เป็นต้น

จิตตารมณ์ หมายถึง หลักคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งกรรมการ และสมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติ ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นใจกัน และความวางใจกัน

ความรู้ความเข้าใจในจิตตารมณ์ หมายถึง ความเข้าใจของสมาชิก เกี่ยวกับจิตตารมณ์

การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกร่วมมือร่วมใจในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ได้แก่ สะสม การใช้บริการเงินกู้ การใช้บริการเงินฝาก การใช้บริการร้านค้าของสหกรณ์ การเข้าร่วมประชุม ฯลฯ เป็นต้น

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURE)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความกระจ่างซึ่งปัญหา และดำเนินการวิจัยได้อย่างถูกต้อง โดยครอบคลุมเนื้อหา ดังนี้

การพัฒนาชุมชน

สหกรณ์เครดิตยูเนียน

แนวคิดทางทฤษฎี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาชุมชน

หลักการดำเนินงานพัฒนาชุมชน

การพัฒนาชุมชน ถือ คน เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาต้องส่งเสริมให้เกิด การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อนำไปสู่ชุมชนที่เข้มแข็ง ชุมชนที่พึ่งตนเอง ชุมชนที่สามารถแก้ไขปัญหาวิกฤติต่าง ๆ ได้ โดยชุมชนเอง ทั้งนี้ภาครัฐจะสนับสนุน ในส่วนที่ยังเกินขีดความสามารถของชุมชน ด้วยการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและกระบวนการ เรียนรู้ของประชาชน เพื่อให้ครอบคลุมรอบด้าน ชุมชนเข้มแข็งพึ่งตนเองได้ เศรษฐกิจชุมชนดี และสิ่งแวดล้อมยั่งยืน ผลสัมฤทธิ์ของชุมชนเข้มแข็ง ชุมชนต้องรับผิดชอบชุมชนได้ ชุมชนเท่านั้นที่จะแก้ปัญหาของชุมชนได้ ชุมชนต้องพึ่งพาซึ่งกันและกันได้

ปรัชญาขั้นมูลฐานของกรมการพัฒนาชุมชน

1. มนุษย์พึงได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรมและมีศักดิ์ศรี ในฐานะเป็นปุณฺชน
2. มนุษย์มีเสรีภาพกำหนดวิถีการดำรงชีวิตของตนในทิศทางที่ต้องการ
3. มนุษย์สามารถพัฒนาได้ถ้ามีโอกาสและได้เรียนรู้
4. มนุษย์มีพลังความคิด ความเป็นผู้นำ ฯลฯ ความสามารถเหล่านี้เป็นสิ่งที่ซ่อนเร้น แต่สามารถนำออกมาใช้ได้ ถ้าได้รับการพัฒนา

5. การพัฒนาพลังและขีดความสามารถของชุมชน มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของบุคคล ชุมชนและรัฐ

แนวทางของการพัฒนาชุมชน

แนวทางที่ 1 หน่วยงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติงานในพื้นที่เดียวกันจะต้องมีแผนงาน โครงการ ที่ประสานกันในลักษณะของการบูรณาการให้สอดคล้องกัน เพื่อเสริมกำลัง และสนับสนุนซึ่งกันและกัน

แนวทางที่ 2 ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน จะต้องทำงานกับกลุ่มของประชาชน มากกว่า ทำกับคน ๆ เดียว

แนวทางที่ 3 ต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งในการคิด ตัดสินใจและ ดำเนินการ เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้และสร้างความเชื่อมั่นใน คนเองอันนำไปสู่การช่วยตนเอง ได้

แนวทางที่ 4 ผู้เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน ต้องให้ความสนใจในประเพณีความเชื่อ ใน การร่วมกันทำงาน เพื่อประโยชน์และความต้องการของประชาชน มากกว่ายึดความคิดเห็นของ ตนเองแต่ฝ่ายเดียว

หลักการทำงานกับประชาชนตามอุดมคติของกรมการพัฒนาชุมชน

1. พิจารณากว้างการณที่ป็นอยู่ในชุมชนเป็นหลักเริ่มงาน
2. ให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมและรู้เห็นตั้งแต่เริ่มต้น
3. โครงการและกิจกรรมพัฒนาชุมชนต้องค่อยเป็นค่อยไป ไม่เร่งรีบ รวดรัด
4. แสวงหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชนให้พบ
5. ใช้วิธีดำเนินงานแบบประชาธิปไตย
6. การวางโครงการต้องยึดหยุ่นอ่อนตัวได้ตามสถานการณ์
7. ทำความเข้าใจในวัฒนธรรมของชุมชน
8. แสวงหาผู้นำท้องถิ่นและผู้นำชุมชนเป็นมิตรร่วมงาน .
9. ใช้องค์กรที่มีอยู่ในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์
10. อาศัยนักวิชาการหรือผู้ชำนาญเฉพาะสาขา
11. ทำงานกับสมาชิกทุกคนในสถาบันครอบครัว

12. โครงการต้องมีลักษณะกว้าง เพื่อสนองความต้องการของประชาชนได้ ครอบคลุม
ปัญหาด้านต่าง ด้วย

13. ทำการประเมินงานเป็นระยะ ๆ
14. ทำงานกับคนทุกชั้นของสังคม
15. สอดคล้องเป็นแนวทางเดียวกับกรอบนโยบายของชาติ
16. อาศัยหลักการเข้าถึงชุมชน
17. ใช้ทรัพยากรท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์

ภารกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของคน ครอบครัว และชุมชน
2. ส่งเสริมการพัฒนาอาชีพ เงินทุนท้องถิ่น ระดับครัวเรือนและชุมชน
3. พัฒนาศักยภาพและสนับสนุนองค์กรชุมชน อาสาสมัคร และผู้นำท้องถิ่นให้มี
4. ความสามารถ และมีบทบาทในการบริหารจัดการการพัฒนาในชุมชน
5. ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างและพัฒนาเครือข่ายองค์กรชุมชน
6. ส่งเสริมและประสานให้องค์กรท้องถิ่นสนับสนุนการพัฒนาคน ครอบครัวและชุมชน
7. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนบริหารจัดการการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมของชุมชน

8. ส่งเสริมการปลูกฝังวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานแก่ประชาชน
9. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาระบบข้อมูลและให้บริการข้อมูลข่าวสารเพื่อการ

พัฒนาชนบท

10. วิจัยและพัฒนารูปแบบและวิธีการพัฒนาชุมชน

กลยุทธ์

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาในลักษณะพหุภาคี
2. การส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัวและองค์กรชุมชน
3. การจัดการการพัฒนาแบบองค์รวม
4. การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ของประชาชน
5. การยึดหลักประชาธิปไตยในการปฏิบัติงาน

เป้าหมายของการพัฒนาชุมชน

1. เร่งการเพิ่มผลผลิต และเพิ่มรายได้ต่อครอบครัวของประชาชนจากการเกษตร และอุตสาหกรรมในครอบครัว
2. ส่งเสริมการสร้างสาธารณสมบัติโดยความร่วมมือของประชาชน
3. ปรับปรุงการอนามัยและสุขภาพของชาวชนบท
4. ส่งเสริมการศึกษาของประชาชน ทั้งในและนอกโรงเรียน รวมทั้งผู้ใหญ่ สตรี เด็กและคนวัยรุ่น
5. ส่งเสริมวัฒนธรรม ระเบียบ ประเพณีและสวัสดิการของประชาชน และ สันตินาการ
6. ส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

หน้าที่ของกรมการพัฒนาชุมชน

1. ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการและลูกจ้างในสังกัด รวมทั้งให้ความร่วมมือในการฝึกอบรมด้านการพัฒนาชุมชนแก่ องค์กร และหน่วยงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ
2. ให้การศึกษาและพัฒนากระบวนการเรียนรู้โดยเฉพาะการปลูกฝังวิถีประชาธิปไตย ขั้นพื้นฐานแก่ประชาชนโดยจัดตั้งและพัฒนากลุ่มประชาชนเป้าหมายเพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งประชาสัมพันธ์กิจกรรม และการปฏิบัติงานของหน่วยงานในสังกัด
3. พัฒนางค์กรอาสาสมัคร และผู้นำท้องถิ่น ในระดับตำบลและหมู่บ้านด้วยวิธีการพัฒนาชุมชน เพื่อให้เป็นพื้นฐานในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย
4. พัฒนาระบบ รูปแบบ และวิธีการพัฒนาชุมชน จัดทำและประสานแผนของกรมให้เป็นไปตาม นโยบายและแผนแม่บทของกระทรวง กำกับ เร่งรัดติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานตาม แผนงานของหน่วยงานในสังกัด รวมทั้งจัดทำแผนพัฒนาตำบลตลอดจนจัดระบบข้อมูล และเป็นศูนย์ข้อมูลเพื่อการพัฒนาชนบทของประเทศ
5. ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ และสนับสนุนการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนส่วนภูมิภาค
6. ดำเนินการและประสานงานเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนในส่วนภูมิภาค
7. ปฏิบัติราชการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นหน้าที่ของกรม

งานพัฒนาชุมชนคืออะไร

งานพัฒนาชุมชนเป็นงานทำกับคน ทำกับกลุ่มคน ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผลประโยชน์ หรือกลุ่มเพื่อความอยู่รอด อะไรที่ทำให้กลุ่มคนเคลื่อนไหวเติบโต เกื้อกูลกันทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม นั่นคืองานการพัฒนาชุมชนทั้งสิ้น

งานพัฒนาชุมชน เป็นการทำงานเพื่อพัฒนาชุมชน โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์แบบอย่างสงครามกองโจร เพราะสงครามความอดอยากยากจน จะใช้กำลังเข้าปะทะโดยหักโหมไม่ได้ ยุทธศาสตร์นี้คือ

1. ถือว่า "หมู่บ้าน" คือฐานทัพทางยุทธศาสตร์ หากยึดหมู่บ้านไว้ได้จะชนะสงคราม
2. ดังนั้นพื้นที่เป้าหมาย คือ หมู่บ้าน
3. "เอาหนึ่งสู้สิบ" คือใช้กำลังส่วนน้อยเข้ากระตุ่นคือสร้างความอึดคักยากจนส่วนใหญ่ให้ไหวตัวจนชุมชนเกิดความสำนึกในการ พัฒนาตนเองเข้าร่วมด้วย เช่นเดียวกับนิคคัซชินเข้ากระตุ่นให้ร่างกายเกิดความต้านทานโรคสูงขึ้น มีภูมิคุ้มกันความอดอยากยากจนสูงขึ้น
4. "ถางเนื้อ-ชอบถางยา" ถือว่าเป็นความยุ่งยากของงานพัฒนาชุมชน เพราะงานพัฒนาชุมชนเป็นงาน "อันตราย" ไม่อาจกำหนดรูปแบบตายตัว จึงถือหลักว่า "หลีกแจ้ง-คื้ออน ก้าวไม่ได้ก็กระโดด" ให้แก้ปัญหของชุมชนที่แก้ได้ ถ้าแก้ไม่ได้ก็ให้ชุมชนรู้จักวิธีที่จะอยู่ในปัญหานั้น ด้วยความสุข "การข้ามน้ำไม่จำเป็นต้องสร้างสะพานเสมอไป"

ยุทธวิธีการต่อสู้

1. ต้องทำวัคซีนให้มีคุณภาพสูง และใช้ได้ถูกต้องตรงกับโรคที่ต้องการจะให้เกิดภูมิคุ้มกันโรคนั้น ถัดลงไปที่ชุมชน หมู่บ้าน วัคซีนนี้คือ "ตัวนักพัฒนา" การคัดเลือกและการฝึกอบรมนักพัฒนาจึงเป็นเรื่องสำคัญมากที่สุด
2. "งานของนักพัฒนา" ในชนบทนั้นแท้จริงก็ล้นซับซ้อนไม่มีที่สิ้นสุด อาจแบ่งเป็นงานใหญ่ได้ ดังนี้

2.1 งานแก้ไขสิ่งแวดล้อม เพราะคนยอมเป็นไปตามสิ่งแวดล้อม ทั้งชาติพันธุ์ อุปนิสัย ใจคอ การดำรงอยู่และความเสื่อมสลาย การแก้ไขสิ่งแวดล้อมจึงจำเป็นยังเป็นอันดับแรกที่จะพัฒนาชุมชน และการแก้ไขนี้จะต้องใช้คนในชุมชนนั้น ๆ เอง เป็นผู้แก้ไข ผลของการแก้ไขจึงจะได้มาซึ่งความเหมาะสม ความพอดีแก่สังคมหรือชุมชนนั้น ๆ กล่าวคือ นักพัฒนาต้องนำชุมชนให้แก้ไข

สิ่งแวดล้อมอย่างสุขุม รอบคอบ เพราะการแก้ไขอย่างหนึ่ง ก็อาจกระทบอีกอย่างหนึ่ง ให้เกิดความเสียหายตามมาด้วยเสมอเป็นต้นว่า อยากส่งเสริมให้ประชาชนและชาวบ้านมีรายได้สูงขึ้น จึงส่งเสริมการท่องเที่ยว ทำให้รายได้ของประเทศเพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีรายได้และมั่งคั่งมากขึ้น แต่ความเสื่อมโทรม และสกปรก หรือ มลภาวะก็มากขึ้นเป็นเงาติดตามตัวมา ยิ่งเคลื่อนไหวยิ่งเจาอันเป็นจุดมีจุดบอดก็ยิ่งมีมากขึ้น นำความสกปรกมาสู่ วัฒนธรรม ธรรมชาติ การปกครอง และชาติ ศาสนาอย่างรุนแรงขึ้นทุกที แต่จะไม่ทำการส่งเสริมก็ไม่ได้ มีคำกล่าวว่า "โรงสีไม่มีจี๊ด-ร้านค้าไม่มีจี๊ดดิน ก็แข็ง" ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นตามมา คือ การเก็บกวาดต่างหากไม่ใช่ปิดโรงสี เพราะกลัวจี๊ด-ร้านหรือปิดร้านค้า เพราะรังเกียจจี๊ดดิน ตัดถนนเข้าไป ป่าไม้ก็เสื่อมโทรม คนยิ่งมาก สภาพแวดล้อมยิ่งเลวลง ฯลฯ ดังนั้น งานพัฒนาจึงมี 2 ด้าน ทั้งงานส่งเสริม กับงานป้องกันแก้ไข จึงได้จำกัดความ "การพัฒนา" ว่า "คือการยับยั้งความเสื่อมและสร้างสรรค์ความเจริญ ก้าวหน้า" นักพัฒนา ต้องมองงานสองด้านนี้ให้กระจ่างในการปฏิบัติทุกอย่าง

2.2 งานให้การเรียนรู้แก่ชาวบ้าน การแก้ไขสิ่งแวดล้อมให้ดีขึ้น การป้องกันการสูญเปล่า เช่น สูญเสียเวลา แรงงาน วัสดุ หรือทุนทรัพย์ อย่างไม่คุ้มค่าของชาวบ้านเป็นการนำวิชาการ วิธีการเทคโนโลยีอันเหมาะสมไปสู่ชาวบ้าน และในเวลาเดียวกันเท่ากับเป็นการกระตุ้นเตือนชาวบ้านให้เกิดการตื่นตัว เคลื่อนไหว "การพัฒนา" นั้นเป็นการเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่งเปรียบเสมือนน้ำในบ่อ ถ้าไม่ไหลถ่ายเท ก็เน่า การพัฒนาชุมชนจึงต้องกระตุ้นเตือน เร่งเร้า ให้ชุมชนเคลื่อนไหวอยู่เสมอ แต่ต้องระมัดระวัง ไม่เคลื่อนไหวจนชุมชนเหนื่อยยากจนเกินไป กล่าวคือต้องมี "ความพอดี" การหาความพอดีให้พบ เป็นความสามารถของนักพัฒนา เมื่อพบปัญหาหาสาเหตุของปัญหาได้แล้ว วิธีแก้ปัญหาคตามสาเหตุ นั้นมีมากมายหลายวิธีแต่วิธีที่ดีที่สุดคือ

- 2.2.1 แก้ได้ตรงตามสาเหตุ โดยไม่เกิดปัญหาแทรกซ้อนขึ้น หรือหากเกิดขึ้นก็น้อยที่สุด
- 2.2.2 ทันเวลา ไม่เนิ่นนานจนเกิดความเสียหายมากขึ้น
- 2.2.3 เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ไม่ว่าแรงงานหรือวัสดุเงินทอง
- 2.2.4 อยู่ในขีดความสามารถของชุมชนที่จะทำได้ โดยไม่ใช้การเพื่อฝืน

ทั้งนี้ ไม่ว่าชุมชนนั้นจะใหญ่ จนถึงกับเป็นประชาชนทั้งประเทศ การแก้ปัญหาก็ต้องยึดหลัก 4 ประการนี้เป็นพื้นฐาน รัฐบาลซึ่งเป็นนักพัฒนา จะไม่ชี้ชวนประชาชนให้เพื่อฝืนเป็นอันขาด เพราะในระยะยาวจะถูกดำเนินคดีเตียนมากนั่นคือความพอดี หรือ "มัชฌิมาปฏิปทา"

2.3 งานเพิ่มพูนรายได้ให้ชุมชน ในชุมชนหนึ่ง ๆ ย่อมมีงานอาชีพของชุมชนเป็นประจำอยู่ 2 ประเภท คือ

2.3.1 อาชีพหลัก เช่นการทำนา ทำสวน ทำไร่ ทำเหมืองแร่ การประมง ค้าขาย เป็นต้น

2.3.2 อาชีพรอง หรืออาชีพเสริมเพื่อให้เกิดรายได้เพิ่มพูนขึ้น ในงานพัฒนาชนบทตามหมู่บ้านนั้น หน้าที่สำคัญของ นักพัฒนาคือส่งเสริมอาชีพรอง ที่ยังไม่มีก็ทำให้เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้วก็ทำให้ดีขึ้น มากขึ้น เพราะครอบครัวในชนบทนั้นมีรายได้ต่ำมาก ด้วยต้องเผชิญกับศัตรูมากมาย เช่น ธรรมชาติ ความแห้งแล้ง ของปลอม ดอกเบี้ย การพนัน ทุราขามา เจ้าพ่อและเล่ห์เหลี่ยม ความคดโกง ล่อลวงของพ่อค้า ความเห่อเหิม ฟุ่มเฟือย ที่ถูกยุบยงชักนำขึ้น

ในแง่ของนักพัฒนา มีข้อสังเกตว่า การส่งเสริมอาชีพเพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้สูงขึ้นนั้น ต้องยึดปฏิบัติดังนี้

1. พึงอาศัยธรรมชาติ เรียนรู้ธรรมชาติ และดัดแปลงธรรมชาติมาเป็นประโยชน์
2. ให้ทุกคนมีงานทำ อย่างได้ผลในท้องถิ่นของตน
3. พัฒนาทางวิชาการ หรือเทคโนโลยีที่เหมาะสมให้ เน้นอาชีพใหม่ ๆ ให้
4. ให้ถือว่า แรงงานจะมีค่าได้เกาะติดวัสดุไปจำหน่าย ไม่มีวัสดุแรงงานไม่มีที่เกาะยึดก็สูญเปล่า เกาะยึดโดยไม่มี "เทคนิค" ก็ไม่ได้ราคาดี ดังนั้น การพัฒนารายได้จะเรียกว่าพัฒนาอาชีพก็ได้ พัฒนาแรงงานก็ได้ ซึ่งนักพัฒนาจะต้องทำในชนบท หมู่บ้าน

2.4 คุณลักษณะชาวบ้าน เมื่อทำงานกับกลุ่มคน สุขภาพของคนจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะคนที่มีคุณภาพนั้น ต้องมีสุขภาพดีด้วย เพื่อที่จะพัฒนากลุ่มบุคคลให้ได้ผลดี สามารถแบ่งกลุ่มคนตามอายุ ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 อายุ 0-7 ปี เป็นประเภท เด็กอ่อน (หรือทารก)
- กลุ่มที่ 2 อายุ 7-16 ปี เป็นประเภท อนุชน (หรือเด็ก)
- กลุ่มที่ 3 อายุ 16-25 ปี เป็นประเภท เยาวชน (หรือหนุ่ม-สาว)
- กลุ่มที่ 4 อายุ 25-45 ปี เป็นประเภท ผู้ครองเรือน
- กลุ่มที่ 5 อายุ 45-60 ปี เป็นประเภท ผู้เฒ่า (หรือผู้ใหญ่)
- กลุ่มที่ 6 อายุ เกิน 60 ขึ้นไป เป็นประเภท เฒ่าศรีเรือน (หรือผู้อาวุโส)

งานพัฒนาสุขภาพนั้นย่อมเป็นการพัฒนาคุณภาพไปในตัวด้วย อย่างแยกกันไม่ออก เมื่อแบ่งกลุ่มบุคคลตามอายุ เช่นนี้แล้ว ก็จะมองเห็นงานส่งเสริมสุขภาพ กาย จิต สมรรถภาพของคนตามกลุ่มอายุได้โดยง่าย ดังนี้

- กลุ่มที่ 1 ส่งเสริมสุขภาพแม่และเด็ก และมีสถานรับเลี้ยงเด็กอนุบาล
- กลุ่มที่ 2 อยู่ในเกณฑ์ศึกษาประชาบาลนักพัฒนาเข้าช่วยเรื่องอาหารกลางวันและ

การกีฬา

กลุ่มที่ 3 เป็นงานเยาวชนซึ่งสำคัญมากที่สุด เพราะเยาวชนคืออนาคตของชาติและการศึกษา ของบ้านเมืองเรายังด้อยมาก คนมีความรู้จำนวนน้อยก็รู้มากเกินไป คนจำนวนมากในชนบทก็รู้น้อยเกินไป นักพัฒนาจึงต้องฝึกอบรมเยาวชน ด้วยวิธีทำงานให้เกิดการเรียนรู้แก่กลุ่มเยาวชน ให้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม ให้รู้จักความรับผิดชอบ รู้จักหน้าที่ รู้จักเสียสละ รักชาติ รักสถาบัน รักวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามของตน ที่สำคัญคือให้รู้และรักอาชีพของตน ของครอบครัวที่กำลังทำอยู่และตนเอง ทำด้วย การฝึกเยาวชนนี้มักจะใช้การกีฬาเป็นแกนนำ ซึ่งจะได้ทั้งสุขภาพและพลังกลุ่ม

กลุ่มที่ 4 ผู้ครองเรือน กลุ่มนี้จะถืออาชีพและรายได้เป็นสำคัญ จะไม่ค่อยสนใจเรื่องการอนามัยและสุขภาพ แต่เป็นกลุ่มที่กระตือรือร้น อยากอยู่ในสังคมอย่างมีหน้ามีตา จึงต้องอ้อมไปให้ความรู้และความสนใจทางการประกวดเด็กอ่อนบ้าง ประกวดบ้านเรือนบ้าง ประกวดสวนครัวและการเลี้ยงสัตว์บ้าง ประกวดการประดิษฐ์อาหารบ้าง ฯลฯ อันมีแนวส่งเสริมทางโภชนาการ และการอนามัยครัวเรือน

กลุ่มที่ 5 กลุ่มผู้เฒ่าหรือผู้หลักผู้ใหญ่ หมายถึง กลุ่มที่ตั้งเนื้อตั้งตัวได้มีหลักฐานแล้ว มีประสบการณ์อันดีงาม มามาก กลุ่มนี้ทางสังคมและทางศาสนา ได้พึ่งพาอาศัยมาก เป็นกำลังหลักในพื้นที่ที่นักพัฒนาจะเข้าไปพึ่งพาอาศัย ถ้ากลุ่มนี้เชื่อถือ (เชื่อฟัง+นับถือ) ท่านนักพัฒนาแล้วงานใดที่นักพัฒนาประสงค์จะกระตุ้นให้เกิดขึ้น ก็จะเกิดขึ้นได้โดยง่ายในชุมชนนั้น บุคคลกลุ่มนี้ต้องการ "การพัฒนาความคิด" เป็นอย่างยิ่ง นักพัฒนาที่ฉลาดฟังน้อมตัวเข้าไปหา

กลุ่มที่ 6 เฒ่าศรีเรือนกลุ่มผู้อาวุโส นักพัฒนาทั้งหลายท่านต้องเข้าใจนะครับว่า "ความกตัญญู" เป็นผู้สร้างสังคมไทย สร้างชาติไทย ท่านไปสังเกตวัดวาอารามทั้งหลาย รวมทั้งภิกษุสงฆ์ทั้งปวง ที่ยืนยงรุ่งเรืองอยู่ได้เพราะ "ความกตัญญู" ของหมู่ชนที่ทำบุญอุทิศส่วนกุศลให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายทั้งนั้น ถ้าไม่มีคุณธรรมบทรนี้ ชาติ ศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ก็จะล่มสลาย ดังนั้นพวกคอมมิวนิสต์อันเป็นพวกสังคมนิยมตกขอบซ้าย จึงมุ่งทำลายความกตัญญู เพื่อล้างสังคมเก่าสร้างสังคมใหม่ งานเคารพยกย่องผู้อาวุโส ซึ่งมีทุกชาติภาษา

2.5 การใช้เวลาวางให้มีประโยชน์ ชาวชนบทมักถูกคิดเคียดว่าปล่อยให้มีเวลาว่างมากเกินไป เมื่อหมดฤดูทำนาแล้ว ในหน้าแล้ง 3-4 เดือน ชาวบ้านในชนบทก็ตีไก่ กัดปลา ค้มเห้ล่า เล่นการพนัน หรือมีงานบุญรื่นเริงต่าง ๆ มากมาย ซึ่งไม่เกิดประโยชน์แก่ตนและครอบครัว ซ้ำยังทำให้มีหนี้สินเกิดความยากจนยิ่งขึ้นด้วย แม้ขณะนี้สังคมจะเปลี่ยนไปมาก แต่ปัญหานี้ก็ไม่หมดไป เพราะชาวชนบทโดยเฉพาะชาวไร่นาเป็นชนส่วนใหญ่ของประเทศ นักวิชาการท่านว่าประมาณ 75-80 เปอร์เซ็นต์ของคนทั้งประเทศ และว่าผู้ชายเป็นพวกที่ผลาญเวลามากที่สุด ทั้งเล่น (การพนัน) ทั้งกิน (เห้ล่า) ทั้งทำตัวเป็นนักเลงหัวไม้

ปัญหาของชนบทเวลานี้ก็กลับกลายเป็นขาดแรงงาน เพราะรัฐบาลประกาศตัวเป็น “นิคส์” แรงงานชนบทก็พากันเข้ากรุงมาทำงานตามโรงงาน การ “ขอแรง” อันเป็นประเพณีดั้งเดิมของชนบทหายหมดไป จะทำอะไรต้อง “จ้าง” และค่าจ้างแพงขึ้นทุก ๆ ปี สิ่งเลวร้ายจึงตามมาทดแทนในช่องว่างนี้ของน้ำใจ คือ ความเห็นแก่ตัว ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญ ในการพัฒนาชุมชนในชนบทที่กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นงานทาง “รูปธรรม” อันเป็น “กำลังภายนอก” ของงานพัฒนาชุมชน ถ้านักพัฒนาชุมชนทำงานเพียงเท่านี้ จะไม่สามารถแก้ไขความยากจน ยกฐานะของชาวชนบทขึ้นได้เลยอย่างดึกดำบรรพ์กันเป็นพัก ๆ ไปเท่านั้น งานทาง “นามธรรม” หรือ “กำลังภายใน” ของชนบท ซึ่งจะต้องพัฒนาควบคู่กันไปด้วย จึงจะมีผลทำให้การพัฒนา แพร่ขยายออกไปอย่างกว้างไกลและยืนยงคงทนอยู่

2.6 การแก้ไขเปลี่ยนแปลง “ทรรศนะ” ชุมชน ทรรศนะหรือทัศนคติตัวนี้ ในงานพัฒนาชุมชน หมายถึงความคิดเห็น คิดแล้วจึงเห็น เป็นการเห็นทางมโนทัศน์ะ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงความคิด การช่วงชิงความคิด จึงเป็นงานสำคัญยิ่งของงานพัฒนาชุมชน มีคำกล่าวว่า “ในระหว่างวัตถุกับคน เราเลือกเอาคน ในระหว่างคนกับความคิด เราเลือกเอาความคิด ในระหว่างความคิดที่เป็นอดีต ปัจจุบัน อนาคต เราเลือกเอาความคิดปัจจุบัน” เพราะความคิดในอดีต คือ ห้วงสมมุติ ความคิดในอนาคต คือความใฝ่ฝัน แต่ความคิดปัจจุบัน คือการปฏิบัติการ เมื่อไม่มีงานปฏิบัติการ ความคิดทั้งหลายก็เป็นความเพ้อฝันเมื่อบุคคลมีความเห็นชอบ ก็ย่อมปฏิบัติการชอบ แม้ในมรรค 8 ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าของเรา ยังทรงยกย่องให้เป็นธรรมข้อที่หนึ่ง แต่ความเห็นของคนเรานั้น ก่อนที่จะเป็นความเห็นอันถูกต้อง ย่อมมี “ตัวแปร” อยู่มากมายที่จะทำให้ ความเห็นของแต่ละคนเพี้ยนไป คือ

2.6.1 ภูมิหลัง ประสบการณ์แค่นั้นหลังของบุคคลเป็นปัจจัยสำคัญมากที่จะสร้างอุปนิสัยใจคอ จริต มารยาท ตลอดจนพื้นฐานความคิดเห็นไปทางแง่ดีหรือแง่ร้าย นักจิตวิทยาท่านว่า ประสบการณ์ของเด็กก่อนตั้งแต่แรกเกิดจนถึงอายุ 8 ขวบ จะฝังแน่นอยู่ภายใต้จิตสำนึกของบุคคลผู้นั้น และมีอิทธิพลมากในความเจริญเติบโตทางจิตของบุคคลนั้นในอนาคต

2.6.2 จารีตประเพณีดั้งเดิมประจำถิ่น เช่น การเชื่อบุติการ การเซ่นไหว้ แต่เดิมคนจีนถือคติว่า “เหลืงดีไม้อะ มาทำตะปู คนดีไม้อะไปทำทหาร” หรือไทยเดิมเราถือคติว่า “สิบพ่อค้าไม่เท่าพระยาเลี้ยง”

2.6.3 สัญชาติญาณ การเอาตัวรอด หรือความเห็นแก่ตัวของมนุษย์นั้น ย่อมมีอยู่ทุกรูป ทุกนาม คนจีนเขาวา “แขนยอมงอเข้าคั้ว” สัญชาติญาณตัวนี้ ถ้าดัดแปลงให้ดีก็มีประโยชน์ ทำให้มนุษย์ชวนชวหาเครื่องทุนแรง และหาเครื่องช่วยชีวิต ทำให้มนุษย์ชาติเจริญรุ่งเรืองขึ้น แต่ในด้านการพัฒนามักจะพบในแง่อุปสรรคขัดขวางการดำเนินงานของชุมชน เช่นเห็นด้วยให้ตัด

ถนน หรือบุคคลองระบายน้ำ แต่ไม่ยอมให้ผ่านที่ดินของตน และคำถามคำหนึ่งที่แม้ในหมู่คนเจริญ มีความรู้ก็ยังถามอยู่เสมอว่า "แล้วฉันได้อะไร" ไม่มีคำถามว่า "ชุมชนหรือสังคมได้ประโยชน์อะไร" ในการปฏิบัติการนั้น ๆ ซึ่งความเห็นแก่ตัวหรือเอาตัวรอดนี้ ยิ่งรุนแรงขึ้นทุกที เมื่อชุมชนหนาแน่น ขึ้น ต้องขัดแย้งกันอยู่ แยกกันกิน พระศาสดาของเราท่านจึงให้แก้ด้วย "ทาน" และผู้บริจาคได้ "บุญ" คือให้ซึ่งถึงประโยชน์อันจะวนกลับมาตอบแทนตนทางสังคมปัจจุบันและอนาคต ดังนั้น นักพัฒนา ต้องเห็น "บุญ" นี้ให้ชัดเจนก่อน จึงชักชวนให้ชาวบ้านเสียสละหรือบริจาค อย่าชักชวนชาวบ้านไป แสวงหาบุญ "ลม ๆ แล้ง ๆ " ต้องให้ชาวบ้านเห็นด้วยในมโนทัศน์ะนักพัฒนาจึงได้ชื่อว่าเป็น "นักบุญ" ด้วยอีกอย่างหนึ่ง

2.7 เสริมสร้างศรัทธา ศรัทธานี้คือความเชื่อมั่น ไม่คลอนแคลนเสื่อมคลาย เช่น เราเชื่อมั่นว่าบุคคลผู้นี้ เป็นบิดาของเรา มิใช่วันหนึ่งคืนหนึ่งเกิดสงสัยขึ้นมาจะนึกว่า "เอ คน ๆ นี้ จะใช้พ่อของเราหรือเปล่า" เราเชื่อมั่นว่าบุคคลนี้ คือพ่อของเราแน่นอน ไม่เคยนึกสงสัยแคลงใจความเชื่อเช่นนี้จึงจะเรียกว่า"ศรัทธา" ทางพระศาสนาเราเชื่อว่า บรมครูของเราคือ พระสัมมาสัมพุทธเจ้า โดยแท้จริง มีกรรม มีวิบากกรรมเป็นของตนเองแน่นอนศรัทธา เรานักพัฒนาจะถือหลัก 3 ประการ ในการนำชุมชน คือ

2.7.1 ศรัทธาในความจริง นำชาวบ้านให้เชื่ออะไรอย่างมีเหตุผล ไตร่ตรองก่อนจึงเชื่อ

2.7.2 ศรัทธาในตัวเอง อย่าท้อแท้เห็นอะไรก็ว่าทำไม่ได้ ขอให้ผู้อื่นช่วยอยู่รำไป ให้เชื่อมั่นว่า ตนเองมีความสามารถ ตนเองทำได้ รวมกำลังกันแล้วทำได้ ไม่มีอะไรในโลกนี้ที่คนจะทำได้ โบราณว่า "ให้ฝนทั้งเป็นเข็ม" ทั้ง คือ แทะเหล็กที่ช่างดีเหล็กใช้รองรับม้อนดีเหล็ก คนโบราณท่านว่า ฝนมันให้เป็นเข็มได้ เพราะทั้งเป็นเหล็ก ไม่มีลูกมีหลาน ฝนมันกับหินย่อมสึกกร่อนลงทุกทีจนถึงเล็กเท่าเข็มได้ ส่วนคนมีลูกมีหลาน ตัวเองฝนไป ตัวตายก็ให้ลูกฝนต่อ ลูกตายก็ให้หลานฝนต่อ มันต้องเป็นเข็มเข้าวันหนึ่ง นี่คือศรัทธาความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นธาตุสำคัญที่สร้างความอดสาหะวิริยะแก่บุคคล

2.7.3 ศรัทธาในผู้อื่น ศรัทธาตัวนี้สำคัญมากในงานพัฒนาชุมชน ต้องมองเห็นและเชื่อว่าชาวบ้านนั้น แต่ละคนมีความสามารถอยู่ ถ้าวรวมกำลังความสามารถคนละเล็กคนละน้อยเข้าเป็นกลุ่มก้อนแล้ว ก็จะสามารถผลักดันแก้ปัญหาใหญ่ ๆ ของชาวบ้านได้มีนิทานโบราณที่ผู้ใหญ่ท่านเล่าให้เด็กฟังว่า มีก้อนขี้ก้อนหนึ่งลอยน้ำมาในคลอง "ดูบปอง ๆ " แมลงปองอยู่ริมตลิ่งเห็นเข้า จึงร้องทักไปว่า เจ้าก้อนขี้เจ้าจะไปไหน ก้อนขี้ตอบว่า จะไปรบยักษ์ เจ้าจะไปด้วยไหม แมลงปองตอบว่า ไปซิเจ้ายักษ์ตัวนี้ร้ายกาจมาก มันชอบรังแกผู้คน ก้อนขี้ก็ลอยน้ำดูบปอง ๆ ค่อยไป ไปพบตะขาบริมตลิ่งน้ำ ตะขาบถามว่า เจ้าก้อนขี้เจ้าจะไปไหน ก้อนขี้ก็ตอบว่า จะไปรบยักษ์แล้วก็ชวนตะขาบว่า ให้

ไปรบยักษ์ด้วยกัน ตะขาก็ตกลงไปเพราะยักษ์ตัวนี้ร้ายมาก มันชอบต่อยคนที่ท้อง (ความอดอยาก หิวโหย) ก่อนจี้ก็ลอยน้ำดับปอง ๆ ค่อยไป ไปพบดอกไม้เจ้าที่ริมคลอง ดอกไม้ถามว่าจะไปไหน ก่อนจี้ก็ตอบว่าจะไปรบยักษ์ แล้วชวนดอกไม้ไปด้วย ดอกไม้ก็ไป เมื่อรวมกลุ่มกันได้แล้วก็วางแผนยุทธการ กำหนดพื้นที่ (ยุทธภูมิ) วัน (ว.) เวลา (น.) และภารกิจหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละคนให้ลงมือปฏิบัติการ วันหนึ่ง ตอนเช้ามีด ยักษ์ดั้นจั่นมาเข้าครัว จะดีดไฟหุงข้าวกิน อันเป็นภารกิจประจำวัน พอเปิดฝักบัวน้ำจี้จะหยิบก้านไม้จี้ดออกมาจี้ไฟ แม่ลงปองซึ่งซ่อนตัวอยู่ในนั้นก็คอยนิ้วมือยักษ์เข้าให้เจ้ายักษ์ปวดนิ้ว รีบวิ่งไปที่โอ่งน้ำ จะเอาน้ำล้างแผลแก้พิษถูกต่อย ตะขาก็ซ่อนตัวอยู่ใต้โอ่งน้ำ (โบราณจะเอาไม้จี้ดกัน เป็นกากบาทรองโอ่งน้ำไว้ที่นอกชานเรือนกันกระดานชานเรือนผุ) ก็กัดเท้ายักษ์เข้าซ้ำ ยิ่งปวดมากขึ้น ยักษ์จึงวิ่งลงไปท่อน้ำ เพื่อจะเอาเท้าแกว่งน้ำในคลองให้หายปวด วิ่งมาถึงปลายสะพานเหยียบเอาก่อนจี้เข้า เลยนั่งถลาหัวทิ่มตกลงไปในน้ำ เจอเอาดอกไม้ที่รอคอยอยู่ในน้ำตรงปลายสะพานหัวแตกตาย นิทานเรื่องนี้ให้คิดแก่นักพัฒนามากมายหลายด้าน

- 1) สิ่งที่มารวมกลุ่มกันนั้น เป็นสิ่งเล็กน้อยเกือบไม่มีคุณค่า ความสามารถใด ๆ แต่เมื่อรวมกลุ่มกันแล้ว ก็เกิดพลังอำนาจขึ้นอย่างน่าอัศจรรย์
- 2) ยักษ์ซึ่งมีฤทธิ์อำนาจมาก และทรงอิทธิฤทธิ์มานาน ดังเช่น ความอดอยาก ยากจนในชนบทยังพ่ายแพ้
- 3) จุดหมายในการใช้พลังกลุ่มนั้น ต้องใช้ไปสู่สิ่งดีงาม คือแก้ปัญหาภาระกิจของชุมชน
- 4) มีการวางแผนปฏิบัติงานอย่างถูกต้อง
- 5) ทุกคนทำงานด้วยความเสียสละ ซึ่งอาจถูกยักษ์บีบหรือเหยียบแหลกไปก็ได้
- 6) มีผู้นำคือเจ้าก่อนจี้ ที่ดีเป็นที่เชื่อถือคนในกลุ่มศรัทธา

นิทานเรื่อง "ดับปอง" นี้เป็นคติให้นักพัฒนาอย่าละเลยความสามารถของชุมชนในการพัฒนาตนเอง แม้จะมีเพียงเล็กน้อยจนยามปกติไม่แลเห็นก็ตาม แต่พึงปลูกปลอบชาวบ้านให้นับถือตัวเอง กระตือรือร้น ที่จะปลูกสร้างความสามารถของตนให้เพิ่มพูนขึ้นอยู่เสมอ

2.8 รวมกลุ่ม โดยสรุปแล้ว งานพัฒนาชุมชนคืองานรวมกลุ่มคนและแก้ปัญหาของกลุ่มคน ด้วยวิธีรวมความสามารถของกลุ่มนั่นเองเป็นผู้แก้ไข โดยสรุปลักษณะสำคัญของกลุ่มคือ

- 2.8.1 มีผู้นำที่เข้มแข็งเสียสละ
- 2.8.2 มีเป้าหมาย หรืออุดมการณ์อันถูกต้อง ดีงาม และเป็นไปได้ ไม่เพ้อฝัน
- 2.8.3 มีผู้ตามที่ศรัทธา ในจำนวนอันเหมาะสม
- 2.8.4 มีการปฏิบัติการอันถูกต้องอย่างพร้อมเพรียงกัน

2.9 การสร้างความสามารถของกลุ่ม หรือ "พลังกลุ่ม" นี่คือนิยามและวิสัยทัศน์ของงานพัฒนาชุมชน หรือนัยหนึ่งคือ "ตัวพัฒนาชุมชน" "สามัคคีคือพลัง" นี่คือนิยามของ "ความพร้อมของชุมชน ย่อมยังกิจให้สำเร็จ" นี่เป็นพุทธสุภาษิตของคหบดี (คพ.) เขาสอนกันว่า "ให้สนใจในการทำงานของประชาชน แกไขศรัทธาของประชาชนให้ถูกต้อง แล้วทำการจัดตั้งให้ถูก กองทัพประชาชนก็จะเกิดขึ้นเอง" ถึงเราไม่ใช่คหบดีก็สนใจเรื่องราวของคหบดีได้ การให้สนใจในการทำงานของประชาชน ก็คือให้สนใจแก้ไขว่า ประชาชนนั้นได้ขายแรงงานไปได้ราคาอันพอสมควรหรือไม่ ได้ขายผลผลิตไปในราคา อันยุติธรรมหรือไม่ ฯลฯ ซึ่งเป็นเรื่องที่นักพัฒนา นักปกครองจะต้องสนใจ แก้ไข สนับสนุนอยู่แล้ว ส่วนแก้ไขศรัทธานั้น ก็คือศรัทธา ในตัวเอง ที่จะช่วยตัวเองได้ ถ้าไม่หัดว่ายน้ำ ตกน้ำก็ตาย การจัดตั้งก็คือการ ตั้งกลุ่ม ตั้งองค์กร กองทัพประชาชนก็คือพลังกลุ่มนั่นเอง ซึ่งก็เหมือน "ความสามัคคี" ความสามัคคีนี้นั้นมี 3 ประการ คือ ทิฐิสามัคคี คือความคิดเห็นสามัคคีกัน เห็นพ้องต้องกัน จิตตสามัคคีคือ ความร่วมใจสามัคคีเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน กายสามัคคี คือการร่วมมือปฏิบัติการโดยสามัคคีพร้อมเพรียงกัน หากชนเหล่าใดมีสามัคคี 3 ประการนี้โดยพร้อมมูล แม้ภูเขาสูง 1 โยชน์ กว้าง 1 โยชน์ ยาว 1 โยชน์ ขวางหน้าอยู่ ก็อาจทลายลงได้ด้วยอำนาจแห่งความสามัคคี นี่คือนิยามอำนาจที่จะขจัดปัญหาอุปสรรค อันเป็นผลจากการร่วมกลุ่ม ดังนั้น นักพัฒนาพึงสร้างความ "ร่วมคิด ร่วมใจ ร่วมมือ" ให้เกิดขึ้นในชุมชนชาวบ้านที่จะไปพัฒนา

ทั้งหมดที่กล่าวมานี้ คือ "ทฤษฎีการพัฒนา 3 มิติ" ของงานพัฒนาชุมชน อันมี

1. กว้าง หมายถึงความครบถ้วนในการแก้ปัญหาความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชนบท
2. ยาว หมายถึงการแพร่ขยายการพัฒนานั้นออกไปยังชนบทข้างเคียงได้โดยไม่มี

ขอบเขต

3. ลึก หมายถึงความคงทนถาวรของการพัฒนาอันเป็นมูลฐานให้งานพัฒนาระดับสูงได้อาศัยพัฒนาตนเองสืบไปด้วยรากฐานอันมั่นคง โดยสรุป "อุดมการณ์" ของงานพัฒนาชุมชน ก็คือ "สร้างพลังชุมชน และใช้พลังชุมชนในการพัฒนาชุมชน"

สหกรณ์เครดิตยูเนียน

ความหมาย (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2542: 1-2)

สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นสหกรณ์ประเภทออมทรัพย์ที่จัดตั้งโดยประชาชนที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน คือ อาศัยอยู่ในชุมชน หมู่บ้าน หรือตำบล หรือโรงงาน บริษัท โรงเรียน หรือ

วิทยาลัยเดียวกัน และบุคคลเหล่านี้มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยวิธีการนำเงินของตนเองมาสะสมไว้เป็นกองทุน สมาชิกทุก ๆ คนจะต้องสะสมเงินตามความสามารถของตนเองเป็นประจำและสม่ำเสมอ

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นขบวนการที่ฝึกฝนอบรมคนให้พัฒนาตนเอง และสังคมโดยรวมมือช่วยเหลือกันในด้านเศรษฐกิจ สอนให้สมาชิกรู้จักประหยัดทรัพย์และนำมาสะสมพร้อมกันเป็นประจำและสม่ำเสมอ เพื่อเป็นทุนกองกลางขึ้น แล้วจัดบริหารเงินทุนนี้ตามแบบสหกรณ์ ให้สมาชิกที่เดือดร้อน และมีความจำเป็นต้องกู้เอาไปใช้ในทางที่ดีและมีประโยชน์

สหกรณ์เครดิตยูเนียนมิใช่ธุรกิจการค้ากำไร เป็นเพียงการสะสมเงินและกู้ยืมกันระหว่างสมาชิกเท่านั้น โดยคิดดอกเบี้ยถูกที่สุดคืออย่างมากร้อยละหนึ่งต่อเดือนมิใช่กองบุญเอาเงินทุนนั้นไว้ให้ท่านหรือเอาเงินท่านมาทำทุน และทุนกองกลางนี้มีไว้เพื่อช่วยสมาชิกด้วยกัน และต้องเป็นเงินที่สมาชิกประหยัดและนำมาสะสมไว้เรื่อย ๆ ไป

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นองค์การที่มุ่งบริการช่วยเหลือสมาชิกด้วยกัน โดยถือหลักที่ว่าต้องช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการพัฒนาตนเองและสังคม แต่ละคนสมัครรวมกันเข้ากลุ่มที่มีพลังขึ้น โดยนำเงินที่สมาชิกแต่ละคนประหยัดทีละเล็กทีละน้อยมารวมกันเข้าเป็นกองทุนใหญ่ แล้วนำไปแก้ไขปัญหาดัง ๆ

สหกรณ์เครดิตยูเนียนดำเนินธุรกิจการเงินให้สมาชิก ได้ประหยัด สะสมและกู้เงินแต่มิได้มุ่งเรื่องเงินเป็นเรื่องใหญ่ แต่มุ่งเอาคนเป็นใหญ่ คือ ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์เงินซึ่งเคยเป็นตัวทำลาย เป็นอุปกรณ์ที่นำความหายนะมาสู่หลายคน สหกรณ์เครดิตยูเนียนเอามาเป็นประโยชน์ต่อคนได้ หมายความว่าต้องให้สมาชิกรู้จักประหยัด ขยันเพิ่มรายได้มาสะสมเป็นประจำรู้จักจัดโครงการการเงินของตน รู้จักกู้เอาไปใช้อย่างฉลาด คิดให้ดีก่อนแล้วผ่อนส่งคืนตามกำหนด เมื่อสมาชิกทุกรายปฏิบัติได้อย่างนี้เงินเป็นนิสัย จะทำให้สมาชิกแต่ละราย รวมทั้งสหกรณ์พัฒนาไปในทางที่ดี ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม

สหกรณ์เครดิตยูเนียนช่วยพัฒนาเศรษฐกิจในการที่ทำให้สมาชิกรู้จักใช้เงิน รู้จักขยันเพิ่มรายได้ ทำให้มีเงินใช้โดยการรู้จักใช้เงิน ก่อให้เกิดทุน เพื่อนำไปใช้ลงทุนกำจัดการขาดที่ติดอกเบียดแพง และที่ได้จากการลงทุนก็นำมาแบ่งให้กับสมาชิกทุกคนตามความยุติธรรม มิได้เข้ากระเป๋าผู้ใดโดยเฉพาะ แม้สหกรณ์เครดิตยูเนียนไม่สามารถแก้ปัญหาเศรษฐกิจได้ทุกด้านทุกปัญหา แต่อย่างน้อยก็ช่วยแก้ปัญหาขั้นพื้นฐานและสำคัญที่สุดคือ ปัญหาการใช้เงินไม่เป็นและเป็นปัญหาการขาดเงินที่จะใช้ในการบริโภค

ปรัชญาหรือจิตตารมณ์ในสหกรณ์เครดิตยูเนียน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย
จำกัด, 2524: 46-71)

สหกรณ์เครดิตยูเนียนหลายแห่งที่ก่อตั้งในชุมชนชนบท หรือชุมชนเมืองที่ประชาชนมีฐานะยากจนและไร้การศึกษา ในชุมชนเหล่านี้มีปัญหามากมายไม่ว่าจะเป็น ปัญหาความเห็นแก่ตัว ปัญหาความยากจน ปัญหาความเจ็บไข้ได้ป่วย และการขาดการศึกษา แต่ชุมชนเหล่านี้ก็สามารถก่อตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนขึ้นมา และร่วมกันบริหารงานจนกระทั่งสามารถใช้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นเครื่องมือในการบรรเทาความเดือดร้อนแก่ชุมชนได้ ทั้งนี้เนื่องจาก สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีหลักคุณธรรมที่ทำให้สมาชิกทุกคนยึดถือปฏิบัติ หลักคุณธรรมหรือที่เรียกว่า “จิตตารมณ์เครดิตยูเนียน” เป็นหลักการที่สำคัญในการที่จะบรรลุเป้าหมายแห่งการกินคืออยู่ดี ซึ่งหลักคุณธรรมดังกล่าว คือ

1. ความซื่อสัตย์ สมาชิกแต่ละคนจะต้องมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยการปฏิบัติตามสัญญาที่ให้ไว้กับสหกรณ์ไม่ว่าจะเป็นคำพูดหรือการกระทำ
2. ความเสียสละ โดยการเห็นประโยชน์ต่อสังคมเป็นสำคัญ ไม่เห็นแก่ตัว
3. ความรับผิดชอบ สมาชิกจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเอง และสิ่งที่ตนกระทำต่อบุคคลอื่น ตลอดจนไม่เป็นภาระให้บุคคลอื่นรับผิดชอบ
4. ความเห็นใจกัน จะต้องช่วยเหลือเพื่อนผู้อยู่ในสังคมเดียวกัน หรือสังคมอื่นอย่างเต็มที่ และเต็มกำลังความสามารถ
5. ความวางใจกัน โดยไม่ระแวงผู้อื่น มีความไว้วางใจสหกรณ์ว่าสามารถดำเนินกิจการไปได้อย่างราบรื่น เป็นต้น

วิธีการจัดตั้งเครดิตยูเนียน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2542: 13)

ในการจัดตั้งเครดิตยูเนียน ชุมชนจะต้องดำเนินตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 รวบรวมกลุ่มผู้สนใจ

สำรวจหาผู้สนใจและรวบรวมให้ได้ประมาณ 30-50 คน หรือมากกว่านั้น ที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันทางใดทางหนึ่ง เช่น มีอาชีพเดียวกัน อยู่ในละแวกบ้านเดียวกัน ที่ทำงานเดียวกัน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 ศึกษาหลักการและวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ต้องศึกษาหลักและวิธีการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อเตรียมแนวทางแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งจัดเตรียมเอกสารที่จำเป็นในขั้นต้นผู้ที่ช่วยเหลือในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี คือ ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนใกล้เคียง

ขั้นที่ 3 ชักชวนบุคคลที่เคารพนับถือในชุมชน

บุคคลที่เคารพนับถือในชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ ฯลฯ จะมีส่วนช่วยสนับสนุนและเผยแพร่ขยายความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน เมื่อเห็นว่า คนส่วนมากเข้าใจแล้ว จึงเชิญผู้สนใจเหล่านั้นเข้าร่วมประชุม

ขั้นที่ 4 ประชุมร่างหลักการและจัดตั้งกลุ่มสะสม

เลือกวัน เวลา และสถานที่ที่เหมาะสมนัดประชุมกลุ่มผู้สนใจทั้งหมด อธิบายให้ผู้เข้าร่วมประชุมเข้าใจถึงสหกรณ์เครดิตยูเนียนให้มากที่สุด และตกลงถึงหลักการเบื้องต้น เช่น คุณสมบัติของสมาชิก วงสัมพันธ์ของบุคคลที่รับเข้ามาเป็นสมาชิก การสะสม ชื่อกลุ่ม สถานที่ทำการ เวลาในการสะสม เป็นต้น ให้มีการจัดตั้งคณะกรรมการชั่วคราว เพื่อเป็นผู้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดทำบัญชี และเตรียมการในด้านต่าง ๆ ทั้งนี้ควรปรึกษาชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนฯ หรือสหกรณ์เครดิตยูเนียนใกล้เคียงอย่างใกล้ชิด ในระหว่างนี้ให้สมาชิกเริ่มฝึกหัดสะสมเงินเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 3 เดือน

ขั้นที่ 5 จัดประชุมก่อตั้งเครดิตยูเนียน

เมื่อดำเนินการครบ 3 เดือนแล้ว ให้สมาชิกร่วมประชุมกันอีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอมติจัดตั้งเป็นกลุ่มเครดิตยูเนียน โดยให้สมาชิกเลือกตั้งกรรมการดำเนินการ 11 คน และผู้ตรวจสอบกิจการ 3 คน เมื่อจัดตั้งกลุ่มเครดิตยูเนียนขึ้นแล้ว ควรแจ้งให้ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ทราบเพื่อชุมนุมฯ จะจัดส่งเจ้าหน้าที่มาคอยช่วยเหลือแนะนำในด้านการดำเนินงานต่าง ๆ ต่อไป

การดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2524: 146-155)

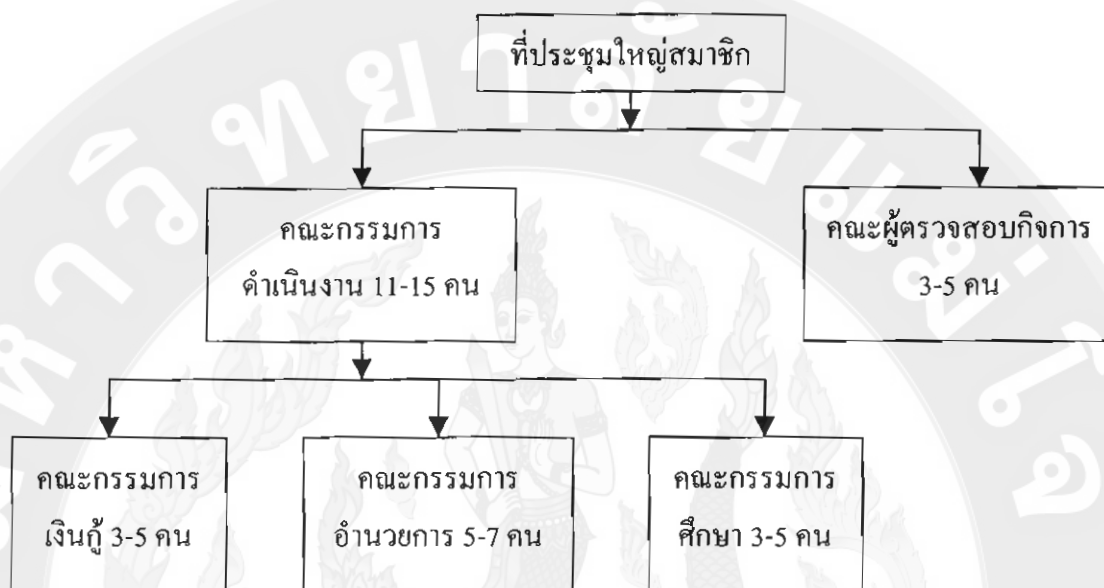
สหกรณ์เครดิตยูเนียนดำเนินงานโดยสมาชิก กล่าวคือ สมาชิกจะเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนเข้ามาบริหารงานในสหกรณ์ ผู้แทนเหล่านี้เรียกว่า “คณะกรรมการดำเนินการ” มีจำนวน 11-15 คน คณะกรรมการจะทำงานแบบอาสาสมัคร และจะมีการเลือกกรรมการผลัดกันทำงานทุกปี

คณะกรรมการดำเนินการ เป็นกรรมการบริหารชุดใหญ่ของสหกรณ์ ในระหว่างคณะกรรมการดำเนินการแบ่งออกเป็นกรรมการคณะย่อย 3 คณะ คือ

1. คณะกรรมการอำนวยการ มีหน้าที่โดยสรุปคือ ควบคุมดูแลการรับ-จ่ายเงินและการเก็บรักษาเงินตามระเบียบของสหกรณ์ ควบคุมการจัดทำบัญชี เอกสารระเบียบต่าง ๆ รวมทั้งการเสนอแนะคณะกรรมการดำเนินการในการกำหนด หรือ แก้ไขเพิ่มเติมระเบียบ และข้อบังคับของสหกรณ์
2. คณะกรรมการเงินกู้ มีหน้าที่โดยสรุปคือ เป็นผู้พิจารณาอนุมัติการให้เงินกู้ ฉุกเฉิน และเงินกู้สามัญแก่สมาชิกตามระเบียบของสหกรณ์ ควบคุมเงินกู้ให้มีหลักประกัน ตลอดจนดูแลการชำระหนี้ และติดตามเงินกู้
3. คณะกรรมการศึกษา มีหน้าที่ในการให้การศึกษาอบรมแก่สมาชิกในเรื่องหลักการและวิธีการของสหกรณ์ การออมทรัพย์ และการใช้จ่ายเงินอย่างรอบคอบ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลงานของสหกรณ์ให้สมาชิก และบุคคลภายนอกได้ทราบ

นอกจากนี้ คณะกรรมการดำเนินการที่สมาชิกเลือกตั้งขึ้นมาเป็นตัวแทนเพื่อบริหารงานด้านต่าง ๆ ของสหกรณ์แล้ว ยังมีคณะผู้ตรวจสอบกิจการอีกคณะหนึ่งที่สมาชิกเลือกตั้งขึ้นมาโดยตรง จำนวน 3-5 คน ดำรงตำแหน่งคราวละหนึ่งปี คณะผู้ตรวจสอบกิจการนี้มีการดำเนินงานโดยอิสระ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการเงิน การบัญชี การจัดบริการและการบริหารงานด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบข้อบังคับตามแผนงานงบประมาณที่ได้รับการอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปี

โครงสร้างการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ภาพ 1 ผังการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน

(ที่มา : สหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2542: 7)

กิจกรรมในสหกรณ์เครดิตยูเนียน (ชูนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2542: 5-6)

สหกรณ์เครดิตยูเนียน มีกิจกรรมที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. การสะสมเงิน

สมาชิกทุกคนจะสะสมเงินในสหกรณ์ตามกำลังความสามารถ และสะสมอย่างสม่ำเสมอ ตามสัญญาที่ให้ไว้ เมื่อสมัครเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ เงินที่สะสมนี้ถือเป็นเงินสะสมค่าหุ้นที่สมาชิกจะถอนคืนได้ต่อเมื่อลาออกจากการเป็นสมาชิก และทุกสิ้นปีสมาชิกจะได้รับเงินตอบแทนเป็นเงินปันผลค่าหุ้น ตามอัตราที่กฎหมายสหกรณ์กำหนดไว้

นอกจากนี้ ถ้าสมาชิกคนใดมีเงินเหลือใช้ ก็สามารถฝากเงินไว้กับสหกรณ์ได้ ซึ่งถือเป็นการสะสมเงินประเภท “เงินฝาก” สามารถถอนได้และจะได้รับดอกเบี้ยเช่นเดียวกับการฝากเงินในสถาบันการเงินอื่น

2. การกู้ยืมเงิน

เมื่อสมาชิกมีความจำเป็น หรือความเดือดร้อนก็สามารถกู้ยืมเงินจากสหกรณ์ฯ ไปใช้จ่าย เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนหรือให้กู้ยืมไปลงทุน เพื่อก่อให้เกิดรายได้เพิ่มขึ้น จำนวนเงินที่จะขอกู้ยืมได้นั้นขึ้นอยู่กับความจำเป็น ความรับผิดชอบของการสะสมเงิน และความสามารถในการชำระคืนของสมาชิกผู้กู้โดยทางสหกรณ์จะคิดอัตราดอกเบี้ยในอัตราที่เป็นธรรม

ในการให้กู้ สหกรณ์ให้สมาชิกกู้ 3 ประเภท คือ

2.1 เงินกู้สามัญ เป็นการให้เงินกู้แก่สมาชิกเพื่อนำไปใช้จ่ายลงทุนในการประกอบอาชีพ ปลูกเปลี่ยนที่ดิน เพื่อซ่อมแซมต่อเติมที่อยู่อาศัย หรืออื่น ๆ การกู้เงินประเภทนี้ โดยทั่วไปกำหนดวงเงินกู้ไว้เป็นจำนวนเท่าของเงินสะสมที่สมาชิกผู้ขอกู้มีอยู่ เช่น 2 หรือ 3 เท่า แล้วแต่คณะกรรมการดำเนินการจะเป็นผู้กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ ระยะเวลาการส่งคืนเงินเป็นไปตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของสหกรณ์ทั่วไปกำหนดให้ส่งคืนภายใน 18 เดือน

2.2 เงินกู้ฉุกเฉิน คือเงินกู้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นอย่างกระทันหัน เช่น อุบัติเหตุ ค่าพาหนะ ค่ารักษาพยาบาล เป็นต้น วงเงินที่กู้ได้ตามแต่ละคณะกรรมการของสหกรณ์แต่ละแห่งจะกำหนดไว้ และจะต้องส่งคืนภายในระยะเวลาที่กำหนด ระเบียบของสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยทั่วไปกำหนดระยะเวลาส่งคืนเงินกู้ประเภทนี้ภายใน 45 วัน

2.3 เงินกู้พิเศษ ในกรณีที่สหกรณ์มีฐานะมั่นคง และมีเงินเหลือมาก ประกอบกับสมาชิกมีความต้องการกู้เงินในวงเงินที่สูง สหกรณ์อาจเปิดบริการเงินกู้พิเศษขึ้น เพื่อให้สมาชิกนำไปลงทุนประกอบอาชีพ หรือจัดหาที่อยู่อาศัย เงินกู้ประเภทนี้กู้ได้มากกว่าเงินกู้สามัญ และระเบียบสหกรณ์โดยทั่วไป จะกำหนดระยะเวลาชำระคืนไม่เกิน 36 เดือน

ประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2542: 9-10)

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นองค์การเพื่อชุมชนที่มุ่งรวมคนเป็นสำคัญ เพื่อบริการช่วยเหลือสมาชิกด้วยกัน โดยถือหลักที่ว่า ต้องช่วยตนเองและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นการพัฒนาตนเองและสังคม แต่ละคนสมัครรวมกันเข้าเป็นกลุ่ม มีพลังขึ้น เงินที่สมาชิกแต่ละคนประหยัดทีละเล็กละน้อยมารวมกันเข้าจะเป็นกองทุนใหญ่ขึ้น และพลังกลุ่มนี้จะได้ใช้ไปเพื่อเผชิญหน้ากับปัญหาต่าง ๆ และช่วยกันแก้ไขปัญหานั้นและชนะอุปสรรคด้วยกัน นอกจากนี้ยังเป็นการช่วยเหลือบำบัดทุกข์ความทุกข์ร้อนที่เกิดขึ้นในด้านอาชีพ การศึกษา หรือความเจ็บป่วย ส่วนการบริหารงานในสหกรณ์

เครดิตยูเนียนช่วยให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการจัดการ การตัดสินใจ และเป็นการฝึกความเป็นผู้นำ กระบวนการเครดิตยูเนียนจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาคนให้มีความรู้ ความสามารถ และรู้จักรวมกลุ่มกัน เพื่อแก้ปัญหาในชุมชนของตนเอง ทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นในชุมชนนั้นและสังคมในที่สุด

สหกรณ์เครดิตยูเนียนดำเนินธุรกิจการเงินให้สมาชิกได้ประหยัด สะสม และกู้เงิน แต่ไม่ได้มุ่งเรื่องเงินเป็นใหญ่ แต่มุ่งเอาคนเป็นใหญ่ คือ ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นอุปกรณ์ในการพัฒนาคน กล่าวคือ สมาชิกต้องรู้จักประหยัด ใช้จ่ายอย่างมีเหตุผล ขยัน เพิ่มรายได้มาสะสมเป็นประจำสม่ำเสมอ รู้จักจัดโครงการการเงินของตน รู้จักกู้เงินเอาไปใช้อย่างฉลาด คิดให้ดีก่อนกู้เงิน และค่อย ๆ ผ่อนส่งคืนตามกำหนด เมื่อสมาชิกทุกคนปฏิบัติได้เป็นนิสัย ก็จะเป็นการฝึกฝนให้รู้จักการใช้เงินที่ถูกต้อง

ซึ่งการที่สหกรณ์ได้สอนสมาชิกโดยอ้อมนี้เอง ทำให้สมาชิกมีโอกาสได้ประหยัด และสะสมเป็นประจำสม่ำเสมอโดยพร้อมเพรียงกัน ยังเป็นโอกาสให้สมาชิกได้ปฏิบัติคุณธรรมความดีอีกหลายประการ คือ รู้จักความพอดี ไม่ฟุ้งเฟ้อฟุ้งเฟ้อ มีความร่วมมือพร้อมเพรียงกัน เห็นใจเพื่อน ๆ สะสมเพื่อเพื่อนสมาชิก ทำตามสัญญา ถือตามที่ได้สัญญาไว้ ห่วงดีต่อเพื่อน และไม่คิดโกงเพื่อน ด้วยเหตุนี้เอง จึงทำให้สหกรณ์เครดิตยูเนียนสามารถให้ชุมชนที่อ่อนแอทางเศรษฐกิจ ได้มีความหวัง ถึงแม้จะจนทรัพย์ แต่ก็ไม่จนน้ำใจ แม้จะขาดปัจจัยที่จำเป็นบ้าง แต่ก็ไม่ขาดเพื่อนที่ดี ไม่ขาดความเชื่อถือไว้วางใจกัน แม้จะอยู่อย่างไม่หรูหรา แต่ก็มีความสุข เพราะอยู่อย่างมีเกียรติ มีศักดิ์ศรี และมีหวังที่จะก้าวหน้าพัฒนาต่อไป

และจากการที่ชุมชนเป็นคนดี มีความสามัคคีปรองดอง ไว้วางใจเชื่อใจกัน อีกทั้งยังรู้จักใช้เงิน อยู่ดีกินดี มีอนาคต สังคมก็ย่อมจะต้องดีขึ้น อีกทั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็น “ขบวนการ” ซึ่งมีการรวมตัวกันเข้าในทุกระดับ โดยมีหลักการและอุดมคติเดียวกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความเป็นปึกแผ่นยิ่งขึ้น นำมาซึ่งพลังอันเข้มแข็งและกว้างใหญ่ไพศาล

ดังนั้น สหกรณ์เครดิตยูเนียนจึงเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับชุมชน เพราะเป็นการรวมกลุ่มเพื่อให้เกิดพลังในการแก้ไขปัญหา พัฒนาชีวิตของประชาชนเอง องค์กรเครดิตยูเนียนจึงเปรียบเสมือนหลักให้ชุมชนได้เข้ามาร่วมมือกัน เพื่อจะให้บริการและก่อให้เกิดผลในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมการประหยัดคดอม

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเกิดขึ้นเพราะสมาชิกและจัดตั้งในชุมชนของสมาชิกนั่นเอง สมาชิกของสหกรณ์จึงมีที่สะสมเงินที่สะดวกและรวดเร็ว ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทางไปฝากเงินที่ไกล ๆ แม้มีเงินจำนวนมาก หรือเล็กน้อยเพียงใด สมาชิกก็สามารถที่จะสะสมได้ การสะสมอย่างสม่ำเสมอจะเป็นสิ่งช่วยเสริมสร้างนิสัยของสมาชิกให้รู้จักประหยัด อดออมและรู้จักการใช้จ่ายเงินอย่างฉลาด สมาชิกทุกคนจะมีทุนสำรองไว้ใช้ยามจำเป็นหรือมีความเดือดร้อน

1. ช่วยแก้ปัญหาการเงิน

เมื่อสมาชิกมีความเดือดร้อนหรือความจำเป็นที่จะต้องใช้จ่ายเงิน สมาชิกมีสิทธิ์ที่จะขอกู้เงินจากสหกรณ์ได้ในอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม จำนวนเงินที่สมาชิกจะกู้ได้นั้น ขึ้นอยู่กับความจำเป็น ความเดือดร้อน ความสามารถในการชำระคืน และการสะสมของสมาชิก นอกจากนี้สหกรณ์เครดิตยูเนียนยังให้คำปรึกษาหารือ และให้การศึกษอบรมในด้านการวางแผนการใช้จ่ายเงิน เพื่อให้สมาชิกสามารถพัฒนาตนเองให้เป็น “นายเหนือเงิน” ด้วย

2. สร้างความมั่นคงแก่สมาชิกและครอบครัว

สหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่งจะจัดให้มีบริการในรูปต่าง ๆ แล้วแต่ความต้องการของสมาชิก และเงินทุนที่สหกรณ์มีอยู่ เช่น บริการสวัสดิการเงินกู้ สวัสดิการเงินสะสม ซึ่งมีส่วนสร้างความมั่นคงให้เกิดขึ้นแก่ครอบครัวสมาชิก เมื่อสมาชิกคนใดคนหนึ่งเสียชีวิตลงในขณะที่มีหนี้สินอยู่กับสหกรณ์ สวัสดิการนี้จะชำระคืนเงินกู้แทนผู้เสียชีวิต โดยครอบครัวผู้เสียชีวิตหรือผู้ค้ำประกันไม่ต้องเดือดร้อน จากการรับภาระหนี้สินแทน แล้วยังจะได้เงินสมทบจากการสะสมเงินของสมาชิกผู้ตายอีกด้วย

นอกจากนี้ สหกรณ์เครดิตยูเนียนบางแห่งยังจัดบริการประเภทอื่น ๆ อีก เช่น สวัสดิการกองทุนฌาปนกิจ ทุนการศึกษาบุตรหลานสมาชิก ทุนรักษาพยาบาล เป็นต้น

การประกันเงินกู้และเงินสะสมของสมาชิก (ขุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด, 2542: 12)

สิ่งที่น่าสนใจในสหกรณ์เครดิตยูเนียนอีกประการหนึ่ง คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนจะมีการจัดบริการ ประกันเงินกู้และเงินสะสมของสมาชิกอีกด้วย

กล่าวคือ ในกรณีที่สมาชิกเสียชีวิต ขณะที่หนี้สินค้างชำระอยู่กับสหกรณ์ หนี้ก้อนนั้นของสมาชิกจะถูกชดใช้ให้โดยทางขุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด แทนสมาชิกผู้เสียชีวิต ภาระหนี้สินก็จะไม่ตกแก่ครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือผู้ค้ำประกัน กรรมการของสหกรณ์ก็ไม่ลำบากใจในการต้องมาทวงหนี้สิน เงินทุนหมุนเวียนของสหกรณ์ก็จะได้รับคืน

นอกจากจะชำระหนี้ให้ในกรณีเสียชีวิตแล้ว สวัสดิการเงินกู้ยังจะชำระหนี้ให้ในกรณีที่สมาชิกผู้นั้นไร้ความสามารถโดยสิ้นเชิงถาวร อีกด้วย

สวัสดิการเงินกู้นี้จะชำระหนี้ให้กับสมาชิกรายละเอียดสูงสุดไม่เกิน 300,000 บาท ซึ่งรวมทั้งดอกเบี้ยนับตั้งแต่วันที่ชำระคืนเงินต้นครั้งสุดท้ายจนถึงวันที่เสียชีวิตหรือไร้ความสามารถโดยสิ้นเชิง

นอกจากการชำระหนี้แล้ว สหกรณ์เครดิตยูเนียนจะจัดบริการสมทบเงินให้กับเงินสะสมของสมาชิกที่เสียชีวิตให้อีกด้วย กล่าวคือ

ในกรณีที่สมาชิกเสียชีวิต ขณะที่เงินสะสมคงเหลืออยู่ในสหกรณ์ สวัสดิการเงินสะสมจะจ่ายเงินสะสมจำนวนหนึ่งตามเกณฑ์ตารางผลประโยชน์ให้กับผู้รับผลประโยชน์หรือทายาทของสมาชิกผู้เสียชีวิตให้อีกด้วย จำนวนเงินที่จะสมทบให้จะมีจำนวนสูงสุดไม่เกิน 100,000 บาทต่อราย โดยจะจ่ายตามตารางผลประโยชน์ ดังนี้

ตาราง 1 แสดงผลประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ

อายุ	การจ่ายเงินสมทบ
6 เดือน – 54 ปี	สมทบให้ 100%
55 – 59 ปี	สมทบให้ 75%
60 – 64 ปี	สมทบให้ 50%
65 – 69 ปี	สมทบให้ 25%

ที่มา: สหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด (2542: 12)

ดังนั้นเมื่อสมาชิกของสหกรณ์เสียชีวิต และมีหนี้กับสหกรณ์ หนี้นั้นก็จะมีภาระค่าใช้จ่ายให้พร้อม ๆ กับการสมทบเงินสะสมให้กับทายาทอีกก้อนหนึ่งด้วย โดยไม่ต้องหักกลบลบหนี้กัน สหกรณ์ก็มั่นคงสมาชิกก็ตายอย่างนอนคาหลับ

การพัฒนาคนโดยขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ขบวนการสหกรณ์เครดิตยูเนียนได้พัฒนาคนโดยอ้อมดังนี้

1. ฝึกอบรมให้รู้จักประหยัด กล่าวคือ ให้สมาชิกรู้จักช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยอบรมและฝึกฝนให้ช่วยกันประหยัดทรัพย์ แล้วนำมาสะสมทีละน้อยเป็นประจำสม่ำเสมอ โดยพร้อมเพรียงกัน จนเกิดเป็นกองทุนกลางขึ้น แล้วจัดดำเนินการบริหารให้สมาชิกที่เดือนร้อนกู้เอาไปใช้ในทางที่ดี และมีประโยชน์ ซึ่งการฝึกฝนเหล่านี้ จะทำให้เศรษฐกิจของสมาชิกดีขึ้น มีเงินใช้ และรู้จักใช้เงิน ยิ่งกว่านั้น ตัวสมาชิกเองและสังคมที่อยู่ก็จะดีขึ้น เพราะคนในสังคมมีคุณธรรม ประจักษ์ มีอุปนิสัยดี อยู่ด้วยกันอย่างสันติ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ให้เกียรติซึ่งกันและกัน รู้จักเคารพในสิทธิและหน้าที่ของผู้อื่น และรู้จักรับผิดชอบในสังคม

2. ฝึกอบรมให้รู้จักพึ่งตนเอง กล่าวคือ เงินทุนกองกลางของสหกรณ์ ต้องมาจากสมาชิกเอง ด้วยการประหยัดคอดออม สะสมทรัพย์ เป็นประจำ สมาชิกจึงเห็นคุณค่าของเงิน อันมาจากน้ำพักน้ำแรงของสมาชิกเอง ทำให้สมาชิกรู้จักใช้เงินอย่างประหยัดเท่ากับฝึกให้รู้จักใช้เงินอย่างฉลาด รู้จักคิด เป็นการพัฒนาตนเอง และเมื่อเดือดร้อน ต้องการเงิน สมาชิกก็จะมีที่พึ่งคือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนซึ่งเป็นของสมาชิกเอง

3. ฝึกอบรมให้คิดช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การที่สมาชิกประหยัดคอดออมทรัพย์ สะสมเงินไว้กับสหกรณ์ เพื่อเป็นเงินทุนกองกลางในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสเรียนรู้ความจริงข้อหนึ่งว่า มนุษย์ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกันจึงจะอยู่รอด ถ้าพึ่งตัวคนเดียวไม่สามารถจะเอาชนะอุปสรรคความเดือดร้อนได้ ยิ่งผู้อ่อนแอทางเศรษฐกิจยิ่งจะไม่มีทางอื่นให้เลือกเพื่อความอยู่รอด นอกจากทางแห่งการร่วมมือกัน หันหน้าเข้าหากัน เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การรู้จักช่วยตนเองนั้นดี ทำให้รู้จักใช้ความคิด สติปัญญา ความสามารถให้เป็นประโยชน์แก่ตน แต่การเอาแต่ช่วยตนเองจนเกินไป จนกลายเป็นการเอาตัวรอดแต่ผู้เดียว จะกลบกลายเป็นการเห็นแก่ตัวเกินไป ฉะนั้นการรู้จักช่วยเหลือคนอื่นซึ่งเป็นการแสดงเมตตาธรรมอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดคุณธรรมในจิตใจ เป็นการพัฒนาจิตใจของตนเองให้สูงขึ้น แต่การช่วยเหลือกันและกันนี้ จะต้องประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน และวางใจกัน จึงจะนับได้ว่า

เป็นการช่วยเหลือผู้อื่นอย่างจริงใจ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการดำเนินงานสหกรณ์เครดิตยูเนียน

4. ฝึกอบรมประชาธิปไตย ในการดำเนินงานของสหกรณ์ต้องเป็นไปตามหลักประชาธิปไตย ให้อำนาจสูงสุดแก่สมาชิกที่มาประชุมร่วมกัน และถือว่าสมาชิกคนหนึ่งมีหนึ่งเสียง เมื่อมีการประชุมออกเสียงลงมติก็ทำไปตามแบบประชาธิปไตย เน้นให้สมาชิกได้สำนึกเสมอว่าสมาชิกทุกคนเป็นเจ้าของสหกรณ์ และนอกจากนี้ ต้องฝึกหัดให้สมาชิกพิจารณาและตัดสินใจในการประชุมถึงต่าง ๆ รู้จักรับฟังความคิดและเหตุผลของผู้อื่นด้วยความเคารพ และพร้อมเสมอที่จะเปลี่ยนความคิดเห็นตามมติส่วนใหญ่ เพื่อประโยชน์ส่วนรวม เป็นการฝึกและอบรมประชาชนให้รู้จักสิทธิและหน้าที่ของตนตามระบอบประชาธิปไตยด้วย

5. พัฒนาความเป็นผู้นำที่ดี คณะกรรมการของสหกรณ์เกิดจากการเลือกของสมาชิก โดยกรรมการเหล่านี้จะหมุนเวียนเปลี่ยนกันไปตามวาระ เพื่อให้โอกาสแก่สมาชิกอื่นมาทำงาน เมื่อสมาชิกใดได้รับเลือกจากสมาชิกส่วนใหญ่ให้เป็นคณะกรรมการก็หมายความว่า ได้รับความไว้วางใจจากสมาชิก ฉะนั้น สมาชิกท่านนั้นจะต้องแสดงความซื่อสัตย์ รับผิดชอบ และความสามารถให้สมกับที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งผู้ที่เข้าเป็นกรรมการจะไม่ได้รับค่าจ้างใด ๆ เป็นงานแบบอาสาสมัครที่ต้องรู้จักเสียสละทำงานเพื่อส่วนรวม การปฏิบัติหน้าที่ต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ และยุติธรรม คือเอาประโยชน์ส่วนรวมและความดีของสมาชิกเป็นที่ตั้ง พร้อมทั้งจะเสียสละประโยชน์ ความคิดเห็นส่วนตัวเพื่อคล้อยตามมติส่วนใหญ่ ดังนั้น จึงถือได้ว่า เป็นการพัฒนาตนเองให้รู้จักการเป็นผู้นำที่ดีในส่วนหนึ่งของสหกรณ์ ก็เท่ากับเป็นการสร้างผู้นำที่ดี มีประสิทธิภาพ และเป็นผู้นำเพื่อส่วนรวมโดยแท้

6. การพัฒนาชุมชน เนื่องด้วยสหกรณ์เครดิตยูเนียน ยึดเอาหลักการฝึกฝนอบรมคนให้รู้จักช่วยตนเอง และช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นที่ตั้ง ทั้งยังส่งเสริมให้คนอยู่ในสังคมมนุษย์ได้อย่างเป็นสุขสมเกียรติและสมศักดิ์ศรี การอบรมเยาวชนจึงเป็นหน้าที่อีกอย่างหนึ่งที่สหกรณ์จะต้องกระทำ เพราะถ้าอบรมเยาวชนตั้งแต่แรก จะเป็นการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคงยิ่ง เช่น ให้เยาวชนมีโอกาสได้ศึกษา และปฏิบัติหลักการสหกรณ์ได้อย่างจริงจังจึงมีประสิทธิภาพ ฝึกการออมทรัพย์ รู้จักทำงานเพื่อส่วนรวม และรู้จักการเป็นผู้นำที่ดี เป็นต้น ในการปฏิบัติสิ่งที่ตั้งมาเหล่านี้ ตั้งแต่เด็กจนเป็นนิสัย เป็นการพัฒนาตนเองและสังคมทำให้เกิดความสมบูรณ์พูนสุขทั้งในทางส่วนตัวและสังคม ในด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม และศีลธรรมประจำใจ เป็นการปูพื้นฐานในการสร้างอนาคตอันสดใสในทุกทางให้กับตนเอง ครอบครัว วงศ์ตระกูล และประเทศชาติสืบไป

ตาราง 2 การเปรียบเทียบลักษณะการบริหารจัดการของกลุ่มออมทรัพย์แต่ละรูปแบบ

ลักษณะของ การจัดการ	ธนาคารหมู่บ้าน และ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อผลิต (โดยการส่งเสริมของกรมพัฒนาชุมชน)	เครดิตยูเนียน
1. คณะกรรมการ	เลือกจากสมาชิก แต่ไม่มีการแบ่งงานกัน ทำ คณะกรรมการทุกคนจะต้องทำหน้าที่ เหมือนกันหมด ทำให้มีกรรมการบางคน เท่านั้นที่ทำงานและบางคนเข้ามา เนื่อง จากมีฐานะทางสังคมดีเท่านั้น	เลือกจากสมาชิก มีการแบ่งงานกันทำ โดย แบ่งคณะกรรมการจำนวน 3 ชุด คือ อำนวยการ เงินกู้ การศึกษา ทำให้การ ดำเนินงานมีประสิทธิภาพ
2. การบริหารงาน	ขึ้นอยู่กับประธานกลุ่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะ เป็นผู้นำชุมชน ไม่มีรูปแบบการบริหาร งานที่ชัดเจน เช่น การพิจารณาเงินกู้จะ อาศัยความรู้จักคุ้นเคย การพิจารณารับ สมาชิกไม่มีความเข้มงวด ทำให้มีสมาชิก ส่วนหนึ่งที่เข้ามาเพื่อหวังประโยชน์ของ ตนเอง นอกจากนี้ยังไม่มีคณะผู้ตรวจสอบ ซึ่งง่ายแก่การทุจริต	ขึ้นอยู่กับสมาชิกที่จะร่วมกันกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ เช่น การพิจารณาเงินกู้จะมีหลัก เกณฑ์การพิจารณาอย่างชัดเจน สมาชิกใหม่ จะต้องได้รับการอบรมจากคณะกรรมการ ศึกษาก่อน และมีคณะผู้ตรวจสอบกิจการซึ่ง อาจจะมาจากบุคคลภายนอกได้
3. ระบบบัญชี	ใช้ระบบบัญชีเดี่ยว คือ มีสมุดบัญชีเล่ม เดียว บันทึกทั้งการรับและจ่าย และจะมี การสรุปยอดบัญชีปีละ 1 ครั้ง เพื่อ คำนวณผลกำไร ในการปันผลให้กับ สมาชิก	ใช้ระบบบัญชีคู่ซึ่งเป็นระบบบัญชีสากล คือ มีการจัดทำบัญชีแยกประเภท นอกจากนี้ การ รับการจ่ายเงินจะต้องมีใบเสร็จรับเงินทุกครั้ง และต้องมีการสรุปเป็นงบดุลทุกเดือน เพื่อ แจ้งให้สมาชิกทราบฐานะทางการเงิน
4. สถานะภาพ	ดำเนินงานโดยไม่มีกฎหมายรองรับ	ดำเนินงานภายใต้กฎหมายสหกรณ์ โดยเป็น นิติบุคคลตามกฎหมาย สหกรณ์
5. สวัสดิการของ สมาชิก	มีน้อยมากและบางกองทุนก็ไม่มี	มีสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับสมาชิก อาทิเช่น สวัสดิการเงินกู้ คือ สมาชิกเสียชีวิตไม่ต้อง ชำระหนี้ภายในวงเงิน 300,000 บาท สวัสดิการเงินสะสมและสวัสดิการค่ารักษา พยาบาล เป็นต้น

ที่มา: จันทรแก้ว เมืองใจ. นิคมสารแม่โจ้ปริทัศน์ (2(2): 180)

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวความคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของสหกรณ์

สมาคมนักบัญชีและผู้ตรวจบัญชีแห่งประเทศไทย (2522: 19) ได้ให้แนวคิดว่า ปัจจัยแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการบริหารนั้น อาจจะเป็นปัจจัยภายนอก (external variable) ซึ่งองค์การธุรกิจไม่อาจที่จะควบคุมหรือสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ด้วยตัวเอง เช่น เทคโนโลยี ด้านสื่อสารข้อความ เป็นต้น แต่ปัจจัยส่วนใหญ่แล้วอาจจะสร้างขึ้นมาจากองค์การธุรกิจเองในระยะยาว ปัจจัยส่วนที่เกี่ยวกับผู้บริหาร และปัจจัยที่เกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ในองค์กร

ถวิล เลิศประเสริฐ (2520: 196) ได้กล่าวว่า คณะจัดการสหกรณ์ ได้แก่สมาชิกกรรมการ ดำเนินการผู้จัดการและพนักงานระดับสูง เป็นที่ประจักษ์ชัดว่าการที่จะให้การจัดการเกิดประสิทธิผลต้องมีการติดต่อสื่อสารที่ดีระหว่างสมาชิกและคณะจัดการด้วย ถ้าคณะกรรมการดำเนินการจะกำหนดนโยบายให้เหมาะสม ก็ควรจะรู้ว่าสมาชิกปรารถนาจะให้สหกรณ์ของตนดำเนินงานอย่างไร ในด้านสมาชิกไม่เพียงแต่ต้องรู้ว่าสหกรณ์ของตนกำลังทำอะไรและอย่างไรเท่านั้น แต่ควรจะแจ้งให้คณะกรรมการดำเนินการรู้เกี่ยวกับบริการที่สมาชิกต้องการให้สหกรณ์จัดการด้วย เพื่อที่สมาชิกจะได้ใช้ดุลยพินิจว่าสหกรณ์ให้บริการดีเพียงใด คณะกรรมการดำเนินการต้องรับผิดชอบในการให้ข่าวสารสมาชิก ในเรื่องการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายและการปฏิบัติการ

วิวัฒน์ เมฆอรุณ (2527: 32) ความสำเร็จและความมั่นคงของสหกรณ์ที่จัดตั้งขึ้นในหมู่คนที่ไม่มีเงินเดิมนั้นอยู่ที่ว่าหน่วยงานซึ่งจะจัดตั้งสหกรณ์ประเภทนี้ขึ้นจะต้องเกี่ยวข้องกับกิจการสหกรณ์ คือ

- (1) หัวหน้าหน่วย หรือ ผู้บังคับบัญชาชั้นสูง ดูแลและให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อให้กิจการสหกรณ์ดำเนินไปด้วยดี
- (2) ให้เจ้าหน้าที่ผู้จ่ายเงินได้รายเดือนของหน่วยงานนั้น ๆ หักเงินค่าหุ้นรายเดือนและเงินชำระหนี้ ซึ่งสมาชิกจะต้องส่งต่อสหกรณ์เองจากเงินได้รายเดือนของสมาชิกนั้นเมื่อจ่าย
- (3) จัดเจ้าหน้าที่หน่วยงานนั้นบางคนให้ช่วยปฏิบัติงานของสหกรณ์ที่ดั่งขึ้นอีกทางหนึ่งตามความจำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะแรกจนกว่าสหกรณ์จะมีฐานะการเงินก้าวหน้าพอที่จะจัดจ้างเจ้าหน้าที่ประจำของสหกรณ์ได้เอง

จันทรแก้ว เมืองใจ (2531: 180) ระบบสหกรณ์ถือว่าเงินเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน สังคมในสหกรณ์พยายามใช้เงินเป็นสื่อในการสร้างเครดิตให้แก่ตนเอง โดยการนำเงินที่ตนได้มาตามกำลังความสามารถมาร่วมกัน เพื่อให้เงินทำหน้าที่รับใช้เจ้าของ คือ สมาชิกของกองทุน หรือสมาชิกสหกรณ์ การที่จะทำให้เงินมีบทบาทรับใช้เจ้าของจำเป็นต้องรู้วิธีการบริหารการเงิน ซึ่งเริ่มจากการนำเงินออกจากแหล่งการเงินและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ หากมีเหลือเกินความจำเป็นก็คืนให้แก่สมาชิกไป

มานิตย์ กมลเวช (2526: 70) วัตถุประสงค์ที่สำคัญที่สุดของสหกรณ์ออมทรัพย์ คือการส่งเสริมให้สมาชิกสามารถเก็บออมเงินรายได้ประจำเดือน โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับให้สมาชิกสะสมในรูปการถือหุ้นตามส่วนเงินได้รายเดือนไว้กับสหกรณ์ การสะสมค่าหุ้นดังกล่าวใช้วิธีหาจากเงินได้รายเดือนของสมาชิกขึ้น ณ ที่จ่าย จึงเป็นการส่งเสริมให้สมาชิกออมทรัพย์ได้แน่นอน ส่วนการให้เงินกู้แก่สมาชิกเป็นวัตถุประสงค์รอง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดการ

สาโรจน์ อังสุมาลิน (2528: 8) จุดมุ่งหมายของการบริหารการเงินเพื่อให้ผลตอบแทนกับผู้ถือหุ้นให้มากที่สุดโดยนำหลักเกณฑ์ของตลาดเงินทุนมาเป็นหลักในการพิจารณา คือ ถ้ากิจการหรือธุรกิจใดมีผลตอบแทนการดำเนินงานดีกว่าผลตอบแทนในตลาดเงินทุนราคาหุ้นของกิจการก็จะสูงขึ้น กิจการที่สามารถหาเงินทุนมาใช้ในกิจการได้โดยง่าย และมีเงื่อนไขที่เป็นประโยชน์ต่อกิจการ ในทัศนะของสังคม ถ้ามีเงินแล้วนำไปใช้ในกิจการที่มีแนวโน้มที่จะสูงขึ้นเรื่อย ๆ แสดงว่าทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดของสังคมกำลังถูกจัดสรรไปอย่างมีประสิทธิภาพ

การวางแผนการเงินเป็นกุญแจสำคัญของความสำเร็จของการดำเนินธุรกิจและแผนที่ดีควรจะต้องให้ทราบจุดบกพร่องและจุดเด่นของธุรกิจที่พิจารณาอยู่ ธุรกิจจะต้องพยายามรักษาจุดเด่นที่มีให้คงอยู่ตลอดไปและพยายามแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ถ้าไรที่เกิดจากนโยบายและการตัดสินใจต่าง ๆ ของผู้จัดการและคณะกรรมการบริหาร อัตราส่วนกำไร จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่า การจัดการของกิจการมีประสิทธิภาพหรือไม่

เต็มใจ สุวรรณทัต (2526: 123) การบริหารการเงินหรือสภาพคล่องอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารจะต้องคำนึงถึงการเจริญเติบโตของเงินออมที่มีอยู่ในสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง เงินออมนี้ไม่ว่าจะเป็นทุนเรือนหุ้น เงินสำรองสะสม เงินรับฝากก็ตาม ซึ่งเงินเหล่านี้จะมีต้นทุนในตัวของ

มันเอง โดยปกติสหกรณ์จะให้สมาชิกกู้เพื่อจะทำรายได้เข้าสหกรณ์ อย่างไรก็ตามในการบริหารการเงินนั้น จะต้องมีการสำรองเงินสด เงินฝากธนาคาร หรือตราสารทางการเงินที่มีสภาพคล่องซึ่งจะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่ายที่สุดเพื่อสนองตอบการไหลออกของเงิน ดังนั้นการบริหารการเงินที่มีประสิทธิภาพ จะต้องมีแหล่งเงินทุน แหล่งสนับสนุนสภาพคล่อง เช่น มีธนาคารพาณิชย์ มีชุมนุมสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งประเทศไทย เป็นแหล่งต่อทุน เพื่อบริหารสภาพคล่องของสหกรณ์ สหกรณ์ที่จะดำเนินงานประสบความสำเร็จนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ 2 ประการ คือ (พันธุ์มคธ: 2528)

1. องค์ประกอบทั่วไป ได้แก่ ปัจจัยทั้งห้า คือ คน เงิน วัสดุ การจัดการ และเทคโนโลยี ซึ่งเป็นหลักการทั่วไปอยู่แล้ว ความสำเร็จทุกอย่างขึ้นอยู่กับต้องมีคนดี มีกำลังเงินดี มีวัสดุสิ่งของพร้อม มีการจัดการที่ดี มีประสิทธิภาพและการนำวิชาการใหม่ ๆ มาใช้ ซึ่งจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้

2. องค์ประกอบโดยเฉพาะ ได้แก่ การจัดการที่ดี นอกเหนือจากองค์ประกอบทั่วไปแล้ว ความสำเร็จของขบวนการสหกรณ์จะขึ้นอยู่กับการจัดการเป็นส่วนใหญ่ โดยมี กลุ่มบุคคลอยู่ 3 ฝ่าย ต่างก็มีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบร่วมกัน บุคคลดังกล่าว ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินการและผู้จัดการ รวมทั้งพนักงานและลูกจ้างของสหกรณ์ ด้วยบุคคลเหล่านี้ได้ร่วมกันดำเนินการโดยมีสมาชิกของสหกรณ์เป็นฐาน เลือกละเอียดกรรมการดำเนินการที่ดี มีความรู้สูง มีคุณสมบัติตามข้อบังคับที่สหกรณ์วางไว้ ให้ทำหน้าที่ในการกำหนดนโยบายดำเนินงาน พิทักษ์ผลประโยชน์ของสมาชิก และเลือกผู้จัดการที่มีความรู้ความสามารถ ซื่อสัตย์สุจริต ควบคุมงานทุกด้านของสหกรณ์ เช่น งานสารบรรณ งานการเงินและการบัญชี งานทะเบียนและสถิติ

งานฝ่ายจัดการมี 3 ด้านใหญ่ ๆ คือ การจัดการด้านการเงิน การจัดการสิ่งของและการจัดการคน การจัดการทั้ง 3 ด้านนี้จะต้องใช้ทักษะ ความรู้และความเข้าใจ ฝ่ายจัดการจะต้องรวมงานทั้ง 3 ด้านนี้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันและจะต้องทำให้เกิดคุณภาพ มิฉะนั้นแล้วจะทำให้กรรมการดำเนินการ ประธาน หัวหน้าฝ่ายผู้กำกับงานและหัวหน้างาน ที่ต้องรับผิดชอบงานใหญ่ 3 ด้าน คือ การจัดการเงิน การจัดหาสิ่งของและการจัดการคน ซึ่งงานทั้ง 3 ด้านนี้ จะต้องใช้ทักษะ ความรู้ และจะต้องให้เกิดคุณภาพ มิฉะนั้นแล้วจะทำให้องค์กรประสบความยุ่งยาก (Carlson, 1977)

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนา

การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

การพัฒนาตามแนวทฤษฎีใหม่มีการแบ่งการพัฒนาออกเป็น 3 ขั้นตอนดังนี้ (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2542)

ขั้นตอนที่ 1 การผลิตเป็นการผลิตให้พึ่งตนเองได้ด้วยวิธีง่าย ๆ ค่อยเป็นค่อยไปตามกำลัง ให้พอมีพอกินไม่อดอยาก โดยมีหลักการดังนี้

- 1) เป็นวิธีปฏิบัติของเกษตรกรที่เป็นเจ้าของที่ดินจำนวนน้อย แปลงเล็ก (ประมาณ 15 ไร่)
- 2) หลักสำคัญ คือ เกษตรกรมีความพอเพียง โดยเลี้ยงตัวเองได้ (self) ในระดับชีวิตที่ประหยัดก่อน ทั้งนี้ต้องมีความสามัคคีในท้องถิ่น
- 3) มีการผลิตข้าวบริโภคพอเพียงประจำปี โดยถือว่า ครอบครัวยุคหนึ่งทำนา 5 ไร่ จะมีข้าวพอกินตลอดปี ข้อนี้เป็นหลักสำคัญของทฤษฎีนี้
- 4) เพื่อการนี้ จะต้องใช้หลักว่า ต้องมีน้ำ 1,000 ลูกบาศก์เมตร ต่อไร่ ดังนั้นพื้นที่ 5 ไร่ จะต้อง มี 5,000 ลูกบาศก์เมตร แต่แปลง (15 ไร่) ทำนา 5 ไร่ หรือไม้ผล ฯลฯ 5 ไร่
- 5) มีแหล่งน้ำเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 2 เกษตรกรรวมพลังกันในรูปกลุ่มหรือสหกรณ์ ร่วมแรงใน

- 1) การผลิต
- 2) การตลาด
- 3) การเป็นอยู่
- 4) สวัสดิการ
- 5) การศึกษา
- 6) สังคมและศาสนา

เพื่อให้พอมี พอกิน มีใช้ ช่วยให้ชุมชนและสังคมดีขึ้นไปด้วยกัน ไม่รวยคนเดียว

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมมือกับแหล่งเงินและแหล่งพลังงาน ตั้งและบริการโรงสี ตั้งและบริการร้านค้าสหกรณ์ ช่วยกันลงทุนช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในชนบทซึ่งไม่ใช่ทำอาชีพเกษตรอย่างเดียว

การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง

กระทรวงมหาดไทยในฐานะที่มีภารกิจในการพัฒนาภูมิภาคและชนบท ได้ทำเนติกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและกระบวนการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง มาเป็นแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจในภูมิภาคและชนบท โดยยึดแนวคิดหลัก 2 แนวคิด คือ (กระทรวงมหาดไทย, 2541)

1. ทฤษฎีใหม่ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานเมื่อวันที่ 4 ธันวาคม พ.ศ. 2540
2. แนวคิดที่ได้จากการระดมความคิดผู้ทรงคุณวุฒิและปราชญ์ชาวบ้าน

ศูนย์เศรษฐกิจชุมชนได้ประมวลแนวคิดหลักทั้ง 2 แนวคิด สรุปได้ดังนี้

1. การแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ จะต้องเริ่มที่ชุมชนในชนบทหรือภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นเศรษฐกิจพื้นฐานของประเทศ อันเป็นรากฐานของการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับมหภาค จุดสำคัญของเศรษฐกิจชุมชน คือ ยึดชุมชนเป็นหลัก ประชาชนต้องสามัคคี ร่วมมือกัน ช่วยเหลือกัน พึ่งตนเองและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งเป็นเสมือนทุนสังคม โดยเริ่มจากการส่งเสริมการผลิตพื้นฐาน คือ การเกษตรผสมผสาน ตามแนวทางทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 1 ซึ่งภาครัฐภาคเอกชน ต้องเข้าไปให้การช่วยเหลือ สนับสนุน จัดสรรน้ำในแปลงไร่นาของเกษตรกร และทำแหล่งน้ำขนาดเล็กในพื้นที่ เป็นแหล่งน้ำสำรองสำหรับเติมน้ำให้แหล่งน้ำในแปลงไร่นา ขณะเดียวกันก็เป็นมาตรการป้องกัน และแก้ไขปัญหาภัยแล้งในช่วงฤดูแล้งด้วย ทั้งนี้การดำเนินงานดังกล่าวต้องเน้นการมีส่วนร่วมของชาวบ้านในชุมชนเป็นหลัก

2. การรวมกลุ่มของประชาชนต้องใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจ เป็นเครื่องมือเป็นปัจจัยที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ของสมาชิก เพราะกิจกรรมทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่สมาชิกเห็นประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม เป็นเรื่องใกล้ตัว เช่น การรวมกลุ่มที่มีเป้าหมายเพื่อการผลิต กลุ่มเพื่อระดมทุน กลุ่มเพื่อการแปรรูปผลผลิต กลุ่มเพื่อการตลาด และกลุ่มอาชีพอุตสาหกรรมในครัวเรือน เป็นต้น

การรวมกลุ่มจะต้องมุ่งไปที่ กลุ่มออมทรัพย์ หรือกองทุนชุมชน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนกู้ยืมของชุมชนในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิตและสวัสดิการแก่ชุมชน และนำทุนไปสู่การแปรรูปผลผลิต (กลุ่มอาชีพ) ในขณะเดียวกันก็ต้องมีร้านค้าชุมชน (สหกรณ์) เพื่อทำหน้าที่เป็นการรวมกันซื้อรวมกันขาย ทั้งเครื่องอุปโภคบริโภคและปัจจัยการผลิต (ตามทฤษฎีใหม่ขั้นที่ 2 และ 3)

3. ประชาชนในชนบทได้มีการรวมกลุ่มมานานแล้ว ซึ่งมีทั้งประสบปัญหาและที่ประสบผลสำเร็จมีการพัฒนาตัวเองให้เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ก็มีมากมาย แต่กลุ่มเหล่านั้นกระจัดกันอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ขาดการเชื่อมโยงกัน ดังนั้น หากจะสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มชาวบ้าน จะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเครือข่ายของกลุ่มชาวบ้านขึ้น โดยจะต้องสำรวจว่ามีกลุ่มชาวบ้านอยู่ที่ไหนบ้าง ทำอะไรกันอยู่ และมีความสามารถในการบริหารงานเป็นอย่างไร ในขณะเดียวกันก็ต้องรู้ว่ากลุ่มชาวบ้านนั้นมีปัญหา มีข้อจำกัด มีอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมของเขาในเรื่องอะไรบ้างและจัดทำผังเครือข่ายองค์กรชุมชน (mapping) เพื่อให้ภาครัฐบาลสามารถให้การสนับสนุนได้ตรงกับความต้องการ อันจะทำให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจพื้นฐานแบบพึ่งตนเองของชุมชนได้ ซึ่งเป็นเรื่องที่ภาคราชการต้องเข้าไปช่วยเหลือสนับสนุน และส่งเสริม นอกจากนั้นองค์กรชุมชนที่เข้มแข็ง และปราชญ์ชาวบ้านเหล่านั้น ยังเป็นแบบอย่างที่จะให้ชาวบ้าน หรือกลุ่มอื่น ๆ ได้ไปศึกษา เรียนรู้กระบวนการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จเป็นเสมือนมหาวิทยาลัยชาวบ้าน

4. ปัญหาพื้นฐานของภาคเกษตรกรรมหรืออุตสาหกรรมในครัวเรือน คือ ตลาด ซึ่งเมื่อชาวบ้านทำการผลิตทางการเกษตร หรือผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ แล้ว ไม่สามารถจำหน่ายได้ในราคาที่ เป็นธรรม แนวคิดในการแก้ปัญหาดังกล่าวคือ การจัดให้มีตลาดนัดชุมชนหรือลานค้าชุมชนในทุกอำเภอ เพื่อให้เกษตรกร หรือกลุ่มอาชีพนำผลผลิตออกมาจำหน่าย ซึ่งจะทำให้ชาวบ้านมีตลาดที่ขายผลผลิตได้ในราคาที่เป็นธรรม และประชาชนในเมืองเองก็ซื้อผลผลิตได้ในราคาถูก ในขณะเดียวกันเกษตรกรและกลุ่มอาชีพก็สามารถใช้ลานค้าชุมชนเป็นเวทีการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการผลิต ซึ่งจะเป็นการช่วยให้มีการพัฒนาคุณภาพของผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ของตนให้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นสถานที่ที่จะให้ภาครัฐกิจได้เข้ามาคัดเลือก ซื้อ ตั้งซื้อผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่จะนำไปจำหน่ายในเมือง หรือต่างประเทศต่อไปได้

5. จัดให้มีการประชุมประชาคมเศรษฐกิจพื้นฐานของชุมชนระดับอำเภอในทุกอำเภอ เพื่อให้เป็นเวทีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ปรัชญาหรือแก้ไขปัญหาของชุมชนเอง วางแผนจัดทำโครงการและการแสวงหางบประมาณ ในลักษณะแบบ “คิด (ใหม่) เอง ทำเอง” ระหว่าง “เพื่อน” ด้วยกัน โดยมีผู้แทนจากส่วนราชการ หน่วยงานองค์กรพัฒนาเอกชน และสถาบันการศึกษาต่าง ๆ คอยเสริมความช่วยเหลือให้เป็นเวทีประชาคมอำเภอ

แนวคิดเรื่องการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท

การพึ่งตนเองเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาชนบท เพราะการพึ่งตนเองเป็นมโนทัศน์ประชาชนควบคุมสิ่งแวดล้อมตนเอง ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการพึ่งตนเองของชุมชนชนบท (A Theory of Self-reliance of Rural Communities) มีรายละเอียดสังเขปดังนี้ (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2539)

องค์ประกอบของการพึ่งตนเองของชุมชนจะต้องมี 5 องค์ประกอบต่อไปนี้

1. การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี หมายถึง การมีปริมาณและคุณภาพเทคโนโลยีโดยไม่จำกัดว่าเป็นของเก่าหรือใหม่ เช่น การบริหาร การจัดการ หรือแม้แต่ภูมิปัญญาชาวบ้าน (Folk Wisdom) การพึ่งตนเองได้ทางเทคโนโลยี จะทำให้ชุมชนสามารถประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การพึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ หมายถึง ความสามารถดำรงชีวิตทางเศรษฐกิจได้อย่างมั่นคง สมบูรณ์พูนสุข โดยที่ประชาชนในชุมชนมีอาชีพเลี้ยงตัวเองได้มีรายได้พอเพียงสามารถซื้อปัจจัย 4 ได้

3. การพึ่งตนเองได้ทางทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง ความสามารถใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างสมดุล ไม่ให้เสื่อมเสียจนหมดไป เพราะหากชุมชนปราศจากความช่วยเหลือจากธรรมชาติ ขาดน้ำ ขาดดินที่ดี หรือขาดพืชพันธุ์ไม้ ไร่ธัญ ฯลฯ แม้จะพึ่งตนเองได้ทางอื่นดังกล่าวมาแล้ว บางทีก็ไม่สามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ การมีธรรมชาติบางอย่าง เช่น ดิน น้ำ สมบูรณ์เพียงด้านเดียว ก็อาจไม่ช่วยให้ชุมชนชนบทพึ่งตนเองได้เหมือนกัน

4. การพึ่งตนเองได้ทางจิตใจ หมายถึง การมีสภาพจิตใจกล้าแข็งในการเลี้ยงชีพให้เจริญก้าวหน้า ปกครองตนเอง ป้องกันกิเลสตัณหา ฯลฯ เพราะคนที่พึ่งตนเองได้ทางจิตใจเป็นคนที่เข้มแข็ง ปลงใจและปักใจ มั่นใจว่าจะช่วยตนเองได้ หากมีบุคคลประเภทนี้มากเพียงใด ย่อมจะช่วยให้ชุมชนพึ่งตนเองได้มากขึ้นเท่านั้น นอกจากนี้ การที่บุคคลพึ่งตนเองได้ทางจิตใจยังจะเป็นรากฐานของการพึ่งตนเองด้านอื่น ๆ เช่น ทางสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีเป็นต้น

5. การพึ่งตนเองได้ทางสังคม หมายถึง ความเป็นปึกแผ่นเหนียวแน่น มีผู้นำที่มีความสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ สู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยกลุ่มของตนเองหรือขอความช่วยเหลือจากภายนอก ภาวะความเป็นปึกแผ่นทางสังคม อันสืบเนื่องมาจากปัจจัยอื่นอีกทอดหนึ่ง เช่น การศึกษา การสื่อสารที่ดี ความมีน้ำใจ เป็นต้น เพราะการมีผู้นำที่เข้มแข็งย่อมจะทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ เนื่องจากชุมชนสามารถดำเนินการใด ๆ บรรลุเป้าหมายด้วยความสามัคคี

การพึ่งตนเองได้ทางสังคม เป็นเสมือนจุดสูงสุดของการพึ่งพาตนเองด้านต่าง ๆ ของชุมชน เพราะในแง่หนึ่งการพึ่งตนเองทางสังคมอาจมองว่าเป็นการรวมการพึ่งตนเองได้ทางอื่น ๆ ทั้งหมด ที่กล่าวมาก่อนหน้านั้นเอง

สรุปได้ว่า การที่ชุมชนชนบทใด ๆ จะพึ่งตนเองได้ก่อนข้างสมบูรณ์ ชุมชนนั้นจะต้องพึ่งตนเองได้ใน 5 ทาง คือ ทางเทคโนโลยี ทางเศรษฐกิจ ทางทรัพยากรธรรมชาติ ทางจิตใจ และทางสังคม นอกจากนั้นยังต้องอาศัยปัจจัยทางด้านผู้นำด้วย ทั้งนี้ การพัฒนาใดก็ตาม จำเป็นต้องมีผู้นำทางความคิด ที่จะนำชุมชนให้ยอมรับแนวทางของตนเพื่อพัฒนาชุมชนให้ดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดและทฤษฎีการมีส่วนร่วมของประชาชน

การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาท้องถิ่น เป็นแนวคิดพื้นฐานของวิธีการพัฒนาชุมชน คือ การช่วยให้คนในชุมชนช่วยตนเองได้ ซึ่งกล่าวได้ว่า เป็นหัวใจของการพัฒนาในทุกท้องถิ่น ทฤษฎีที่ใช้อธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนได้ดี ได้แก่ ทฤษฎีของนักปรัชญากลุ่มมนุษยนิยม ซึ่งได้แก่ Paulo Freire และ Fulius Nyerere ได้ให้ความเห็นว่า มนุษย์ทุกคนเสมอกันในศักดิ์ศรี คุณค่า และศักยภาพ ซึ่งสามารถเป็นประโยชน์แก่สังคมได้ มนุษย์ย่อมสามารถเลือกทางเดินที่ตนเห็นว่ายุติธรรม โดยไม่จำเป็นต้องฟังคำสั่งหรือคำชี้นำอย่างมงาย (สุนทร สุนันท์ชัย, 2524: 31 อ้างใน อรอนงค์ ธรรมกุล, 2539) และเกิดจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์เป็นสิ่งมีชีวิตที่มีปัญญาระดับสูง และควบคุมสิ่งแวดล้อมได้ ดังนั้น มนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ห่างไกลเพียงใด จึงควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อชีวิตของตนเอง นอกจากนั้นแล้ว การมีส่วนร่วมยังช่วยลดปัญหาความแตกแยก เนื่องจากการนำเข้าสู่สิ่งต่าง ๆ จากภายนอกเข้าไปในชุมชนนั้นด้วย (ชูเกียรติ ลิสุวรรณ์, 2534: 77)

จากการประชุมเรื่อง การมีส่วนร่วม : นโยบายและกลวิธี ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมคือ การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนในการจัดการควบคุมการใช้และการกระจายทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรี ในฐานะสมาชิกของสังคมในการมีส่วนร่วมของประชาชนได้พัฒนาการรับรู้และภูมิปัญญา ซึ่งแสดงออกในรูปการตัดสินใจในการกำหนดชีวิตของตนอย่างเป็นตัวของตัวเอง (ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, 2527: 2)

จากการประชุมสัมมนาในระดับโลก ด้านการปฏิรูปการเกษตรและพัฒนาชนบท เมื่อปี 2522 ได้ประกาศว่า กลวิธีการพัฒนาชนบทต่าง ๆ จะได้รับผลอย่างเต็มที่ก็ต่อเมื่อมีแรงจูงใจ มีการมีส่วนร่วม จริงจัง และมีการก่อตัวเป็นองค์กรของชาวชนบทในระดับรากแก้วเท่านั้น ในการร่วมคิดร่วมวางแผนนโยบาย และวางโครงการ จากข้อความนี้ได้สรุปเป็นวิธีการที่จะใช้ให้เกิดการมีส่วนร่วมแล้วก็จะต้องเน้นถึง 4 ปัจจัย ต่อไปนี้

1. การมีองค์กรสำหรับคนยากจน
2. การกระจายอำนาจของรัฐบาล
3. การวางแผนระดับท้องถิ่น
4. การมีส่วนร่วมอันเป็นพื้นฐานของโครงการพัฒนาชนบท

Castillo (อ้างใน สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมัครการ, 2535: 37) ได้สรุปขั้นตอนการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงได้ 3 ประการคือ ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนา ประชาชนร่วมปรึกษา หรือเข้ามามีส่วนร่วม และประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ซึ่งถือว่าเป็นลักษณะที่สำคัญที่สุด

ปรีชญา เวสารัชช์ (2528) ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญซึ่งผลักดันให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

1. ปัจจัยสภาพแวดล้อมทั้งทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง และความปลอดภัย
2. ปัจจัยผลักดันจากบุคคลอื่น โดยเฉพาะผู้นำ เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
3. ปัจจัยที่เป็นรางวัลตอบแทน ได้แก่ ค่าตอบแทนแรงงาน เงินปันผลจากสหกรณ์ ออมทรัพย์
4. ปัจจัยภายในตัวบุคคล ได้แก่ ความคาดหวังในประโยชน์ส่วนรวม ความรู้สึกเกรงใจ ไม่กล้าปฏิเสธเมื่อถูกชักชวน หรือความรู้สึกว่าเป็นพันธะที่ต้องเข้าร่วมเพื่อให้เกิดความสามัคคี

นพพร นิลณรงค์ (2535: 40) ได้กล่าวถึงภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนคือ

1. ปัจจัยทางกายภาพและชีวภาพ
2. ปัจจัยทางเศรษฐกิจ
3. ปัจจัยทางการเมือง
4. ปัจจัยทางสังคม

5. ปัจจัยทางวัฒนธรรม
6. ปัจจัยทางด้านประวัติศาสตร์

ไพบูลย์ สุธธสุภา (2528: 87-88) ได้สรุปว่า การให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเป็นการกระทำให้ประชาชนมีส่วนเกี่ยวข้องในหลัก 3 ประการ คือ

1. การประสานงานร่วมมือ (Collaboration) หมายถึง การทำงานร่วมมือกันหลายฝ่าย เช่น อาจจะเป็นการเข้าร่วมแรงงานหรือสมทบเป็นเงินทุนก็ได้
2. การจัดตั้งองค์กร (Organization) ได้แก่ การรวมกลุ่มของประชาชนเพื่อให้เกิดพลังกลุ่ม เช่น กลุ่มสหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร คณะกรรมการหมู่บ้าน เป็นต้น และ
3. การให้อำนาจแก่ประชาชน (Empowering) หมายถึง การให้ประชาชนมีโอกาสฝึกหัดการใช้พลังกลุ่ม เพราะประชาชนขาดอำนาจ ขาดสิทธิที่ถูกต้อง หรือไม่มีสิทธิมีเสียงหรือขาดความเป็นประชาธิปไตย

อรอนงค์ ธรรมกุล (2539: 21) สรุปว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้ามีส่วนร่วมของคนในชุมชนในกระบวนการพัฒนาชุมชน ได้ 4 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านความผูกพันเป็นเครือญาติและความสัมพันธ์ในชุมชน
2. ด้านการมีภาวะทางเศรษฐกิจ
3. ด้านการมีปัญหาาร่วมกัน
4. ด้านการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกหมู่บ้าน

ทฤษฎีเกี่ยวกับกลุ่มและการรวมกลุ่ม

บรอดเบค (Brodbeck อ้างใน กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2529 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า กลุ่มคือการรวมตัวกันของปัจเจกบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน ความเกี่ยวข้องนั้นมีลักษณะที่แน่นอน กล่าวคือ สามารถสังเกตเห็นได้ และชนิดของความเกี่ยวข้องนั้น จะขึ้นอยู่กับหรือจะชี้ให้ทราบถึงชนิดของกลุ่มว่าจะเป็นครอบครัว ผู้พึงกรรมกร สหภาพแรงงาน หรือฝูงชน เป็นต้น

ส่วนสาเหตุที่มนุษย์จะต้องรวมกันอยู่เป็นกลุ่มเป็นพวกนั้น ก็เพราะว่ามนุษย์มีความต้องการไม่มีที่สิ้นสุด และความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ตัวเองก็ไม่สามารถจะบำบัดเองได้หมด จึงต้องมี

การพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนสิ่งของกัน ดังนั้นพอจะสรุปได้ว่า มนุษย์ต้องมาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม คือ

1. เพื่อให้มีชีวิตรอดอยู่ได้ เพราะ มนุษย์ช่วยตนเองไม่ได้เป็นระยะเวลานาน ถ้าต้องอยู่โดดเดี่ยวก็อาจจะตายได้
2. เพื่อความปลอดภัย มนุษย์ทุกคนต้องการความปลอดภัย หรือมีชีวิตอยู่อย่างปราศจากการถูกขู่เข็ญ ถูกบังคับ ความปลอดภัยจะแสวงหาได้ก็จากกลุ่มมนุษย์ด้วยกัน เช่น ความปลอดภัยทางร่างกาย มีอาหารกิน มีที่อยู่อาศัย มีคนรักเอาใจใส่ เป็นต้น
3. เพื่อต้องการมิตรภาพ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม ต้องการมีเพื่อน ต้องการพบปะสังสรรค์ ไม่ต้องการอยู่โดดเดี่ยว เพราะฉะนั้นมนุษย์จึงต้องอยู่เป็นพวก
4. เพื่อต้องการความรัก มนุษย์ทุกคนต้องการที่จะรักใคร่สักคนเป็นอย่างน้อย และต้องการให้คนอื่นรักตน จะอยู่โดยปราศจากความรักไม่ได้ อาจต้องเจตนาตายไปก็ได้

ลักษณะการรวมกลุ่มของมนุษย์

กลุ่มมนุษย์มีลักษณะพิเศษกว่ากลุ่มสัตว์ชนิดอื่น ๆ กลุ่มมนุษย์มีลักษณะการรวมกลุ่มดังนี้

1. ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ในบางครั้งต้องอาศัยพึ่งพากับคนอื่น หรือบางครั้งเป็นอิสระแก่ตน ไม่ต้องการความช่วยเหลือจากใคร เพราะฉะนั้นลักษณะมนุษย์จึงแตกต่างจากสัตว์อื่น
2. มีการควบคุมทางสังคม ในกลุ่มมนุษย์จะต้องมีการควบคุมพฤติกรรมให้มีกฎเกณฑ์ มีกติกาข้อบังคับ ทั้งวิธีที่เป็นทางการและวิธีที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นในรูปแบบของขนบธรรมเนียม ประเพณี ค่านิยม และกฎหมาย เป็นต้น
3. มีลักษณะกลุ่มมนุษย์ เมื่อเข้ามาอยู่ในกลุ่ม ต้องทิ้งลักษณะบางสิ่งบางอย่างที่เป็นลักษณะนิสัยเฉพาะตัวของตน มาเป็นลักษณะของกลุ่ม และการที่คนมารวมกลุ่มกันขึ้นอยู่กับองค์ประกอบดังต่อไปนี้

3.1 ความใกล้ชิดกันของสถานที่อยู่ ทำให้คนมารวมกลุ่มกัน เพราะต้องการความสะดวกในการติดต่อ เช่น อยู่บ้านในละแวกเดียวกัน

3.2 มีทัศนคติตรงกัน การที่อยู่รวมกลุ่มกันไปนาน ๆ คนที่มีทัศนคติตรงกันจะทำงานร่วมกันได้นาน และบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3.3 มีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน เช่น มีอาชีพเหมือนกัน มีลักษณะบางสิ่งบางอย่างที่เหมือนกัน เช่น กลุ่มลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มสหกรณ์ เป็นต้น (สุชา จันทรเฒ, 2524: 22-

23) ทางด้านลักษณะโดยทั่วไปของกลุ่ม จะต้องมียอดประกอบดังต่อไปนี้ (อาภรณ์พันธ์ จันทรสว่าง, 2525: 54)

- 3.3.1 มีสมาชิกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
- 3.3.2 มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิกในกลุ่ม
- 3.3.3 มีจุดมุ่งหมายและการกระทำกิจกรรมร่วมกัน
- 3.3.4 มีพฤติกรรมตามบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในกลุ่ม

ลักษณะของกลุ่มที่บุคคลเป็นสมาชิกอยู่ นับว่ามีอิทธิพลสำคัญ เช่น กลุ่มชนิดปฐมภูมิ สมาชิกภายในกลุ่ม มีแนวโน้มที่จะมีการร่วมมือกันมากกว่ากลุ่มชนิดทุติยภูมิ เนื่องจากสมาชิกในกลุ่มมีความสนิทสนมกลมเกลียวใกล้ชิดกันมากกว่า ลักษณะของกลุ่มที่มีความร่วมมือกันดี อุดมล้ำค่า (2524: 173-175) เสนอว่า จะต้องประกอบด้วยคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีความเข้าใจอันดีต่อสมาชิกของกลุ่ม เข้าใจทั้งในธรรมชาติเฉพาะตัวและพื้นฐานของจิตใจ ซึ่งพร้อมที่จะให้อภัยเสมอ
2. มีการยอมรับกัน โดยยอมรับความคิดเห็นของสมาชิกแต่ละคนว่ามีค่าควรแก่การรับฟัง ยอมรับในเหตุผล และข้อโต้แย้งที่แตกต่างออกไป ไม่ยึดมั่นอยู่แต่ความคิดของตนฝ่ายเดียว
3. มีการช่วยเหลือกัน สมาชิกในกลุ่มมีความเข้าใจกันดี พร้อมทั้งจะให้ความช่วยเหลือกันด้วยความเต็มใจจากใจจริง
4. มีความไวต่อการรับรู้สื่อกันและกัน รับรู้และสัมผัสความแตกต่าง ๆ ของกันและกัน ปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และสอดคล้องตามสถานการณ์
5. มีความเชื่อมั่นและศรัทธากัน มีความมั่นใจและเชื่อใจในความสามารถของกันและกัน ไม่หวั่นไหวแม้เมื่อได้ยินคำกล่าวขวัญสมาชิกคนใดในกลุ่มจากคนอื่น ให้เหตุผลและความเข้าใจเป็นพื้นฐานในการพิจารณาปัญหาต่าง ๆ
6. ให้เกียรติซึ่งกันและกัน ถึงแม้ว่าจะสนิทสนมและเข้าใจกันดีมาน้อยเพียงใดก็ตาม แต่เมื่ออยู่ต่อหน้าคนอื่นก็ให้เกียรติ และยกย่องสรรเสริญกันตามฐานะที่เป็นอยู่ ไม่ควรแสดงพฤติกรรมข่มขู่หรือหักล้างกัน

แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรชาวบ้านในการพัฒนาท้องถิ่น

เนื่องจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เป็นเรื่องของกลุ่มชาวบ้านหรือองค์กรชาวบ้าน และกระบวนการในการเข้าร่วม เพื่อพิจารณาการมีส่วนร่วมจากการ

วิเคราะห์โครงสร้าง วิธีการดำเนินการ ตลอดจนสภาพแวดล้อมขององค์กรชาวบ้าน และกระบวนการที่เกี่ยวข้องในการที่คนในชุมชนรวมตัวกันเป็นกลุ่ม ในการเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาโดยเน้นบทบาทต่าง ๆ ขององค์กรชาวบ้านที่จะสนับสนุนให้เกิดการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ได้สรุปความหมายขององค์กรชาวบ้านไว้ว่า หมายถึง การรวมตัวของคนในชุมชนหลาย ๆ คน ในรูปของกลุ่มตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ซึ่งมีวัตถุประสงค์และประโยชน์ร่วมกัน มีความภักดี และสำนึกถึงความเป็นสมาชิกกลุ่มร่วมกัน มีการรวมตัวจัดรูปเป็นองค์กร มีกฎเกณฑ์ มีการประชุมและปฏิสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ ตลอดจนมีการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้สมาชิกแต่ละคนก็จะได้รับความพึงพอใจบางประการจากการเข้าไปมีส่วนร่วมร่วมกับคนอื่น ๆ ในการพัฒนาชุมชนของตนเอง

องค์กรชาวบ้านมีบทบาทต่อชุมชนดังนี้คือ

1. คัดแปลงธรรมชาติให้เอื้ออำนวยในการดำรงชีพ
2. พัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้านให้ชีวิตสะดวกสบายยิ่งขึ้น
3. พัฒนาศูนย์รวมความคิดและจิตใจ
4. มีการร่วมมือ ช่วยเหลือ เป็นกลุ่มเป็นก้อน โดยมีหลักการร่วมกันในลักษณะของการช่วยเหลือเกื้อกูลกันเป็นสำคัญ และมักจะมีกิจกรรมเป็นเรื่อง ๆ ตามฤดูกาล หรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าร่วมกัน เช่น การซ่อมสะพานและถนนที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกัน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ .สำนักวิจัย (2511) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากสหกรณ์ ศึกษาจากสหกรณ์การเกษตรเมืองฉะเชิงเทรา จำกัด” ได้ผลการศึกษาดังนี้ คือ ในเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจพบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเมื่อเปรียบเทียบในระยะเวลาเดียวกันทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้น ปรากฏว่า หลักทรัพย์โดยเฉลี่ยของสมาชิกมีจำนวนสูงกว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ และรายได้รวมก็มีจำนวนสูงกว่า และปรากฏว่าสมาชิกสหกรณ์มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนประมาณ 30,000 บาทต่อปี ส่วนผู้ที่มิใช่สมาชิกมีรายได้เฉลี่ยต่อครอบครัวประมาณ 21,000 บาทต่อปี ไม่มีความแตกต่างกันโดยมีนัยสำคัญ นอกจากนั้นยังพบอีกว่า ผู้ที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ที่มีที่ดินเป็นของตนเองมีจำนวนสูงกว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกถึงร้อยละ 31 อีกด้วย ส่วนในเรื่องของความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมปรากฏว่า ทั้งสมาชิกสหกรณ์และผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก ต่างก็เห็นประโยชน์ของสหกรณ์ด้วยกัน โดยเฉพาะสมาชิกสหกรณ์ประมาณ 2 ใน

3 มีความพอใจในบริการที่ได้รับอยู่ แต่การเห็นประโยชน์นั้นแทบทั้งหมดเกิดจากการหวังผลได้ทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการกู้เงินโดยเสียดอกเบี้ยสูง สมาชิกสหกรณ์ถึง 2 ใน 3 จะลาออกจากสมาชิกภาพหากไม่มีบริการเงินกู้ โดยเห็นว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเป็นสมาชิกต่อไป อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นอยู่นี้ สหกรณ์ยังได้รับความจงรักภักดีจากสมาชิกในระดับสูงอยู่ สมาชิกสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องหน้าที่และฐานะขององค์การ

กรมส่งเสริมสหกรณ์ (2522) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ดีเด่น ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรสูงเนิน จำกัด” โดยการหาตัวชี้วัดที่สามารถใช้วัดประสิทธิภาพหรือผลงานของฝ่ายต่าง ๆ คือ ฝ่ายสมาชิก ฝ่ายบริหาร และฝ่ายวัสดุอุปกรณ์ว่าปัจจัยใดมีส่วนในการสนับสนุนความสำเร็จของสหกรณ์ โดยพบว่า ฝ่ายสมาชิกมีอิทธิพลที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในความสำเร็จของสหกรณ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ฝ่ายบริหารและฝ่ายวัสดุอุปกรณ์ ตามลำดับ

อดิน รพีพัฒน์ (2522) ได้ศึกษาปัญหาในการทำงานพัฒนาชนบท ประสพการณ์โครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำกลอง กล่าวว่า ในสายตาของชาวบ้านโครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำกลองเป็นโครงการที่ให้ผลประโยชน์ทางวัตถุ การที่ชาวบ้านยอมทนให้คนแปลกหน้าเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านและซักถามอะไรต่าง ๆ ก็เพราะชาวบ้านหวังจะได้รับผลประโยชน์ เมื่อไม่สามารถทำอะไรตอบสนองความหวังของชาวบ้านได้เลย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายจนภายหลังกลายเป็นความรังเกียจ ในสังคมเล็ก ๆ เช่นหมู่บ้าน วิธีการหนึ่งที่ใช้กำจัดบุคคลที่ชาวบ้านไม่ต้องการก็คือ การนินทา สร้างเรื่องที่ไม่ดีเกี่ยวกับคน ๆ นั้น จนกระทั่งถึงการปลุกระดมหรือเป็นฝ่ายตรงข้าม ความล้มเหลวของโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชนบทสาเหตุหนึ่งมาจากการที่ไม่สามารถค้นหาได้ว่าความต้องการและความจำเป็นของคนในท้องถิ่นมีอะไรบ้าง และโครงการฯ ไม่สามารถหาวิธีการอะไรที่จะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้ นอกจากนี้ การทำโครงการผู้ร่างโครงการมักถือว่า คนทั้งหมู่บ้านเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทุกคนมีสภาพฐานะความเป็นอยู่เหมือนกัน ๆ กัน มีความสามัคคีปรองดองและอยู่อย่างสงบ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วไม่เป็นเช่นนั้น ในหมู่บ้านจะมีความขัดแย้งแฝงอยู่ซึ่งไม่สามารถสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ฐานะของชาวบ้านก็ไม่เท่าเทียมกัน นอกจากนี้ บางครั้งการที่ชาวบ้านได้พึ่งพาอาศัยนักพัฒนากรหรือบุคลากรของโครงการพัฒนาชนบทมากจนกระทั่งโครงการไม่สามารถที่จะถอนตัวนักพัฒนากรหรือบุคลากรคนนั้นออกจากหมู่บ้านได้ พอคน ๆ นั้นถูกถอนตัวออกจากหมู่บ้าน ความก้าวหน้าของหมู่บ้านก็หยุดชะงักลงทันที อุปสรรคอีกประการหนึ่งของหน่วยงานราชการในการปฏิบัติงานพัฒนาชนบท คือ ระเบียบการ

ทำงานและการคลังที่ขาดความคล่องตัว ทำให้การทำงานขาดความว่องไวและความยืดหยุ่น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในงานพัฒนาชนบท

จूरีพร อึ้งเจริญพัฒนา (2524) ศึกษาความรู้และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบุรีรัมย์ ได้ผลการศึกษาดังนี้ คือ 1) สมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีความรู้ที่ถูกต้องในเรื่องหลักสหกรณ์ ความหมายและวัตถุประสงค์ การจัดตั้งและการดำเนินธุรกิจสหกรณ์ สิทธิและหน้าที่ของสมาชิก โครงสร้างองค์ประกอบของสหกรณ์ เรียงตามลำดับ 2) สมาชิกสหกรณ์การเกษตรมีทัศนคติที่ดีในด้านการดำเนินงานของสหกรณ์ 3) ในสภาพการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบุรีรัมย์ปัจจุบัน พบว่า ความรู้และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จ

อังคณา สิมานนท์วรไชย (2525) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลได้ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ธุรกิจเศรษฐกิจ รพช. กับเกษตรกรภายนอก พบว่า เกษตรกรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์นั้น ได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของสหกรณ์ในด้านการรับซื้อผลผลิต การได้รับบริการสินเชื่อเพื่อการเกษตรควบคู่กับคำแนะนำ ความรู้เทคนิคการผลิตใหม่และสวัสดิการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพของสมาชิก และยังได้พบว่า สมาชิกมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่าเกษตรกรภายนอกในเรื่องรายได้เฉลี่ย เนื้อที่ดินที่มีตามสิทธิและเนื้อที่ทำเกษตร

ศุภางค์ จิระเดชพิทักษ์ (2525) ได้ศึกษาบทบาทของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ที่มีต่อสหกรณ์สมาชิก พบว่า ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีบทบาทให้ความช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิกในด้านต่าง ๆ คือ บทบาททางการเงิน บทบาททางด้านเทคนิควิชาการ บทบาททางด้านการเสริมสร้างเสถียรภาพให้กับสหกรณ์

เชาวรัตน์ งามจบวิทยานนท์ (2525) ได้กล่าวว่า สหกรณ์การเกษตรนับวันจะมีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในชนบทมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นเครื่องมือที่ก่อให้เกิดการเพิ่มมาตรฐานทางสังคม การศึกษา ตลอดจนทั้งเพิ่มรายได้ของสมาชิกให้สูงขึ้น ซึ่งตรงกับการศึกษาของ กองวิชาการกรมส่งเสริมสหกรณ์ ที่ได้ทำการศึกษารายได้รายจ่ายของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย ปีเพาะปลูก 2527/2528 พบว่า สมาชิกสหกรณ์การเกษตรในเขตภาคเหนือมีรายได้เงินสดเฉลี่ยต่อครัวเรือน 42,596 บาท รายจ่ายเงินสดเฉลี่ยต่อครัวเรือน 32,894 บาท เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับข้อสรุปของศูนย์สถิติการเกษตร สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร ซึ่งทำการสรุป

รายได้สุทธิเงินสดของครัวเรือนเกษตรกร ในภาคเหนือ 2527/2528 พบว่า เกษตรกรในภาคเหนือมีรายได้เงินสดต่อครัวเรือน 31,953.60 บาท รายจ่ายเงินสดเฉลี่ยต่อครัวเรือน 29,372.15 บาท ซึ่งน้อยกว่าสมาชิกสหกรณ์การเกษตร

กนกศักดิ์ รามบุตร (2528) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินหนองเสือ จำกัด จังหวัดปทุมธานี” พบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์มีผลทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ดีขึ้นจากเดิมร้อยละ 41.67 เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินและเกษตรกรทั่วไปแล้วพบว่า สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์โดยส่วนรวมไม่ได้ดีกว่าเกษตรกรทั่วไปเลย กล่าวคือ ทางด้านเศรษฐกิจนั้น สมาชิกสหกรณ์มีเนื้อที่ถือครองสุทธิน้อยกว่า และมีรายจ่ายในการผลิตสูงกว่าเป็นผลให้มีรายได้สุทธิของฟาร์มและรายได้สุทธิของครอบครัวเฉลี่ยต่อฟาร์มและเฉลี่ยต่อไร่น้อยกว่า ด้วย สำหรับทางด้านสังคมนั้นพบว่า มีความแตกต่างกันไม่มากนัก

ยินดี เข้าแก้ว (2528) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรม ความคิดและความรู้ ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์ ที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์บุรีรัมย์ จำกัด พบว่าประสิทธิภาพการดำเนินงานของสหกรณ์ อยู่ในระดับที่สูงมาก คือ มีอัตราส่วนทางการเงินด้านต่าง ๆ สูงเท่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงถึงความสามารถในการบริหารการเงินที่สหกรณ์มีอยู่ แต่ความสำเร็จในด้านการให้บริการแก่สมาชิก ควรจะมีการปรับปรุงเพราะความสำเร็จของสหกรณ์ต้องบรรลุความสำเร็จ 2 ประการ คือ

1. ความสำเร็จในด้านธุรกิจ
2. ความสำเร็จในทางสหกรณ์

พิศวาส มาตรยาบุญ (2528) ได้ศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์การบริหารการเงินของสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด” พบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แต่อยู่ในเกณฑ์ที่พอใช้ เนื่องจากสหกรณ์ยังขาดการวางแผนในการบริหารงานที่ดี นอกจากนี้ผลจากการวิเคราะห์ปัจจัยทางเศรษฐกิจในธุรกิจที่ฝ่ายบริหาร ดำเนินงานในด้านความสามารถ หรือประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่ก่อให้เกิดรายได้บ้างปี แต่บางปีขาดทุนเนื่องจากสหกรณ์ได้นำทุนดำเนินงานไปลงทุนในสินทรัพย์ถาวร คือ ที่ดินและเครื่องจักร

บุญเรือน กลางณรงค์ (2528) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสหกรณ์การเกษตรนิคมลำน้ำน่าน จำกัด อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครสวรรค์ ในการส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์แห่งนี้ได้ให้ความร่วมมือร่วมใจในการทำงานด้วยความมีน้ำใจของสหกรณ์จากบุคคล 4 ฝ่ายได้แก่ สมาชิกสหกรณ์ คณะกรรมการดำเนินงาน พนักงานสหกรณ์ และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมสหกรณ์ ทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ และมีผลทำให้สหกรณ์สามารถช่วยเพิ่มฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกได้

ยาใจ ไวพยาบาล (2529) ได้ศึกษาถึง “ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงในจังหวัดภาคกลาง” โดยการเปรียบเทียบกลุ่มตัวอย่างระหว่างสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จระดับสูง กับสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จในระดับต่ำในจังหวัดภาคกลาง พบว่า สมาชิกของทั้ง 2 กลุ่มมีความรู้ดีในเรื่องของหลักสหกรณ์รองลงมาได้แก่ การจัดตั้งและการดำเนินงานของสหกรณ์ ความหมายและวัตถุประสงค์สหกรณ์ และเรื่องสิทธิหน้าที่ของสหกรณ์ แต่ยังขาดความรู้ในเรื่องโครงสร้างและองค์ประชุมทางสหกรณ์ ส่วนทัศนคติที่มีต่อสหกรณ์และพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ระหว่างทั้ง 2 กลุ่มนั้นไม่แตกต่างกัน

นำชัย ทนุผล (2529: 117-118) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นขบวนการที่ประชาชนมีการร่วมมือร่วมใจในการระบุนิยามความต้องการ การวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาคอนที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้บรรลุผลและลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้เกิดการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางหรือประสบผลสำเร็จได้

อัญชลี เจ็งเจริญ (2536) ได้ศึกษาบทบาทของสหกรณ์การเกษตรในการสนองตอบความต้องการของเกษตรกร ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรแจ้ห่มเมืองปาน จำกัด จากการศึกษพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสหกรณ์สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ดี แต่ปัญหาที่สำคัญคือ สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์อย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น การทำธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ ความไม่รู้สึกรับผิดชอบของสหกรณ์เป็นต้น และทัศนคติของสมาชิกต่อการดำเนินงานของสหกรณ์นั้นเป็นปัจจัยสำคัญ

ประการหนึ่งที่มีผลต่อการทำธุรกิจของสหกรณ์กับสมาชิก ถ้าหากสมาชิกมีทัศนคติที่ดีต่อการดำเนินงานของสหกรณ์ สมาชิกย่อมอยากจะทำธุรกิจกับสหกรณ์

สุวิทย์ กาญจนโรจน์ (2534) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การระดมเงินทุน และการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตร จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเงินกู้จากแหล่งภายนอก ซึ่งมีจำนวนเงินร้อยละ 50 ของเงินทุนดำเนินงาน และการประเมินผลการบริหารทางการเงินอยู่ในเกณฑ์ที่กรมตรวจบัญชีสหกรณ์กำหนดไว้ แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคในการระดมเงินทุน และการบริหารการเงิน คือ ขาดแคลนเงินทุนของตนเอง สหกรณ์ขาดสถาบันการเงินกลางของตนเอง

กฤติกา นิ่มสถาพันธ์ (2535) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ครูลำพูน จำกัด พบว่า สภาพเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกตลอดจนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการออมของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่สมาชิกจะไม่นำเงินมาฝากไว้ในสหกรณ์ออมทรัพย์ โดยมีความเห็นว่า ภาพพจน์ของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยทั่วไปไม่ค่อยมีความมั่นคงเท่าที่ควร อีกทั้งระบบการบริการฝากและถอนเงินของสหกรณ์ออมทรัพย์ค่อนข้างจะล่าช้าไม่ทันสมัย เช่น ไม่มีระบบคอมพิวเตอร์

นพพร นิลณรงค์ (2535) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษากรณีบ้านไม้ตะเคียน ตำบลคำเคียนปม กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมในลักษณะโดยตรงจะมีมากในกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมภายในชุมชน การมีส่วนร่วมโดยอ้อมจะมีมากในกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำร่วมกับองค์กรภายนอก และส่วนราชการแต่การมีส่วนร่วมมากที่สุดเป็นลักษณะผ่านกลุ่มแกนกลางที่สนใจในปัญหาของหมู่บ้าน โดยระดับการเข้ามามีส่วนร่วมจะมีมากและทุกขั้นตอนเมื่อกิจกรรมหรือโครงการเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาภายในของชุมชนที่สมาชิกประเมินแล้วว่าสามารถเข้าไปควบคุมและตัดสินใจได้ การมีส่วนร่วมจะน้อยและเข้าร่วมบางขั้นตอนเมื่อโครงการหรือกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่คิดขึ้นจากภายนอกชุมชนและประเมินแล้วเห็นว่า ไม่สามารถเข้าไปควบคุมและตัดสินใจได้

จันทวรรณ ชมวัน (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา ในการทดสอบสมมติฐานพบว่าความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อของเจ้าหน้าที่ส่งเสริมมีความสัมพันธ์กับสินเชื่อ อายุ ตำแหน่งทางสังคม การเข้ารับการฝึกอบรม และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ

พรรณทิพย์ เพชรมาก และคณะ (2536) ทำการศึกษาเรื่อง กลุ่มออมทรัพย์และกระบวนการแก้ไขปัญหาค้าขายที่อู่อาศัยคนจนในเมือง ประสพการณ์การทำงานจากองค์การนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา จากการศึกษาพบว่า การทำงานส่งเสริมการจัดตั้งและพัฒนาขององค์กรกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มออมทรัพย์มีวัตถุประสงค์คล้ายคลึงกันคือ เพื่อแก้ไขปัญหาทางการเงิน ให้เกิดการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เกิดการออมทรัพย์และมีแหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ รวมทั้งเป็นกลุ่มเพื่อเป็นพลังต่อรองกับภายนอก กิจกรรมส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมการออมทรัพย์และให้กู้ นอกจากนี้ ได้มีการออมเพื่อที่อยู่อาศัย ร้านค้า กลุ่มฌาปนกิจ ขยายข่าวสาร กลุ่มน้ำประปา ฯลฯ

สำหรับประโยชน์ที่ได้รับจากการตั้งกลุ่มส่วนใหญ่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ คือ มีแหล่งเงินกู้เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า มีเงินออม รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม เกิดกิจกรรมพัฒนาชุมชนด้านอื่นต่อเนื่อง มีการประสานและช่วยเหลือกันระหว่างชุมชน สามารถใช้กลุ่มเป็นพลังต่อรองกับภายนอก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องการออมทรัพย์เพื่อเตรียมการแก้ปัญหาที่อยู่อาศัย ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบาย

แต่กลุ่มออมทรัพย์ยังคงมีปัญหาในเรื่องการจัดการ การมีส่วนร่วมของสมาชิก กรรมการที่มีบทบาททำงานจริงมีน้อย ตลอดจนจุดมุ่งหมายและเงื่อนไขต่าง ๆ ขององค์การบางอย่าง เนื่องจากแนวทางเดิมขององค์การฯ เน้นการช่วยเหลือครอบครัวมากกว่าการพัฒนากระบวนการ และยังมีปัญหาศักยภาพของเจ้าหน้าที่ตลอดจนเงื่อนไขต่าง ๆ ขององค์การฯ

บุปผา สันพะเยาว์ (2538) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดลำปาง พบว่า ระดับการศึกษา การมีตำแหน่งอื่นในหมู่บ้านของประธานกลุ่ม การเปลี่ยนแปลงขนาดของกลุ่ม ความร่วมมือกันของสมาชิก ความชัดเจนตามโครงสร้างของงาน การมีอำนาจในตำแหน่งของประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร รายได้นอกภาคเกษตร การรับรู้ของสมาชิกกลุ่มในวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงานกลุ่ม และความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มในผลตอบแทนที่ได้รับ มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอายุ ประสพการณ์การฝึกอบรม รายได้ การก่อตั้งกลุ่ม สมาชิกกลุ่มเมื่อเริ่มก่อตั้ง สมาชิกกลุ่มในปัจจุบัน ปัญหาความขัดแย้งภายในกลุ่ม สัมพันธภาพระหว่างประธานกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรของกลุ่มแม่บ้าน อายุของสมาชิก ระดับการศึกษา และรายได้ในภาคเกษตร ไม่มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กาญจนา งานสุจริต (2539) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ลักษณะส่วนบุคคลของ

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และระยะเวลาในการเป็นพนักงาน/สมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด คือ (1) ลักษณะของพนักงาน/สมาชิกด้านความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ ความรู้สึกผูกพันต่อสหกรณ์ ความชัดเจนและการยอมรับบทบาทของตนมีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ (2) นโยบายการบริหารของสหกรณ์ฯ ด้านการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน การจัดหาและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ การปรับตัวและการริเริ่มสิ่งใหม่ มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ

อุทัย ทองคุ้ม (2540) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานสหกรณ์ออมทรัพย์ตรวจเงินแผ่นดิน จำกัด ปีทางบัญชี 2534 – 2538 ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินงานมีอัตราการเจริญเติบโตสูงและเพิ่มขึ้นทุกปี ส่วนประสิทธิภาพในการดำเนินงานหรือความสามารถในการดำเนินธุรกิจโดยเฉลี่ย พบว่าสหกรณ์มีความสามารถในการทำส่วนเกินสุทธิ และความสามารถในการใช้สินทรัพย์ที่มีอยู่แสวงหาส่วนเกินสุทธิ ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยตามรายงานของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ แต่ความสามารถในการใช้ทุนของสหกรณ์เองแสวงหาส่วนเกินสุทธิ สูงกว่าค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์ของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

กรรณิกา พุทธิเมธากุล (2540) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์การบริหารการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนชมภูสามัคคี จำกัด พบว่า การดำเนินงานธุรกิจของสหกรณ์เครดิตยูเนียนชมภูสามัคคี จำกัด เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และได้มีการจัดทำแผนการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียนชมภูสามัคคี จำกัด ล่วงหน้า ได้จัดทำงบประมาณดำเนินการและงบประมาณการเงินไว้ล่วงหน้า แสดงให้เห็นว่าถ้าสหกรณ์ดำเนินงานให้เป็นไปตามงบประมาณที่วางไว้ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการหากำไรแก่สหกรณ์แต่ต้องควบคุมค่าใช้จ่ายอย่างรัดกุม

เดชภัทร เดชโอพาริก (2541) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอค้อยสะแก จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า รายได้ ประสิทธิภาพฝึกอบรม การรับข่าวสารเทคนิจากสื่อมวลชน การติดต่อกับพนักงานส่งเสริม การติดต่อกับสังคมภายนอก ความพึงพอใจในผู้นำกลุ่ม ความพึงพอใจในวิธีการส่งเสริม ความพึงพอใจในผลตอบแทนที่ได้รับจากกลุ่ม วิธีการก่อตั้งกลุ่ม จำนวนสมาชิก การเปลี่ยนแปลงขนาดของกลุ่ม และระยะเวลาที่เป็นสมาชิก

กลุ่ม มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วน อายุ ความพึงพอใจในพนักงานส่งเสริม การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิก และความขัดแย้งของกลุ่ม ไม่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่ม แม่บ้านเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

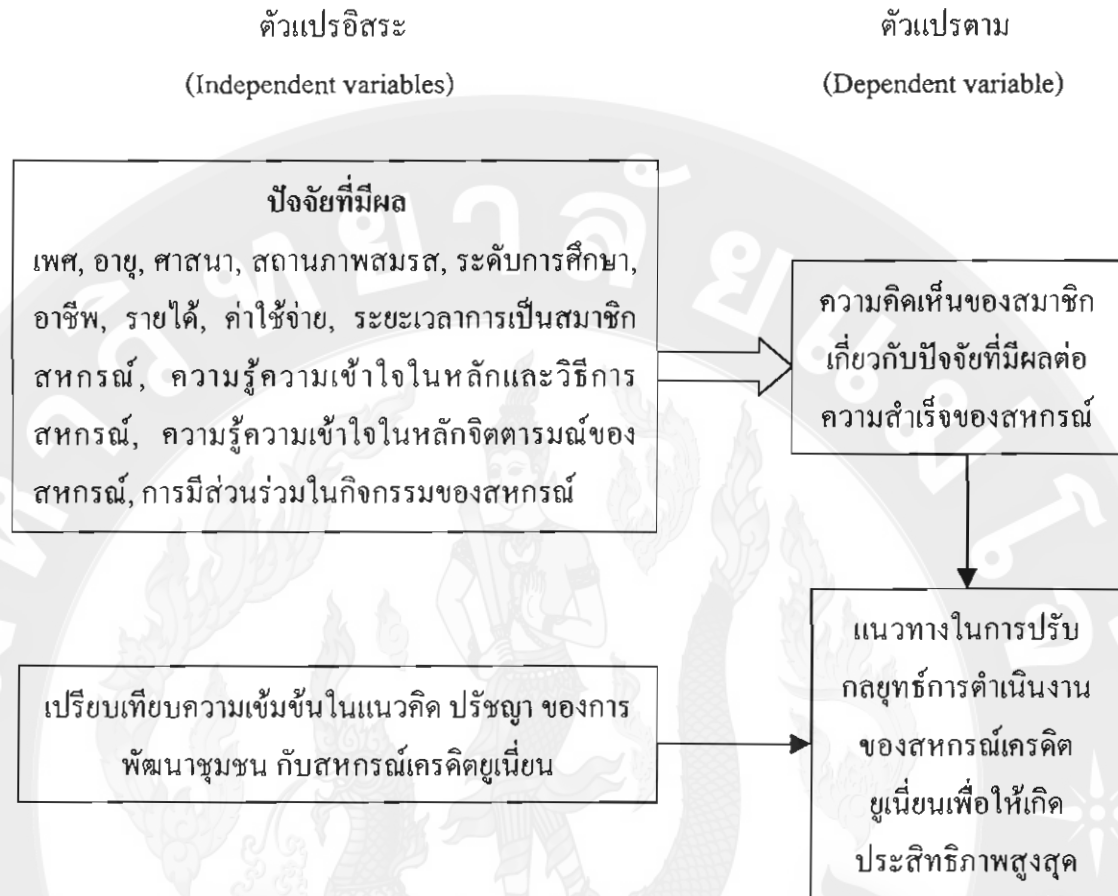
พิชิตดวง เจริมปลั่ง (2542) ศึกษาความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร จังหวัดเชียงราย ผลจากการทดสอบ สมมติฐานพบว่า สถานภาพการสมรส ประสบการณ์ในการเลี้ยงโคนม การใช้เครื่องรีดนม ระดับความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคนม การรับข้อมูลข่าวสารด้านโคนม และการเปลี่ยนแปลงจำนวนแม่โคนมที่เพิ่มขึ้น มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

จันทิwa อินตา (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนม บ้านป่าตึงห้วยหม้อ จำกัด อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ได้แก่ จำนวนแรงงานจ้าง ปัจจัยทางด้านสังคมและอื่น ๆ ได้แก่ อาชีพนอกภาคเกษตร การเคยมีตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ ตำแหน่งภายในกลุ่มสหกรณ์ การพบปะกับเจ้าพนักงานทางการเกษตร และตำแหน่งผู้นำทางสังคม

กรอบแนวความคิดในการวิจัย

(Conceptual Framework)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิจัย และรูปแบบของการศึกษาถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ซึ่งส่งผลกระทบไปยังตัวแปรตาม (Dependent Variable) ดังภาพต่อไปนี้

ภาพ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

สมมติฐานในการวิจัย
(Research Hypothesis)

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ มีผลต่อความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์
2. ความเข้มข้นแนวคิด ปรัชญา ของการพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียนแตกต่างกัน

บทที่ 3
วิธีการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การศึกษาวิจัยเรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน ผู้วิจัยได้ดำเนินวิธีวิจัยดังต่อไปนี้

สถานที่ในการทำการวิจัย
(Locale of the Study)

สถานที่ทำการวิจัยคือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนประเภทสมาชิกสามัญ และพัฒนาชุมชนที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
(The Respondents and Sample Procedure)

ประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้แยกเป็น 2 ฝ่าย คือ สหกรณ์เครดิตยูเนียนและพัฒนาชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ โดยฝ่ายสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะทำการศึกษา 2 กลุ่ม คือผู้นำสหกรณ์เครดิตยูเนียน และสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในด้านผู้นำสหกรณ์จะศึกษาจากสหกรณ์จังหวัดเชียงใหม่ สหกรณ์อำเภอ และผู้ช่วยสหกรณ์อำเภอเฉพาะอำเภอที่มีกลุ่มสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีผลสำเร็จดี และคณะกรรมการของสหกรณ์นั้น ๆ สำหรับในด้านสมาชิกสหกรณ์จะศึกษาสมาชิกของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ที่ทำการศึกษากำหนด 12,581 ราย ในจำนวนสหกรณ์เครดิตยูเนียนประเภทสมาชิกสามัญทั้งหมดจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 31 สหกรณ์ ซึ่งอยู่ใน 12 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภอฝาง อำเภอสารภี อำเภอสะเมิง อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันทราย อำเภอไชยปราการ อำเภอดอยเต่า อำเภอสันกำแพง อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าว และอำเภอจอมทอง (ณ 30 มิถุนายน 2543) (ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย, 2543: 6-8)

ส่วนด้านพัฒนาชุมชน จะศึกษาในด้านผู้นำชุมชน ซึ่งได้แก่ พัฒนาการ ผู้ช่วยพัฒนากร จังหวัดเชียงใหม่ และอำเภอ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 22 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ประกอบด้วย อำเภอ

สะเมิง อำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ อำเภอแม่อาย อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง อำเภอแม่ริม
อำเภอสันป่าตอง อำเภอแม่วาง อำเภอสันกำแพง อำเภอดอยเต่า อำเภอจอมทอง อำเภอแม่แจ่ม
อำเภอฮอด อำเภออมก๋อย อำเภอเมือง อำเภอสารภี อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอแม่แตง อำเภอพร้าว
อำเภอสันทราย อำเภอหางดง กิ่งอำเภอแม่ออน และกิ่งอำเภอดอยหล่อ

กลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บกลุ่มตัวอย่าง จะแยกเก็บเป็น 2 ฝ่าย คือ

1. สหกรณ์เครดิตยูเนียน จะเป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 ลักษณะ คือ

1.1 สมาชิกสหกรณ์

โดยจะทำตามขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 จะทำการเลือกสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่เป็นสหกรณ์ที่มี
ขนาดใหญ่ โดยมีจำนวนทุนเรือนหุ้น ตั้งแต่ 3 ล้านบาทขึ้นไป ซึ่งเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
(Purpose Sampling)

ขั้นที่ 2 เมื่อได้สหกรณ์ที่ต้องการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยจะทำการสุ่มตัวอย่างสมาชิกตาม
สูตรของ Yamane (1973) กำหนดให้มีความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ยอมให้เกิด .05 หรือ
ร้อยละ 95 ซึ่งจะได้ขนาดของจำนวนตัวอย่างทั้งหมดดังนี้

1. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) จำนวน จากจำนวนประชากรทั้งหมด
8,538 คน (ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2543) โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ
95 ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne}$$

$$\begin{aligned} \text{โดยที่ } n &= \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} \\ N &= \text{จำนวนประชากรทั้งหมด} \\ e &= \text{ความคลาดเคลื่อนที่ยอมให้เกิด} \end{aligned}$$

แทนค่าสูตร

$$n = \frac{8,538}{1 + 8,538(0.05)}$$

$$= \frac{8,538}{22.345}$$

$$= 382.09 \text{ หรือประมาณ } 383 \text{ คน}$$

2. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามสูตร 383 คน จากนั้นนำจำนวนกลุ่มตัวอย่างนี้กระจายไปตามกลุ่มของสหกรณ์ 8 แห่ง การคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกตามสัดส่วนของประชากรและประชากรมีโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการถูกเลือกโดยใช้สูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

โดยที่ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละกลุ่ม
 n_i = จำนวนตัวอย่างที่จะสุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

ตาราง 3 จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ณ 30 มิถุนายน 2543)

สหกรณ์	อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
5 ธันวาคมพัฒนา	เมือง	454	20
คณะเทคนิคการแพทย์	เมือง	109	5
ครูสภาอำเภอเมืองเชียงใหม่	เมือง	377	17
ช้างเผือก	เมือง	629	28
พระหฤทัยเชียงใหม่	เมือง	842	38
มหาวิทยาลัยพายัพ	เมือง	305	14
ลานนาคอลล์ฟ	เมือง	672	30
เพื่อน	เมือง	509	23
ครูฝางพัฒนา	ฝาง	1,014	45
ชมภูสามัคคี	สารภี	1,024	46
บ้านป่าป๋อง	ดอยสะเก็ด	640	29
บ้านหนองสามัคคี	สันทราย	582	26

ตาราง 3 (ต่อ)

สหกรณ์	อำเภอ	จำนวนประชากร	จำนวนตัวอย่าง
ริมออน	สันกำแพง	651	29
ไพรพัฒนา	พร้าว	174	8
จอมทอง-คอกหล่อ	จอมทอง	556	25
รวม	8	8,538	383

3. เมื่อได้จำนวนตัวอย่างจากแต่ละสหกรณ์แล้วทำการสุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (simple random sampling) คือ ทำการสุ่มสมาชิกตามสหกรณ์และสอบถามจนครบตามจำนวน

1.2 ส่วนของผู้นำสหกรณ์ จะเลือกเก็บจากสหกรณ์ที่ทำการเลือกซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 8 สหกรณ์

2. ด้านพัฒนาชุมชน จะเลือกตามอำเภอที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ทำการศึกษาดังอยู่ ซึ่งมีทั้งหมด 8 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอเมือง อำเภอฝาง อำเภอสารภี อำเภอดอยสะเก็ด อำเภอสันทราย อำเภอสันกำแพง อำเภอพร้าว และอำเภอจอมทอง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

(Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์สมาชิกสหกรณ์ และแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่ดูแล ควบคุม การดำเนินการสหกรณ์เครดิตยูเนียนและพัฒนาชุมชน โดย

1. แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์สมาชิกมี จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ที่ต้องการศึกษา ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา จำนวนสมาชิก ระยะเวลาการเป็นสมาชิก รายได้ และค่าใช้จ่าย

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

ตอนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในหลัก และวิธีการสหกรณ์ ความรู้ ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ และการมีส่วนร่วม

ตอนที่ 6 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค

2. แบบสัมภาษณ์เพื่อใช้สัมภาษณ์ผู้ที่มีหน้าที่ดูแล ควบคุม การดำเนินการสหกรณ์เครดิต ยูเนียนและพัฒนาชุมชนซึ่ง เป็นคำถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่อชุมชน รวมทั้งปรัชญา แนวคิด ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับพัฒนาชุมชน

การรวบรวมข้อมูล

(Data Collection)

การรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. ติดต่อขอความร่วมมือไปยังคณะกรรมการดำเนินการของแต่ละสหกรณ์และเจ้าหน้าที่ สหกรณ์เพื่อช่วยแจกแบบสอบถามไปยังสมาชิก และส่งคืนกลับให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์
2. ติดต่อขอความร่วมมือไปยังสำนักงานพัฒนาชุมชนในเขตอำเภอที่ต้องการศึกษา เพื่อให้ ผู้นำได้ตอบแบบสอบถาม และส่งคืนกลับให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์
3. สำหรับข้อมูลทุติยภูมิ คือ ข้อมูลที่ได้จากเอกสารต่าง ๆ ได้แก่ ชุมชนสหกรณ์เครดิต ยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด พัฒนาชุมชน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of Data)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม แล้วทำการวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for Social Sciences : SPSS/PC) โดยแยกวิเคราะห์เป็น 3 ตอน คือ

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบความเข้มข้นในปรัชญา แนวคิด สหกรณ์เครดิตยูเนียน กับการ พัฒนาชุมชน โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ความถี่ ค่าเฉลี่ย และ T-test
2. วิเคราะห์สภาพพื้นฐานทั่วไปของสมาชิกและผู้นำชุมชน การเปลี่ยนแปลงทางสังคม และทางเศรษฐกิจ โดยใช้สถิติค่าร้อยละ ความถี่ และค่าเฉลี่ย

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ โดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และ น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย (weight mean score : WMS) โดยจะวัดระดับความคิดเห็นของสมาชิก ใช้เกณฑ์ในการวัด 5 ระดับ คือ “เห็นด้วยมากที่สุด” มีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน “เห็นด้วยมาก” มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน “เห็นด้วยปานกลาง” มีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน “ไม่เห็นด้วยมาก” มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน และ “ไม่เห็นด้วยมากที่สุด” มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน ในการคำนวณน้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย จะใช้สูตรหาคะแนนค่าเฉลี่ยตามแบบของ Thanupon (1986: 44) ดังนี้

$$WMS = \frac{5f_1 + 4f_2 + 3f_3 + 2f_4 + 1f_5}{TNR}$$

เมื่อ	WMS =	TNR น้ำหนักค่าคะแนนเฉลี่ย
f1	=	จำนวนความถี่ที่ระบุความคิดเห็น เห็นด้วยมากที่สุด
f2	=	จำนวนความถี่ที่ระบุความคิดเห็น เห็นด้วยมาก
f3	=	จำนวนความถี่ที่ระบุความคิดเห็น เห็นด้วยปานกลาง
f4	=	จำนวนความถี่ที่ระบุความคิดเห็น ไม่เห็นด้วยมาก
f5	=	จำนวนความถี่ที่ระบุความคิดเห็น ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
TNR	=	จำนวนตัวอย่างทั้งหมด

โดยกำหนดเกณฑ์คะแนนค่าเฉลี่ย ไว้ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00	หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20	หมายถึง เห็นด้วยมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40	หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60	หมายถึง ไม่เห็นด้วยมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80	หมายถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

4. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ โดยใช้สถิติไคว์สแควร์

5. วิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ โดยจะวัดจากค่าคะแนนความถูกต้องที่สมาชิกตอบแบบสอบถาม โดยหากสมาชิกตอบข้อใดถูกต้อง ค่าคะแนนจะเท่ากับ 1 คะแนนและข้อใดตอบผิด ค่าคะแนนจะเท่ากับ 0 คะแนน จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาคิดคำนวณน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ในการคำนวณจะเทียบบัญญัติไตรยางค์ โดยเทียบค่าคะแนนรวมในแต่ละหัวข้อเท่ากับ 100% ดังนี้

ความรู้ความเข้าใจในหลักการ ค่าคะแนนรวม 17 คะแนน

ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ ค่าคะแนนรวม 8 คะแนน

คือ หากสมาชิกรายใดได้คะแนนรวมในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในหลักการ เท่ากับ 17 คะแนน และได้คะแนนรวมในเรื่องของความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ เท่ากับ 8 คะแนน ก็หมายความว่า สมาชิกรายนั้นได้คะแนนเทียบเท่า 100% หลังจากนั้นนำคะแนนของแต่ละตัวอย่างที่ได้มาคำนวณค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย เพื่อหาความรู้ความเข้าใจรวมของสมาชิกทั้งหมดว่า มีความรู้ความเข้าใจในแต่ละเรื่องที่ศึกษาอยู่ในระดับใด

ในการแปลความหมายผู้วิจัยจะประยุกต์ใช้เกณฑ์ในการวัดผลการศึกษา ดังนี้ (สุชา จันทน์เอม, 2524: 226)

คะแนน 80% ขึ้นไป	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจดีมาก
คะแนน 70-79%	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจดี
คะแนน 60-69%	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจปานกลาง
คะแนน 50-59%	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อย
คะแนนต่ำกว่า 50%	หมายถึง มีความรู้ความเข้าใจน้อยมาก

6. วิเคราะห์ถึงปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ โดยใช้สถิติพรรณนาหาค่าความถี่ และ

ร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

การวิจัยเรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญา ของการพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน ศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้ความเข้าใจหลักวิธีการสหกรณ์ หลักจิตตารมณ์ของสหกรณ์ ความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ศึกษาปัญหาอุปสรรคของสหกรณ์เครดิตยูเนียน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่ม คือ (1) สมาชิกสหกรณ์ (2) ผู้นำสหกรณ์ และพัฒนากร โดยกลุ่มที่ 1 จะเก็บจำนวน 383 ราย แต่ในการเก็บข้อมูล เก็บได้เพียง 352 ราย คิดเป็นร้อยละ 91.9 ที่เหลือจำนวน 31 ราย ไม่สามารถเก็บได้เนื่องจากข้อจำกัดด้านเวลา ส่วนกลุ่มที่ 2 จะเก็บ ผู้นำสหกรณ์จำนวน 30 ราย และพัฒนากร จำนวน 16 ราย โดยผู้นำสหกรณ์จะประกอบด้วย ประธานและรองประธาน จากสหกรณ์ 15 แห่ง ส่วนพัฒนากร จะประกอบด้วยพัฒนากร และผู้ช่วยพัฒนากรจาก 8 อำเภอ

ผลการวิจัยได้นำเสนอในรูปของตารางข้อมูลประกอบคำบรรยาย แบ่งผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ สมาชิกสหกรณ์ และผู้นำ

โดย สมาชิกสหกรณ์ จะวิเคราะห์ข้อมูล 6 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของสมาชิก
- ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์
- ตอนที่ 5 ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ และการมีส่วนร่วม
- ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค

ผู้นำ จะวิเคราะห์ข้อมูล 2 ตอน คือ

- ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้นำ
- ตอนที่ 2 เปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญาของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

สมาชิกสหกรณ์

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไปของสมาชิก

จากตาราง 4

สมาชิกสหกรณ์เพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 203 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.7 เป็นเพศชาย จำนวน 149 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.3

สมาชิกสหกรณ์ มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 129 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.6 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41- 50 ปี จำนวน 109 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.0 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี และ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 45 และ 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.8 และ 5.4 ตามลำดับ

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 265 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.3 รองลงมาคือ นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.3 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ สมรสแล้ว จำนวน 243 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.0 รองลงมาคือ โสด จำนวน 90 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.6 และ เป็นม่ายหรือหย่า จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.4

สมาชิกสหกรณ์ การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 125 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.5 รองลงมาคือ มัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวนเท่ากันคือ 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 มีการศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.6 มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.4 การศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย และต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น จำนวน 34 และ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.7 และ 1.1 ตามลำดับ

สมาชิกสหกรณ์ มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.1 รองลงมาคือ ประกอบอาชีพอิสระ จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ทำงานบริษัทหรือห้างร้านเอกชน จำนวน 76 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 รับราชการจำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 รัฐวิสาหกิจ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 และประกอบอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ ข้าราชการบำนาญ อาชีพการเกษตร แม่บ้าน และพนักงานสหกรณ์ จำนวน 17, 10, 7 และ 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.5, 24.3, 17.1 และ 17.1 ตามลำดับ

สมาชิกสหกรณ์มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 120 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.1 รองลงมาคือ มีรายได้ระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.9 มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.0 มีรายได้ระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท

จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.9 และมีรายได้ 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 โดยสมาชิกสหกรณ์มีรายได้เฉลี่ย 11,066.12 บาท สูงสุด 35,000.00 บาท ต่ำสุด 3,000.00 บาท

สมาชิกสหกรณ์ มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท จำนวน 164 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาคือ รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท จำนวน 138 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.2 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.1 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 บาทขึ้นไป จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7 และมีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 โดยมีรายจ่ายต่อเดือนเฉลี่ย 7,680.68 บาท สูงสุด 30,000.00 บาท และต่ำสุด 0.00 บาท

สมาชิกสหกรณ์ เป็นสมาชิกสหกรณ์ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 128 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาคือ 5 – 10 ปี จำนวน 114 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.4 เป็นสมาชิกสหกรณ์ 11 – 15 ปี จำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 เป็นสมาชิกสหกรณ์ 15 – 20 ปี จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 และเป็นสมาชิกสหกรณ์มาแล้ว 21 ปีขึ้นไป จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8 โดยเฉลี่ยจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ 10.39 ปี สูงสุด 40 ปี ต่ำสุด 1 ปี

ตาราง 4 จำนวนและร้อยละของสภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์

สภาพเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (N = 352 ราย)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	203	57.7
ชาย	149	42.3
อายุ		
21 – 30 ปี	45	12.8
31 – 40 ปี	129	36.6
41 – 50 ปี	109	31.0
51 – 60 ปี	50	14.2
61 ปี ขึ้นไป	19	5.4
ศาสนา		
พุทธ	265	75.3
คริสต์	82	23.3
อิสลาม	5	1.4

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (N = 352 ราย)	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	90	25.6
สมรส	243	69.0
ม่าย/หย่า	19	5.4
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	4	1.1
ประถมศึกษาตอนต้น	41	11.6
ประถมศึกษาตอนปลาย	34	9.7
มัธยมศึกษาตอนต้น	40	11.4
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	42	11.9
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	24	6.8
ปริญญาตรี	125	35.5
สูงกว่าปริญญาตรี	42	11.9
อาชีพ		
รับราชการ	32	9.1
รัฐวิสาหกิจ	5	1.4
บริษัท ห้างร้านเอกชน	76	21.6
รับจ้างทั่วไป	106	30.1
ประกอบอาชีพอิสระ	92	26.1
อื่นๆ	41	11.7
ข้าราชการบำนาญ	17	4.8
เกษตรกร	10	2.8
แม่บ้าน	7	1.9
พนักงานสหกรณ์	7	1.9

ตาราง 4 (ต่อ)

สภาพเศรษฐกิจและสังคม	จำนวน (N = 352 ราย)	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ¹		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	74	21.0
5,001 – 10,000 บาท	120	34.1
10,001 – 15,000 บาท	91	25.9
15,001 – 20,000 บาท	49	13.9
20,001 บาทขึ้นไป	18	5.1
$\bar{X}^1 = 11,066.12$ บาท, S.D. = 6252.98, Min. = 3,000.00 บาท, Max. = 35,000.00 บาท		
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน ²		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	138	39.2
5,001 – 10,000 บาท	164	46.6
10,001 – 15,000 บาท	32	9.1
15,001 – 20,000 บาท	5	1.4
20,001 บาทขึ้นไป	13	3.7
$\bar{X}^2 = 7,680.68$ บาท, S.D. = 5176.58, Min. = 0.00 บาท, Max. = 30,000.00 บาท		
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ³		
น้อยกว่า 5 ปี	128	36.4
5 – 10 ปี	114	32.4
11 – 15 ปี	44	12.5
15 – 20 ปี	42	11.9
21 ปีขึ้นไป	24	6.8
$\bar{X}^3 = 10.39$ ปี, S.D. = 7.33, Min. = 1 ปี, Max. = 40 ปี		

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

สมาชิกรู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน จากการเผยแพร่ของพนักงานสหกรณ์ จำนวน 153 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.0 รองลงมาคือ เพื่อนบ้านแนะนำ จำนวน 117 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.3 ครอบครัวแนะนำ จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.0 รู้จากกำนันผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.1 สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และการประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่อำเภอ จำนวน 13 และ 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.8 และ 1.7 ตามลำดับ นอกจากนี้สมาชิกสหกรณ์ ยังรู้จักสหกรณ์จากแหล่งอื่น ๆ จำนวน 88 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.0 ได้แก่ เพื่อนร่วมงาน เห็นเอง บาทหลวง การศึกษา และคณะกรรมการสหกรณ์ จำนวน 46, 15, 12, 9 และ 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.3, 17.1, 13.6, 10.2 และ 6.8 ตามลำดับ (ตาราง 5)

ทั้งนี้เพราะการเผยแพร่ของพนักงานสหกรณ์ เป็นการเผยแพร่ในด้านความรู้ความเข้าใจ และประโยชน์ที่สมาชิกจะได้รับ อีกทั้งก่อนที่ชุมชนจะจัดตั้งสหกรณ์ได้นั้น จำต้องได้รับคำแนะนำจากพนักงานสหกรณ์ ทำให้มีการประชุมและชี้แจงให้ชาวบ้านรู้จักสหกรณ์ ซึ่งจะมีชาวบ้านบางกลุ่มที่ไม่รู้จักสหกรณ์ ก็จะเข้าร่วมประชุม จึงทำให้สมาชิกรู้จักสหกรณ์จากการเผยแพร่ของพนักงานสหกรณ์ ควบคู่ไปกับการแนะนำของเพื่อนบ้าน

ตาราง 5 จำนวนและร้อยละของแหล่งที่ทำให้สมาชิกรู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน

แหล่ง	จำนวน* (N = 352)	ร้อยละ
การเผยแพร่ของพนักงานสหกรณ์	153	33.0
เพื่อนบ้านแนะนำ	117	25.3
ครอบครัวแนะนำ	65	14.0
กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน / ผู้นำชุมชน	19	4.1
สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์	13	2.8
การประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่อำเภอ	8	1.7
อื่น ๆ	88	19.0
เพื่อนร่วมงาน	46	52.3
เห็นเอง	15	17.1
บาทหลวง	12	13.6
การศึกษา	9	10.2
คณะกรรมการ	6	6.8

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สมาชิกสหกรณ์เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ เพราะ

1. ต้องการสะสมเงิน โดยเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 211 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.4 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0
2. ต้องการกู้เงิน โดยเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.6 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.4
3. เชื่อว่าสหกรณ์จะทำให้ชีวิตดีขึ้น โดยเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.2 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.0 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.8 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.8
4. หลักและนโยบายของสหกรณ์ดี โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.0 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.7 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.8 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8
5. เห็นคนอื่นเป็นสมาชิกก็เป็นบ้าง โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.5 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.6 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.3 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0
6. ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ชักจูง โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7
7. เจ้าหน้าที่ขอร้อง โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.8 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9
8. เพื่อนชักชวน โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 1 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.6 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9
9. ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 2 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.2 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8

10. มีคุณค่าในชุมชน โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 3 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ

2.1

11. มีสวัสดิการ โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 3 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.1 และเลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.9

12. มีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์ โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 4 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.8 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9

13. เข้ารับการอบรม โดยสมาชิกเลือกเป็นเหตุผลอันดับ 5 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.9

เมื่อพิจารณาโดยรวม เหตุผลอันดับ 1 ที่สมาชิกสหกรณ์เข้ามาเป็นสมาชิกกับสหกรณ์ เพราะต้องการสะสมเงิน จำนวน 211 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.0 เลือกเป็นอันดับ 2 คือ ต้องการกู้เงิน จำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.6 เลือกเป็นอันดับ 3, 4 และ 5 คือ เชื่อว่าสหกรณ์จะทำให้ชีวิตดีขึ้น จำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.0 เลือกเป็นอันดับ 4 รองลงมาคือ หลักและนโยบายดี จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.8 และเลือกเป็นอันดับ 5 รองลงมาคือ เห็นคนอื่นเป็นสมาชิกก็เป็นบ้าง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.0 (ตาราง 6)

การที่สมาชิกให้เหตุผลว่าต้องการสะสมเงินเป็นอันดับแรกนั้น อาจจะเป็นเพราะการให้ความรู้ความเข้าใจถึงหลักการและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ ที่มุ่งเน้นที่จะช่วยเหลือสมาชิก โดยสมาชิกจะต้องสะสมค่าหุ้นกับสหกรณ์เป็นประจำทุกเดือน นอกจากนี้ช่วงแรกสมาชิกไม่สามารถกู้ได้ ดังนั้นสมาชิกส่วนใหญ่ที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ จึงต้องการสะสมทรัพย์เป็นอันดับแรก และรองลงมาคือ การกู้ยืมเงิน และในการให้กู้เงินของสหกรณ์ มีหลายวัตถุประสงค์รวมถึงการกู้เงินเพื่อการลงทุนประกอบอาชีพด้วย สมาชิกจึงมีความเชื่อว่าสหกรณ์จะสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้น ซึ่งเป็นเหตุผลอันดับที่ 3

ตาราง 6 จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์จำแนกตามลำดับ

เหตุผล	อันดับ									
	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต้องการสะสมเงิน	211	60.0	50	19.4	12	5.0				
ต้องการกู้เงิน	5	1.4	115	44.6	30	12.5	43	23.9	16	15.4
เชื่อว่าสหกรณ์จะทำให้ชีวิตดีขึ้น	38	10.8	29	11.2	84	35.0	68	37.8	32	30.8
หลักและนโยบายดี	60	17.0	52	20.2	81	33.7	32	17.8	5	4.8
เห็นคนอื่นเป็น	5	1.4	9	3.5	23	9.6	15	8.3	25	24.0
ผู้นำชุมชน ชักจูง	17	4.8							9	8.7
เจ้าหน้าที่ขอร้อง	7	2.0					5	2.8	3	2.9
อื่น ๆ	9	2.6	3	1.2	10	4.2	17	9.4	14	13.5
เข้ารับการอบรม									3	2.9
ช่วยเหลือกัน			3	1.2			3	1.7	5	4.8
เพื่อนชักชวน	9	2.6							3	2.9
มีคุณค่าในชุมชน					5	2.1				
มีส่วนร่วมในกิจกรรมสหกรณ์							5	2.8	3	2.9
มีสวัสดิการ					5	2.1	9	4.9		

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่รับทราบว่าใครเป็นผู้จัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย จำนวน 295 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.8 มีเพียง 57 ราย ที่ไม่ทราบว่าใครเป็นผู้จัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 16.2 (ตาราง 7)

ตาราง 7 จำนวนและร้อยละของการรับทราบของสมาชิกเกี่ยวกับผู้จัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย

การรับทราบ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ทราบ	57	16.2
ทราบ	295	83.8
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ที่ทราบว่าใครเป็นผู้จัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย ส่วนใหญ่ตอบว่าผู้จัดตั้งคือประชาชนร่วมมือกันจัดตั้ง จำนวน 250 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.7 รองลงมาคือ ประชาชนร่วมมือกันจัดตั้งกับธุรกิจเอกชน จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8 ประชาชนร่วมมือกันจัดตั้งและรัฐบาล จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 และ จัดตั้งโดยธุรกิจเอกชน จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 (ตาราง 8)

ตาราง 8 จำนวนและร้อยละของสมาชิกที่ทราบเกี่ยวกับผู้จัดตั้งสหกรณ์ในประเทศไทย จำแนกตามผู้จัดตั้ง

ผู้จัดตั้ง	จำนวน (ความคิดเห็น)	ร้อยละ
ประชาชนร่วมมือกันจัดตั้ง	250	84.7
ประชาชน และธุรกิจเอกชน	20	6.8
ประชาชนและรัฐบาล	15	5.1
ธุรกิจเอกชน	10	3.4
รวม	295	100.0

สมาชิกสหกรณ์ที่แสดงความคิดเห็น จำนวน 247 ราย ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งขึ้นมาเพื่อ สร้างความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จำนวน 204 คำตอบ คิด

เป็นร้อยละ 80.3 รองลงมาคือ ชาวบ้านรู้จักออมทรัพย์ สมาชิกอยู่ดีกินดีและเป็นแหล่งทุนประกอบอาชีพ จำนวน 32 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.6 เป็นธนาคารชุมชน จำนวน 10 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 3.9 เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว และสร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มั่นคง จำนวน 5 และ 3 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 2.0 และ 1.2 ตามลำดับ (ตาราง 9)

ตาราง 9 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับจุดประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน

จุดประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียน	จำนวน (คำตอบ)	ร้อยละ
สร้างความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน	204	80.3
ชาวบ้านรู้จักออมทรัพย์ สมาชิกอยู่ดีกินดีและเป็นแหล่งทุนประกอบอาชีพ	32	12.6
เป็นธนาคารชุมชน	10	3.9
เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว	5	2.0
สร้างคุณภาพชีวิตของชุมชนให้มั่นคง	3	1.2
รวม	254	100.0

หมายเหตุ N = 247 และสามารถตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่รู้สึกที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประโยชน์มากที่ตั้งอยู่ในท้องที่จำนวน 298 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.7 รองลงมา รู้สึกที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประโยชน์บ้าง จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.5 และ รู้สึกเฉย ๆ ที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องที่ จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ตาราง 10)

โดยสมาชิกสหกรณ์ที่รู้สึกที่สหกรณ์มีประโยชน์มาก มีผู้แสดงความคิดเห็นจำนวน 138 ราย ให้เหตุผลว่า ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และขจัดปัญหาเศรษฐกิจให้สมาชิกได้ จำนวน 71 คิดเป็นร้อยละ 51.4 รองลงมาคือ ประชาชนได้สะสมเงิน จำนวน 32 คิดเป็นร้อยละ 23.2 สมาชิกเป็นเจ้าของ กู้ยืมเงินได้ มีสวัสดิการและผลตอบแทน จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7 พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ดีขึ้น จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 และมีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.6

ส่วนสมาชิกที่รู้สึกว่าการสหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่มีประโยชน์บ้าง มีผู้แสดงความคิดเห็นเพียง 6 ราย โดยให้เหตุผลว่า ช่วยเหลือกันทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียนและ ช่วยเหลือเมื่อเดือดร้อน จำนวนเท่ากัน คือ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 (ตาราง 11)

ตาราง 10 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องถิ่น

ความรู้สึก	จำนวน	ร้อยละ
มีประโยชน์มาก	298	84.7
มีประโยชน์บ้าง	51	14.5
เฉย ๆ	3	0.9
รวม	352	100.0

ตาราง 11 จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่รู้สึกเกี่ยวกับการที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องถิ่น

เหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
มีประโยชน์มาก		
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และขจัดปัญหาเศรษฐกิจให้สมาชิกได้	71	51.4
ประชาชนได้สะสมเงิน	32	23.2
สมาชิกเป็นเจ้าของ กู้ยืมเงินได้ มีสวัสดิการและผลตอบแทน	23	16.7
พัฒนาท้องถิ่นให้เจริญ ประชาชนในท้องถิ่นมีความเป็นอยู่ดีขึ้น	7	5.1
มีเงินทุนหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจ	5	3.6
มีประโยชน์บ้าง		
ช่วยเหลือกันทำให้เศรษฐกิจหมุนเวียน	3	50.0
ช่วยเหลือเมื่อเดือดร้อน	3	50.0

การที่สมาชิกสหกรณ์ทราบว่าสมาชิกสหกรณ์เป็นผู้จัดตั้งสหกรณ์ เพราะก่อนที่จะเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ จะมีการอบรมให้ความรู้พื้นฐานต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ หรือมีคู่มือสมาชิกให้แก่สมาชิก สมาชิกจึงมีความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ และทราบว่าสหกรณ์จัดตั้งขึ้นมาเพื่อช่วยเหลือสมาชิก จึงทำให้สมาชิกเห็นว่าสหกรณ์มีประโยชน์แก่ท้องถิ่นมาก

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่รู้สึกว่ ประชาชนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีความแตกต่างจากประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 345 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.0 มีเพียง 7 ราย เท่านั้นที่เห็นว่า ไม่แตกต่างกัน คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ตาราง 12)

โดยสมาชิกสหกรณ์ที่เห็นว่าแตกต่างกัน ให้ความเห็นว่า ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตรายอื่นแตกต่างจากสมาชิกสหกรณ์เครดิตรายอื่น เรียงลำดับดังนี้ (ตาราง 13)

1. สมาชิกเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.6
2. สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น จำนวน 192 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0
3. สมาชิกมีความซื่อสัตย์มากขึ้น จำนวน 190 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.9
4. สมาชิกสามารถกู้เงินได้ง่ายขึ้น จำนวน 189 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.8
5. สมาชิกมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น จำนวน 182 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.4
6. สมาชิกมีความประหยัดมากขึ้น จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.9
7. สมาชิกมีความกระตือรือร้น มีความหวังมากขึ้น จำนวน 168 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7
8. สมาชิกมีความสบายใจ ไม่ต้องกังวลเพราะไม่มีเงิน จำนวน 160 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.3
9. สมาชิกเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น จำนวน 155 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.0
10. สมาชิกมีความสามัคคีมากกว่าประชาชนทั่วไป จำนวน 126 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5
11. สมาชิกมีความเป็นผู้นำมากขึ้น จำนวน 96 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0
12. สมาชิกมีผู้ไว้วางใจมากกว่าผู้ไม่เป็นสมาชิก จำนวน 94 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.9

ส่วนสมาชิกที่เห็นว่าไม่แตกต่างกัน ทั้งหมดให้ความเห็นว่า ความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกัน

(ตาราง 14)

ตาราง 12 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสมาชิกกับประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตรายอื่น

ความแตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
ต่างกัน	345	98.0
ไม่ต่างกัน	7	2.0
รวม	352	100.0

ตาราง 13 จำนวนและร้อยละของเหตุผลของความแตกต่างระหว่างสมาชิกสหกรณ์ กับ ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ความแตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
สมาชิกเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น	204	10.6
สมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น	192	10.0
สมาชิกมีความซื่อสัตย์มากขึ้น	190	9.9
สมาชิกสามารถกู้เงินได้ง่ายขึ้น	189	9.8
สมาชิกมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากขึ้น	182	9.4
สมาชิกมีความประหยัดมากขึ้น	172	8.9
สมาชิกมีความกระตือรือร้น มีความหวังมากขึ้น	168	8.7
สมาชิกมีความสบายใจ ไม่ต้องกังวลเพราะไม่มีเงิน	160	8.3
สมาชิกเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น	155	8.0
สมาชิกมีความสามัคคีมากกว่าประชาชนทั่วไป	126	6.5
สมาชิกมีความเป็นผู้ใหญ่มากขึ้น	96	5.0
สมาชิกมีผู้ไว้วางใจมากกว่าผู้ไม่เป็นสมาชิก	94	4.9
รวม	1,928*	100.0

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

ตาราง 14 จำนวนและร้อยละของเหตุผลของความไม่แตกต่างระหว่างสมาชิกสหกรณ์ กับ ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ความไม่แตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
ความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกัน	7	100.0
รวม	7	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เห็นว่า สหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนกับกิจการของเอกชนบางอย่าง คือ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท มีความแตกต่างกัน จำนวน 300 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.2 ซึ่งสมาชิกที่เห็นว่าเหมือนกัน มีจำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.1 และอีก 41 ราย ไม่ออกความเห็น คิดเป็นร้อยละ 11.6 (ตาราง 15)

โดยสมาชิกที่เห็นว่าต่างกัน ให้ความเห็นเรียงตามลำดับดังนี้ (ตาราง 16)

1. สหกรณ์ สมาชิกเป็นเจ้าของ แต่บริษัทเป็นของคณะกรรมการ จำนวน 258 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.1
2. สหกรณ์ สมาชิก 1 คน 1 เสียง แต่บริษัท ผู้มีหุ้นมากจะมีเสียงมาก จำนวน 199 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.5
3. สหกรณ์ คณะกรรมการมาจากเลือกตั้ง แต่บริษัทมาจากผู้ถือหุ้นใหญ่ จำนวน 222 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.3
4. สหกรณ์ คณะกรรมการไม่มีคำตอบแทน แต่บริษัทคณะกรรมการจะได้รับผลตอบแทน จำนวน 154 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0
5. สหกรณ์ สมาชิกออกเสียงได้เต็มที่ แต่บริษัท หุ้นส่วนสามัญเท่านั้นมีสิทธิออกเสียงได้ จำนวน 226 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.6
6. สหกรณ์ มุ่งเพื่อช่วยเหลือสมาชิกเป็นหลัก แต่บริษัทมุ่งหวังกำไรเป็นหลัก จำนวน 223 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4

ส่วนสมาชิกสหกรณ์ที่เห็นว่า เหมือนกัน ให้ความเห็นเรียงลำดับดังนี้ (ตาราง 17)

1. ก่อตั้งขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เป็นสมาชิกขององค์กร จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0
2. แสวงหากำไร และนำกำไรมาแบ่งปันกัน จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.0
3. บริหารงานทุก ๆ เรื่อง อำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดขึ้นกับประธาน จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.0

ตาราง 15 จำนวนและร้อยละของความเห็นเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน
กับกิจการของเอกชนบางอย่าง

ความเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เห็นว่าต่างกัน	300	85.2
ไม่ออกความเห็น	41	11.6
เห็นว่าเหมือนกัน	11	3.1
รวม	352	100.0

ตาราง 16 จำนวนและร้อยละของความแตกต่างที่สมาชิกสหกรณ์เห็นว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียน
แตกต่างกับกิจการของเอกชนบางอย่าง

ความแตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
สหกรณ์ สมาชิกเป็นเจ้าของ แต่บริษัทเป็นของคณะกรรมการ	258	20.1
สหกรณ์ สมาชิก 1 คน 1 เสียง แต่บริษัท ผู้มีหุ้นมากจะมีเสียงมาก	199	15.5
สหกรณ์ คณะกรรมการมาจากเลือกตั้ง แต่บริษัทมาจากผู้ถือหุ้นใหญ่	222	17.3
สหกรณ์ คณะกรรมการไม่มีค่าตอบแทน แต่บริษัทคณะกรรมการจะ ได้รับผลตอบแทน	154	12.0
สหกรณ์ สมาชิกออกเสียงได้เต็มที่ แต่บริษัท หุ้นส่วนสามัญเท่านั้นมี สิทธิออกเสียงได้	226	17.6
สหกรณ์ มุ่งเพื่อช่วยเหลือสมาชิกเป็นหลัก แต่บริษัทมุ่งหวังกำไร เป็นหลัก	223	17.4
รวม	1,282*	100.0

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สมาชิกรู้สึกว่ประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์แตกต่างจากประชาชนที่เป็นสมาชิก
สหกรณ์ อาจจะเนื่องมาจาก ความสามัคคีที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มสมาชิก การรวมตัวด้วยจุดประสงค์
เดียวกันทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มสมาชิก ก่อให้เกิดความเห็นอกเห็นใจกัน ทำให้สมาชิก
รู้สึกว่มีความแตกต่าง โดยเฉพาะในเรื่องของการเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น นอกจากนี้ ความแตกต่าง

ระหว่างสหกรณ์ กับกิจการของเอกชนในเรื่องของกรรมสิทธิ์ครอบครอง เป็นความแตกต่างโดยหลักการ ซึ่งสมาชิกมีความรู้ความเข้าใจจากการอบรมในหลัก วิธีการของสหกรณ์

ตาราง 17 จำนวนและร้อยละของความแตกต่างที่สมาชิกสหกรณ์เห็นว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียน ไม่แตกต่างกับกิจการของเอกชนบางอย่าง

ความไม่แตกต่าง	จำนวน	ร้อยละ
ก่อตั้งขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เป็นสมาชิกขององค์กร	10	50.0
แสวงหากำไร และนำกำไรมาแบ่งปันกัน	6	30.0
บริหารงานทุก ๆ เรื่อง อำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดขึ้นกับประธาน	4	20.0
รวม	20*	100.0

หมายเหตุ *ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

สมาชิกสหกรณ์ รู้สึกไม่เห็นด้วย ที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งขึ้นมาเพื่อมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินเป็นสำคัญ จำนวน 199 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 ส่วนสมาชิกที่เห็นด้วย มีจำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.5 และไม่แน่ใจ จำนวน 81 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.0 (ตาราง 18)

ตาราง 18 จำนวนและร้อยละของความรู้ของสมาชิกต่อสหกรณ์เครดิตยูเนียน เกี่ยวกับการตั้งสหกรณ์เพื่อมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินเป็นสำคัญ

ความรู้สึก	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เห็นด้วย	199	56.5
ไม่แน่ใจ	81	23.0
เห็นด้วย	72	20.5
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย ที่สหกรณ์ควรเลิกเมื่อสมาชิกทุกคนรวยแล้ว จำนวน 326 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.6 รองลงมาคือ ไม่แน่ใจ จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8 มีเพียง 9 ราย ที่เห็นด้วย คิดเป็นร้อยละ 2.6 (ตาราง 19)

ตาราง 19 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นของสมาชิกต่อการเลิกสหกรณ์เมื่อสมาชิกทุกคนรวยแล้ว

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เห็นด้วย	326	92.6
ไม่แน่ใจ	17	4.8
เห็นด้วย	9	2.6
รวม	352	100.0

สมาชิกไม่เห็นด้วยที่สหกรณ์จะมีจุดประสงค์เพื่อกู้ยืมเงิน และสร้างความร่ำรวยให้แก่สมาชิกเพียงอย่างเดียว ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสมาชิกเข้าใจดีว่า นอกจากการช่วยเหลือสมาชิกแล้ว สหกรณ์ยังมีวัตถุประสงค์ในการฝึกฝนการออมให้แก่สมาชิกอีกด้วย ดังนั้น การที่สหกรณ์จะเน้นแต่เพียงการให้กู้ยืม หรือสร้างความร่ำรวยให้กับสมาชิก จึงเป็นการขัดกับหลักการและวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่คิดว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประโยชน์ จำนวน 345 ราย คิดเป็นร้อยละ 98.0 มีเพียง 7 ราย เท่านั้น ที่คิดว่าไม่มีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 2.0 (ตาราง 20)

โดยสมาชิกที่เห็นว่ามีประโยชน์ เห็นว่าสหกรณ์มีประโยชน์เรียงลำดับดังนี้

1. มีแหล่งเงินกู้เป็นของตนเอง โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 66.4 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.4 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.7 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8

2. มีหลักประกันของครอบครัว โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 56 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.9 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 104 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.2 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.2 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6

3. เกิดความสามัคคีในชุมชน โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.9 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.2 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 72 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.6 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.0 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 66 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.3

4. มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหา โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.7 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 58 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.3 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 65 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.5 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.0

5. ฝึกฝนให้รู้จักประหยัด โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 60 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.8 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 52 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.5 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.7 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.8

6. มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.9 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.7 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 64 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.7 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.5 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.2

7. ฝึกฝนให้รู้จักใช้เงิน โดยเลือกอันดับ 1 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.3 เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.0 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.7 เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7 และเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.3

โดยภาพรวม สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนคิดว่า สหกรณ์มีประโยชน์ เรียงตามลำดับ 5 อันดับ ดังนี้ อันดับ 1 มีแหล่งเงินกู้เป็นของตนเอง อันดับ 2 มีหลักประกันของครอบครัว อันดับ 3 และอันดับ 5 เกิดความสามัคคีในชุมชน และอันดับ 4 มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหา (ตาราง 21)

ตาราง 20 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นต่อประโยชน์ของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน

ประโยชน์	จำนวน	ร้อยละ
มี	345	98.0
ไม่มี	7	2.0
รวม	352	100.0

ตาราง 21 จำนวนและร้อยละของประโยชน์ของสหกรณ์ จำแนกตามลำดับ

เหตุผล	อันดับ									
	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง	172	66.4	14	5.4	25	9.7	20	7.7	28	10.8
มีหลักประกันของครอบครัว	56	24.9	104	46.2	16	7.1	32	14.2	17	7.6
เกิดความสามัคคีในชุมชน	18	6.9	45	17.2	72	27.6	60	23.0	66	25.3
มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหา	11	6.5	18	10.7	58	34.3	65	38.5	17	10.0
ฝึกฝนให้รู้จักประหยัด	60	24.8	49	20.2	52	21.5	38	15.7	43	17.8
มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรม	26	12.9	70	34.7	64	31.7	9	4.5	33	0.2
ฝึกฝนให้รู้จักใช้เงิน	2	1.3	38	25.0	39	25.7	36	23.7	37	24.3

การที่สมาชิกให้ความเห็นว่าสหกรณ์มีประโยชน์เพราะเป็นแหล่งเงินทุนของตนเอง ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะสมาชิกสหกรณ์ ยังมีความเดือนร้อนในเรื่องของเศรษฐกิจ จึงเห็นความสำคัญของแหล่งเงินทุนเพราะสามารถบรรเทาความเดือนร้อนให้กับตนเอง อีกทั้งการให้กู้ยืมเงินจากสหกรณ์นั้นใช้ความไว้วางใจกันมากกว่าเรื่องของหลักทรัพย์ นอกจากนี้ การทำธุรกิจกับสหกรณ์ยังได้รับเงินเฉลี่ยคืนด้วย

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ จะได้รับบริการจากสหกรณ์ในเรื่องของการให้บริการเงินทุน และบริการรับฝากเงิน จำนวน 302 ราย คิดเป็นร้อยละ 85.8 รองลงมาคือ ทั้งให้บริการเงินทุน รับฝากเงิน และจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.2 ให้บริการเงินทุนเพียงอย่างเดียว จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.7 และ ให้ทั้งบริการเงินทุน และจัดหาสินค้ามาจำหน่าย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.3 (ตาราง 22)

ตาราง 22 จำนวนและร้อยละของบริการที่สหกรณ์ให้กับสมาชิก

บริการ	จำนวน	ร้อยละ
บริการเงินทุนและรับฝากเงิน	302	85.8
บริการเงินทุน รับฝากเงิน และจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	22	6.2
บริการเงินทุน	20	5.7
บริการเงินทุนและจัดหาสินค้ามาจำหน่าย	8	2.3
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่รู้สึกพอใจมากในการบริการที่สหกรณ์จัดให้ จำนวน 296 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.1 รองลงมา รู้สึกว่า บริการที่ให้อย่างไม่ดีพอหรือไม่เพียงพอ จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.5 และรู้สึกเฉย ๆ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.4 (ตาราง 23)

โดยสมาชิกสหกรณ์ที่รู้สึกว่าการบริการที่ให้อย่างไม่ดีพอหรือไม่เพียงพอ มีผู้ให้ข้อเสนอแนะจำนวน 26 ราย ต้องการให้เพิ่มเติมในเรื่องของ เพิ่มสวัสดิการด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษา จัดสวัสดิการคนชรา เจ็บป่วย สมาชิกที่ทรงคุณค่าแก่สหกรณ์ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.8 รองลงมาคือ มีตลาดกลางรับแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างสหกรณ์ คิดดอกเบี้ยตามธนาคาร และ

แนะนำให้ร่วมกลุ่มกันประกอบอาชีพ และจัดหาผู้รู้มาแนะนำ จำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.2 และ ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเงินฝาก จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.6 (ตาราง 24)

ตาราง 23 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกต่อบริการที่สหกรณ์จัดให้

ความรู้สึกต่อบริการของสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
รู้สึกพอใจมาก	296	84.1
รู้สึกว่าบริการที่ให้ยังไม่ดีพอหรือไม่เพียงพอ	37	10.5
รู้สึกเฉย ๆ	19	5.4
รวม	352	100.0

ตาราง 24 จำนวนและร้อยละของบริการที่สมาชิกต้องการให้สหกรณ์จัดแก่สมาชิกเพิ่มเติม

บริการที่ต้องการเพิ่มเติม	จำนวน (ความคิดเห็น)	ร้อยละ
เพิ่มสวัสดิการด้านอื่นๆ เช่น การศึกษา จัดสวัสดิการคนชรา	8	30.8
เจ็บป่วย สมาชิกที่ทรงคุณค่าแก่สหกรณ์		
มีตลาดกลางรับแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างสหกรณ์	5	19.2
คิดดอกเบี้ยตามธนาคาร	5	19.2
แนะนำให้ร่วมกลุ่มกันประกอบอาชีพ และจัดหาผู้รู้มาแนะนำ	5	19.2
ลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ และเงินฝาก	3	11.6
รวม	26	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ บอกว่าสหกรณ์จัดสวัสดิการให้สมาชิกจำนวน 309 ราย คิดเป็นร้อยละ 87.8 ส่วนสมาชิกที่บอกว่า ไม่จัด มีจำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 (ตาราง 25)

ซึ่งสมาชิกสหกรณ์ที่บอกว่าสหกรณ์จัดสวัสดิการให้แก่สมาชิก สหกรณ์จัดสวัสดิการในเรื่องของค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร ฌาปนกิจ สวัสดิการผู้สูงอายุ ช่วยคลอดบุตร และช่วยการแต่งงาน จำนวน 42 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.6 รองลงมาคือ ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.0 ค่ารักษาพยาบาล และฌาปนกิจ จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.4 ทุนการศึกษาบุตร และฌาปนกิจ กับฌาปนกิจอย่างเดียว เท่ากันคือ 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.7

ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.4 ค่ารักษาพยาบาล การศึกษานูตร และฌาปนกิจ จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.4 ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ สวัสดิการผู้สูงอายุ และช่วยเหลือคนุตร กับ ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ และช่วยเหลือคนุตร จำนวนเท่ากันคือ 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.9 ค่ารักษาพยาบาล กับ ค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจ และช่วยเหลือคนุตร จำนวนเท่ากันคือ 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.9 ทุนการศึกษานูตร กับทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ จำนวนเท่ากันคือ 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.2 ค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ รวมทั้งทุนการศึกษานูตรและผู้สูงอายุ มีจำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.6 และการช่วยเหลือคนุตร จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.6 (ตาราง 26)

ตาราง 25 จำนวนและร้อยละของการจัดสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้สมาชิก

การจัดสวัสดิการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่จัด	43	12.2
จัด	309	87.8
รวม	352	100.0

ตาราง 26 จำนวนและร้อยละของสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้สมาชิก

สวัสดิการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ สวัสดิการผู้สูงอายุ	42	13.6
ช่วยเหลือคนุตร และช่วยการแต่งงาน		
ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ	37	12.0
ค่ารักษาพยาบาล และฌาปนกิจ	32	10.4
ทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ	30	9.7
ฌาปนกิจ	30	9.7
ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษานูตร ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูง	29	9.4
อายุ		
ค่ารักษาพยาบาล การศึกษานูตร และฌาปนกิจ	23	7.4

ตาราง 26 (ต่อ)

สวัสดิการ	จำนวน	ร้อยละ
ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร ฌาปนกิจ สวัสดิการผู้สูงอายุ และช่วยเหลือบุตร	15	4.9
ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร ฌาปนกิจ และช่วยเหลือบุตร	15	4.9
ค่ารักษาพยาบาล	12	3.9
ค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจ และช่วยเหลือบุตร	12	3.9
ทุนการศึกษาบุตร	10	3.2
ทุนการศึกษาบุตร ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ	10	3.2
ค่ารักษาพยาบาล ฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ	5	1.6
ทุนการศึกษาบุตร ผู้สูงอายุ	5	1.6
การช่วยเหลือบุตร	2	0.6
รวม	309	100.0

สหกรณ์ส่วนใหญ่จะจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก โดยจะจัดเป็นค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร ฌาปนกิจ สวัสดิการผู้สูงอายุ ช่วยเหลือบุตร และช่วยการแต่งงาน ซึ่งสมาชิกมีความพึงพอใจต่อสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้ ทั้งนี้เนื่องจากสวัสดิการที่สหกรณ์จัดให้กับสมาชิก เกิดจากความต้องการของสมาชิก ซึ่งคณะกรรมการจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ นั่นก็คือสมาชิกสหกรณ์นั่นเอง ทั้งนี้ สมาชิกส่วนใหญ่จะใช้บริการเงินกู้และเงินฝากมากที่สุด เพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนมักจะทำธุรกิจทางด้านเงินกู้และเงินฝาก มากกว่าการจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

สมาชิกสหกรณ์ยังเป็นสมาชิกสหกรณ์ แม้ว่าสหกรณ์จะเรียกเก็บดอกเบี้ยเท่ากับราคาคอกเบี้ยในท้องตลาด จำนวน 197 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.0 และไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 155 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.9 (ตาราง 27)

โดยสมาชิกที่ตอบว่ายังเป็นสมาชิกสหกรณ์ ให้เหตุผลจำนวน 197 ราย และให้เหตุผลเรียงตามลำดับดังนี้

1. ได้รับปันผล เงินเฉลี่ยคืนและสวัสดิการ จำนวน 61 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.1
2. อัตราดอกเบี้ยไม่ใช่งบจักษ์หลักของสหกรณ์ จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.9
3. มีโอกาสช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.5

4. เป็นสหกรณ์ของเรา จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.6
5. ู้เงินง่ายกว่าที่อื่น เงื่อนไขไม่ยุ่งยาก จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.9
6. ต้องการสะสมเงิน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.9
7. สหกรณ์เป็นของสมาชิก จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.3
8. หลักการแตกต่างกัน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.9
9. ดีกว่ากู้เงินนอกระบบที่ดอกเบี้ยแพง จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.9

โดยสมาชิกที่ตอบว่าไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ ให้เหตุผลจำนวน 91 ราย และให้เหตุผลเรียงตามลำดับดังนี้

1. ผิดหลักเจตนารมณ์ของสหกรณ์ ไม่ช่วยเหลือสมาชิกจำนวน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.4
2. ดอกเบี้ยแพงกว่าตลาด คิดเป็นร้อยละ 36 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.6
3. ไม่มีประโยชน์ ไม่ต่างกับธุรกิจการเงินอื่น จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.9
4. กู้ในตลาดดีกว่าไม่ต้องมีคนค้ำให้ยุ่งยาก จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.1

หากสหกรณ์เก็บดอกเบี้ยเท่ากับอัตราดอกเบี้ยในท้องตลาด สมาชิกสหกรณ์ยังเป็นสมาชิกอยู่โดยให้เหตุผลว่า ยังได้รับเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และสวัสดิการอื่น ๆ ซึ่งทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะความรู้สึกรักเป็นเจ้าของของสมาชิก รวมทั้งสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ซึ่งท้ายที่สุดแล้วสหกรณ์ก็ดำเนินงานเพื่อมวลสมาชิกทั้งหมด มิใช่เพื่อใครคนใดคนหนึ่ง สมาชิกจึงยังคงความเป็นสมาชิกภาพอยู่

ตาราง 27 จำนวนและร้อยละของการเป็นสมาชิกสหกรณ์และเหตุผล หากสหกรณ์เรียกเก็บดอกเบี้ยเท่ากับราคาดอกเบี้ยในท้องตลาด

การเป็นสมาชิกและเหตุผล	จำนวน (N = 352)	ร้อยละ
ไม่เป็น	155	44.0
เหตุผลที่ไม่เป็นสมาชิก	91	100.0
ผิดหลักเจตนารมณ์ของสหกรณ์ ไม่ช่วยเหลือสมาชิก	44	48.4
ดอกเบี้ยแพงกว่าตลาด	36	39.6
ไม่มีประโยชน์ ไม่ต่างกับธุรกิจการเงินอื่น	9	9.9

ตาราง 27 (ต่อ)

การเป็นสมาชิกและเหตุผล		จำนวน (N = 352)	ร้อยละ
เป็น	กู้ในตลาดดีกว่าไม่ต้องมีคนทำให้ยุ่งยาก	2	2.1
	เหตุผลที่ยังเป็นสมาชิก	197	56.0
	ได้รับปันผล เงินเฉลี่ยคืนและสวัสดิการ	152	100.0
	อัตราดอกเบี้ยไม่ใช่งบจ่ายหลักของสหกรณ์	61	40.1
	มีโอกาช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก	24	15.9
	เป็นสหกรณ์ของเรา	19	12.5
	กู้เงินง่ายกว่าที่อื่น เงื่อนไขไม่ยุ่งยาก	13	8.6
	ต้องการสะสมเงิน	12	7.9
	สหกรณ์เป็นของสมาชิก	12	7.9
	หลักการแตกต่างกัน	5	3.3
	ดีกว่ากู้เงินนอกระบบที่ดอกเบี้ยแพง	3	1.9
		3	1.9

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า พนักงานสหกรณ์ที่ดีควรมีลักษณะเรียงตามลำดับดังนี้ (ตาราง 28)

1. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุมและเป็นกันเอง จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.9
2. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ และเป็นกันเอง จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.4
3. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7
4. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1
5. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ และเป็นกันเอง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5
6. มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ กับ ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ ดูแลมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง จำนวนเท่ากันคือ 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.2

7. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ คูแถมมากกว่าควบคุม กับมีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ จำนวนเท่ากันคือ 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.8

8. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ คูแถมมากกว่าควบคุม จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.0

9. เป็นกันเอง จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4

10. เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0

11. คูแถมมากกว่าควบคุม กับให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ กับมีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ และเป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส กับ ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ คูแถมมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง เขียนเขียนบ้านสมาชิกบ้าง กับให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ คูแถมมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง ไม่กระทำการใดที่สร้างความเดือดร้อนให้กับสหกรณ์จำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4

12. ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ คูแถมมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง คอยดูแลสหกรณ์ด้วยความจริงใจ ไม่หวังผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่ตัว กับให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ คูแถมมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง ไม่ควรมาจับผิด แต่ควรมาแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขปรับปรุง จำนวนเท่ากันคือ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9

13. คูแถมมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง กับมีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ คูแถมมากกว่าควบคุมจำนวนเท่ากันคือ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.6

ตาราง 28 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นสมาชิกต่อลักษณะของพนักงานสหกรณ์ที่ดี

ลักษณะของพนักงานที่ดี	จำนวน	ร้อยละ
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ คูแถมมากกว่าควบคุมและเป็นกันเอง	98	27.9
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ และเป็นกันเอง	33	9.4
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์	27	7.7
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์	25	7.1

ตาราง 28 (ต่อ)

ลักษณะของพนักงานที่ดี	จำนวน	ร้อยละ
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ และเป็น กันเอง	23	6.5
มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ	22	6.2
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ ดูแลมาก กว่าควบคุม และเป็นกันเอง	22	6.2
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ ดูแลมาก กว่าควบคุม	17	4.8
มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์	17	4.8
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียน เขียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุม	14	4.0
เป็นกันเอง	12	3.4
เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ	7	2.0
ดูแลมากกว่าควบคุม	5	1.4
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ เขียนเขียนอย่างสม่ำเสมอ	5	1.4
มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ และเป็นกันเอง ชี้แนะเข้มงวดใส	5	1.4
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียน เขียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง เขียน เขียนบ้านสมาชิกบ้าง	5	1.4
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียน เขียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง ไม่ กระทำการใดที่สร้างความเดือดร้อนให้กับสหกรณ์	5	1.4
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียน เขียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง คอยดู แลสหกรณ์ด้วยความจริงใจ ไม่หวังผลประโยชน์ ไม่เห็นแก่ตัว	3	0.9
ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เขียน เขียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง ไม่ควร มาจับผิด แต่ควรมาแนะนำในสิ่งที่ถูกต้องเพื่อแก้ไขปรับปรุง	3	0.9

ตาราง 28 (ต่อ)

ลักษณะของพนักงานที่ดี	จำนวน	ร้อยละ
ดูแลมากกว่าควบคุม และเป็นกันเอง	2	0.6
มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ ดูแลมากกว่าควบคุม	2	0.6
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 57.4 เห็นว่า พนักงานสหกรณ์ (เช่น สหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด เจ้าหน้าที่จากชุมนุมเครดิตยูเนียน) มีความจำเป็นต่อสหกรณ์พอสมควร (ช่วยแนะนำให้คำปรึกษาหารือ) จำนวน 202 ราย รองลงมา เห็นว่าจำเป็นต่อสหกรณ์มาก ขาดไม่ได้ จำนวน 135 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.4 มีเพียง 15 ราย ที่เห็นว่า พนักงานสหกรณ์ไม่มีความจำเป็นต่อสหกรณ์เลย (สหกรณ์สามารถดำเนินไปได้แม้จะไม่มีพนักงานสหกรณ์มาคอยคุมดูแล) คิดเป็นร้อยละ 4.3 (ตาราง 29)

ตาราง 29 จำนวนและร้อยละของความจำเป็นของพนักงานสหกรณ์ ต่อสหกรณ์

ความจำเป็น	จำนวน	ร้อยละ
มาก	135	38.4
พอสมควร	202	57.4
ไม่จำเป็น	15	4.3
รวม	352	100.0

สมาชิกเห็นว่าพนักงานสหกรณ์ ซึ่งได้แก่ สหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด หรือเจ้าหน้าที่จากชุมนุมเครดิตยูเนียนมีความจำเป็นพอสมควรต่อสหกรณ์ ซึ่งพนักงานสหกรณ์ที่ดีจะต้องสามารถให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสหกรณ์ เข้มแข็งอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุมและเป็นกันเอง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสมาชิก หรือพนักงานสหกรณ์ยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของพนักงานสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์รู้สึกหนักใจเพราะอาจจะต้องใช้หนี้สินแทน หากต้องค้ำประกันเงินกู้ให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่มีใช้สมาชิกสหกรณ์ จำนวน 232 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.9 รองลงมาคือ รู้สึกว่าดีแล้ว

เป็นการช่วยเหลือเพื่อนฝูง ญาติมิตร จำนวน 77 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.9 รู้สึกว่าเป็นภาระต้องคอยควบคุมดูแล จำนวน 43 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2 (ตาราง 30)

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกสหกรณ์ หากต้องค้าประกันเงินกู้ให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่มีใช้สมาชิกสหกรณ์

ความรู้สึก	จำนวน	ร้อยละ
หนักใจ	232	65.9
ดี	77	21.9
ภาระ	43	12.2
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์รู้สึกว่าเป็นไปตามข้อบังคับของสหกรณ์ หากต้องค้าประกันเงินกู้ให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน จำนวน 246 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.9 รองลงมาคือรู้สึกหนักใจเพราะจะต้องใช้หนี้สินแทน จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.1 และรู้สึกว่าดีแล้ว เป็นการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกัน จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.0 (ตาราง 31)

ตาราง 31 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของสมาชิกสหกรณ์ หากต้องค้าประกันเงินกู้ให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน

ความรู้สึก	จำนวน	ร้อยละ
ข้อบังคับ	246	69.9
หนักใจ	85	24.1
ดี	21	6.0
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ไม่เคยคิดจะลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 279 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.3 รองลงมาคือ เคยคิดจะลาออกจากสหกรณ์ จำนวน 51 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.5 และกำลังคิด จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.3 (ตาราง 32)

การที่สมาชิกหนักใจที่ต้องค้าประกันให้กับบุคคลอื่นที่มีใช้สมาชิกสหกรณ์ เพราะว่าขาดความไว้วางใจ หรือไม่แน่ใจว่าบุคคลที่ค้าประกันให้นั้น ในอนาคตเขาจะสามารถชำระหนี้ได้หรือไม่ ในขณะที่ถ้าเป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน สมาชิกจะไม่ค่อยหนักใจเท่าใดนัก อาจจะเป็นเพราะว่าผู้ที่จะเป็นสมาชิกสหกรณ์จะต้องสะสมเงินเป็นค่าหุ้นให้กับสหกรณ์ทุกเดือน ซึ่งสมาชิกที่ค้าประกันจึงมีความกังวลน้อยกว่า เพราะอย่างน้อย ๆ ก็มีค่าหุ้นส่วนหนึ่งที่สามารถเป็นหลักค้าประกันได้

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของสมาชิกสหกรณ์กับความคิดเรื่องการลาออกจากสมาชิกภาพ และเหตุผล

ความคิดเรื่องการลาออก และเหตุผล	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยคิด	279	79.3
เคยคิด	51	14.5
กำลังคิด	22	6.3
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ที่ไม่เคยคิดจะลาออกจากสหกรณ์ ให้เหตุผลว่า สหกรณ์เป็นที่พึ่งช่วยเหลือยามฉุกเฉิน จำนวน 41 คิดเป็นร้อยละ 23.0 รองลงมาคือ เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.7 เก็บออม และเป็นแหล่งเงินกู้ จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.4 สวัสดิการดี จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.2 มีหลักประกันที่มั่นคง ต้องการสะสมสหกรณ์เป็นของสมาชิก เก็บออม และช่วยเหลือกันและกัน สถาบันน่าเชื่อถือและต้องทำงานที่สหกรณ์ จำนวน 16, 15, 14, 8, 5 และ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0, 8.4, 7.9, 4.5, 2.8 และ 1.1 ตามลำดับ (ตาราง 33)

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่สมาชิกไม่เคยคิดจะลาออกจากสหกรณ์

เหตุผล	จำนวน (ความคิด)	ร้อยละ
สหกรณ์เป็นที่พึ่ง ช่วยเหลือยามฉุกเฉิน	41	23.0
เป็นประโยชน์ต่อสมาชิก	35	19.7
เก็บออม และเป็นแหล่งเงินกู้	22	12.4
สวัสดิการดี	20	11.2

ตาราง 33 (ต่อ)

เหตุผล	จำนวน (ความคิด)	ร้อยละ
มีหลักประกันที่มั่นคง	16	9.0
ต้องการสะสม	15	8.4
สหกรณ์เป็นของสมาชิก	14	7.9
เก็บออม และช่วยเหลือกันและกัน	8	4.5
สถาบันน่าเชื่อถือ	5	2.8
ต้องทำงานที่สหกรณ์	2	1.1
รวม	178	100.0

N = 168

สมาชิกสหกรณ์ ที่เคยคิดจะลาออกจากสหกรณ์ ที่แสดงความคิดเห็น มีจำนวน 45 ราย ซึ่งให้ความเห็นว่า คิดจะลาออกจากสหกรณ์เนื่องจาก ดอกเบี้ยสหกรณ์สูง และหาคนค้าประกันยาก จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.2 และสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ ดอกเบี้ยลด และได้เงินเฉลี่ยคืน มีจำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.1 รองลงมาคือ คณะกรรมการไม่ทำตามระเบียบ และบางคนใจแคบ จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.2 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ กรรมการไม่ได้ยึดตลอดไป ต้องการนำเงินสะสมไปใช้ และลงทุน จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.3 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ เจ้าหน้าที่ชักจูงให้กู้ เบื่อในตัวบุคคล จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.1 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ การลาออกก็ไม่ทำให้สหกรณ์ดีขึ้น เบื่อไม่มีเงิน จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.1 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ พนักงานพูดกันไม่ได้ไม่บังคับ พนักงานไม่แนะนำที่ไม่เข้าใจ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.1 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ เวลาเดือนร้อนสหกรณ์สามารถช่วยได้ ผู้จัดการทุจริต จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ ผู้จัดการลาออกไปแล้ว ผู้จัดการไม่แน่นอน จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.4 และสมาชิกทั้งหมดให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ ลาออกก็ไม่ทำให้สหกรณ์ดีขึ้น และไม่ได้ทำงานที่เดิม จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2 โดยให้ความเห็นว่าสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ เวลาเดือนร้อนสหกรณ์สามารถช่วยเหลือได้ (ตาราง 34)

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของเหตุผลที่สมาชิกคิดเกยติดที่จะลาออก และสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิดที่จะลาออก

เหตุผลที่คิดจะลาออก	สาเหตุที่ทำให้ระงับความคิดที่จะลาออก																รวม	
	กรรมการ		เจ้าหน้าที่		ดอกเบี๋ยสด		ได้เงิน		ผู้จัดการ		พนักงาน		ลาออกก็		เดือนร้อนก็			
	ไม่ได้อยู่		ชักจูงให้				เฉลี่ยคืน		คนเดิมออก		พูดกันได้		ไม่ทำให้		สามารถ			
	ตลอดไป								ไปแล้ว		ไม่บังคับ		สหกรณ์ดีขึ้น		ช่วยได้			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
ดอกเบี๋ยสูง หาคณค้ายาก					5	11.1	5	11.1									10	22.2
คณะกรรมการไม่ทำตามระเบียบ	9	20.2															9	20.2
บางคนใจแคบ																		
นำเงินสะสมไปใช้/ลงทุน			6	13.3													6	13.3
เบื้อในตัวบุคคล												5	11.1				5	11.1
เบื้อไม่มีเงิน										5	11.1	11.1					5	11.1
พนักงานไม่มีการแนะนำที่ไม่เข้าใจ														5	11.1		5	11.1
ผู้จัดการทุจริต									2	4.4							2	4.4
ผู้จัดการไม่แน่นอน												2	4.4				2	4.4
ไม่ได้ทำงานที่นี่															1	2.2	1	2.2
รวม	9	20.2	6	13.3	5	11.1	5	11.1	2	4.4	5	11.1	7	15.5	6	13.3	45	100.0

N = 45

สมาชิกสหกรณ์ที่กำลังคิดจะลาออกเนื่องจาก ไม่มีเงินและจะลาออกเมื่อดอกเบี้ยแพง มีจำนวนเท่ากับสมาชิกที่คิดจะลาออกเนื่องจากย้ายที่อยู่และจะลาออกเมื่อได้ย้าย คือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 (ตาราง 35)

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของสาเหตุที่สมาชิกกำลังคิดจะลาออก และเวลาที่จะลาออก

สาเหตุที่ กำลังคิดจะลาออก	เวลาที่จะลาออก				รวม	
	ดอกเบี้ยแพง		ย้าย		จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ		
ไม่มีเงิน	5	50.0			5	50.0
ย้ายที่อยู่			5	50.0	5	50.0
รวม	5	50.0	5	50.0	10	100.0

สมาชิกจำนวนน้อยที่คิดหรือกำลังคิด ที่จะลาออกจากสหกรณ์ ส่วนใหญ่จะไม่เคยคิดที่จะลาออกจากสหกรณ์ อาจจะเป็นเพราะสมาชิกเล็งเห็นถึงประโยชน์ของการเป็นสมาชิกมากกว่าที่จะให้สิ่งกระทบภายนอกซึ่งเป็นสภาพการณ์สั้น ๆ มาทำให้ต้องลาออกจากสมาชิกภาพ

สมาชิกสหกรณ์ ไม่เคยขาดการประชุม จำนวน 172 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.9 รองลงมาคือ เคยแต่ไม่บ่อย จำนวน 142 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.3 โดยสมาชิกที่แสดงความคิดเห็น ให้เหตุผลว่า ติดธุระจำนวน 113 ราย คิดเป็นร้อยละ 93.4 ค่าขาย และการะงานมาก จำนวน 5 และ 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.1 และ 2.5 ตามลำดับ ส่วนสมาชิกที่ขาดการประชุมบ่อย มีจำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.8 โดยสมาชิกที่แสดงความคิดเห็นทั้งหมดให้เหตุผลว่า ติดธุระ (ตาราง 36)

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของการขาดประชุมสหกรณ์

การขาดประชุมสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคย	172	48.9
เคยแต่ไม่บ่อย	142	40.3
ติดธุระ	113	93.4
ค้าขาย	5	4.1
ภาระงานมาก	3	2.5
เคยบ่อย	38	10.8
ติดธุระ	15	100.0
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ที่มาประชุม ส่วนใหญ่รู้สึกว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาประชุม จำนวน 218 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.9 รองลงมาคือ รู้สึกกระตือรือร้นอยากจะมาประชุม จำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.1 บางครั้งก็รู้สึกสนุก บางครั้งก็รู้สึกเบื่อ จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.4 รู้สึกอึดอัดบ้างบางครั้งบางคราว จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8 เฉย ๆ ไม่รู้สึกผิดปกติไปอย่างไร จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 และรู้สึกอึดอัดและต้องฝืนใจมาก จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ตาราง 37)

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละของความรู้ของสมาชิกขณะเดินทางมาประชุมและเข้าประชุม

ความรู้สึกของสมาชิก	จำนวน	ร้อยละ
เป็นหน้าที่	218	61.9
กระตือรือร้น	53	15.1
เบื่อบ้าง	47	13.4
อึดอัดบ้าง	24	6.8
เฉย ๆ	7	2.0
ฝืนใจ	3	0.9
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ที่แสดงความคิดเห็น จำนวน 202 ราย ให้ความเห็นว่า การที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่าง ๆ ในปัจจุบัน คิดว่าเป็นเพราะ สหกรณ์มีส่วนช่วยเหลือ การประหยัดและรู้จักใช้เงิน จำนวน 114 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 53.5 รองลงมาคือ การทำงาน สภาพเศรษฐกิจ ฐานะการเงินและสิ่งแวดล้อม จำนวน 81 ความคิดเห็น คิดเป็นร้อยละ 38.1 กู้เงินสหกรณ์ลงทุนประกอบอาชีพ ขยันมานะอดทน และวางแผนบริหารครอบครัวและพื้นฐานครอบครัว จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.4 (ตาราง 38)

การที่สมาชิกไม่ค่อยขาดการประชุมสหกรณ์เพราะถือว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคน อาจจะเป็นเพราะส่วนหนึ่งสมาชิกต้องการที่จะทราบความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของสหกรณ์ และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น การเลือกตั้งคณะกรรมการที่เข้ามาดำเนินงานแทนสมาชิก ซึ่งจะมีการเลือกตั้งใหม่ทุก ๆ ปี นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของการจัดสรรเงินปันผล เงินเฉลี่ยคืน และงบประมาณประจำปี ซึ่งสมาชิกทุกคนต้องการทราบ และอีกส่วนหนึ่งก็คือ การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิของสมาชิก ซึ่งสมาชิกเข้าใจดีว่า การเข้าร่วมประชุมใหญ่ประจำปี เป็นหน้าที่ เป็นสิทธิ และเป็นประโยชน์สำหรับสมาชิกทุกคน เพราะสมาชิกคือเจ้าของสหกรณ์

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นอยู่ในปัจจุบัน

สาเหตุของฐานะความเป็นอยู่	จำนวน (ความคิดเห็น)	ร้อยละ
สหกรณ์มีส่วนช่วยเหลือ	62	29.1
ประหยัด รู้จักใช้เงิน	52	24.4
การทำงาน	47	22.1
สภาพเศรษฐกิจ ฐานะการเงิน สิ่งแวดล้อม	34	16.0
กู้เงินสหกรณ์ลงทุนประกอบอาชีพ	8	3.8
ขยันมานะอดทน และวางแผนบริหารครอบครัว	6	2.8
พื้นฐานครอบครัว	4	1.8
รวม	213	100.0

N = 202

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

สมาชิกสหกรณ์ ไม่มีภาระหนี้สินก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 55.7 ส่วนมีหนี้สิน ก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวน 156 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.3 (ตาราง 39)

ตาราง 39 จำนวนและร้อยละของหนี้สินสมาชิก ก่อนเป็นสมาชิกสหกรณ์

ภาวะการมีหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	196	55.7
มี	156	44.3
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีหนี้สินกับสหกรณ์ จำนวน 265 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.3 โดยส่วนใหญ่สามารถชำระคืนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเต็มจำนวน จำนวน 196 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.0 รองลงมาคือ ชำระคืนได้ดอกเบี้ย และเงินต้นบางส่วน จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.2 ชำระคืนได้เฉพาะดอกเบี้ยและไม่สามารถชำระคืนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย จำนวน เท่ากัน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.9 ส่วนสมาชิกสหกรณ์ที่ไม่มีหนี้กับสหกรณ์ มีจำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.7 (ตาราง 40)

ตาราง 40 จำนวนและร้อยละของภาระหนี้สินในปัจจุบัน และความสามารถในการชำระหนี้

ภาระหนี้สิน และ	จำนวน	ร้อยละ
ความสามารถในการชำระหนี้		
ไม่มี	87	24.7
มี	265	75.3
คืนได้หมด	196	74.0
คืนได้บางส่วน	59	22.2
คืนได้แต่ดอกเบี้ย	5	1.9
ไม่ได้	5	1.9
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว สามารถปลดปล่อยหนี้สินได้จำนวน 112 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.8 รองลงมาคือ หนี้สินลดลง จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.8 หนี้สินเพิ่มขึ้น จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.6 และไม่มีหนี้สิน จำนวน 87 ราย คิดเป็นร้อยละ 24.7 (ตาราง 41)

ตาราง 41 จำนวนและร้อยละของภาระหนี้สินเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์

ภาระหนี้สิน	จำนวน	ร้อยละ
ปลดหนี้	112	31.8
ลดลง	98	27.8
ไม่มีหนี้	87	24.7
เพิ่ม	55	15.6
รวม	352	100.0

ก่อนที่สมาชิกจะเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ไม่มีหนี้สิน และเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว มีหนี้สิน ทั้งนี้จะเป็นเพราะวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ ก็คือ การช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนให้แก่สมาชิก หรือสร้างชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยการให้กู้ยืมเงิน เพื่อวัตถุประสงค์หลายอย่าง เช่น การกู้ยืมเงินเพื่อประกอบอาชีพเสริม การกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาบุตร เป็นต้น และเมื่อพิจารณาดาราง 39 – 41 มีสมาชิกที่มีหนี้สินเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เพิ่มขึ้นร้อยละ 41.1 โดยร้อยละ 79.2 ภาระหนี้สินลดลงและสามารถปลดหนี้ได้ นอกจากนี้สมาชิกร้อยละ 96.2 มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ เพราะการที่สหกรณ์จะให้สมาชิกกู้ยืมนั้น สหกรณ์จะพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกควบคู่ไปกับวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมด้วย ทั้งนี้เพื่อให้สมาชิกใช้เงินจากการกู้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองและครอบครัวสูงสุด

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว มีการสะสมเงินเพิ่มขึ้น จำนวน 324 ราย คิดเป็นร้อยละ 92.0 มีการสะสมเงินเท่าเดิม จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 และสะสมลดลง จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ตาราง 42)

ตาราง 42 จำนวนและร้อยละของการสะสมเงินเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์

การสะสมเงิน	จำนวน	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น	324	92.0
เท่าเดิม	25	7.1
ลดลง	3	0.9
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น จำนวน 261 ราย คิดเป็นร้อยละ 74.1 โดยเพิ่มขึ้นเนื่องจาก ประกอบอาชีพเสริม จำนวน 150 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ เพิ่มจากการปรับขึ้นเงินเดือนตามปกติ จำนวน 80 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.7 และอื่น ๆ จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.8 ได้แก่ เงินฝากและค่าหุ้นเพิ่มขึ้น จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.0 เงินกู้สหกรณ์มาลงทุนและลดภาระดอกเบี้ย จำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 สำหรับสมาชิกที่มีรายได้เท่าเดิม มีจำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 เพราะ ภาวะเศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.7 และการทำงาน จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.9 ส่วนสมาชิกที่มีรายได้ลดลง มีจำนวน

7 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.0 เพราะ ใช้หนี้สหกรณ์ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.1 และ การทำงาน จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ตาราง 43)

ตาราง 43 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงของรายได้เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์

การเปลี่ยนแปลงของรายได้	จำนวน	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น จากอาชีพเสริม	150	42.6
เพิ่มขึ้น จากเงินเดือน	80	22.7
เพิ่มขึ้น จากสาเหตุอื่น ๆ	31	8.8
เงินฝากและค่าหุ้นเพิ่มขึ้น	18	5.0
เงินกู้สหกรณ์มาลงทุน	5	1.4
ลดภาระดอกเบี้ย	5	1.4
ไม่ตอบ	3	2.2
เท่าเดิม	84	23.9
ภาวะเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม	13	3.7
การทำงาน	7	1.9
ไม่ตอบ	64	18.3
ลดลง	7	2.0
ใช้หนี้สหกรณ์ที่กู้	4	1.1
การทำงาน	3	0.9
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น จำนวน 248 ราย คิดเป็นร้อยละ 70.4 โดยเพิ่มขึ้นเพราะการกู้เงินของสหกรณ์ จำนวน 152 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.2 รองลงมาคือ เพิ่มขึ้นเพราะมีฐานะคืออยู่แล้ว จำนวน 41 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.6 อื่น ๆ จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.6 โดยเพิ่มเพราะการสะสมค่าหุ้นและประกอบอาชีพเสริม จำนวนเท่ากันคือ 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.1 กู้ ธอส. จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 และ เงินเดือนเพิ่ม จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 สำหรับสมาชิกที่มีทรัพย์สินเท่าเดิม มีจำนวน 99 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.1 และทรัพย์สินลดลง มีจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.4 ทั้งหมดให้เหตุผลว่าเพราะชำระหนี้เงินกู้ (ตาราง 44)

ตาราง 44 จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงทรัพย์สินเมื่อเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์

การเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สิน	จำนวน	ร้อยละ
เพิ่มขึ้น เพราะเงินกู้สหกรณ์	152	43.2
เพิ่มขึ้นจากสาเหตุอื่น ๆ	55	15.6
การสะสมค่าหุ้น	18	5.1
ประกอบอาชีพเสริม	18	5.1
กู้ ธอส.	5	1.4
เงินเดือน	3	0.9
ไม่ตอบ	11	3.1
เพิ่มขึ้น เพราะฐานะดี	41	11.6
เท่าเดิม	99	28.1
ลดลง	5	1.4
ชำระหนี้เงินกู้	5	100.0
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น จำนวน 279 ราย คิดเป็นร้อยละ 79.3 ส่วนสมาชิกที่เข้ามาเป็นสมาชิกกับสหกรณ์แล้ว ชีวิตไม่เปลี่ยนแปลงมีจำนวน 73 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.7 (ตาราง 45)

ตาราง 45 จำนวนและร้อยละของชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์

การเปลี่ยนแปลง	จำนวน	ร้อยละ
ดีขึ้น	279	79.3
ไม่เปลี่ยน	73	20.7
รวม	352	100.0

สมาชิกส่วนใหญ่มีวิถีชีวิตที่ดีขึ้น มีการสะสมเงินเพิ่มขึ้น มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากการที่สมาชิกกู้ยืมเงินจากสหกรณ์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง อีกทั้งยังสร้างรายได้จากการประกอบอาชีพเสริม ซึ่งส่วนหนึ่งจากความช่วยเหลือของสหกรณ์

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ จะวัดระดับความคิดเห็นโดยใช้เกณฑ์ในการวัด 5 ระดับ คือ “เห็นด้วยมากที่สุด” มีคะแนน เท่ากับ 5 คะแนน “เห็นด้วยมาก” มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน “เห็นด้วยปานกลาง” มีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน “ไม่เห็นด้วยมาก” มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน และ “ไม่เห็นด้วยมากที่สุด” มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.81-4.20 หมายถึง เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.80 หมายถึง เห็นด้วยปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมาก

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ไม่เห็นด้วยมากที่สุด

สมาชิกสหกรณ์ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.63) และเมื่อพิจารณาในแต่ละข้อความสมาชิกมีความคิดเห็น เรียงตามลำดับดังนี้ (ตาราง 46)

สมาชิกเห็นด้วยในระดับมากที่สุด กับข้อความสหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.88)

สมาชิกเห็นด้วยในระดับมาก สำหรับข้อความต่อไปนี้

- การบริหารการเงินของคณะกรรมการสหกรณ์น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 0.88)
- การบริหารงานของคณะกรรมการเหมาะสม ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.85)
- จำนวนเงินให้กู้ที่สหกรณ์บริการเพียงพอ ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = 0.84)
- คณะกรรมการให้บริการแก่สมาชิกทุกคนเท่าเทียมกัน ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.84)
- ระยะเวลาในการอนุมัติเงินกู้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.84$, S.D. = 0.79)
- ระยะเวลาในการผ่อนชำระเงินกู้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.82$, S.D. = 0.77)

สมาชิกเห็นด้วยในระดับปานกลาง สำหรับข้อความต่อไปนี้

- การรับฝาก-ถอนเงิน ของเจ้าหน้าที่สหกรณ์ทำด้วยความสะดวกรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.78$, S.D. = 0.85)
- การจ่ายเงินปันผลเหมาะสม ($\bar{X} = 3.73$, S.D. = 0.86)

- การจัดสวัสดิการของสหกรณ์ในปัจจุบันเหมาะสม ($\bar{X} = 3.70, S.D. = 0.82$)
- จำนวนเงินกู้เพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.84$)
- สหกรณ์มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 3.65, S.D. = 0.79$)
- การบริการในปัจจุบันของสหกรณ์เพียงพอต่อความต้องการ ($\bar{X} = 3.63, S.D. = 0.73$)
- การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเหมาะสม ($\bar{X} = 3.60, S.D. = 0.92$)
- คณะกรรมการมีการให้บริการเกี่ยวกับข่าวสารต่าง ๆ เป็นประจำและต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.60, S.D. = 0.85$)
- การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เหมาะสม ($\bar{X} = 3.53, S.D. = 0.85$)
- คณะกรรมการได้รับการอบรมเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพียงพอ ($\bar{X} = 3.52, S.D. = 0.81$)

สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ โดยเฉพาะในเรื่องของสหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี ทั้งนี้เนื่องจากผลกำไรของสหกรณ์เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์ หรือของคณะกรรมการ รวมทั้งสมาชิกทุกคนที่ร่วมแรงร่วมใจกันในการทำธุรกรรมกับสหกรณ์ทั้งสิ้น ดังนั้น การที่สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี จึงทำให้สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุดว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ เพราะเมื่อสหกรณ์มีกำไร สมาชิกสหกรณ์ก็จะได้รับอัตราเงินปันผลและเงินเฉลี่ยคืน หรือในรูปแบบผลประโยชน์อื่น ๆ เช่น สวัสดิการเพิ่มขึ้น ย่อมจะทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น บุคคลรอบข้างก็ย่อมจะเห็นประโยชน์ของสหกรณ์ และจะเข้ามาเป็นสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

ตาราง 46 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพล ต่อความสำเร็จของสหกรณ์	เห็นด้วย มากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วย ปานกลาง		ไม่เห็นด้วย มาก		ไม่เห็นด้วย มากที่สุด		ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ คิดเห็น
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
- สหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี	172	50.3	84	23.9	88	25.0			3	0.9	4.23	0.88	มากที่สุด
- การบริหารการเงินน่าเชื่อถือ	133	37.8	124	35.2	87	24.7	5	1.4	3	.9	4.08	0.88	มาก
- การบริหารงานเหมาะสม	97	27.6	131	37.2	116	33.0	5	1.4	3	.9	3.89	0.85	มาก
- จำนวนเงินกู้ที่ให้บริการเพียงพอ	93	26.4	138	39.2	113	32.1	5	1.4	3	.9	3.89	0.84	มาก
- การให้บริการเท่าเทียมกัน	92	26.1	135	38.4	119	33.8	3	.9	3	.9	3.88	0.84	มาก
- ระยะเวลาอนุมัติเงินกู้เหมาะสม	76	21.6	152	43.2	119	33.8	2	.6	3	.9	3.84	0.79	มาก
- ระยะเวลาผ่อนชำระเงินกู้เหมาะสม	65	18.5	170	48.3	109	31.0	5	1.4	3	.9	3.82	0.77	มาก
- รับฝากถอน สะดวกรวดเร็ว	68	19.3	158	44.9	113	32.1	6	1.7	7	2.0	3.78	0.85	ปานกลาง
- จ่ายเงินปันผลเหมาะสม	59	16.8	167	47.4	106	30.1	12	3.4	8	2.3	3.73	0.86	ปานกลาง
- สวัสดิการเหมาะสม	65	18.5	129	36.6	148	42.0	7	2.0	3	.9	3.70	0.82	ปานกลาง
- จำนวนเงินกู้เพียงพอต่อความต้องการ	57	16.2	137	38.9	138	39.2	17	4.8	3	.9	3.65	0.84	ปานกลาง
- มีการประชาสัมพันธ์สม่ำเสมอ	56	15.9	128	36.4	160	45.5	5	1.4	3	.9	3.65	0.79	ปานกลาง
- การบริการเพียงพอต่อความต้องการ	44	12.5	140	39.8	165	46.9			3	.9	3.63	0.73	ปานกลาง
- อัตราเงินฝากเหมาะสม	65	18.5	114	32.4	149	42.3	16	4.5	8	2.3	3.60	0.92	ปานกลาง
- การให้บริการข่าวสารต่าง ๆ เป็นประจำต่อเนื่อง	54	15.3	132	37.5	141	40.1	22	6.3	3	.9	3.60	0.85	ปานกลาง

ตาราง 46 (ต่อ)

ความคิดเห็นที่สมาชิกมีต่อสหกรณ์	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมาก		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความคิดเห็น
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%			
- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้เหมาะสม	46	13.1	125	35.5	160	45.5	13	3.7	8	2.3	3.53	0.85	ปานกลาง
- คณะกรรมการ ได้รับการอบรมเรียนรู้เพียงพอ	38	10.8	136	38.6	151	42.9	24	6.8	3	.9	3.52	0.81	ปานกลาง
รวม											3.77	0.63	ปานกลาง

สมาชิกสหกรณ์ โดยภาพรวมมีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการ และจิตตารมณ์เครดิตยูเนียน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 63.47$, S.D.= 16.01) แต่เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าสมาชิกสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน อยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 53.06$, S.D.= 22.67) และมีความรู้ความเข้าใจในจิตตารมณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในระดับดีมากที่สุด ($\bar{X} = 85.58$, S.D.= 10.29) (ตาราง 47)

หากพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

ความเข้าใจหลักและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน

มีความรู้ในระดับดีมากที่สุด คือ สมาชิกทุกคนต้องถือหุ้นในสหกรณ์ ตามความสมัครใจของสมาชิก ($\bar{X} = 85.23$, S.D.= 35.53)

มีความรู้ในระดับดีมาก เรียงลำดับดังนี้

- บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกกับสหกรณ์ได้จะต้องเป็นผู้มีเงินเดือน ($\bar{X} = 75.57$, S.D.= 43.03)

- เมื่อสหกรณ์มีกำไร กำไรเหล่านั้นจัดสรรโดยที่ประชุมใหญ่แห่งบรรดาสมาชิก หรือผู้แทนสมาชิกสหกรณ์ ($\bar{X} = 75.00$, S.D.= 43.36)

- สมาชิกใดมีหุ้นในสหกรณ์เป็นจำนวนมาก จะมีสิทธิมีเสียงในสหกรณ์มากกว่าสมาชิกที่มีหุ้นจำนวนน้อย ($\bar{X} = 73.86$, S.D.= 44.00)

มีความรู้ในระดับดีปานกลาง เรียงลำดับดังนี้

- สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อแสวงหากำไรสูงสุดจากการทำธุรกิจและนำมาแบ่งปันกันในกลุ่มสมาชิก ($\bar{X} = 67.61$, S.D.= 46.86)

- สิทธิของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ได้แก่ สิทธิในการถือหุ้นไม่จำกัดจำนวน สิทธิได้รับบริการจากสหกรณ์ สิทธิในการเลือกและได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินการ สิทธิในการคัดเลือกหรือจ้างพนักงานสหกรณ์ เป็นต้น ($\bar{X} = 66.76$, S.D.= 47.17)

มีความรู้ในระดับน้อย เรียงลำดับดังนี้

- ผู้จัดการ คือคณะกรรมการคนหนึ่งที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการให้เป็นผู้จัดการ ($\bar{X} = 56.82$, S.D.= 49.60)

- วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ คือการให้เงินกู้แก่สมาชิก ($\bar{X} = 53.41$, S.D.= 49.95)

- สมาชิกทุกคนควรจะได้รับเงินปันผลตามหุ้นที่มีอยู่ในสหกรณ์ ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10 ($\bar{X} = 52.27$, S.D.= 50.02)

- เงินเฉลี่ยคืนที่ท่านได้รับจากสหกรณ์ขึ้นกับระยะเวลาการเป็นสมาชิก ($\bar{X} = 52.57$, S.D.= 50.01)

- สหกรณ์เป็นของคณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งเป็นผู้บริหารงานแทนสมาชิก ($\bar{X} = 50.00$, S.D.= 50.07)

มีความรู้ในระดับน้อยที่สุด เรียงลำดับดังนี้

- การคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นผู้จัดการสหกรณ์ไม่ใช่หน้าที่ของสมาชิกที่พึงกระทำต่อสหกรณ์ ($\bar{X} = 45.74$, S.D.= 49.89)

- สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นองค์กรที่รัฐตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของราษฎร ($\bar{X} = 45.17$, S.D.= 49.84)

- สหกรณ์ให้บริการรับฝากเงินออมทรัพย์แก่สมาชิกและและบุคคลทั่วไป ($\bar{X} = 35.23$, S.D.= 47.84)

- บุคคลที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ คือ คณะกรรมการ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งจากสมาชิก ($\bar{X} = 23.30$, S.D.= 42.33)

- คณะกรรมการเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งมีอำนาจจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีด้วย ($\bar{X} = 23.01$, S.D.= 42.15)

- เงินปันผลตามหุ้นที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ขึ้นอยู่กับปริมาณธุรกิจที่สมาชิกกระทำกับสหกรณ์ ($\bar{X} = 20.45$, S.D.= 40.39)

ความเข้าใจในจิตตารมณ์เครดิตยูเนียน

มีความรู้ในระดับดีมากที่สุด เรียงลำดับดังนี้

- หลักจิตตารมณ์ของเครดิตยูเนียน ได้แก่ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจกัน ($\bar{X} = 100.00$, S.D.= 0.00)

- สมาชิกที่กู้ยืมเงินกับสหกรณ์ ต้องชำระค่างวดและดอกเบี้ยให้กับสหกรณ์ทุกเดือน ($\bar{X} = 100.00$, S.D.= 0.00)

- สมาชิกทุกคนต้องสะสมค่าหุ้นกับสหกรณ์ทุกเดือน ($\bar{X} = 97.16$, S.D.= 16.64)

- ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ควรจะได้รับทราบอบรมเรื่องจิตตารมณ์ก่อนที่จะได้รับเข้าเป็นสมาชิกสมบูรณ์ของสหกรณ์ ($\bar{X} = 96.31$, S.D.= 18.89)

- จิตตารมณ์ของเครดิตยูเนียน เป็นหลักคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติ ($\bar{X} = 94.32$, S.D.= 23.18)

- สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกปี ($\bar{X} = 90.06$, S.D.= 29.97)
- หลักจิตตารมณ์เป็นเครื่องมือในการทำให้สมาชิกทุกคนกินคืออยู่ดี ($\bar{X} = 81.53$, S.D.= 38.86)

มีความรู้ในระดับน้อยมาก คือ สมาชิกทุกคนต้องทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น การฝากเงิน การกู้ยืมเงิน หรือซื้อสินค้า ($\bar{X} = 25.28$, S.D.= 43.53)

จากข้อมูลข้างต้น จะเห็นว่า สมาชิกสหกรณ์ มีความรู้ความเข้าใจในจิตตารมณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในระดับดีมากที่สุด แต่ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียนในระดับน้อย ซึ่งควรจะทำให้การอบรมความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ และของสมาชิก ที่ควรจะทำให้การอบรมให้สมาชิกทุกคนเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง

สำหรับในส่วนของจิตตารมณ์ของสหกรณ์นั้น สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจดี ยกเว้น เรื่องของ “สมาชิกทุกคนต้องทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น การฝากเงิน การกู้ยืมเงิน หรือซื้อสินค้า” ซึ่งสมาชิกยังมีความเข้าใจคลาดเคลื่อน จึงต้องให้การอบรม หรือประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกมีความเข้าใจว่า สหกรณ์เป็นของสมาชิกทุกคน ตั้งขึ้นมาเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกต้องสะสมหุ้นเป็นประจำทุกเดือน และเมื่อมีเงินเหลือก็สามารถนำเงินนั้นมาฝากกับสหกรณ์ และถ้าหากเดือนร้อนก็สามารถกู้ยืมเงินเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ การอุดหนุนสินค้าของสหกรณ์ ก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันอีกทางหนึ่ง และเป็นการอุดหนุนสินค้าของสหกรณ์ของตนเอง ดังนั้น ไม่จำเป็นที่สมาชิกทุกคนจะต้องฝากเงิน หรือกู้ยืมเงิน

ตาราง 47 จำนวนและร้อยละของความรู้ความเข้าใจ ในหลักวิธีการ จิตตารมณ์ของสหกรณ์

หลักวิธีการ จิตตารมณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก	ถูก		ผิด		ค่าคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความ เข้าใจ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	มาตรฐาน	
หลักวิธีการ					53.06	22.67	น้อย
- สหกรณ์เป็นองค์กรที่รัฐตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ ราษฎร	159	45.2	193	54.8	45.17	49.84	น้อยมาก
- สหกรณ์เป็นของคณะกรรมการ ซึ่งบริหารงานแทนสมาชิก	176	50.0	176	50.0	50.00	50.07	น้อย
- สหกรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหากำไรสูงสุด	238	67.6	114	32.4	67.61	46.86	ปานกลาง
- สมาชิกคือผู้มีเงินเดือน	266	75.6	86	24.4	75.57	43.03	มาก
- สมาชิกมีหุ้นมาก มีสิทธิมาก	260	73.9	92	26.1	73.86	44.00	มาก
- การจัดสรรกำไร โดยที่ประชุมใหญ่	264	75.0	88	25.0	75.00	43.36	มาก
- เงินปันผลขึ้นกับปริมาณธุรกิจที่ทำ	72	20.5	280	79.5	20.45	40.39	น้อยมาก
- เงินเฉลี่ยคืนขึ้นกับระยะเวลาการเป็นสมาชิก	185	52.6	167	47.4	52.57	50.01	น้อย
- สมาชิกต้องถือหุ้นตามความสมัครใจ	300	85.2	52	14.8	85.23	35.53	มากที่สุด
- สมาชิกควรได้เงินปันหุ้น ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10	184	52.3	168	47.7	52.27	50.02	น้อย
- วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์ คือการให้เงินกู้แก่สมาชิก	188	53.4	164	46.6	53.41	49.95	น้อย
- สหกรณ์รับฝากเงินกับสมาชิกและบุคคลทั่วไป	124	35.2	228	64.8	35.23	47.84	น้อยมาก
- ผู้จัดการ คือคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการ	200	56.8	152	43.2	56.82	49.60	น้อย
- คณะกรรมการกำหนดนโยบาย และจัดสรรกำไรสุทธิ	81	23.0	271	77.0	23.01	42.15	น้อยมาก

ตาราง 47 (ต่อ)

หลักวิธีการ จิตตารมณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก	ถูก		ผิด		ค่าคะแนน	ค่าเบี่ยงเบน	ระดับความ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	เฉลี่ย	มาตรฐาน	เข้าใจ
- บุคคลที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ คือ คณะกรรมการ	82	23.3	270	76.7	23.30	42.33	น้อยมาก
- สิทธิของสมาชิกคือ ถือหุ้นไม่จำกัดจำนวน ได้รับบริการจากสหกรณ์	235	66.8	117	33.2	66.76	47.17	ปานกลาง
เลือกและได้รับเลือกเป็นกรรมการ คัดเลือกหรือจัดจ้างพนักงาน							
- การเลือกผู้จัดการไม่ใช่หน้าที่ของสมาชิกที่พึงกระทำต่อสหกรณ์	161	45.7	191	54.3	45.74	49.89	น้อยมาก
ความเข้าใจในจิตตารมณ์เกร็ดสัญญา					85.58	10.29	มากที่สุด
- จิตตารมณ์เป็นหลักคุณธรรมที่สมาชิกต้องปฏิบัติ	332	94.3	20	5.7	94.32	23.18	มากที่สุด
- หลักจิตตารมณ์ ได้แก่ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจ	352	100.0			100.00	.00	มากที่สุด
กัน							
- หลักจิตตารมณ์เป็นเครื่องมือให้สมาชิกกันคืออยู่ดี	287	81.5	65	18.5	81.53	38.86	มากที่สุด
- สมาชิกใหม่ควรอบรมเรื่องจิตตารมณ์ก่อน	339	96.3	13	3.7	96.31	18.89	มากที่สุด
- สมาชิกต้องสะสมหุ้นทุกเดือน	342	97.2	10	2.8	97.16	16.64	มากที่สุด
- สมาชิกต้องทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น ฝากเงิน กู้ยืม ซื้อสินค้า	89	25.3	263	74.7	25.28	43.53	น้อยมาก
- สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่	317	90.1	35	9.9	90.06	29.97	มากที่สุด
- สมาชิกที่กู้เงินต้องชำระค่างวดและดอกเบี้ยทุกเดือน	352	100.0			100.00	.00	มากที่สุด
รวม					63.47	16.01	ปานกลาง

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เมื่อมีการประชุมใหญ่ จะเข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกครั้ง จำนวน 274 ราย คิดเป็นร้อยละ 77.8 รองลงมาคือ เข้าร่วมเป็นบางครั้ง จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.1 เข้าร่วมบ่อยครั้ง จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.2 และไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.8 เนื่องจาก คิดฐานะ ร้อยละ 2.0 และ ไม่ชอบนั่งฟังนาน ๆ เปื่อ ร้อยละ 0.8 (ตาราง 48)

ตาราง 48 จำนวนและร้อยละของการเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิก

การเข้าร่วมประชุมใหญ่	จำนวน	ร้อยละ
เข้าร่วมทุกครั้ง	274	77.8
เข้าร่วมเป็นบางครั้ง	39	11.1
เข้าร่วมบ่อยครั้ง	29	8.2
ไม่เคยเข้าร่วมเลย	10	2.8
คิดฐานะ	7	2.0
ไม่ชอบนั่งฟังนาน ๆ เปื่อ	3	0.8
รวม	352	100.0

สมาชิกสหกรณ์ที่เข้าร่วมประชุม นาน ๆ ครั้งจึงจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น จำนวน 121 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.4 รองลงมาคือ แสดงความคิดเห็นทุกครั้ง จำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.9 แสดงความคิดเห็นบ่อยครั้ง จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.9 และไม่เคยแสดงความคิดเห็นเลย จำนวน 54 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.8 (ตาราง 49)

ตาราง 49 จำนวนและร้อยละของการแสดงความคิดเห็นเมื่อเข้าร่วมประชุมใหญ่ของสมาชิก

การแสดงความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
นาน ๆ	121	35.4
ทุกครั้ง	92	26.9
บ่อยครั้ง	75	21.9
ไม่เคย	54	15.8
รวม	342	100.0

สมาชิกสหกรณ์ส่วนมากใช้บริการทั้งเงินกู้ เงินฝาก และสะสมค่าหุ้นกับสหกรณ์ จำนวน 217 ราย คิดเป็นร้อยละ 61.6 รองลงมาคือ ใช้บริการเงินกู้และสะสมค่าหุ้น จำนวน 63 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.9 ใช้บริการเงินฝากและสะสมค่าหุ้น จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.4 สะสมค่าหุ้น อย่างเดียว จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.2 และใช้บริการทั้งเงินกู้ เงินฝาก สะสมค่าหุ้น และบริการร้านค้า จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.9 (ตาราง 50)

ตาราง 50 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการของสหกรณ์

การให้บริการของสหกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
เงินกู้ เงินฝาก และสะสมค่าหุ้น	217	61.6
เงินกู้และสะสมค่าหุ้น	63	17.9
เงินฝาก และสะสมค่าหุ้น	47	13.4
สะสมค่าหุ้น	22	6.2
เงินกู้ เงินฝาก สะสมค่าหุ้น และบริการร้านค้า	3	0.9
รวม	352	100.0

ในเรื่องของการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ สมาชิกส่วนใหญ่จะให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งนี้ เป็นเพราะสมาชิกเข้าใจดีว่า สหกรณ์เป็นของสมาชิก และจะพัฒนาให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ก็เพราะสมาชิกร่วมแรงร่วมใจกันช่วยเหลือสหกรณ์ เพราะถ้าหากสหกรณ์เจริญก้าวหน้าเพียงใด ย่อมหมายถึงชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกทุกชั้นย่อมเจริญก้าวหน้าเช่นกัน นอกจากนี้ การให้การอบรมความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ ก็ทำให้สมาชิกเข้าใจสิทธิหน้าที่ของสมาชิกดียิ่งขึ้น

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรคที่เกิดขึ้น

ปัญหาและอุปสรรค

สมาชิกสหกรณ์ให้ความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรค มีดังนี้ (ตาราง 51)

- ผู้นำขาดความเลื่อมใสอย่างแท้จริง สมาชิกเลือกเป็นอันดับที่ 1 จำนวน 40 ราย คิดเป็นร้อยละ 75.5 รองลงมาคือ เลือกเป็นอันดับที่ 2 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.0 และ อันดับที่ 3 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.5
- ขาดผู้นำที่ดี และไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตน สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.1 รองลงมาคือ อันดับ 2 จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.3 และ อันดับ 3 จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.6
- สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.8 รองลงมาคือ เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 47 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.3 และ อันดับ 2 จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.4
- สมาชิกไม่เข้าใจในเรื่องของการกู้ยืม-ชำระหนี้ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.2 รองลงมาคือ เลือกเป็นอันดับ 3 และ 4 จำนวนเท่ากันคือ 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.6 และเลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.6
- สมาชิกมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหาด้านการออม สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.4 รองลงมาคือ อันดับ 5 จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.4 เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.5 เลือกเป็นอันดับ 2 และ 3 จำนวน 19 และ 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.7 และ 14.0 ตามลำดับ
- สมาชิกไม่คาดหวังประโยชน์จากสหกรณ์ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.3 รองลงมาคือ อันดับ 2 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.7
- ขาดการศึกษาอบรมด้านสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 36.7 รองลงมาคือ อันดับ 2 จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.9 เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 22.2 และ เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.2
- สมาชิกมีหนี้สินหลายทางและค้างชำระกับสหกรณ์เป็นจำนวนมาก สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.5 รองลงมาคือ อันดับ 2 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ

18.5 อันดับ 3, อันดับ 1 และ อันดับ 5 จำนวน 11, 10 และ 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.9, 15.4 และ 10.7 ตามลำดับ

- สมาชิกขาดคุณธรรมความดี 5 ประการ คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน และ วางใจกัน สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.6 รองลงมาคือ อันดับ 4 จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.9 อันดับ 2 จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.0 อันดับ 3 และ อันดับ 1 จำนวน 5 และ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.6 และ 6.9 ตามลำดับ

- สมาชิกขาดความไว้วางใจในผู้นำสหกรณ์ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 73.3 รองลงมาคือ อันดับ 3 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.7

- สมาชิกไม่เข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.6 รองลงมาคือ อันดับ 1 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.2 อันดับ 4 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.4 อันดับ 2 และอันดับ 5 จำนวนเท่ากันคือ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.9

- คณะกรรมการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดนโยบายที่ประชุมใหญ่กำหนดไว้ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.6 รองลงมาคือ อันดับ 3 และ 4 จำนวนเท่ากันคือ 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.8

- คณะกรรมการมีการแบ่งแยกกลุ่ม มีสมาชิกเลือกเพียง 2 ราย และสมาชิกที่เลือกทั้งหมดเลือกเป็นอันดับ 2

- คณะกรรมการทำตัวอย่างไม่ดีแก่สมาชิก เช่น ไม่ส่งชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลา สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 3 และ 5 จำนวนเท่ากันคือ 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 40.9 รองลงมาคือ อันดับ 4 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.2

- คณะกรรมการไม่มีความเสียสละต่อสหกรณ์อย่างแท้จริง สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 2, 3 และ 4 จำนวนเท่ากันคือ 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 27.6 รองลงมาคือ เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.2

- ไม่มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างเต็มที่ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.6 รองลงมาคือ อันดับ 1 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 เลือกเป็นอันดับ 3 และ 2 จำนวน 3 และ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 และ 8.7 ตามลำดับ

- คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.5 รองลงมาคือ อันดับ 2 และ 4 จำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.5 เลือกเป็นอันดับ 1 และ 3 จำนวน 3 และ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.1 และ 7.4 ตามลำดับ

- สหกรณ์ขาดนักพัฒนาที่มีความรู้ในเชิงธุรกิจ ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถเติบโตได้ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือ อันดับ 1 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.9

- ผู้นำขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ และไม่เข้าใจถึงวิธีการดำเนินธุรกิจแบบสหกรณ์ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.5 รองลงมาคือ อันดับ 2 จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.5

- กรรมการไม่เข้าใจ และขาดความชำนาญในหลักการจัดทำบัญชีสหกรณ์ สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.4 รองลงมาคือ อันดับ 4 จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 35.7 และ อันดับ 2 จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.9

- การต่อต้านของคนในชุมชนบางกลุ่ม สมาชิกเลือกเป็นอันดับ 2 และ 4 จำนวนเท่ากันคือ 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.7 รองลงมาคือ อันดับ 3 จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.6

โดยภาพรวมสมาชิกสหกรณ์ให้ความเห็นว่าปัญหาและอุปสรรค 5 อันดับ คือ

อันดับที่ 1 สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ จำนวน 91 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.9 ของสมาชิกสหกรณ์

อันดับที่ 2 สมาชิกไม่เข้าใจในเรื่องของการกู้ยืม-ชำระหนี้ จำนวน 59 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.8 ของสมาชิกสหกรณ์

อันดับที่ 3 ขาดการศึกษาอบรมด้านสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.4 ของสมาชิกสหกรณ์

อันดับที่ 4 สมาชิกมีหนี้สินหลายทางและค้างชำระกับสหกรณ์เป็นจำนวนมาก จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.1 ของสมาชิกสหกรณ์

อันดับที่ 5 สมาชิกมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหาด้านการออม จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.7 ของสมาชิกสหกรณ์

ตาราง 51 จำนวนและร้อยละของการใช้บริการของสหกรณ์

ข้อความ	ปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับ										รวม	
	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5		N	%
	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%		
ผู้นำขาดความเลื่อมใสอย่างแท้จริง	40	75.5	9	17.0	4	7.5					53	100.0
ขาดผู้นำที่ดีและไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่	32	45.1	30	42.3	9	12.6					71	100.0
สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการและวิธีการ	91	50.8	33	18.4	47	26.3	8	4.5			179	100.0
สมาชิกไม่เข้าใจเรื่องการกู้ยืม-ชำระหนี้	12	9.6	59	47.2	27	21.6	27	21.6			125	100.0
สมาชิกมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน	32	26.4	19	15.7	26	21.5	17	14.0	27	22.4	121	100.0
สมาชิกไม่คาดหวังประโยชน์จากสหกรณ์			2	16.7			10	83.3			12	100.0
ขาดการศึกษอบรมด้านสิทธิและหน้าที่			26	28.9	33	36.7	11	12.2	20	22.2	90	100.0
สมาชิกมีหนี้สินหลายทาง	10	15.4	12	18.5	11	16.9	25	38.5	7	10.7	65	100.0
สมาชิกขาดคุณธรรมความดี 5 ประการ	4	6.9	11	19.0	5	8.6	15	25.9	23	39.6	58	100.0
สมาชิกขาดความไว้วางใจผู้นำ					4	26.7			11	73.3	15	100.0
สมาชิกไม่เข้าร่วมกิจกรรม	5	17.2	2	6.9	17	58.6	3	10.4	2	6.9	29	100.0
คณะกรรมการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนด	5	38.6			4	30.8	4	30.8			13	100.0
คณะกรรมการมีการแบ่งแยกกลุ่ม			2	100.0							2	100.0
คณะกรรมการทำตัวอย่างไม่ดี					9	40.9	4	18.2	9	40.9	22	100.0
คณะกรรมการไม่มีความเสียสละ	5	17.2	8	27.6	8	27.6	8	27.6			29	100.0
ไม่มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเรื่องสหกรณ์	5	21.7	2	8.7	3	13.0			13	56.6	23	100.0

ตาราง 51 (ต่อ)

ข้อความ	ปัญหาและอุปสรรค ตามลำดับ										รวม	
	อันดับ 1		อันดับ 2		อันดับ 3		อันดับ 4		อันดับ 5			
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่	3	11.1	5	18.5	2	7.4	5	18.5	12	44.5	27	100.0
สหกรณ์ขาดนักพัฒนาเชิงธุรกิจ	3	42.9					4	57.1			7	100.0
ผู้นำไม่เข้าใจวิธีการดำเนินธุรกิจสหกรณ์			3	37.5			5	62.5			8	100.0
กรรมการไม่เข้าใจหลักบัญชี			5	17.9	13	46.4	10	35.7			28	100.0
การต่อต้านของคนในชุมชน			5	41.7	2	16.6	5	41.7			12	100.0

วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กับปัจจัยต่าง ๆ

ปัจจัยที่ศึกษาของสมาชิกที่แตกต่างกันตามเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 แต่รายได้ต่อเดือน และความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ตาราง 52) หรืออาจจะกล่าวอีกนัยหนึ่งว่า ความแตกต่างระหว่างเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการเป็นสมาชิก ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ ของสมาชิก มีผลทำให้สมาชิกมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์แตกต่างกันด้วย ในขณะที่ความแตกต่างระหว่างรายได้ต่อเดือน และความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ของสมาชิกไม่ได้ทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์แตกต่างกัน คือ สมาชิกมีความเห็นเหมือนกัน

เมื่อพิจารณาในแต่ละตัวแปรที่มีผลทำให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์แตกต่างกัน ดังนี้

เพศหญิงเห็นด้วยปานกลางถึงมากกับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ส่วนเพศชายเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะเพศชายจะใส่ใจในเรื่องของการบริหารงานมากกว่าเพศหญิง

สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี และ 61 ปีขึ้นไป เห็นด้วยปานกลางถึงมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ส่วนสมาชิกที่มีอายุระหว่าง 31 – 60 ปี เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดกับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ทั้งนี้อาจจะเป็นไปได้ว่า สมาชิกที่มีอายุระหว่าง 31 – 60 ปี ในสังคมไทยยังคงเป็นกลุ่มคนที่ต้องทำงาน เลี้ยงครอบครัว จึงทำให้เห็นประโยชน์ของสหกรณ์ จึงเข้าไปคลุกคลีอยู่กับสหกรณ์ และเห็นการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งความสำเร็จที่เกิดขึ้น จึงทำให้สมาชิกมีความเข้าใจว่า สหกรณ์จะประสบความสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือของทุก ๆ ฝ่าย ทั้ง คณะกรรมการ วิธีการดำเนินงาน สมาชิกทุกคน รวมถึงความสามารถ ความซื่อสัตย์ของคณะกรรมการในการบริหารงานสหกรณ์

สมาชิกที่นับถือศาสนาพุทธ เห็นด้วยปานกลางถึงมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ส่วนสมาชิกที่นับถือศาสนาคริสต์ เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ส่วนสมาชิกที่นับถือศาสนาอิสลาม เห็นด้วยมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่แต่งงานแล้ว หรือเคยแต่งงานแล้ว เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ แต่สมาชิกที่ยังเป็นโสดเห็นด้วยปานกลางถึงมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ทั้งนี้เป็นเพราะ สมาชิกที่มีครอบครัว หรือเคยมีครอบครัว จะต้องมีการเลี้ยงดูครอบครัว จึงมองเห็นความสำคัญหรือประโยชน์ของสหกรณ์ มากกว่าสมาชิกที่ยังเป็นโสด เพราะไม่มีภาระเลี้ยงดูเหมือนสมาชิกที่มีครอบครัว

สมาชิกที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. อนุปริญญา และปริญญาตรี เห็นด้วยมากถึงมากที่สุดกับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ในขณะที่สมาชิกที่มีการศึกษาอยู่ในระดับ ประถมศึกษาตอนปลาย มัธยมศึกษาตอนต้น และสูงกว่าปริญญาตรี เห็นด้วยปานกลางถึงมากกับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ และสมาชิกที่มีการศึกษาอยู่ในระดับต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น เห็นด้วยมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่ประกอบอาชีพรับราชการ บริษัทห้างร้านเอกชน และอื่น ๆ เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ สมาชิกที่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป และประกอบอาชีพอิสระ เห็นด้วยปานกลางถึงมากกับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ และสมาชิกที่ประกอบอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจ เห็นด้วยมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่มีรายจ่ายต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ สมาชิกที่มีรายจ่ายต่อเดือน 5,001 – 20,000 บาท เห็นด้วยปานกลางถึงมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก น้อยกว่า 5 ปี และ 21 ปีขึ้นไป เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 5 – 20 ปี เห็นด้วยปานกลางถึงมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการในระดับ ดีมาก ดี และน้อย เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ สมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการในระดับปานกลาง และน้อยมาก เห็นด้วยปานกลางถึงมาก กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

สมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ทุกครั้ง เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด กับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ในขณะที่สมาชิกที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ หรือมีส่วนร่วมบ่อย หรือมีส่วนร่วมบางครั้ง เห็นด้วยปานกลางถึงมากกับข้อความต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ ทั้งนี้เนื่องจากสมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ทุกครั้ง

ตาราง 52 ความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์กับปัจจัยต่าง ๆ

ปัจจัย	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		รวม		ค่าสถิติ
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
เพศ											χ^2 -test = 10.738
หญิง	42	20.7	97	47.8	61	30.0	3	1.5	203	100.0	Sig. = .005**
ชาย	44	29.5	80	53.7	25	16.8			149	100.0	
อายุ											χ^2 -test = 57.408
21 – 30 ปี			21	46.7	24	53.3			45	100.0	Sig. = .000**
31 – 40 ปี	28	21.7	75	58.1	23	17.8	3	2.4	129	100.0	
41 – 50 ปี	42	38.5	40	36.7	27	24.8			109	100.0	
51 – 60 ปี	10	20.0	36	72.0	4	8.0			50	100.0	
61 ปี ขึ้นไป	6	31.6	5	26.3	8	42.1			19	100.0	
ศาสนา											χ^2 -test = 13.771
พุทธ	64	24.2	123	46.4	75	28.3	3	1.1	265	100.0	Sig. = .008**
คริสต์	22	26.8	48	58.5	12	14.7			82	100.0	
อิสลาม			5	100.0					5	100.0	

ตาราง 52 (ต่อ)

ปัจจัย	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		รวม		ค่าสถิติ	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
สถานภาพสมรส												χ^2 -test = 22.569
โสด	8	8.9	47	52.2	32	35.6	3	3.3	90	100.0	Sig. = .000**	
สมรส	73	30.0	118	48.6	52	21.4			243	100.0		
ม่าย/หย่า	5	26.3	12	63.2	2	10.5			19	100.0		
ระดับการศึกษา												χ^2 -test = 37.964
ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น			4	100.0					4	100.0	Sig. = .001**	
ประถมศึกษาตอนต้น	13	31.7	20	48.8	8	19.5			41	100.0		
ประถมศึกษาตอนปลาย	10	29.4	11	32.4	10	29.4	3	8.8	34	100.0		
มัธยมศึกษาตอนต้น	13	32.5	12	30.0	15	37.5			40	100.0		
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	10	23.8	24	57.1	8	19.1			42	100.0		
อนุปริญญา	11	45.8	8	33.3	5	20.9			24	100.0		
ปริญญาตรี	24	19.2	78	62.4	23	18.4			125	100.0		
สูงกว่าปริญญาตรี	5	11.9	20	47.6	17	40.5			42	100.0		

ตาราง 52 (ต่อ)

ปัจจัย	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		รวม		ค่าสถิติ
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
อาชีพ											χ^2 -test = 65.001
รับราชการ	17	53.1	15	46.9					32	100.0	Sig. = .000**
รัฐวิสาหกิจ			5	100.0					5	100.0	
บริษัทห้างร้านเอกชน	15	19.7	52	68.4	9	11.9			76	100.0	
รับจ้างทั่วไป	20	18.9	59	55.7	24	22.6	3	2.8	106	100.0	
ประกอบอาชีพอิสระ	20	21.7	28	30.4	44	47.9			92	100.0	
อื่นๆ	14	34.1	18	43.9	9	22.0			41	100.0	
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน											χ^2 -test = 10.395
ต่ำกว่า 5,000 บาท	25	33.8	28	37.8	18	24.3	3	4.1	74	100.0	Sig. = .238
5,001 – 10,000 บาท	24	20.0	61	50.8	35	29.2			120	100.0	
10,001 – 15,000 บาท	22	24.2	51	56.0	18	19.8			91	100.0	
15,001 – 20,000 บาท	10	20.8	29	60.4	10	20.8			48	100.0	
20,001 บาทขึ้นไป	5	27.8	8	44.4	5	27.8			18	100.0	

ตาราง 52 (ต่อ)

ปัจจัย	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		รวม		ค่าสถิติ
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน											χ^2 -test = 32.132
ต่ำกว่า 5,000 บาท	41	29.7	66	47.8	28	20.3	3	2.2	138	100.0	Sig. = .000**
5,001 – 10,000 บาท	40	24.4	81	49.4	43	26.2			164	100.0	
10,001 – 15,000 บาท			22	68.8	10	31.2			32	100.0	
15,001 – 20,000 บาท					5	100.0			5	100.0	
20,001 บาทขึ้นไป	5	38.5	8	61.5					13	100.0	
ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์											χ^2 -test = 36.578
น้อยกว่า 5 ปี	34	26.6	64	50.0	27	21.1	3	2.3	128	100.0	Sig. = .001**
5 – 10 ปี	21	18.4	65	57.0	28	24.6			114	100.0	
11 – 15 ปี	10	22.7	21	47.7	13	29.6			44	100.0	
15 – 20 ปี	5	11.9	19	45.2	18	42.9			42	100.0	
21 ปีขึ้นไป	16	66.7	8	33.3					24	100.0	

ตาราง 52 (ต่อ)

ปัจจัย	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		รวม		ค่าสถิติ
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการ											χ^2 -test = 38.831
ดีมาก	8	24.2	25	75.8					33	100.0	Sig. = .000**
ดี	25	30.9	42	51.9	14	17.2			81	100.0	
ปานกลาง	3	8.6	21	60.0	11	31.4			35	100.0	
น้อย	20	26.7	42	56.0	13	17.3			75	100.0	
น้อยมาก	30	23.4	47	36.7	48	37.5	3	2.4	128	100.0	
ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ของสหกรณ์											χ^2 -test = 8.711
ดีมาก	65	23.6	140	50.7	68	24.6	3	1.1	276	100.0	Sig. = .190
ดี	21	30.4	30	43.5	18	26.1			69	100.0	
ปานกลาง			2	100.0					2	100.0	
น้อยมาก			5	100.0					5	100.0	

ตาราง 52 (ต่อ)

ปัจจัย	เห็นด้วยมากที่สุด		เห็นด้วยมาก		เห็นด้วยปานกลาง		ไม่เห็นด้วยมากที่สุด		รวม		ค่าสถิติ
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	
การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์											χ^2 -test = 17.661
ทุกครั้ง	75	27.4	134	48.9	62	22.6	3	1.1	274	100.0	Sig. = .007**
บ่อย	6	20.7	14	48.3	9	31.0			29	100.0	
บางครั้ง	5	12.8	26	66.7	8	20.5			39	100.0	
ไม่เคย			3	30.0	7	70.0			10	100.0	
หมายเหตุ	$\alpha = 0.05$, *P < 0.05 , **P < 0.01										

ผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการ

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้นำ

จากตารางที่ 53

ผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงจำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.0 เป็นเพศชาย จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0

ผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0 รองลงมาคือมีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 มีอายุระหว่าง 51 – 60 ปี จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 มีอายุระหว่าง 21 – 30 ปี และ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 4 และ 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7 และ 4.3 ตามลำดับ

ผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.2 รองลงมาคือ นับถือศาสนาคริสต์ จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 และนับถือศาสนาอิสลาม จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2

ผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการส่วนใหญ่ สมรสแล้ว จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.6 รองลงมาคือ โสด จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 และเป็นม่ายหรือหย่า จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5

ผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการส่วนใหญ่ มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 รองลงมาคือ อนุปริญญา/ปวส./ปวท. จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายหรือปวช. จำนวนเท่ากันคือ 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2

ตาราง 53 จำนวนและร้อยละของสภาพทั่วไปของผู้นำสหกรณ์และพัฒนาการ

สภาพทั่วไป	จำนวน (N = 46 ราย)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	29	63.0
ชาย	17	37.0

ตาราง 53 (ต่อ)

สภาพทั่วไป	จำนวน (N = 46 ราย)	ร้อยละ
อายุ		
21 – 30 ปี	4	8.7
31 – 40 ปี	15	32.6
41 – 50 ปี	17	37.0
51 – 60 ปี	8	17.4
61 ปี ขึ้นไป	2	4.3
ศาสนา		
พุทธ	30	65.2
คริสต์	15	32.6
อิสลาม	1	2.2
สถานภาพสมรส		
โสด	11	23.9
สมรส	32	69.6
ม้าย/หย่า	3	6.5
ระดับการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	1	2.2
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	1	2.2
อนุปริญญา/ปวส./ปวท.	11	23.9
ปริญญาตรี	28	60.9
สูงกว่าปริญญาตรี	5	10.9

ผู้นำสหกรณ์และนักพัฒนาชุมชน ส่วนใหญ่รู้สึกว่าการตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก จำนวน 39 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.8 โดยผู้นำสหกรณ์รู้สึกว่าการตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก ร้อยละ 83.3 นักพัฒนาชุมชนรู้สึกว่าการตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก ร้อยละ 87.5 ส่วนผู้นำสหกรณ์และนักพัฒนาชุมชนที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นบ้าง จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 โดยผู้นำสหกรณ์รู้สึกว่าการตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นบ้าง ร้อยละ 16.7 นักพัฒนาชุมชนรู้สึกว่าการตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นบ้าง ร้อยละ 12.5 (ตารางที่ 54)

ตาราง 54 จำนวนและร้อยละของความรู้สึกของผู้นำสหกรณ์และนักพัฒนาชุมชน ที่มีต่อสหกรณ์

ความรู้สึกที่สหกรณ์ ตั้งอยู่ในท้องถิ่น	ผู้นำสหกรณ์		นักพัฒนาชุมชน		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มีประโยชน์มาก	25	83.3	14	87.5	39	84.8
มีประโยชน์บ้าง	5	16.7	2	12.5	7	15.2
รวม	30	100.0	16	100.0	46	100.0

ผู้นำสหกรณ์และนักพัฒนาชุมชนเห็นว่าสหกรณ์มีประโยชน์มาก ทั้งนี้เพราะผู้นำทั้ง 2 ฝ่ายมีความรู้ความเข้าใจในหลักการและวิธีการสหกรณ์ รวมทั้งอุดมการณ์ของสหกรณ์ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้ เพราะสหกรณ์นอกจากจะเป็นการช่วยเหลือสมาชิกในเรื่องของการเงินโดยตรงแล้ว ยังเป็นการฝึกฝนให้สมาชิกรู้จักอดออม รู้จักการช่วยเหลือตนเองโดยช่วยเหลือผู้อื่นก่อน และยังสร้างผู้นำให้เกิดขึ้นในชุมชน เกิดความสามัคคี โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้นำสหกรณ์ ซึ่งเป็นผู้ที่เข้าใจในประโยชน์ของสหกรณ์มากที่สุด

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญาของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

การวิเคราะห์แนวคิด ปรัชญาของพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน จะวัดระดับความเข้มข้น โดยใช้เกณฑ์ในการวัด 3 ระดับ คือ “เข้มข้นมาก” มีคะแนน เท่ากับ 3 คะแนน “เข้มข้นปานกลาง” มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน “เข้มข้นน้อย” มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน เกณฑ์การแปลความหมาย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 2.34 – 3.00	หมายถึง เข้มข้นมาก
คะแนนเฉลี่ย 1.67 – 2.33	หมายถึง เข้มข้นปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.66	หมายถึง เข้มข้นน้อย

ความเข้มข้นทางปรัชญา หลักการระหว่างพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ผู้นำสหกรณ์ และพัฒนาชุมชน โดยภาพรวมให้ความเห็นว่า แนวคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชน มีความเข้มข้นในระดับ ปานกลาง ($\bar{X} = 2.12$, S.D. = 0.46) ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้มข้นในระดับมาก ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.40) และเมื่อพิจารณาภาพรวมในแต่ละด้าน คือ พัฒนาอาชีพ พัฒนาเครดิต และการปกครองตนเองพบว่า (ตารางที่ 55)

ด้านพัฒนาอาชีพ ผู้นำทั้ง 2 ฝ่าย ให้ความเห็นว่า แนวคิด ปรัชญา ด้านพัฒนาอาชีพของพัฒนาชุมชนและสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้มข้นในระดับเดียวกัน คือ เข้มข้นปานกลาง โดยความเข้มข้นด้านพัฒนาชุมชนของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้มข้นมากกว่า พัฒนาชุมชนเล็กน้อย ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.46, $\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.40)

ด้านการพัฒนาเครดิต ผู้นำทั้ง 2 ฝ่าย ให้ความเห็นว่า แนวคิด ปรัชญา ด้านการพัฒนาเครดิตของพัฒนาชุมชนมีความเข้มข้นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.05$, S.D. = 0.48) ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้มข้นในระดับมาก ($\bar{X} = 2.40$, S.D. = 0.42)

ด้านการปกครองตนเอง ผู้นำทั้ง 2 ฝ่าย ให้ความเห็นว่า แนวคิด ปรัชญา ด้านการปกครองตนเอง ของพัฒนาชุมชนมีความเข้มข้นในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 0.51) ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้มข้นในระดับมาก ($\bar{X} = 2.45$, S.D. = 0.48)

และเมื่อพิจารณาทางด้านเปรียบเทียบระหว่างพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่าพัฒนาอาชีพ

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับการช่วยตนเอง ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 1.91$, S.D. = 0.78) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.55) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ปานกลาง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ พัฒนาความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอกของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.59) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.72$, S.D. = 0.58) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5 ปานกลาง จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ฝึกอบรมดูงานกิจการที่สำเร็จผลดี ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.63) และของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.70) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีค่ามากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0 ปานกลาง จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับการทำงานเป็นหมู่คณะ ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.60) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.50) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ มาก แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเข้มข้นปานกลาง จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ การร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกัน ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = 0.63) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปานกลาง จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.50) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 และเข้มข้นปานกลาง จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ คนถือว่าเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.68) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนมีมากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเข้มข้นน้อย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.11

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ มีการเตรียมการอย่างมีระบบ ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 0.63) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.51) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 และเข้มข้นปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ มุ่งให้มีการศึกษาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และระบบประชาธิปไตย ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 0.53) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ปานกลาง จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.6 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.55) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 ปานกลาง จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 และเข้มข้นน้อย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ทุกคนตกลงใจมีการร่วมกัน ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 0.55) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6 ปานกลาง จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.6 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9

ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.50) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 และเข้มแข็งปานกลาง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ มีระเบียบข้อบังคับร่วมกัน ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.73) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ปานกลาง จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 และ เข้มแข็งน้อย จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.72) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7 ปานกลาง จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 และเข้มแข็งน้อย จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับการเรียนรู้อาชีพและพัฒนาอาชีพร่วมกัน ความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.72) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.67) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชนมีมากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 และ เข้มแข็งน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเข้มแข็งน้อยจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4

การพัฒนาเครดิต

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ การยืมการใช้คืน ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.02$, S.D. = 0.58) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 ปานกลาง จำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.4 และ เข้มแข็งน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.57$, S.D. = 0.50) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 และเข้มแข็งปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับองค์การนอกส่งเสริมให้ยืมเพิ่มเสริม ความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 1.88$, S.D. = 0.65) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 1.89$, S.D. = 0.71) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มแข็งของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่าเล็กน้อย ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ปานกลาง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 และเข้มแข็งน้อย จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมี

ผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6 ปานกลาง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และเข้มข้นน้อยจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ สะสม ทุน หุ่น ฝึกการอบรม ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.04$, S.D. = 0.63) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.55) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 ปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 และเข้มข้นน้อย จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.2

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การบริหารอย่างมีระบบ ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.11$, S.D. = 0.64) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ปานกลาง จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.49) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.0 และเข้มข้นปานกลาง จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับการปลูกฝังคนให้เป็นคนดี มีน้ำใจ และปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยเอาเงินเป็นเครื่องมือของกิจการ ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 1.98$, S.D. = 0.68) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.69) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเข้มข้นน้อย จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปานกลาง จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 และเข้มข้นน้อยจำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.0

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับคนจะต้องเป็นนายของเงิน ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.61) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.15$, S.D. = 0.70) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่า ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ปานกลาง จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.0 และเข้มข้นน้อย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 ปานกลาง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และเข้มข้นน้อย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ส่งเสริมความมั่นคงทางการเงินของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.02$, S.D. = 0.71) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ปานกลาง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.65) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 ปานกลาง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 และเข้มข้นน้อย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ เป็นสถาบันทางการเงินของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.70) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.50) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 และเข้มข้นปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ เป็นสถาบันที่บริการเงินกู้ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 0.66) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 ปานกลาง จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.58) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 ปานกลาง จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 และเข้มข้นน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ เป็นโรงเรียนสำหรับการฝึกฝนของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.09$, S.D. = 0.63) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.59) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 ปานกลาง จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 และเข้มข้นน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ฝึกประหยัด อดออมทรัพย์ สะสมทรัพย์ของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.07$, S.D. = 0.71) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปานกลาง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 10 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.7 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.57) โดยมี

ผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 32 ราย คิดเป็นร้อยละ 69.6 ปานกลาง จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.1 และเข้มข้นน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับสอนให้รู้จักร่วมมือทางเศรษฐกิจความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.65) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.30$, S.D. = 0.73) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่าเล็กน้อย ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.0 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และเข้มข้นน้อย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 ปานกลาง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 และเข้มข้นน้อยจำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคนของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.93$, S.D. = 0.65) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 ปานกลาง จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.62) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 ปานกลาง จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 และเข้มข้นน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับร่วมมือแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.20$, S.D. = 0.58) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีมากกว่าเล็กน้อย ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.3 ปานกลาง จำนวน 29 ราย คิดเป็นร้อยละ 63.0 และเข้มข้นน้อย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 ปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเข้มข้นน้อยจำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ช่วยกระตุ้นให้เกิดวัฏจักรทางธุรกิจในชุมชน ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.13$, S.D. = 0.69) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.4 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.41$, S.D. = 0.65) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 ปานกลาง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.2 และเข้มข้นน้อย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7

การปกครองตนเอง

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ หลักประชาธิปไตยความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.43$, S.D. = 0.62) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 ปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.46$, S.D. = 0.59) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 ปานกลาง จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.7 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ให้สมาชิกทำเองให้ความรู้เดิมที่ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.64) และของสหกรณ์ ($\bar{X} = 2.22$, S.D. = 0.59) อยู่ในระดับเดียวกัน คือ ปานกลาง แต่ค่าความเข้มข้นพัฒนาชุมชนมีมากกว่าเล็กน้อย ซึ่งด้านพัฒนาชุมชนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8 ปานกลาง จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 54.3 และเข้มข้นน้อย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 และด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.4 ปานกลาง จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.9 และเข้มข้นน้อยจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ พัฒนาคอนให้รู้จักพึ่งตนเอง ประหยัด อดออมความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.71) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.48) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.2 และเข้มข้นปานกลาง จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ การปกครอง ให้ความร่วมมือกันไว้นื้อเชื่อใจกันความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.24$, S.D. = 0.60) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 ปานกลาง จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.7 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.7 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มข้นอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.59) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 ปานกลาง จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 และเข้มข้นน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ฝึกการวางแผนการใช้จ่ายเงินความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.00$, S.D. = 0.70) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มข้นมาก จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และ เข้มข้นน้อย จำนวน 11 ราย คิดเป็น

ร้อยละ 23.9 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.48$, S.D. = 0.59) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 ปานกลาง จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 และเข้มเข้มน้อย จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.3

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ผลักใ้มีนิสัยและสร้างนิสัยการออมความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.66) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 ปานกลาง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ เข้มเข้มน้อย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.48) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 65.2 และเข้มเข้มนปานกลาง จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 34.8

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ ผลักคนให้เป็นผู้นำความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.72) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.5 ปานกลาง จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 และ เข้มเข้มน้อย จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.2 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.60) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และเข้มเข้มน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ การเรียนรู้ที่จะบริหารองค์กรแบบประชาธิปไตยความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.28$, S.D. = 0.66) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 39.1 ปานกลาง จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 50.0 และ เข้มเข้มน้อย จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.9 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.35$, S.D. = 0.60) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.3 ปานกลาง จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 52.2 และเข้มเข้มน้อย จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.5

- แนวคิด ปรัชญา เกี่ยวกับ สร้างสังคมและสวัสดิการโดยไม่ต้องพึ่งรัฐความเข้มแข็งของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 1.87$, S.D. = 0.72) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6 ปานกลาง จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 47.8 และ เข้มเข้มน้อย จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 32.6 ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนความเข้มแข็งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 2.37$, S.D. = 0.80) โดยมีผู้นำที่ตอบว่าเข้มแข็งมาก จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 56.5 ปานกลาง จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.9 และเข้มเข้มน้อย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.6

ตาราง 55 จำนวนและร้อยละของแนวคิดปรัชญาของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

แนวคิด	พัฒนาชุมชน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น	สหกรณ์เครดิตยูเนียน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น
	มาก		ปานกลาง		น้อย					มาก		ปานกลาง		น้อย				
	N	%	N	%	N	%				N	%	N	%	N	%			
พัฒนาอาชีพ							2.13	0.46	ปานกลาง							2.30	0.40	ปานกลาง
ช่วยตนเอง	12	26.1	18	39.1	16	34.8	1.91	0.78	ปานกลาง	16	34.8	28	60.9	2	4.3	2.30	0.55	ปานกลาง
พัฒนาความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอก	14	30.4	28	60.9	4	8.7	2.22	0.59	ปานกลาง	3	6.5	27	58.7	16	34.8	1.72	0.58	ปานกลาง
ฝึกอบรมงานกิจการที่สำเร็จผลดี	10	21.7	28	60.9	8	17.4	2.04	0.63	ปานกลาง	17	37.0	22	47.8	7	15.2	2.22	0.70	ปานกลาง
การทำงานเป็นหมู่คณะ	19	41.3	24	52.2	3	6.5	2.35	0.60	มาก	25	54.3	21	45.7			2.54	0.50	มาก
การร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกัน	13	28.3	27	58.7	6	13.0	2.15	0.63	ปานกลาง	19	41.3	27	58.7			2.41	0.50	มาก
ตนถือว่าเป็นศูนย์กลางการพัฒนา	15	32.6	24	52.2	7	15.2	2.17	0.68	ปานกลาง	13	28.3	25	54.3	8	17.4	2.11	0.67	ปานกลาง
มีการเตรียมการอย่างมีระบบ	11	23.9	28	60.9	7	15.2	2.09	0.63	ปานกลาง	22	47.8	24	52.2			2.48	0.51	มาก

ตาราง 55 (ต่อ)

แนวคิด	พัฒนาชุมชน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น	สหกรณ์เครดิตยูเนียน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น
	มาก		ปานกลาง		น้อย					มาก		ปานกลาง		น้อย				
	N	%	N	%	N	%				N	%	N	%	N	%			
มุ่งให้มีการศึกษาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และระบบประชาธิปไตย	11	23.9	32	69.6	3	6.5	2.17	0.53	ปานกลาง	23	50.0	22	47.8	1	2.2	2.48	0.55	มาก
ทุกคนตกลงใจมีการร่วมกัน	9	19.6	32	69.6	5	10.9	2.09	0.55	ปานกลาง	20	43.5	26	56.5			2.43	0.50	มาก
มีระเบียบข้อบังคับร่วมกัน	12	26.1	22	47.8	12	26.1	2.00	0.73	ปานกลาง	27	58.7	13	28.3	6	13.0	2.46	0.72	มาก
การเรียนรู้อาชีพ และพัฒนาอาชีพร่วมกัน	19	41.3	20	43.5	7	15.2	2.26	0.72	ปานกลาง	13	28.3	25	54.3	8	17.4	2.11	0.67	ปานกลาง
การพัฒนาเครดิต							2.05	0.48	ปานกลาง							2.40	0.42	มาก
การยืมการใช้คืน	8	17.4	31	67.4	7	15.2	2.02	0.58	ปานกลาง	26	56.5	20	43.5			2.57	0.50	มาก
องค์การนอกส่งเสริมให้ยืมเพิ่มเสริม	7	15.2	26	56.5	13	28.3	1.88	0.65	ปานกลาง	9	19.6	23	50.0	14	30.4	1.89	0.71	ปานกลาง

ตาราง 55 (ต่อ)

แนวคิด	พัฒนาชุมชน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น	สหกรณ์เครดิตยูเนียน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น
	มาก		ปานกลาง		น้อย					มาก		ปานกลาง		น้อย				
	N	%	N	%	N	%				N	%	N	%	N	%			
สะสม ทุน หุ้่น ฝึกกา รอบรม	10	21.7	28	60.9	8	17.4	2.04	0.63	ปานกลาง	25	54.3	20	43.5	1	2.2	2.52	0.55	มาก
การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การ บริหารอย่างมีระบบ	12	26.1	27	58.7	7	15.2	2.11	0.64	ปานกลาง	29	63.0	17	37.0			2.63	0.49	มาก
การปลูกฝังคนให้เป็น คนดี มีน้ำใจ และ ปรารถนาจะช่วย เหลือผู้อื่นโดยเอา เงินเป็นเครื่องมือ ของกิจการ	10	21.7	25	54.3	11	23.9	1.98	0.68	ปานกลาง	19	41.3	21	45.7	6	13.0	2.28	0.69	ปานกลาง
คนจะต้องเป็นนาย ของเงิน	7	15.2	29	63.0	10	21.7	1.93	0.61	ปานกลาง	15	32.6	23	50.0	8	17.4	2.15	0.70	ปานกลาง
ส่งเสริมความมั่นคง ทางการเงิน	12	26.1	23	50.0	11	23.9	2.02	0.71	ปานกลาง	24	52.2	18	39.1	4	8.7	2.43	0.65	มาก

ตาราง 55 (ต่อ)

แนวคิด	พัฒนาชุมชน								ระดับ ความ เข้มข้น	สหกรณ์เครดิตยูเนียน						ค่า เฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความ เข้มข้น
	มาก		ปานกลาง		น้อย		ค่า เฉลี่ย	S.D.		มาก		ปานกลาง		น้อย				
	N	%	N	%	N	%				N	%	N	%	N	%			
เป็นสถาบันทางการเงิน	11	23.9	24	52.2	11	23.9	2.00	0.70	ปานกลาง	21	45.7	25	54.3			2.46	0.50	มาก
เป็นสถาบันที่บริการเงินกู้	12	26.1	26	56.5	8	17.4	2.09	0.66	ปานกลาง	22	47.8	22	47.8	2	4.3	2.43	0.58	มาก
เป็นโรงเรียนสำหรับการฝึกฝน	11	23.9	28	60.9	7	15.2	2.09	0.63	ปานกลาง	23	50.0	21	45.7	2	4.3	2.46	0.59	มาก
ฝึกประหยัด อดออม ทรัพย์สิน สะสมทรัพย์สิน	13	28.3	23	50.0	10	21.7	2.07	0.71	ปานกลาง	32	69.6	12	26.1	2	4.3	2.65	0.57	มาก
สอนให้รู้จักร่วมมือ ทางเศรษฐกิจ	17	37.0	24	52.2	5	10.9	2.26	0.65	ปานกลาง	21	45.7	18	39.1	7	15.2	2.30	0.73	ปานกลาง
ใช้หลักการออม ทรัพย์สินเป็นเครื่องมือ ในการพัฒนาคน	8	17.4	27	58.7	11	23.9	1.93	0.65	ปานกลาง	28	60.9	15	32.6	3	6.5	2.54	0.62	มาก
ร่วมมือแก้ไขปัญหา เศรษฐกิจและสังคม	13	28.3	29	63.0	4	8.7	2.20	0.58	ปานกลาง	16	34.8	25	54.3	5	10.9	2.24	0.64	ปานกลาง

ตาราง 55 (ต่อ)

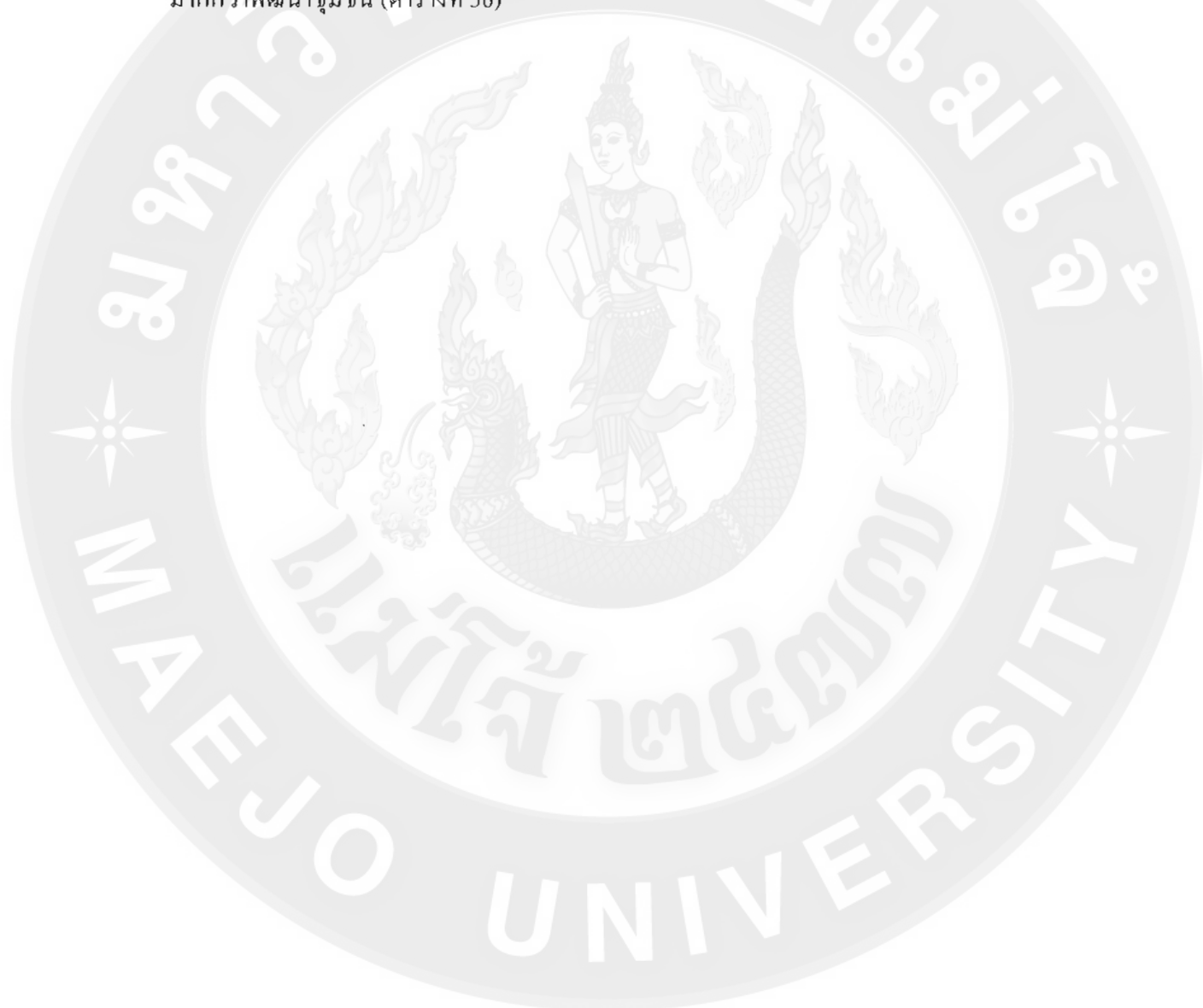
แนวคิด	พัฒนาชุมชน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น	สหกรณ์เครดิตยูเนียน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น
	มาก		ปานกลาง		น้อย					มาก		ปานกลาง		น้อย				
	N	%	N	%	N	%				N	%	N	%	N	%			
ช่วยกระตุ้นให้เกิดวิ จักรทางธุรกิจชุม ชน	14	30.4	24	52.2	8	17.4	2.13	0.69	ปานกลาง	23	50.0	19	41.3	4	8.7	2.41	0.65	มาก
การปกครองตนเอง							2.21	0.51	ปานกลาง							2.45	0.48	มาก
หลักประชาธิปไตย	23	50.0	20	43.5	3	6.5	2.43	0.62	มาก	23	50.0	21	45.7	2	4.3	2.46	0.59	ปานกลาง
ให้สมาชิกทำเองให้ ความรู้เต็มที่	16	34.8	25	54.3	5	10.9	2.24	0.64	ปานกลาง	14	30.4	28	60.9	4	8.7	2.22	0.59	ปานกลาง
พัฒนาคนให้รู้จักพึ่ง ตนเอง ประหยัด อด ออม	19	41.3	20	43.5	7	15.2	2.26	0.71	ปานกลาง	30	65.2	16	34.8			2.65	0.48	มาก
การปกครอง ให้ความ ร่วมมือกันไว้เนื้อ เชื้อใจกัน	15	32.6	27	58.7	4	8.7	2.24	0.60	ปานกลาง	26	56.5	18	39.1	2	4.3	2.52	0.59	มาก
ฝึกการวางแผนการใช้ เงิน	11	23.9	24	52.2	11	23.9	2.00	0.70	ปานกลาง	24	52.2	20	43.5	2	4.3	2.48	0.59	มาก

ตาราง 55 (ต่อ)

แนวคิด	พัฒนาชุมชน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น	สหกรณ์เครดิตยูเนียน						ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความเข้มข้น
	มาก		ปานกลาง		น้อย					มาก		ปานกลาง		น้อย				
	N	%	N	%	N	%				N	%	N	%	N	%			
ฝึกให้มีนิสัยและสร้างนิสัยการออม	18	39.1	23	50.0	5	10.9	2.28	0.66	ปานกลาง	30	65.2	16	34.8			2.65	0.48	มาก
ฝึกคนให้เป็นผู้นำ	20	43.5	19	41.3	7	15.2	2.28	0.72	ปานกลาง	19	41.3	24	52.2	3	6.5	2.35	0.60	มาก
การเรียนรู้ที่จะบริหารองค์กรแบบประชาธิปไตย	18	39.1	23	50.0	5	10.9	2.28	0.66	ปานกลาง	19	41.3	24	52.2	3	6.5	2.35	0.60	มาก
สร้างสังคมและสวัสดิการโดยไม่ต้องพึ่งรัฐ	9	19.6	22	47.8	15	32.6	1.87	0.72	ปานกลาง	26	56.5	11	23.9	9	19.6	2.37	0.80	มาก
รวม							2.12	0.46	ปานกลาง							2.38	0.40	มาก

เปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

ความเข้มข้นของแนวความคิด ปรัชญา หลักการ ผู้นำสหกรณ์เครดิตยูเนียน และพัฒนาชุมชน ด้านพัฒนาอาชีพ พัฒนาเครดิต และการปกครองตนเอง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยพบว่า ความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมากกว่าพัฒนาชุมชน (ตารางที่ 56)

ตาราง 56 การเปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน

แนวความคิด ปรัชญา	เข้มข้นมาก		เข้มข้นปานกลาง		เข้มข้นน้อย		Mean	S.D.	t	df	Sig.
	N	%	N	%	N	%					
พัฒนาอาชีพ									-3.308	45	0.002**
พัฒนาชุมชน	15	32.6	26	56.5	5	10.9	2.22	0.63			
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	25	54.3	21	45.7			2.54	0.61			
การพัฒนาเครดิต									-3.564	45	0.001**
พัฒนาชุมชน	10	21.7	29	63.0	7	15.2	2.07	0.65			
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	23	50.0	21	45.7	2	4.3	2.46	0.50			
การปกครองตนเอง									-2.539	45	0.015*
พัฒนาชุมชน	17	37.0	24	52.2	5	10.9	2.17	0.59			
สหกรณ์เครดิตยูเนียน	28	60.9	16	34.8	2	4.3	2.52	0.58			
หมายเหตุ	$\alpha = 0.05$, *P < 0.05 , **P < 0.01										

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY AND RECOMMENDATIONS)

สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นสหกรณ์ประเภทหนึ่งที่มีในประเทศไทย และถือว่าเป็นธนาคารของคนจน เป็นสถาบันด้านการเงินที่มีบทบาทมากในหมู่ผู้มีรายได้น้อยที่อยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน และแม้ว่าตามหลักการของสหกรณ์เครดิตยูเนียนจะสามารถเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นแต่ทั้งนี้ย่อมจะต้องขึ้นอยู่กับคนในชุมชนว่าจะสามารถใช้สหกรณ์เป็นเครื่องมือได้อย่างถูกวิธีหรือไม่ ผู้นำในชุมชนจะต้องมีความเข้าใจเรื่องความสำคัญของสหกรณ์เครดิตยูเนียนและมีความบริสุทธิ์ใจ ซื่อสัตย์ จริงใจต่อคนในชุมชน และได้รับการแนะนำจากบุคคล ผู้รู้ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุน ทำความเข้าใจกับสมาชิกผู้ก่อตั้งอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดตั้ง

ดังนั้นการใช้สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นเครื่องมือในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนตั้งแต่ปัจเจกชนถึงกลุ่มมิตรสหาย ครอบครัวและครัวเรือนถึงการพัฒนาหมู่บ้าน จนสังคม ชาติ เป็นที่สุด ให้พึ่งตนเอง และไม่ตกเป็นเหยื่อของพ่อค้าคนกลาง สัมฤทธิผลของสหกรณ์ย่อมขึ้นอยู่กับความเข้าใจ ทราบซึ่งในปรัชญาหลักคิดที่จะพัฒนาขึ้นเป็นขบวนการในการจัดตั้ง รวมทั้งวิธีการในการดำเนินงานของคณะกรรมการ และการร่วมมือกันในมวลสมาชิก ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนแนวทางที่ถูกต้องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้วยความสำคัญในการจัดตั้งรวมถึงวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง ทำให้ผู้วิจัยต้องการที่จะศึกษาสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน เพื่อทราบถึงปัญหา อุปสรรค เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนให้เกิดมีความกินดีอยู่ดี มีคุณภาพชีวิตที่สมบูรณ์ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 2 กลุ่ม คือ (1) สมาชิกสหกรณ์ (2) ผู้นำสหกรณ์ และพัฒนากร โดยกลุ่มที่ 1 จะรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกจำนวน 352 ราย ส่วนกลุ่มที่ 2 จะรวบรวมข้อมูลจากผู้นำสหกรณ์และพัฒนาชุมชน จำนวน 46 ราย มีวัตถุประสงค์เพื่อ เปรียบเทียบแนวคิด ปรัชญา ของการพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน ศึกษาสภาพทั่วไปทางเศรษฐกิจและสังคมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนในจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาปัญหา อุปสรรคของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งผลการศึกษารูปได้ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

สมาชิกสหกรณ์

สภาพทั่วไปของสมาชิกสหกรณ์ พบว่า สมาชิกเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 57.7 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.6 สมาชิกส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 75.3 สมรสแล้วร้อยละ 69.0 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 35.5 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป ร้อยละ 30.1

สมาชิกสหกรณ์มีรายได้ระหว่าง 5,001 – 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.0 มีรายจ่ายต่อเดือน ระหว่าง 5,001 – 10,000 คิดเป็นร้อยละ 47.3 และเป็นสมาชิกสหกรณ์น้อยกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 36.4

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมพบว่า สมาชิกรู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียน จากการเผยแพร่ของส่วนราชการหรือองค์กรเอกชน เช่น สันนิบาตเครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย คิดเป็นร้อยละ 33.0 ส่วนใหญ่เข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์เพราะต้องการสะสมเงินเป็นเหตุผลอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 60.0 ต้องการกู้เงิน เป็นเหตุผลอันดับ 2 คิดเป็นร้อยละ 44.6 เหตุผลอันดับ 3 คือ เชื่อว่าสหกรณ์จะทำให้ชีวิตดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 35.0 เหตุผลอันดับ 4 คือ หลักและนโยบายดี คิดเป็นร้อยละ 17.8 และเลือกเป็นอันดับ 5 คือ เห็นคนอื่นเป็นสมาชิกก็เป็นบ้าง คิดเป็นร้อยละ 24.0 นอกจากนี้สมาชิกส่วนใหญ่คิดว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประโยชน์ คิดเป็นร้อยละ 98.0 โดยให้เหตุผล ดังนี้ อันดับ 1 มีแหล่งเงินกู้เป็นของตนเอง อันดับ 2 มีหลักประกันของครอบครัว อันดับ 3 เกิดความสามัคคีในชุมชน อันดับ 4 มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหา อันดับ 5 ฝึกฝนให้รู้จักประหยัด

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 83.8 ทราบว่าใครเป็นผู้จัดตั้งสหกรณ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 ตอบว่า ผู้จัดตั้งคือประชาชนร่วมมือกันจัดตั้ง และจัดตั้งขึ้นมาเพื่อสร้างความสามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คิดเป็นร้อยละ 80.3 นอกจากนี้สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 84.7 รู้สึกว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีประโยชน์มาก เพราะ เป็นการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และขจัดปัญหาเศรษฐกิจให้สมาชิกได้ คิดเป็นร้อยละ 51.4

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 98.0 รู้สึกว่า ประชาชนที่เป็นสมาชิกสหกรณ์มีความแตกต่างจากประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยมีความแตกต่างในเรื่องของสมาชิกมีความเข้าใจผู้อื่นมากขึ้น มีความเป็นอยู่ดีขึ้น มีความซื่อสัตย์มากขึ้น กู้เงินได้ง่ายขึ้น เห็นแก่ประโยชน์

ส่วนรวมมากขึ้น และประหยัดมากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 58.6 โดยเฉพาะอย่างยิ่งความแตกต่างในเรื่องของความเข้าใจผู้อื่น ซึ่งสมาชิกสหกรณ์เห็นว่าแตกต่างมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.13 ของสมาชิกที่เห็นว่าสมาชิกสหกรณ์แตกต่างจากประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิก สำหรับความแตกต่างระหว่างสหกรณ์กับกิจการของเอกชนบางอย่าง สมาชิกส่วนใหญ่ร้อยละ 85.2 เห็นว่าแตกต่างกัน โดยแตกต่างกันในเรื่องของ ความเป็นเจ้าของ สิทธิในการออกเสียง และการเลือกคณะกรรมการ คิดเป็นร้อยละ 52.9

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.5 รู้สึกไม่เห็นด้วยที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งขึ้นมาเพื่อมุ่งหวังที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินเป็นสำคัญ ร้อยละ 92.6 ไม่เห็นด้วยที่สหกรณ์ควรเลิกเมื่อสมาชิกทุกคนรวยแล้ว

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ จะได้รับบริการจากสหกรณ์ในเรื่องของการให้บริการเงินกู้ และบริการรับฝากเงิน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.8 และพอใจมากในการบริการที่สหกรณ์จัดให้ คิดเป็นร้อยละ 84.1 แต่ต้องการให้เพิ่มเติมในเรื่องของ สวัสดิการการศึกษา คนชรา เจ็บป่วย และสมาชิกที่ทรงคุณค่าแก่สหกรณ์ ร้อยละ 30.8 สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 87.8 บอกว่าสหกรณ์จัดสวัสดิการ โดยร้อยละ 13.6 จัดสวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร ฌาปนกิจ สวัสดิการผู้สูงอายุ ช่วยคลอดบุตร และช่วยการแต่งงาน ร้อยละ 12.0 จัดสวัสดิการฌาปนกิจ และสวัสดิการผู้สูงอายุ

สมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 55.1 จะยังเป็นสมาชิกสหกรณ์ แม้ว่าสหกรณ์จะเรียกเก็บดอกเบี้ยเท่ากับราคาคอกเบี้ยในท้องตลาด เพราะยังได้รับปันผล เงินเฉลี่ยคืนและสวัสดิการ คิดเป็นร้อยละ 40.1 ของเหตุผลที่สมาชิกยังคงสมาชิกภาพแม้สหกรณ์จะเรียกเก็บดอกเบี้ยเท่ากับราคาคอกเบี้ยในท้องตลาด

สมาชิกสหกรณ์ ให้ความเห็นว่า สหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด เจ้าหน้าที่จากชุมชน เครดิตยูเนียนหรือข้าราชการอื่นที่ปฏิบัติงานด้านสหกรณ์เครดิตยูเนียน ที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้ ให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์ มีความจริงใจช่วยเหลือสมาชิกและสหกรณ์ เยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ ดูแลมากกว่าควบคุมและเป็นกันเอง คิดเป็นร้อยละ 27.9

สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 57.5 เห็นว่า พนักงานสหกรณ์ (เช่น สหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด เจ้าหน้าที่จากชุมชน เครดิตยูเนียน) มีความจำเป็นต่อสหกรณ์พอสมควร (ช่วยแนะนำให้คำปรึกษาหารือ)

สมาชิกสหกรณ์รู้สึกหนักใจเพราะอาจจะต้องใช้หนี้สินแทน หากต้องค้ำประกันเงินกู้ให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่มีใช้สมาชิกสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 65.9 แต่ก็เข้าใจว่าเป็นไปตามข้อบังคับของ

สหกรณ์ หากต้องค้ำประกันเงินกู้ให้กับเพื่อนฝูงญาติมิตรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยกัน คิดเป็นร้อยละ 69.9

สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.3 ไม่เคยคิดจะลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยให้เหตุผลว่า สหกรณ์เป็นที่พึ่งช่วยเหลือยามฉุกเฉิน และเป็นประโยชน์ต่อสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 42.7 ส่วนสมาชิกที่เคยคิดจะลาออกจากสหกรณ์ เนื่องจาก ดอกเบี้ยสหกรณ์สูง และหาคนค้ำประกันยาก คิดเป็นร้อยละ 22.2 และสาเหตุที่ทำให้ระงับความคิด คือ ดอกเบี้ยลด และได้เงินเฉลี่ยคืน คิดเป็นร้อยละ 50.0 สำหรับสมาชิกที่กำลังคิดจะลาออกเนื่องจาก ไม่มีเงินและจะลาออกเมื่อดอกเบี้ยแพง และย้ายที่อยู่และจะลาออกเมื่อได้ย้าย คิดเป็นร้อยละ 50.0

สมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 48.9 ไม่เคยขาดการประชุม เนื่องจาก รู้สึกรู้ว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาประชุม คิดเป็นร้อยละ 61.9

สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 53.5 ให้ความเห็นว่า การที่มีฐานะความเป็นอยู่ต่าง ๆ ในปัจจุบัน คิดว่าเป็นเพราะ สหกรณ์มีส่วนช่วยเหลือ การประหยัดและรู้จักใช้เงิน

สำหรับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ พบว่า สมาชิกสหกรณ์ร้อยละ 55.7 ไม่มีภาระหนี้สินก่อนเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ ร้อยละ 75.3 ปัจจุบันมีหนี้สินกับสหกรณ์ โดยส่วนใหญ่สามารถชำระคืนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ยเต็มจำนวน คิดเป็นร้อยละ 74.0 สมาชิกสหกรณ์ส่วนใหญ่เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว สามารถปลดปล่อยหนี้สินได้ คิดเป็นร้อยละ 31.8 นอกจากนี้ ส่วนใหญ่ร้อยละ 92.0 เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์มีการสะสมเงินเพิ่มขึ้น

สมาชิกสหกรณ์ ส่วนใหญ่มีรายได้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 74.1 โดยเพิ่มขึ้นเนื่องจากประกอบอาชีพเสริม คิดเป็นร้อยละ 42.6 สำหรับการเปลี่ยนแปลงของทรัพย์สินนั้น สมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 70.1 มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น โดยเพิ่มจากการกู้เงินของสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 43.2 นอกจากนี้ สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า เมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น คิดเป็นร้อยละ 79.3

สำหรับความคิดเห็นของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ พบว่า โดยรวมสมาชิกมีความคิดเห็นต่อข้อดีต่าง ๆ เกี่ยวกับสหกรณ์ในระดับปานกลาง ที่สมาชิกเห็นด้วยมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือสหกรณ์มีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี และเห็นด้วยปานกลาง เป็นอันดับสุดท้าย กับข้อความที่กล่าวว่าคณะกรรมการได้รับการอบรมเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ เพียงพอ

ส่วนความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และความรู้ความเข้าใจในจิตตารมณ์ของสหกรณ์ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน คือ ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องเกี่ยวกับเงินปันผลตามหุ้นที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ ที่สมาชิกส่วนใหญ่เข้าใจว่าจะได้รับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับปริมาณธุรกิจที่สมาชิกกระทำกับสหกรณ์ ซึ่งสมาชิกยังมีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยมาก แต่สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในระดับดีมากที่สุดในเรื่องที่สมาชิกทุกคนจะต้องถือหุ้นในสหกรณ์ตามความสมัครใจของสมาชิก สำหรับความรู้ความเข้าใจในจิตตารมณ์สหกรณ์ของสมาชิก ส่วนใหญ่สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจในระดับดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักจิตตารมณ์ของเครดิตยูเนียน ได้แก่ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน วางใจกัน ซึ่งสมาชิกมีความรู้ในระดับดีมากที่สุดเป็นอันดับ 1 แต่มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยมาก ในเรื่องที่ว่า สมาชิกทุกคนต้องทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น การฝากเงิน การกู้ยืมเงิน หรือซื้อสินค้า

ซึ่งจากผลที่ได้ สหกรณ์ควรจะทำให้การอบรมความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ เครดิตยูเนียนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทอำนาจหน้าที่ รวมทั้งสิทธิ และสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของคณะกรรมการ และของสมาชิกที่ถูกต้อง รวมทั้งต้องกระตุ้นให้สมาชิกมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่า สหกรณ์เป็นของสมาชิกทุกคน ตั้งขึ้นมาเพื่อการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สมาชิกต้องสะสมหุ้นเป็นประจำทุกเดือน และเมื่อมีเงินเหลือก็สามารถนำเงินนั้นมาฝากกับสหกรณ์ และถ้าหากเดือนร้อนก็สามารถกู้ยืมเงินเท่าที่จำเป็น นอกจากนี้ การอุดหนุนสินค้าของสหกรณ์ ก็ถือว่าเป็นการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกันอีกทางหนึ่ง และเป็นการอุดหนุนสินค้าของสหกรณ์ของตนเอง ดังนั้น ไม่จำเป็นที่สมาชิกทุกคนจะต้องฝากเงิน หรือกู้ยืมเงิน

ด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์ พบว่า สมาชิกร้อยละ 77.8 ส่วนใหญ่เมื่อมีการประชุมใหญ่สมาชิกจะเข้าร่วมประชุมทุกครั้ง และในการประชุมแต่ละครั้งเมื่อมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น สมาชิกร้อยละ 35.4 นาน ๆ ครั้งถึงจะแสดงความคิดเห็น สำหรับการให้บริการของสหกรณ์ สมาชิกร้อยละ 61.6 จะใช้บริการเงินกู้ เงินฝาก และสะสมค่าหุ้น

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่สมาชิกสหกรณ์เห็นว่ามีความสำคัญอันดับ 1 คือ สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการและวิธีการสหกรณ์ อันดับ 2 คือ สมาชิกไม่เข้าใจในเรื่องของการกู้ยืม-ชำระหนี้ อันดับ 3 คือ ขาดการศึกษาอบรมด้านสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ อันดับ 4 คือ สมาชิกมีหนี้สินหลายทางและค้างชำระกับสหกรณ์เป็นจำนวนมาก และอันดับ 5 คือ สมาชิกมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหาด้านการออม

ด้านความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ พบว่า ความแตกต่างของเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือ ด้านพื้นฐานทั่วไป สมาชิกที่เป็นเพศหญิง สมาชิกที่นับถือศาสนาพุทธ สมาชิกที่ยังไม่ได้แต่งงาน สมาชิกที่มีการศึกษาอยู่ในระดับประถมศึกษาตอนปลาย บางส่วนไม่เห็นด้วยกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ สมาชิกช่วงอายุตั้งแต่ 31 – 60 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมากถึงมากที่สุด ในขณะที่สมาชิกที่มีช่วงอายุ 21 – 30 ปี และ 61 ปี ขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ อยู่ในระดับไม่เห็นด้วยมากที่สุด ถึงเห็นด้วยปานกลาง สมาชิกที่มีอาชีพรัฐวิสาหกิจ บริษัทห้างร้านเอกชน รับจ้างทั่วไป และอื่น ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ในขณะที่สมาชิกที่มีอาชีพรับราชการ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนสมาชิกที่ประกอบอาชีพอิสระ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกที่มีรายจ่ายต่อเดือนอยู่ในช่วง ต่ำกว่า 15,000 บาท และ 20,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับมาก แต่สมาชิกที่มีรายได้ตั้งแต่ 15,001 – 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิกน้อยกว่า 20 ปี มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับมาก แต่สมาชิกที่มีระยะเวลาการเป็นสมาชิก 21 ปีขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับน้อย ถึงดีมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ส่วนสมาชิกที่มีความรู้ความเข้าใจในระดับน้อยมาก มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง สมาชิกที่มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก แต่สมาชิกที่ไม่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์อยู่ในระดับปานกลาง

ผู้นำสหกรณ์ และพัฒนากร

สภาพทั่วไปของผู้นำสหกรณ์และพัฒนากร เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิง ร้อยละ 63.0 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 37.0 นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ 65.2 สมรสแล้ว ร้อยละ 69.6 การศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.9 ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับสหกรณ์ของผู้นำ ทั้งผู้นำสหกรณ์และพัฒนากร ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.8 เห็นว่า สหกรณ์เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก

ด้านแนวคิด ปรัชญา ระหว่างพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน พบว่า โดยรวมผู้นำทั้ง 2 ฝ่าย เห็นว่า แนวคิด ปรัชญา ของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีความเข้มข้นมากกว่าพัฒนาชุมชน โดยความเข้มข้นของพัฒนาชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในระดับมาก สำหรับความเข้มข้นในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านพัฒนาอาชีพ ความเข้มข้นของทั้งพัฒนาชุมชนและสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในระดับเดียวกันคือ เข้มข้นปานกลาง ด้านการพัฒนาเครดิตและด้านการปกครองตนเอง ความเข้มข้นของพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสหกรณ์เครดิตยูเนียนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะสหกรณ์เกิดจากความร่วมมือของคนในชุมชน ต้องข้องเกี่ยวกับปัจเจกและคนในชุมชนที่เป็นกลุ่มเดียวกัน หรืออยู่ในวงสัมพันธ์เดียวกัน ส่วนงานพัฒนาชุมชนเกิดจากหน่วยงานภายนอกซึ่งถือได้ว่าเป็นคนนอกชุมชน การติดต่อระหว่างชุมชนเป็นแบบทางการ การติดต่ออย่างเป็นกลาง ๆ แก่ทุกคน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและคนในชุมชนเป็นไปอย่างผิวเผิน ความร่วมมือร่วมใจและความทุ่มเทต่าง ๆ จึงไม่เต็มที่เหมือนอย่างสหกรณ์เครดิตยูเนียน ซึ่งเป็นของคนในชุมชนนั้น ๆ

นอกจากนี้ เมื่อเปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชนกับสหกรณ์เครดิตยูเนียน ในด้านพัฒนาอาชีพ พัฒนาเครดิต และการปกครองตนเอง พบว่า มีความเข้มข้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 โดยความเข้มข้นในแนวความคิด ปรัชญาของสหกรณ์เครดิตยูเนียน มีความเข้มข้นมากกว่าของพัฒนาชุมชน ทั้งนี้คงมีสาเหตุเหมือนที่กล่าวมาแล้ว

อภิปรายผล

สมาชิกส่วนใหญ่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเมื่อเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ สอดคล้องกับการศึกษาของ กนกศักดิ์ รามบุตร (2528) ที่ทำการศึกษารื่อง การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทาง

เศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรปฏิรูปที่ดินหนองเสือ จำกัด จังหวัดปทุมธานี พบว่า การดำเนินงานของสหกรณ์มีผลทำให้ฐานะทางเศรษฐกิจของสมาชิกสหกรณ์ดีขึ้นจากเดิม ร้อยละ 41.67 อังกฤษ สิมานนท์วรไชย (2525) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลได้ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ธุรกิจเศรษฐกิจ รพช. กับเกษตรกรภายนอก พบว่าสมาชิกมีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดีกว่าเกษตรกรภายนอก สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักวิจัย (2511) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากสหกรณ์ ศึกษาจากสหกรณ์การเกษตรเมืองฉะเชิงเทรา จำกัด ได้ผลการศึกษาดังนี้ คือ ในเรื่องความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจเมื่อเปรียบเทียบในระยะเวลาเดียวกันทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้น ปรากฏว่า หลักทรัพย์โดยเฉลี่ยของสมาชิกมีจำนวนสูงกว่าผู้ที่มิได้เป็นสมาชิกสหกรณ์ ส่วนในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมปรากฏว่า ทั้งสมาชิกสหกรณ์และผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก ต่างก็เห็นประโยชน์ของสหกรณ์ด้วยกัน โดยเฉพาะสมาชิกสหกรณ์ประมาณ 2 ใน 3 มีความพอใจในบริการที่ได้รับอยู่ แต่การเห็นประโยชน์นั้นแทบทั้งหมดเกิดจากการหวังผลได้ทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในการกู้เงินโดยเสียดอกเบี้ยสูง สมาชิกสหกรณ์ถึง 2 ใน 3 จะลาออกจากสมาชิกภาพหากไม่มีบริการเงินกู้ โดยเห็นว่าไม่มีประโยชน์ที่จะเป็นสมาชิกต่อไป อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นอยู่นี้ สหกรณ์ยังได้รับความจงรักภักดีจากสมาชิกในระดับสูงอยู่ สมาชิกสหกรณ์มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสหกรณ์มากกว่าผู้ที่ไม่เป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องหน้าที่และฐานะขององค์การ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาที่สมาชิกสหกรณ์รู้สึกว่าการที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมากและคิดว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นประโยชน์ต่อตนเอง และยังสอดคล้องกับ สุรางค์ จิระเชษฐพิทักษ์ (2525) ได้ศึกษาบทบาทของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ที่มีต่อสหกรณ์สมาชิก พบว่า ชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนียนมีบทบาทให้ความช่วยเหลือสหกรณ์สมาชิกในด้านต่าง ๆ คือ บทบาททางการเงิน บทบาททางด้านเทคนิควิชาการ บทบาททางด้านการเสริมสร้างเสถียรภาพให้กับสหกรณ์ นอกจากนี้ อัญชลี เจริญ (2536) ได้ศึกษา บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในการสนองตอบความต้องการของเกษตรกร ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรแจ้ห่ม-เมืองปาน จำกัด จากการศึกษาพบว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสหกรณ์สามารถตอบสนองความต้องการของตนได้ดี แต่ปัญหาที่สำคัญคือ สมาชิกส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์อย่างแท้จริง ส่งผลให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานของสหกรณ์ เช่น การทำธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์ ความไม่รู้สึกเป็นเจ้าของสหกรณ์ เป็นต้น

ความแตกต่างของเพศ อายุ ศาสนา สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมกับสหกรณ์ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ จันทวรรณ ชมวัน (2535) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา พบว่า อายุและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ มีผลต่อความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของบุปผา สันพะเยาว์ (2538) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดลำปาง พบว่า ระดับการศึกษา ความร่วมมือกันของสมาชิก การรับรู้ของสมาชิกกลุ่มในวัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน กลุ่ม มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จ และรายได้ไม่มีผลต่อความสำเร็จ แต่ขัดแย้งในปัจจัยอายุ ระดับการศึกษาที่ไม่มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สอดคล้องกับการศึกษาของกาญจนา งานสุจริต (2539) ศึกษาการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ความรู้ความเข้าใจในหลักการสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์ฯ และรายได้ไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์ แต่ปัจจัยเพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาในการเป็นพนักงาน/สมาชิก ไม่มีความสัมพันธ์ต่อประสิทธิผลในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาที่ได้ ที่พบว่า ความแตกต่างระหว่าง เพศ อายุ การศึกษา และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ นอกจากนี้ผลการศึกษา ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ เดชภัทร เดชโอฬาริก (2541) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ระยะเวลาที่เป็นสมาชิกกลุ่มมีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร แต่อายุ การรับรู้ในวัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานของกลุ่ม การมีส่วนร่วมของสมาชิกที่ไม่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร รายได้มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ซึ่งขัดแย้งกับผลการศึกษาที่ได้ ที่พบว่า ความแตกต่างระหว่าง อายุ ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ แต่รายได้ไม่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ และยังสอดคล้องกับการศึกษาของพิชิตดวง เจริญปลั่ง (2542) ศึกษาความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนม ภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกร จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า สถานภาพการสมรส และระดับความรู้ในเรื่องการเลี้ยงโคนม มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตร

สอดคล้องกับการศึกษาของจันทิwa อินดา (2544) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนม บ้านป่าดงห้วยหม้อ จำกัด อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ คือ อาชีพนอกภาคเกษตร และยังสอดคล้องกับ นำชัย ทนุผล (2529 : 117-118) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมเป็นขบวนการที่ประชาชนมีการร่วมมือร่วมใจในการระดมปัญหาความต้องการ การวางแผน และการตัดสินใจในการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อแก้ไขปัญหาที่ตนประสบอยู่ และร่วมมือกันดำเนินกิจกรรมนั้นให้บรรลุผลและลุล่วงไปเพื่อประโยชน์ของชุมชน นอกจากนั้นการมีส่วนร่วมยังช่วยสร้างความรู้สึกรับผิดชอบและความเป็นเจ้าของให้เกิดขึ้นกับประชาชน ทำให้เกิดการดำเนินโครงการต่าง ๆ ที่วางไว้ดำเนินไปสู่จุดหมายปลายทางหรือประสบผลสำเร็จได้ แต่ขัดแย้งกับผลการศึกษาของ จุริพร อึ้งเจริญพัฒนา (2524) ศึกษาความรู้และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์ที่มีต่อสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งพบว่า ความรู้และทัศนคติของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรไม่ได้เป็นปัจจัยที่ทำให้สหกรณ์ประสบความสำเร็จ ขัดแย้งกับการศึกษาของ ยาใจ ไวยยาบาล (2529) ได้ศึกษาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จในระดับสูงในจังหวัดภาคกลาง และพบว่าพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์ระหว่างทั้ง 2 กลุ่มนั้นไม่แตกต่างกันกล่าวคือ ไม่มีผลต่อความสำเร็จ

การเปรียบเทียบความเข้มข้นของแนวคิด ปรัชญา ระหว่างพัฒนาชุมชน และสหกรณ์เครดิตยูเนียนพบว่า ความเข้มข้นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยความเข้มข้นของสหกรณ์เครดิตยูเนียนมากกว่าพัฒนาชุมชน ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจาก ประชาชนทุกคนย่อมอยู่ภายใต้การพัฒนาของงานพัฒนาชุมชนของรัฐบาลกลาง การติดต่อกับบุคคลย่อมมีน้อยกว่าที่สหกรณ์จะต้องข้องเกี่ยวกับสมาชิก เพราะสหกรณ์เครดิตยูเนียนก่อตั้งขึ้นมาจากความต้องการของประชาชนในชุมชนที่มีปัญหาในลักษณะเดียวกัน ต้องการที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงเกิดการมีส่วนร่วมในระหว่างชุมชนร่วมกันดำเนินกิจกรรมด้วยหลักอุดมการณ์เดียวกันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในขณะที่การพัฒนาชุมชนเกิดขึ้นจากความช่วยเหลือของรัฐ เป็นความช่วยเหลือจากภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับอกิน รพีพัฒน์ (2522) ได้ศึกษาปัญหาในการทำงานพัฒนาชนบท ประสิทธิภาพโครงการพัฒนาชนบทลุ่มแม่น้ำกลอง กล่าวว่า การที่ชาวบ้านยอมทนให้คนแปลกหน้าเข้ามาอยู่ในหมู่บ้าน และซักถามอะไรต่าง ๆ ก็เพราะชาวบ้านหวังจะได้รับผลประโยชน์ เมื่อไม่สามารถทำอะไรตอบสนองความหวังของชาวบ้านได้เลย ทำให้เกิดความเบื่อหน่ายจนภายหลังกลายเป็นความรังเกียจ นอกจากนี้ความล้มเหลวของการพัฒนาชุมชนอีกประการหนึ่งก็คือ การที่ไม่สามารถค้นหาได้ว่าความต้องการและความจำเป็นของคนในท้องถิ่นนั้นอะไรบ้าง และโครงการฯ ไม่สามารถหาวิธีการอะไรที่จะปรับปรุงสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านได้ และยังเกิดจากการที่ชาวบ้านได้พึ่งพาอาศัยนักพัฒนาหรือบุคลากรของโครงการพัฒนาชนบทมากจนกระทั่งโครงการไม่สามารถที่จะ

ถอนตัวนักพัฒนาหรือบุคลากรคนนั้นออกจากหมู่บ้านได้ เมื่อคน ๆ นั้นถูกถอนตัวออกจากหมู่บ้าน ความก้าวหน้าของหมู่บ้านก็หยุดชะงักลงทันที อีกทั้งอุปสรรคในด้านของหน่วยงานราชการ ในการปฏิบัติงานพัฒนาชนบท คือ ระเบียบการทำงานและการคลังที่ขาดความคล่องตัว ทำให้การทำงานขาดความว่องไวและความยืดหยุ่น ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นในงานพัฒนาชนบท นอกจากนี้ นพพร นิลณรงค์ (2535) ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน : ศึกษากรณีบ้านไม้ตะเคียน ตำบลคำเตียนปม กิ่งอำเภอทุ่งหัวช้าง จังหวัดลำพูน พบว่า การมีส่วนร่วมในลักษณะโดยตรงจะมีมากในกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมภายในชุมชน การมีส่วนร่วมโดยอ้อมจะมีมากในกิจกรรมที่เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำร่วมกับองค์กรภายนอก และส่วนราชการ แต่การมีส่วนร่วมมากที่สุดเป็นลักษณะผ่านกลุ่มแกนกลางที่สนใจในปัญหาของหมู่บ้าน โดยระดับการเข้ามามีส่วนร่วมจะมีมากและทุกขั้นตอนเมื่อกิจกรรมหรือโครงการเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาภายในของชุมชนที่สมาชิกประเมินแล้วว่าสามารถเข้าไปควบคุมและตัดสินใจได้ การมีส่วนร่วมจะน้อยและเข้าร่วมบางขั้นตอนเมื่อโครงการหรือกิจกรรมนั้นเป็นกิจกรรมที่คิดขึ้นจากภายนอกชุมชนและประเมินแล้วเห็นว่า ไม่สามารถเข้าไปควบคุมและตัดสินใจได้ ซึ่งจากการศึกษาของนพพร จะเห็นได้ว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนเป็นองค์กรที่ชาวบ้านมีส่วนร่วมโดยตรงตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง การศึกษาอบรม รวมไปถึงการจัดการ ดังนั้นสมาชิกทุกคนจะมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ มากกว่าโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานของรัฐจัดทำขึ้น

มีประวัติความเป็นมาที่ชาวบ้านจำได้คือพวกเขาได้มีสมภาร มีพ่อเลี้ยง (คนมีอายุที่มีฐานะดีในภาคเหนือ) มีผู้เฒ่าที่ชาวบ้านเชื่อถือ ท่านจะเริ่มงานออมทรัพย์ งานธนาคารข้าว หรืองานธนาคารโค ลูกหลานชาวบ้านก็เชื่อถือทำตาม เรื่องอย่างนี้นับเป็นโชคดีของหมู่บ้านนั้น แต่ปรัชญาพัฒนาการนั้น ประสงค์จะสร้างโครงผู้นำให้มียุอยู่ในหมู่บ้านให้ยึดถือมติดความคิดส่วนรวม ผู้นำนั้นให้มีวาระผลัดเปลี่ยนกันไป มิให้ใครมีอิทธิพลจนชาวบ้านทำอะไรเองไม่ได้ ต้องรอให้ประธานใหญ่สั่งงานเรื่อยไป หากท่านตายไปงานก็หยุดหมด

ข้อเสนอแนะ (Recommendation)

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

ข้อเสนอแนะซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษานี้ อาจเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงแนวทางหรือกลยุทธ์ในการดำเนินงานของสหกรณ์เครดิตยูเนียน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของสมาชิก รวมทั้งประยุกต์แนวคิดและปรัชญาของสหกรณ์กับพัฒนาชุมชน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการสร้างคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนได้

1. ให้การอบรมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างสม่ำเสมอ อย่างน้อย 6 เดือน/ครั้ง เพื่อให้สมาชิกมีความเข้าใจถ่องแท้ หรือจัดให้มีสัปดาห์การจัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนแต่ละแห่ง เพื่อให้สมาชิก และชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสหกรณ์มากขึ้น พร้อมทั้งเป็นการเผยแพร่สหกรณ์เครดิตยูเนียนให้เป็นที่รู้จักของคนในชุมชน และชุมชนข้างเคียง

2. ให้สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นตัวกลางระหว่างชุมชนกับพัฒนาชุมชน ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมและเห็นถึงความสำคัญในการจัดการอย่างแท้จริง เพราะหากชุมชนคิดว่า เป็นปัญหาและเป็นประโยชน์ของชุมชนแล้ว มักจะให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนในการพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกันอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

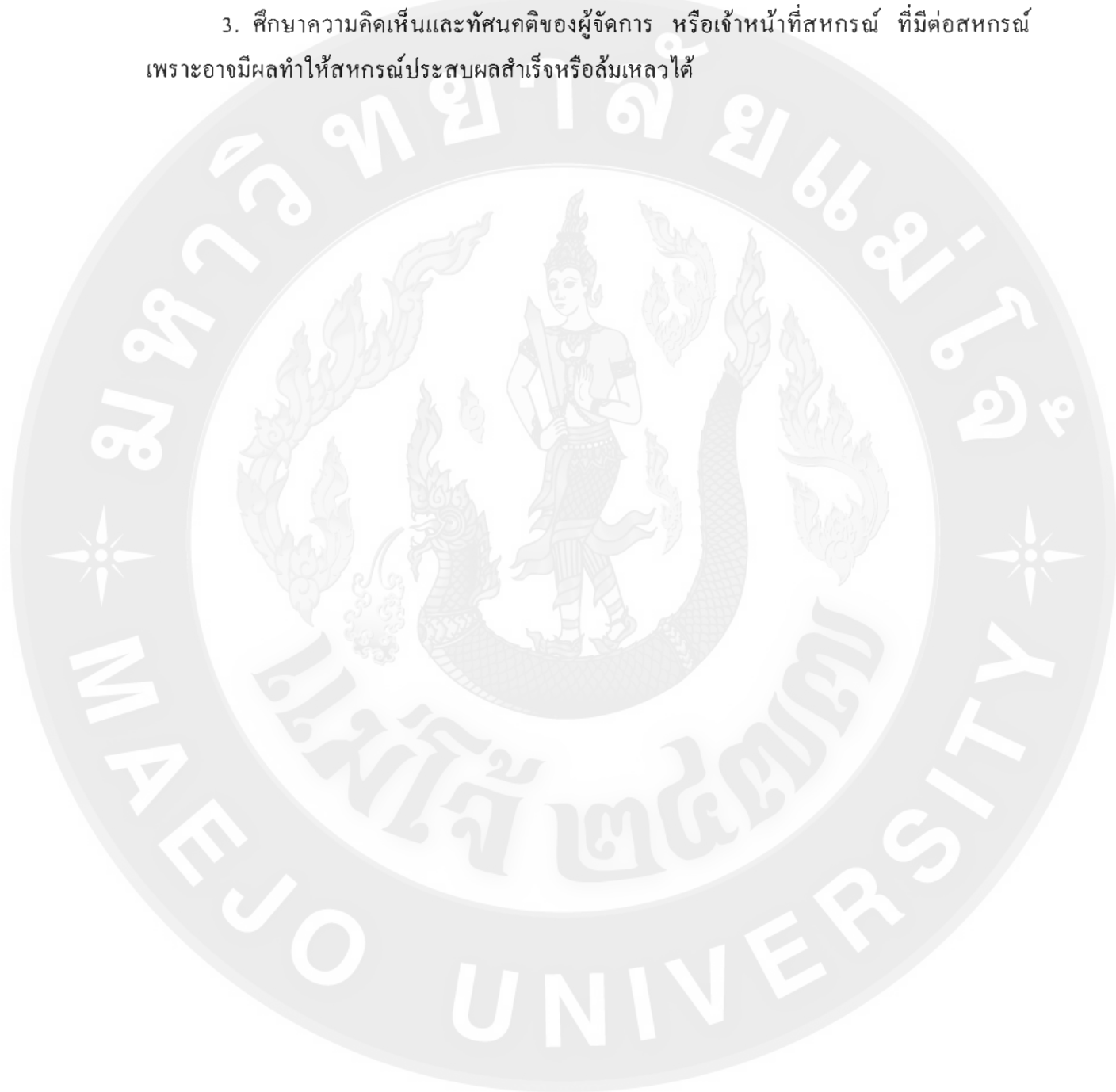
3. ดำเนินการพัฒนาชุมชนโดยประยุกต์หลักการ วิธีการของสหกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างจิตสำนึกในความเป็นเจ้าของท้องถิ่นให้แก่คนในชุมชน โดยหน่วยงานพัฒนาชุมชนจะต้องค้นหาความต้องการที่แท้จริงของคนในชุมชน และสนองความต้องการนั้น ๆ โดยใช้หลักการและวิธีการของสหกรณ์ มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินโครงการ

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

สำหรับงานวิจัยในอนาคตที่น่าศึกษา ได้แก่

1. ศึกษาถึงปัจจัยบางประการที่ทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จและล้มเหลว โดยเปรียบเทียบสหกรณ์ที่ประสบผลสำเร็จ และสหกรณ์ที่ล้มเหลวว่ามีอะไรที่แตกต่างกันบ้าง

2. ศึกษาบทบาทของพัฒนาชุมชนที่มีต่อชุมชน โดยศึกษาทั้งบทบาทที่คาดหวังของชุมชนที่จะได้รับจากพัฒนาชุมชน หรือบทบาทที่เป็นจริงที่กำลังดำเนินอยู่
3. ศึกษาความคิดเห็นและทัศนคติของผู้จัดการ หรือเจ้าหน้าที่สหกรณ์ ที่มีต่อสหกรณ์ เพราะอาจมีผลทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวได้

บรรณานุกรม

- กนกศักดิ์ งามบุตร. 2528. การศึกษาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรปฏิรูปที่ดินหนองเสือ จำกัด จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กรมส่งเสริมสหกรณ์. 2522. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ดีเด่น ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรสูงเนิน จำกัด. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์. (อัดสำเนา).
- _____. 2530. มาตรฐานการให้การศึกษาอบรมทางสหกรณ์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธ์พาณิชย์.
- _____. 2542. รายงานผลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยแห่งความสำเร็จของสหกรณ์ดีเด่น ศึกษากรณีสหกรณ์การเกษตรสูงเนิน จำกัด. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์. (อัดสำเนา).
- กรรณิกา พุทธิเมธากุล. 2540. การวิเคราะห์การบริหารการเงินของสหกรณ์เครดิตยูเนียน ชมภูสามัคคี จำกัด การเงิน 2534-2538. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- กระทรวงมหาดไทย กรมการพัฒนาชุมชน กองวิจัยและประเมินผล. 2529. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มอาชีพ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (อัดสำเนา).
- กระทรวงมหาดไทย. 2541. เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง แนวคิดและยุทธศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง.
- กฤติกา นิ่มสถาพันธ์. 2535. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออารมณ์ของครอบครัวสมาชิกสหกรณ์ ออมทรัพย์ครุฑลำพูน จำกัด ปี 2534. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- กาญจนา งานสุจริต. 2539. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรสันป่าตอง จำกัด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จันทร์แก้ว เมืองใจ. 2531. “สหกรณ์กับผู้จัดการ”. ทัศนสหกรณ์. 2, 2 (ก.ย.-เม.ย.): 180.
- จันทวรรณ ชมวัน. 2535. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อในพื้นที่อำเภอด่านขุนทด จังหวัดนครราชสีมา. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- จันทิwa อินตา. 2544. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์โคนม บ้านป่าดิ่งห้วยหม้อ จำกัด อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: การค้นคว้าแบบอิสระ, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จำลอง ปรีชา. 2540. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความต้องการสินเชื่อการเกษตรของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรแม่สรวย จำกัด อำเภอแม่สรวย จังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- จूरพร อึ้งเจริญพัฒนา. 2524. ความรู้และทัศนคติของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เฉลิมพร คุณสัมพันธ์. 2536. การบริหารการเงินสหกรณ์เครดิตยูเนียน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วีรกรรม.
- ชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด. 2524. สหกรณ์เครดิตยูเนียน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วีรกรรม.
- _____. 2542. สหกรณ์เครดิตยูเนียน. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ. (เอกสารเผยแพร่).
- _____. 2543. รายงานสถิติฐานะการเงินสหกรณ์/กลุ่มเครดิตยูเนียนทั่วประเทศ ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2543. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ชูเกียรติ ลีสุวรรณ. 2534. กระบวนวิชา 053714 ปรัชญาและหลักการศึกษานอกระบบ. (เอกสารประกอบการสอน). เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เชาวรัตน์ งามจบวิทยานนท์. 2525. “บทบาทสหกรณ์การพัฒนาอีสาน”. ใน เอกสารประชุมทางวิชาการเรื่องสู่ทางพัฒนา ภาคอีสาน. 18-20 กุมภาพันธ์ 2525. ขอนแก่น: ม.ป.พ.
- ดิเรก ฤกษ์ห่วย. 2522. การส่งเสริมการเกษตร: หลักการและวิธีการ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เดชภัทร เดชโอพาริก. 2541. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรอำเภออดอยสะเกิด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- เต็มใจ สุวรรณทัต. 2526. “การประเมินค่าสหกรณ์จากการเงินและบัญชี”. ใน เอกสารการประชุมสัมมนา เรื่องเทคนิคการควบคุมภายในสหกรณ์ออมทรัพย์. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์แห่งประเทศไทย จำกัด 2536.
- ถวิล เลิศประเสริฐ. 2520. สหกรณ์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์. 2527. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นพพร นิลณรงค์. 2535. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: ศึกษากรณีบ้านไม้ตะเคียน ตำบลตะเคียนปม กิ่งอำเภอทุ่งห้วยช้าง จังหวัดลำพูน. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นำชัย ทนุผล. 2529. การพัฒนาชุมชน: หลักการและยุทธวิธี. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- บุปผา สันพะเยาว์. 2538. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จและไม่สำเร็จของกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรในจังหวัดลำปาง. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญเรือน กลางณรงค์. 2528. บทบาทของสหกรณ์การเกษตรนิคมลำนานัน จำกัด อำเภอท่าปลา จังหวัดอุตรดิตถ์ ในการส่งเสริมฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประวัตร นิลสุวรรณ. 2537. “การตรวจสอบผลงาน”. ตรวจเงินแผ่นดิน. (ม.ค.-มี.ค.): 34-36.
- ปรีชญา เวสารักษ์. 2528. การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พรรณทิพย์ เพชรมาก เฉลิมชัย โรจน์นรินทร์ และสิน สือสวน. 2536. กลุ่มออมทรัพย์และกระบวนการแก้ไขที่อยู่อาศัยคนจนในเมือง ประสิทธิภาพการทำงานขององค์การนานาชาติ เพื่อร่วมกันพัฒนา. กรุงเทพฯ: องค์การนานาชาติเพื่อร่วมกันพัฒนา.
- พันธุ์ม คิชยมณฑล. 2528. หลักเศรษฐศาสตร์สหกรณ์. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป.สัมพันธพาณิชย์.
- พิชิตดวง เจริญปลั่ง. 2542. ความสำเร็จของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมภายใต้แผนปรับโครงสร้างและระบบการผลิตการเกษตรของเกษตรกรจังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พิศวาส มาตรยาบุญ. 2528. การวิเคราะห์การบริหารการเงินสหกรณ์โคนมเชียงใหม่ จำกัด ปีทางบัญชี 2528-2532. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- เพชร ชุมทรัพย์. 2532. หลักการบริหารการเงิน. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพบุลย์ สุทธสุภา. 2528. “กลยุทธ์ในการส่งเสริมและพัฒนาชนบท”. ใน รายงานการสัมมนาเรื่อง ปัญหาการส่งเสริมการเกษตรและพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่การเกษตร คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- มานิตย์ กมลเวช. 2526. สหกรณ์เปรียบเทียบ. กรุงเทพฯ: พันนี้พับลิชชิ่ง.
- ยาใจ ไวยยาบาล. 2529. ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จระดับสูงในจังหวัดภาคกลาง. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ยินดี เจ้าแก้ว. 2528. ความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจของสมาชิกสหกรณ์ที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์ออมทรัพย์ครูบุรีรัมย์ จำกัด จังหวัดบุรีรัมย์. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เรืองยศ นันทเสน. 2532. ความหมาย เป้าหมาย ขอบเขตและปรัชญาของการส่งเสริมสหกรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์วิคตอรี.
- วิวัฒน์ เมฆอรุณ. 2527. สหกรณ์รูปอื่น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์อักษรสุวรรณ.
- ศุภางค์ จิระพิทักษ์. 2525. การศึกษาบทบาทของชุมนุมสหกรณ์เครดิตยูเนียนแห่งประเทศไทย จำกัด ที่มีต่อสมาชิก. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ สำนักวิจัย. 2511. ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นจากสหกรณ์ ศึกษาจากสหกรณ์การเกษตร เมืองฉะเชิงเทรา จำกัด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักทำเนียบนายกรัฐมนตรี.
- สมาคมนักบัญชีและผู้ตรวจบัญชีแห่งประเทศไทย. 2522. การบริหารธุรกิจ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุมพร โยธาสมุท. 2528. การจัดการสหกรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. 2542. “เศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง”. ใน เอกสารสัมมนาทางวิชาการเรื่องมิติใหม่ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม. ครั้งที่ 22, 26 มีนาคม 2542. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2539. ทฤษฎีและกลยุทธ์การพัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรจน์ อังสุมาลิน. 2528. การบริหารการเงินของสหกรณ์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สุชา จันทรเฒ. 2524. จิตวิทยาสังคม. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุพรรณิ ไชยอำพร และสนิท สมักรการ. 2535. การวิเคราะห์ทางสังคมเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุวิทย์ กาญจนโรจน์. 2534. การระดมเงินทุนและการบริหารการเงินของสหกรณ์การเกษตรในจังหวัดนครราชสีมา. เชียงใหม่: บัณฑิตศึกษา, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.
- อรอนงค์ ธรรมกุล. 2539. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

- อकिन รพีพัฒน์. 2522. ปัญหาในการทำงานพัฒนาชนบท ประสบการณ์โครงการพัฒนาชนบท
ลุ่มน้ำแม่กลอง. กรุงเทพฯ: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อังคณา สิมานนท์วรไชย. 2525. การเปรียบเทียบผลได้ทางเศรษฐกิจและสังคมของสมาชิก
สหกรณ์ธุรกิจเศรษฐกิจ รพช. กับเกษตรกรภายนอก. ขอนแก่น: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท,
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อัญชลี เจ็งเจริญ. 2536. รายงานผลการวิจัยเรื่อง บทบาทของสหกรณ์การเกษตรในการสนองตอบ
ความต้องการของเกษตรกร: ศึกษาเฉพาะกรณีสหกรณ์การเกษตรแจ้ห่ม-เมืองปาน จำกัด.
เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อาภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง. 2525. การพัฒนาบุคคล กลุ่มและชุมชน. กรุงเทพฯ: คณะสังคม
สงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อุดม ลำอาจค์กุล. 2524. จิตวิทยาสังคม. เชียงใหม่: ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะวิชา
ครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่. (อัดสำเนา).
- อุทัย ทองคุ้ม. 2540. การประเมินผลการดำเนินงานของสหกรณ์ออมทรัพย์ตรวจเงินแผ่นดินจำกัด
ปีทางบัญชี 2534-2538. เชียงใหม่: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, สถาบันเทคโนโลยีการเกษตร
แม่โจ้.
- Carlson, Dick. 1977. **Management: Principles and Practices**. California: Organization for
Economic Cooperative and Development.
- Thanupon, Sunila. 1986. **Extension and Client Systems' Perception of Training Need of Rice
Farmer in Chiangmai, Thailand**. Nueva Ecija: Unpublished Ph.D. Dissertation,
Central Luzon State University.
- Yamane, Taro. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rdth. New York: Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถามงานวิจัย
เรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน

แบบสอบถามฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโท เศรษฐศาสตรเกียรตินิยม และสหกรณ์การเกษตร สาขา เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ของนายไพรัช ศักดิ์สันธิ ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ข้อมูลที่ท่านตอบผู้จัดทำจะเก็บไว้เป็นความลับ

แบบสอบถามแบ่งเป็น

- ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานทั่วไป
- ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม
- ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ
- ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์
- ตอนที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ และการมีส่วนร่วม
- ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค

ขอขอบคุณ

นายไพรัช ศักดิ์สันธิ

แบบสอบถาม
เรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

() 1. หญิง	() 2. ชาย
-------------	------------
2. อายุ.....ปี
3. ศาสนา.....
4. สถานภาพสมรส

() 1. โสด	() 2. สมรส
() 3. อื่น ๆ	
5. ระดับการศึกษา

() 1. ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น	() 2. ประถมศึกษาตอนต้น
() 3. ประถมศึกษาตอนปลาย	() 4. มัธยมศึกษาตอนต้น
() 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	() 6. อนุปริญญา/ปวส./ปวท.
() 7. ปริญญาตรี	() 8. สูงกว่าปริญญาตรี
6. อาชีพ

() 1. รับราชการ	() 2. รัฐวิสาหกิจ
() 3. บริษัท ห้างร้าน เอกชน	() 4. รับจ้างทั่วไป
() 5. ประกอบอาชีพอิสระ	() 6. อื่น ๆ
7. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน..... (รวมรายได้พิเศษอื่น ๆ)
8. รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน.....
9. ระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์.....ปี

ตอนที่ 2 การเปลี่ยนแปลงทางสังคม

10. ท่านรู้จักสหกรณ์เครดิตยูเนียนจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน/ผู้นำชุมชน () 2. เพื่อนบ้านแนะนำ
() 3. ครอบครัวแนะนำ () 4. สื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์
() 5. การประชุมชี้แจงของเจ้าหน้าที่อำเภอ () 6. การเผยแพร่ของพนักงานสหกรณ์
() 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

11. เหตุใดท่านจึงเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์ (เรียงลำดับสาเหตุ 5 อันดับ)

- () 1. ผู้นำชุมชน เช่น บ้าน ผู้ใหญ่บ้าน ชักจูง () 2. เจ้าหน้าที่ขอเรื่อง
() 3. ต้องการสะสมเงิน () 4. ต้องการกู้เงิน ดอกเบี้ยต่ำ
() 5. เห็นคนอื่นเป็นสมาชิกก็เป็นบ้าง () 6. หลัก และนโยบายของสหกรณ์ดี
() 7. เชื่อว่าสหกรณ์จะสามารถทำให้ชีวิตดีขึ้น () 8. อื่น ๆ (ระบุ).....

12. ท่านทราบหรือไม่ว่าใครเป็นผู้จัดตั้งสหกรณ์เครดิตยูเนียนต่าง ๆ ในประเทศไทย

- () 1. ไม่ทราบ
() 2. ทราบ

หากท่านทราบ ท่านคิดว่าใครเป็นผู้จัดตั้ง (ตอบมากได้กว่า 1 ข้อ)

- () 1. รัฐบาล () 2. ธุรกิจเอกชน
() 3. ประชาชนร่วมมือกันจัดตั้ง

ท่านคิดว่าสหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งขึ้นมาทำไม.....
.....
.....

13. การที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องที่ของท่าน ท่านรู้สึกอย่างไร

- () 1. รู้สึกเฉย ๆ (คือ มีหรือไม่มีก็ไม่แตกต่างกัน)
() 2. รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นบ้าง
() 3. รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก

เหตุผล.....
.....

14. ท่านรู้สึกว่ สมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับประชาชนที่ไม่ได้เป็นสมาชิกสหกรณ์เครดิตยูเนียนนั้นต่างกันบ้างหรือไม่

() 1. ต่างกัน เพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความกระตือรือร้นในการประกอบอาชีพ มีความหวังมากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความเข้าอกเข้าใจและเห็นใจผู้อื่นมากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความเป็นประชาธิปไตยมากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความเป็นอยู่ดีขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความสบายใจ ไม่ต้องกังวลเพราะไม่มีเงิน
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความซื่อสัตย์มากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความสามัคคีมากกว่าประชาชนทั่วไป
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ร่วมกิจกรรมกับชุมชนมากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกจะมีผู้ไว้วางใจมากกว่าผู้ไม่เป็นสมาชิก
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความเป็นผู้นำมากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกมีความประหยัดมากขึ้น
- () รู้สึกว่าผู้เป็นสมาชิกสามารถกู้เงินได้ง่ายขึ้น
- () อื่น ๆ

() 2. ไม่ต่างกัน เพราะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () ความเป็นอยู่ไม่แตกต่างกัน
- () ความเป็นประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน
- () ความกังวลเพราะไม่มีเงินไม่แตกต่างกัน
- () ความซื่อสัตย์ไม่แตกต่างกัน
- () การมีส่วนร่วมในสังคมไม่แตกต่างกัน
- () กู้เงินดอกเบี้ยสูงเหมือนกัน
- () ความเป็นผู้นำไม่แตกต่างกัน
- () ความประหยัดไม่แตกต่างกัน
- () อื่น ๆ

15. ถ้าเปรียบเทียบสหกรณ์เครดิตยูเนียนกับกิจการของเอกชนบางอย่าง คือ ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท ท่านมีความเห็นอย่างไร

- () 1. เห็นว่าต่างกัน () 2. เห็นว่าเหมือนกัน
() 3. ไม่ทราบ () 4. ไม่ออกความเห็น

ในกรณีที่เห็นต่างกัน ต่างกันอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () สหกรณ์สมาชิกมีส่วนร่วม เป็นเจ้าของ แต่ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท เป็นของคณะกรรมการ
() สหกรณ์สมาชิก 1 คน ต่อ 1 เสียง ไม่ว่าจะมีหุ้นจำนวนเท่าใด แต่ห้างหุ้นส่วน หรือบริษัท ผู้ที่มีหุ้นมากที่สุดจะมีเสียงมากที่สุด
() สหกรณ์ คณะกรรมการมาจากการเลือกตั้งของสมาชิก แต่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท คณะกรรมการมาจากผู้ถือหุ้นใหญ่
() สหกรณ์ คณะกรรมการที่เข้ามาทำงานจะไม่ได้รับผลตอบแทน แต่ห้างหุ้นส่วนหรือ บริษัท คณะกรรมการที่เข้ามาทำงาน จะได้รับผลตอบแทน
() สหกรณ์สมาชิกทุกคนจะต้องเข้าร่วมประชุม และสามารถออกเสียงในที่ประชุมได้อย่างเต็มที่ แต่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท หุ้นส่วนที่เป็นหุ้นส่วนสามัญเท่านั้นที่มีสิทธิออกเสียงได้
() สหกรณ์หวังเพื่อช่วยเหลือสมาชิกเป็นหลัก แต่ห้างหุ้นส่วนหรือบริษัทมุ่งหวังผลกำไรเป็นหลัก
() อื่น ๆ (ระบุ).....

ในกรณีที่เห็นเหมือนกัน เหมือนกันอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เป็นองค์กรที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อเอื้อประโยชน์แก่ผู้เป็นสมาชิกขององค์กร
() เป็นองค์กรที่แสวงหากำไร และนำกำไรมาแบ่งปันกัน
() การบริหารงานทุก ๆ เรื่อง อำนาจการตัดสินใจเด็ดขาดขึ้นอยู่กับประธาน
() อื่น ๆ (ระบุ).....

16. สหกรณ์เครดิตยูเนียนที่ดั่งขึ้นมาก็มุ่งหวังที่จะช่วยเหลือสมาชิกในการให้กู้ยืมเงินเป็นสำคัญ ท่านรู้สึก

- () 1. เห็นด้วย () 2. ไม่เห็นด้วย () 3. ไม่แน่เสมอไป

17. ท่านคิดว่า สหกรณ์เครดิตยูเนียนควรเลิกได้เมื่อสมาชิกทุกคนรวยแล้ว

- () 1. เห็นด้วย () 2. ไม่เห็นด้วย () 3. ไม่แน่ใจ

18. ท่านคิดว่าสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนมีประโยชน์ต่อท่านหรือไม่ อย่างไร

() 1. ไม่มี

() 2. มี

มีประโยชน์อย่างไรบ้าง (ให้เรียงประโยชน์ที่ท่านเห็นว่าสำคัญ 1, 2, 3, ..., 5 อันดับ)

() มีแหล่งเงินทุนเป็นของตนเอง

() มีหลักประกันของครอบครัว

() มีการรวมกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกัน

() มีการรวมกลุ่มแก้ไขปัญหาาร่วมกัน

() เกิดความสามัคคีขึ้นในชุมชน

() เป็นการฝึกฝนให้รู้จักประหยัด

() เป็นการฝึกฝนให้รู้จักการใช้เงิน

() อื่น ๆ (ระบุ).....

19. สหกรณ์ของท่านให้บริการในเรื่องใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() บริการเงินทุน

() บริการรับฝากเงิน

() การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย

() อื่น ๆ (ระบุ).....

20. ท่านรู้สึกอย่างไรต่อการบริการที่ได้รับ

() 1. รู้สึกพอใจมาก

() 2. รู้สึกว่าบริการที่ให้อย่างไม่ดีพอหรือไม่เพียงพอ

() 3. รู้สึกเฉย ๆ

() 5. แย่มากใช้ไม่ได้ เพราะ.....

() 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

ในกรณีที่เห็นว่ายังไม่เพียงพอ ควรเพิ่มเติมอย่างไร

.....
.....
.....

21. สหกรณ์ของท่านจัดสวัสดิการแก่สมาชิกหรือไม่ (ยกเว้นสวัสดิการที่จัดโดยชุมชนสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนแห่งประเทศไทย)

() 1. ไม่จัด

() 2. จัด

อะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล () สวัสดิการทุนการศึกษาบุตร
 () สวัสดิการช่วยเหลือสมาชิกเสียชีวิต (ฌาปนกิจ) () สวัสดิการผู้สูงอายุ
 () สวัสดิการช่วยเหลือบุตร () สวัสดิการช่วยการแต่งงาน
 () อื่น ๆ (ระบุ)

22. ถ้าสหกรณ์ของท่านให้กู้เงินโดยเรียกเก็บดอกเบี้ยเท่ากับราคาดอกเบี้ยในท้องตลาด ท่านจะยังเป็นสมาชิกกับสหกรณ์หรือไม่

- () 1. ไม่เป็น เพราะ.....
 () 2. เป็น เพราะ.....

23. พนักงานสหกรณ์ (สหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด เจ้าหน้าที่เครดิตยูเนียน เป็นต้น) ที่ติดตามความเห็นของสมาชิกนั้นควรมีลักษณะอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () สามารถให้คำปรึกษาที่มีประโยชน์กับสหกรณ์ได้
 () มีความจริงใจ ช่วยเหลือแก้ไขปัญหให้กับสหกรณ์เมื่อต้องการความช่วยเหลือ
 () เขียนเขียนสหกรณ์อย่างสม่ำเสมอ
 () คอยดูแลสหกรณ์ มากกว่าการควบคุมบังคับให้กระทำการอย่างหนึ่งอย่างใด
 () มีความเป็นกันเอง ไม่กระทำการเป็นเจ้าเหนือหัว
 () อื่น ๆ (ระบุ).....

24. พนักงานสหกรณ์ (เช่น สหกรณ์อำเภอ สหกรณ์จังหวัด เจ้าหน้าที่จากชุมนุมเครดิตยูเนียน เป็นต้น) มีความจำเป็นต่อสหกรณ์เพียงไร

- () 1. มีความจำเป็นมาก สหกรณ์ขาดไม่ได้
 () 2. มีความจำเป็นพอสมควร (ช่วยแนะนำให้คำปรึกษาหารือ)
 () 3. ไม่มีความจำเป็นต่อสหกรณ์เลย (สหกรณ์สามารถดำเนินไปได้แม้จะไม่มีพนักงานสหกรณ์มาคอยควบคุมดูแล)

25. หากท่านต้องเป็นผู้ค้ำประกันเงินกู้ให้แก่เพื่อนฝูงญาติมิตรที่มีใช้สมาชิกสหกรณ์ท่านจะมีความรู้สึกอย่างไร

- () 1. ดีแล้ว เป็นการช่วยเหลือเพื่อนฝูง ญาติมิตร
 () 2. เป็นภาระต้องคอยควบคุมดูแล
 () 3. รู้สึกหนักใจเพราะอาจจะต้องใช้หนี้สินแทน
 () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

26. การที่สมาชิกสหกรณ์ต้องค้ำประกันเพื่อนฝูงญาติมิตรที่เป็นสมาชิกสหกรณ์ด้วยกันเวลาขอกู้เงินนั้น ท่านรู้สึกว่

- () 1. ดีแล้ว เป็นการช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกัน
 () 2. เป็นภาระต้องคอยควบคุมดูแล
 () 3. รู้สึกหนักใจเพราะจะต้องใช้หนี้สินแทน
 () 4. เป็นไปตามข้อบังคับของสหกรณ์
 () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

27. ท่านเคยคิดว่าจะลาออกจากการเป็นสมาชิกสหกรณ์หรือไม่

- () 1. เคยคิด () 2. กำลังคิดอยู่ () 3. ไม่เคยคิด

ถ้าเคยคิด คิดจะลาออกเพราะอะไร.....

อะไรเป็นสาเหตุให้ระงับความคิดเช่นนั้น.....

ถ้า กำลังคิดจะลาออก จะลาออกเมื่อใด.....

เพราะอะไร.....

ถ้าไม่เคยคิดจะลาออกเลย เพราะอะไร.....

28. ท่านขาดการประชุมของสหกรณ์บ้างหรือไม่

- () 1. เคยบ่อย () 2. เคยแต่ไม่บ่อย () 3. ไม่เคย

ถ้าเคย อะไรเป็นเหตุให้ขาดการประชุม

.....

.....

29. เวลามาประชุมในเรื่องต่าง ๆ ท่านมีความรู้สึกอย่างไรในขณะที่กำลังเดินทางมาประชุมและขณะที่เข้าประชุม

- () 1. รู้สึกอึดอัดและต้องฝืนใจมาก
- () 2. รู้สึกอึดอัดบ้างบางครั้งบางคราว
- () 3. รู้สึกกระตือรือร้นอยากจะมาประชุม
- () 4. บางครั้งก็รู้สึกสนุก บางครั้งก็รู้สึกเบื่อ
- () 5. เฉย ๆ ไม่รู้สึกผิดปกติไปอย่างไร
- () 6. รู้สึกว่าเป็นหน้าที่ที่จะต้องมาประชุม
- () 7. อื่น ๆ (ระบุ).....

30. การที่ท่านมีฐานะความเป็นอยู่ต่าง ๆ ดังที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ท่านคิดว่าเป็นเพราะอะไร

.....

.....

ตอนที่ 3 การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ

31. ก่อนที่ท่านจะเป็นสมาชิกสหกรณ์ ท่านมีหนี้สินหรือไม่

- () 1. มี
- () 2. ไม่มี

32. ขณะที่ท่านตอบคำถาม ท่านมีหนี้สินกับสหกรณ์หรือไม่

- () 1. มี
- () 2. ไม่มี

หากท่านมีหนี้สิน ท่านสามารถชำระคืนเมื่อถึงงวดชำระหรือไม่

- () 1. ชำระคืนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย เต็มจำนวน
- () 2. ชำระคืนได้ดอกเบี้ย และเงินต้น บางส่วน
- () 3. ชำระคืนได้เฉพาะดอกเบี้ย
- () 4. ไม่สามารถชำระคืนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

33. เมื่อท่านเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว ภาระหนี้สินของท่านเป็นอย่างไร

- () 1. เพิ่มขึ้น () 2. ลดเปลี่ยนหนี้สินได้
() 3. ลดลง () 4. ไม่มีหนี้สิน
() 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

34. เมื่อท่านเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว ท่านมีการสะสมเงินเพิ่มขึ้นหรือไม่

- () 1. เพิ่มขึ้น () 2. เท่าเดิม
() 3. ลดลง () 4. อื่น ๆ
(ระบุ).....

35. เมื่อท่านเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว รายได้ของท่านเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไร

- () 1. เพิ่มขึ้น เนื่องจาก ประกอบอาชีพเสริม
() 2. เพิ่มขึ้น เนื่องจากการปรับขึ้นเงินเดือนตามปกติ
() 3. เพิ่มขึ้น เนื่องจาก (อื่น ๆ ระบุ).....
() 4. เท่าเดิม เนื่องจาก.....
() 5. ลดลง เนื่องจาก.....

36. เมื่อท่านเข้าเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้ว ทรัพย์สินของท่านเป็นอย่างไร

- () 1. เพิ่มขึ้น เนื่องจาก ฐานะดีอยู่แล้ว
() 2. เพิ่มขึ้น เนื่องจากการกู้เงินของสหกรณ์
() 3. เพิ่มขึ้น เนื่องจาก.....
() 4. ลดลง เนื่องจาก.....
() 5. เท่าเดิม

37. เมื่อท่านเข้ามาเป็นสมาชิกสหกรณ์แล้วท่านคิดว่าชีวิตของท่านเปลี่ยนแปลงไปอย่างไร

- () 1. เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น () 2. เปลี่ยนแปลงไปในทางที่แย่ลง
() 3. ไม่เปลี่ยนแปลง
() 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของสหกรณ์

ข้อความ	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
1. สหกรณ์ของท่านมีกำไรเพิ่มขึ้นทุกปี					
2. ท่านเชื่อถือในการบริหารการเงินของ คณะกรรมการสหกรณ์					
3. การบริหารงานของคณะกรรมการ เหมาะสม					
4. ท่านคิดว่าคณะกรรมการให้บริการแก่ สมาชิกทุกคนเท่าเทียมกัน					
5. ระยะเวลาในการอนุมัติเงินกู้เหมาะ สม					
6. การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้เหมาะสม					
7. การคิดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเหมาะ สม					
8. สหกรณ์มีการประชาสัมพันธ์ในเรื่อง ต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ					
9. การจ่ายเงินปันผลเหมาะสม					
10. ระยะเวลาในการผ่อนชำระเงินกู้ เหมาะสม					
11. จำนวนเงินให้กู้ที่สหกรณ์บริการเพียง พอ					
12. การจัดสวัสดิการของสหกรณ์ใน ปัจจุบันเหมาะสม					
13. การบริการในปัจจุบันของสหกรณ์ เพียงพอกับความต้องการของท่าน					
14. ท่านคิดว่าคณะกรรมการได้รับการอบรม เรียนรู้ ในด้านต่าง ๆ เพียงพอ					
15. คณะกรรมการมีการให้บริการเกี่ยว กับข่าวสารต่าง ๆ เป็นประจำและต่อ เนื่อง					
16. จำนวนเงินกู้เพียงพอต่อความต้องการ					

ข้อความ	เห็นด้วย มากที่สุด	เห็นด้วย มาก	เห็นด้วย ปานกลาง	ไม่เห็น ด้วยมาก	ไม่เห็นด้วย มากที่สุด
17. ท่านคิดว่า การรับฝาก-ถอนเงิน ของ เจ้าหน้าที่สหกรณ์ ทำด้วยความ สะดวกรวดเร็ว					

ตอนที่ 5 ความรู้ ความเข้าใจในหลักและวิธีการสหกรณ์ ความรู้ความเข้าใจในหลักจิตตารมณ์ของ
สหกรณ์ และการมีส่วนร่วม

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
ความเข้าใจหลักและวิธีการสหกรณ์เครดิตยูเนียน		
1. สหกรณ์เครดิตยูเนียน เป็นองค์กรที่รัฐจัดตั้งขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของ ราษฎร		
2. สหกรณ์เป็นของ คณะกรรมการดำเนินการ ซึ่งเป็นผู้บริหารงานแทนสมาชิก		
3. สหกรณ์เครดิตยูเนียนมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ เพื่อแสวงหากำไรสูงสุดจากการทำ ธุรกิจ และนำมาแบ่งปันกันในหมู่สมาชิก		
4. บุคคลที่เข้ามาเป็นสมาชิกกับ สหกรณ์ได้จะต้องเป็นผู้มีเงินเดือน		
5. สมาชิกใดมีหุ้นในสหกรณ์เป็นจำนวนมาก จะมีสิทธิมีเสียงในสหกรณ์มากกว่า สมาชิกที่มีหุ้นจำนวนน้อย		
6. เมื่อสหกรณ์มีกำไร กำไรเหล่านั้นจัดสรรโดยที่ประชุมใหญ่แห่งบรรดาสมาชิก หรือ ผู้แทนสมาชิกสหกรณ์		
7. เงินปันผลตามหุ้นที่สมาชิกได้รับจากสหกรณ์ขึ้นอยู่กับปริมาณธุรกิจที่สมาชิกกระทำ กับสหกรณ์		
8. เงินเฉลี่ยคืนที่ท่านได้รับจากสหกรณ์ขึ้นอยู่กับระยะเวลาการเป็นสมาชิก		
9. สมาชิกทุกคนต้องถือหุ้นในสหกรณ์ ตามความสมัครใจของสมาชิก		
10. สมาชิกทุกคนควรได้รับเงินปันผลตามหุ้นที่ตนมีอยู่ในสหกรณ์ไม่ต่ำกว่าร้อยละ 10		
11. วัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์คือการให้เงินกู้แก่สมาชิก		
12. ท่านคิดว่าสหกรณ์ให้บริการรับฝากเงินออมทรัพย์แก่สมาชิกและบุคคลทั่วไป		
13. ผู้จัดการคือ คณะกรรมการคนหนึ่งที่ได้รับคัดเลือกจากคณะกรรมการให้เป็นผู้จัดการ		
14. คณะกรรมการเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายต่าง ๆ ในการดำเนินงานของสหกรณ์ รวมทั้งมี อำนาจจัดสรรกำไรสุทธิประจำปีด้วย		

ข้อความ	ใช่	ไม่ใช่
15. บุคคลที่จะทำให้สหกรณ์ประสบผลสำเร็จ คือ คณะกรรมการ ซึ่งได้มาจากการเลือกตั้งจากสมาชิก		
16. สิทธิของสมาชิกที่มีต่อสหกรณ์ ได้แก่ สิทธิในการถือหุ้นโดยไม่จำกัดจำนวน สิทธิได้รับบริการจากสหกรณ์ สิทธิในการเลือกและได้รับเลือกเป็นกรรมการดำเนินการ สิทธิในการคัดเลือกหรือจัดจ้างพนักงานสหกรณ์ เป็นต้น		
17. การคัดเลือกบุคคลเข้ามาเป็นผู้จัดการสหกรณ์ ไม่ใช่หน้าที่ของสมาชิกที่พึงกระทำต่อสหกรณ์		
ความเข้าใจในจิตตารมณ์เครดิตยูเนียน		
18. จิตตารมณ์ของเครดิตยูเนียน เป็นหลักคุณธรรมของสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่สมาชิกทุกคนต้องปฏิบัติ		
19. หลักจิตตารมณ์ของเครดิตยูเนียน ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจกัน และความวางใจกัน		
20. หลักจิตตารมณ์เป็นเครื่องมือในการทำให้สมาชิกทุกคนกินดีอยู่ดี		
21. ผู้ที่เข้าเป็นสมาชิกใหม่ของสหกรณ์ควรจะได้รับทราบเรื่องจิตตารมณ์ก่อนที่จะรับเข้าเป็นสมาชิกสมบูรณ์ของสหกรณ์		
22. สมาชิกทุกคนต้องสะสมค่าหุ้นกับสหกรณ์ทุกเดือน		
23. สมาชิกทุกคนต้องทำธุรกิจกับสหกรณ์ เช่น การฝากเงิน การกู้ยืมเงิน หรือซื้อสินค้าจากสหกรณ์		
24. สมาชิกทุกคนต้องเข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกปี		
25. สมาชิกที่กู้ยืมเงินกับสหกรณ์ ต้องชำระค่างวด และดอกเบี้ยให้กับสหกรณ์ทุกเดือน		

การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมสหกรณ์

1. เมื่อมีการประชุมใหญ่ ท่านเข้าร่วมประชุมใหญ่ หรือไม่
 - () 1. เข้าร่วมประชุมใหญ่ทุกครั้ง
 - () 2. เข้าร่วมประชุมบ่อยครั้ง
 - () 3. เข้าร่วมประชุมเป็นบางครั้ง
 - () 4. ไม่เคยเข้าร่วมประชุมเลย เพราะ
 - () 4.1 ติดธุระอื่นที่จำเป็น
 - () 4.2 ป่วย
 - () 4.3 คิดว่าเข้าร่วมประชุมแล้วไม่ได้ประโยชน์
 - () 4.4 อื่น ๆ (ระบุ).....

2. ในการประชุม ท่านเคยแสดงความคิดเห็นต่อที่ประชุมหรือไม่
- () 1. แสดงความคิดเห็นทุกครั้ง () 2. แสดงความคิดเห็นบ่อยครั้ง
- () 3. นาน ๆ ครั้งจึงจะได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น () 4. ไม่เคยแสดงความคิดเห็นเลย
3. ท่านใช้บริการอะไรของสหกรณ์บ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- () 1. เงินกู้ () 2. เงินฝาก
- () 3. สะสมค่าหุ้น () 4. บริการร้านค้า
- () 5. อื่น ๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 6 ข้อเสนอแนะ ปัญหา และอุปสรรค ที่เกิดขึ้น

4. ในการดำเนินงานจัดตั้งสหกรณ์ ท่านคิดว่า สหกรณ์มีปัญหา และอุปสรรคอะไรบ้าง (เรียงลำดับความสำคัญของปัญหาที่ท่านคิดว่าสำคัญเป็นอันดับ 1, 2, 3,...,5)
- () ผู้นำขาดความเลื่อมใสศรัทธาอย่างแท้จริงในขบวนการสหกรณ์
 - () ขาดผู้นำที่ดี และไม่เข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตน
 - () สมาชิกขาดความรู้ความเข้าใจในอุดมการณ์ หลักการ และวิธีการสหกรณ์
 - () สมาชิกไม่เข้าใจในเรื่องของการกู้ยืม-ชำระหนี้
 - () สมาชิกมีรายได้น้อยและไม่แน่นอน ทำให้เกิดปัญหาด้านการออม
 - () สมาชิกไม่คาดหวังประโยชน์จากสหกรณ์
 - () ขาดการศึกษาอบรมด้านสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกอย่างสม่ำเสมอ
 - () สมาชิกมีหนี้สินหลายทางและค้างชำระกับสหกรณ์เป็นจำนวนมาก
 - () สมาชิกขาดคุณธรรมความดี 5 ประการ คือ ซื่อสัตย์ เสียสละ รับผิดชอบ เห็นใจกัน และวางใจกัน
 - () สมาชิกยึดมั่นในผู้นำ มากกว่าขบวนการสหกรณ์
 - () สมาชิกขาดความไว้วางใจในผู้นำสหกรณ์
 - () สมาชิกไม่เข้าร่วมกิจกรรมของสหกรณ์
 - () คณะกรรมการไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดนโยบายที่ประชุมใหญ่กำหนดไว้
 - () คณะกรรมการมีการแบ่งแยกกลุ่ม
 - () คณะกรรมการทำตัวอย่างไม่ดีแก่สมาชิก เช่น ไม่ส่งชำระหนี้ตามกำหนดระยะเวลา
 - () คณะกรรมการไม่มีความเสียสละต่อสหกรณ์อย่างแท้จริง
 - () ไม่มีการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสหกรณ์เครดิตยูเนียนอย่างเต็มที่
 - () คณะกรรมการไม่เข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง
 - () สหกรณ์ขาดนักพัฒนาที่มีความรู้ในเชิงธุรกิจ ทำให้สหกรณ์ไม่สามารถเติบโตได้
 - () ผู้นำขาดประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจ และไม่เข้าใจถึงวิธีการดำเนินธุรกิจแบบสหกรณ์
 - () ขาดการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ทำให้สหกรณ์ไม่ได้รับการสนับสนุน
 - () ขาดฝ่ายจัดการในการดำเนินงาน
 - () กรรมการไม่เข้าใจ และขาดความชำนาญในหลักการจัดทำบัญชีสหกรณ์
 - () การต่อต้านของคนในชุมชนบางกลุ่ม
 - () อื่น ๆ (ระบุ).....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะอย่างไร เพื่อให้สหกรณ์สามารถดำเนินการจัดตั้งได้อย่างดี บรรลุวัตถุประสงค์ของสหกรณ์

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ជួយ

แบบสอบถามงานวิจัย
เรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาในระดับปริญญาโทเศรษฐศาสตร์เกษตร และสหกรณ์การเกษตร สาขา เศรษฐศาสตร์สหกรณ์ คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ของนายไพรัช ศักดิ์สันธิ ข้อมูลในแบบสอบถามฉบับนี้จะนำไปใช้ประโยชน์ทางการศึกษาเท่านั้น ข้อมูลที่ท่านตอบผู้จัดทำจะเก็บไว้เป็นความลับ

แบบสอบถามแบ่งเป็น

- ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้นำสหกรณ์ และผู้นำชุมชน
- ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบแนวความคิดปรัชญาของพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียนเปรียบเทียบความเข้มข้นทางปรัชญา หลักการ

ขอขอบคุณ

นายไพรัช ศักดิ์สันธิ

แบบสอบถาม
เรื่อง สหกรณ์เครดิตยูเนียนกับการพัฒนาชุมชน

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

() 1. หญิง

() 2. ชาย

2. อายุ.....ปี

3. ศาสนา.....

4. สถานภาพสมรส

() 1. โสด

() 2. สมรส

() 3. อื่น ๆ

5. ระดับการศึกษา

() 1. ต่ำกว่าประถมศึกษาตอนต้น

() 2. ประถมศึกษาตอนต้น

() 3. ประถมศึกษาตอนปลาย

() 4. มัธยมศึกษาตอนต้น

() 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

() 6. อนุปริญญา/ปวส./ปวท.

() 7. ปริญญาตรี

() 8. สูงกว่าปริญญาตรี

6. การที่สหกรณ์เครดิตยูเนียนตั้งอยู่ในท้องถิ่นของท่าน ท่านรู้สึกอย่างไร

() 1. รู้สึกเฉย ๆ (คือ มีหรือไม่มีก็ไม่แตกต่างกัน)

() 2. รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นบ้าง

() 3. รู้สึกว่าเป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นมาก

เหตุผล.....

.....

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบแนวความคิด ปรัชญา ของพัฒนาชุมชน กับสหกรณ์เครดิตยูเนียน
เปรียบเทียบความเข้มข้น ทางปรัชญา หลักการ

แนวความคิด	พัฒนาชุมชน			สหกรณ์เครดิตยูเนียน		
	เข้มข้น มาก	เข้มข้น ปานกลาง	เข้มข้น น้อย	เข้มข้น มาก	เข้มข้น ปานกลาง	เข้มข้น น้อย
พัฒนาอาชีพ						
1. ช่วยตนเอง						
2. พัฒนาความร่วมมือช่วยเหลือจากภายนอก						
3. มีการฝึกอบรมงานกิจการที่สำเร็จผลดี						
4. การทำงานเป็นหมู่คณะ						
5. การร่วมแรงร่วมใจช่วยเหลือกัน						
6. คนถือว่าเป็นศูนย์กลางการพัฒนา						
7. มีการเตรียมการอย่างมีระบบ						
8. มุ่งให้มีการศึกษาในด้านเศรษฐกิจสังคม และระบบประชาธิปไตย						
9. ทุกคนตกลงใจมีการร่วมกัน						
10. มีระเบียบข้อบังคับร่วมกัน						
11. การเรียนรู้อาชีพ และพัฒนาอาชีพร่วมกัน						
การพัฒนาเครดิต						
12. การยืมการใช้คืน						
13. องค์การนอกส่งเสริมให้ยืมเพิ่มเสริม						
14. สะสมทุน หุ้น ฝึกอบรม						
15. การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม การบริหารอย่างมีระบบ						
16. การปลูกฝังคนให้เป็นคนดี มีน้ำใจ และปรารถนาจะช่วยเหลือผู้อื่นโดยเอาเงินเป็นเครื่องมือของกิจการ						
17. คนจะต้องเป็นนายของเงิน						
18. ส่งเสริมความมั่นคงทางการเงิน						
19. เป็นสถาบันทางการเงิน						
20. เป็นสถาบันที่บริการเงินกู้						

แนวคิด	พัฒนาชุมชน			สหกรณ์เครดิตยูเนียน		
	เข้มข้น	เข้มข้น	เข้มข้น	เข้มข้น	เข้มข้น	เข้มข้น
	มาก	ปานกลาง	น้อย	มาก	ปานกลาง	น้อย
21. เป็นโรงเรียนสำหรับการฝึกฝน						
22. ฝึกประหยัด อดออม ทรัพย์ สะสมทรัพย์						
23. สอนให้รู้จักร่วมมือทางเศรษฐกิจ						
24. ใช้หลักการออมทรัพย์เป็นเครื่องมือในการพัฒนาคน						
25. ร่วมมือแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคม						
26. ช่วยกระตุ้นให้เกิดวัฏจักรทางธุรกิจ ในชุมชน						
การปกครองตนเอง						
27. หลักประชาธิปไตย						
28. ให้สมาชิกทำอะไรด้วยความรู้เต็มที่						
29. พัฒนาคนให้รู้จักพึ่งตนเอง ประหยัด อดออม						
30. การปรองดอง ให้ความร่วมมือกันไว้เนื้อเชื่อใจกัน						
31. ฝึกการวางแผนการใช้เงิน						
32. ฝึกให้มีนิสัยและสร้างนิสัยการออม						
33. ฝึกคนให้เป็นผู้นำ						
34. การเรียนรู้ที่จะบริหารองค์กรแบบประชาธิปไตย						
35. สร้างสังคมและสวัสดิการ โดยไม่ต้องพึ่งรัฐ						

ขอขอบพระคุณที่ท่านให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย

ภาคผนวก ข
ประวัติผู้วิจัย

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายไพรัช ศักดิ์สินิท	
เกิดเมื่อ	26 ธันวาคม 2496	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2517	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเกษตรกรรมตาก
	พ.ศ. 2519	ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง จากวิทยาลัยเกษตร เชียงใหม่
	พ.ศ. 2521	ปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแม่โจ้ จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2521 - 2540	รับราชการที่วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีชุมพร จังหวัดชุมพร
	พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน	โอนย้ายมารับราชการที่วิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่